

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการรูปแบบของการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาว

เพื่อรองรับผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นในประเทศไทย

Models of Long-stay Tourism at Thailand for the Japanese Elderly

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ปานเสก อาทรรุระสุข

ดร.เทียนแก้ว เลี่ยมสุวรรณ

ดร.กาญจนา บุญยัง

อาจารย์โซเฮ โอกะวะ

โครงการวิจัยประเภทงบประมาณเงินรายได้

(เงินอุดหนุนจากรัฐบาล) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561

มหาวิทยาลัยบูรพา

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการรูปแบบของการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาว

เพื่อรองรับผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นในประเทศไทย

Models of Long-stay Tourism at Thailand for the Japanese Elderly

ผ.ศ.ปานเสก อาทรธรรณ

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

ดร.เทียนแก้ว เลี่ยมสุวรรณ

วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ

ดร.กาญจนา บุญยัง

วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ

อาจารย์ไซเฮ โอกะวะ

โรงเรียนสาริตพิบูลบำเพ็ญ

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากงบประมาณเงินรายได้ (เงินอุดหนุนจากรัฐบาล) ประจำปีงบประมาณพ.ศ. 2561 มหาวิทยาลัยบูรพาผ่านสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติเลขที่ สัญญา 165/2561

ขอขอบคุณสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติที่ให้การสนับสนุนในการทำวิจัยครั้งนี้ ขอขอบคุณ Professor Dr.Sakai Izuru มหาวิทยาลัยนิชิคิวซู ประเทศญี่ปุ่น ผศ.วัลย์พร กาญจนการุณ สาขาวิชาภาษาญี่ปุ่น คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และดร.เอกสิทธิ์ หนูนุกัถดี คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ที่ได้กรุณาเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือการวิจัย และขอขอบคุณชาวญี่ปุ่นทั้งในประเทศญี่ปุ่นและในประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งชาวญี่ปุ่นรวมทั้งชาวไทยในศรีราชา จังหวัดชลบุรีที่ได้ให้ข้อมูลและคำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัย สุดท้ายนี้ขอขอบคุณทุกคนที่ให้การสนับสนุนและเป็นกำลังใจให้งานวิจัยนี้ สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

Acknowledgment

This work was financially supported by the Research Grant of Burapha University through National Research Council of Thailand (Grant no. 165/2561).

We would like to thank the National Research Council of Thailand for financial support as well as Professor Dr. Sakai Izuru (Nishikyushu University, Japan), Assistant Professor Valaiporn Kanjanakaroon (Japanese Language Program, Faculty of humanities, Chiang Mai University) and Dr. Ekasit Nunbhakdi (Faculty of Sociology and Anthropology, Thammasat University) for examining the accuracy of the research methodology used in this study, and Japanese people in Japan and Thailand, especially those living in Sriracha District of Chonburi Province for giving information and suggestions that are valuable for this research. Lastly, we would like to thank everyone who gave supports and wished a success for this research.

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อศึกษารูปแบบการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวเพื่อรองรับผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่น ซึ่งใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสานเพื่อศึกษาคุณลักษณะและความต้องการจัดกลุ่มชาวญี่ปุ่น และเป็นข้อมูลประกอบการเสนอรูปแบบการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวในประเทศไทยเพื่อรองรับผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่น

การวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง คือ ชาวญี่ปุ่นที่มีอายุตั้งแต่ 50 ปี ขึ้นไป ที่มีแนวโน้มจะเข้ามาพำนักระยะยาวในประเทศไทย กลุ่มที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยในพื้นที่จังหวัดชลบุรีและจังหวัดระยอง และชาวญี่ปุ่นที่อาศัยในประเทศญี่ปุ่น จำนวน 151 คน สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ชาวญี่ปุ่นที่มีอายุตั้งแต่ 50 ปี ขึ้นไป ที่มีแนวโน้มจะเข้ามาพำนักระยะยาวในประเทศไทย ตลอดจนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพำนักระยะยาวในประเทศไทย เช่น คู่สมรสของผู้สูงอายุ ผู้ให้บริการด้านสุขภาพ จำนวน 14 คน ใช้การวิเคราะห์เนื้อหาด้วยเทคนิคการวิเคราะห์แบบอิงข้อมูล โดยการเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มข้อมูลเพื่อนำมาค้นหารูปแบบความสัมพันธ์ซึ่งเป็นการเปรียบเทียบอย่างต่อเนื่อง (constant comparison)

ผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยหลักต้นสำคัญสำหรับการจัดการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวในประเทศไทยมี คือ นโยบายรัฐบาลของรัฐบาลญี่ปุ่น และปัจจัยดึงดูด คือ อากาศและสภาพแวดล้อมของไทย และค่าครองชีพโดยงานชิ้นนี้ขอเสนอ “รูปแบบการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวเพื่อรองรับผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นแบบสบายๆ (Kaiteki Style) ณ ศรีราชา: เมืองที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ”

รูปแบบดังกล่าวมีลักษณะ คือ (1) ความสบายกาย: ที่พักอาศัยมีสิ่งอำนวยความสะดวกปลอดภัย และสงบ มีอาหารที่มีคุณภาพ สภาพแวดล้อมทางกายภาพมีความปลอดภัย มีความสะดวกในการเดินทาง และมีบริการสุขภาพที่มีมาตรฐาน (2) ความสบายใจ: สร้างความรู้สึกให้เสมือนอยู่ในประเทศญี่ปุ่น (ที่พักอาศัย อาหาร สถานที่ทำกิจกรรม/พบปะระหว่างกัน) มีผู้ดูแล/ผู้ให้บริการที่สื่อสารภาษาญี่ปุ่นได้ บริการสุขภาพได้รับความคุ้มครองจากระบบประกันสุขภาพ และมีบริการและเทคโนโลยีที่เอื้อต่อการเข้าถึงข้อมูลโดยใช้ภาษาญี่ปุ่น ทั้งนี้ต้องอยู่บนเงื่อนไขจำเป็น คือ การสร้างลักษณะทางกายภาพที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ พื้นที่สาธารณะมีมาตรฐาน ปลอดภัย อำนวยความสะดวก การพัฒนาระบบการตรวจลงตราให้มีมาตรฐาน และการพัฒนาบุคลากรทั้งภาคเอกชนและภาครัฐที่เกี่ยวข้องเพื่อรองรับการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาว

Abstract

The main objectives of this study were to investigate long-stay tourism for Japan's elderly by using the mixed method research to study the characteristics and the requirements of Japan's elderly, to cluster Japan's elderly, and to propose a specific type of long-stay tourism for Japan's elderly.

The sample for the quantitative research was a group of Japanese people at age 50 and above, who had the potential to stay in Thailand for a long period of time, including those staying in Chonburi Province, Rayong Province and Japan. The sample size was 151. The interviewees for the qualitative research were Japanese people at age 50 and above, who had the potential to stay in Thailand long-term as well as those who were involved in long-stay tourism in Thailand e.g. spouses of the Japan's elderly and healthcare providers. The total number of interviewees was 14. The qualitative analysis applied the constant comparative method to derive the relationship between the data groups.

It was found that the key factor promoting long-stay tourism in Thailand was the policy of the Japanese government and the attracting factors were the weather, the environment and the cost of living of Thailand.

This study proposes a “relaxing (Kaiteki-style) long-stay tourism for Japan's elderly in Sriracha: an elderly-friendly city”, which has the following characteristics: (1) convenience: it offers well-equipped accommodation in a safe and calm environment, high-quality food, safe physical environment, and convenience in transportation; and (2) comfortableness: it gives the feeling of staying in Japan (accommodation, food, places of activities and meetings); it has caregivers/providers who can communicate in Japanese; healthcare services are covered by the health insurance system and there are services and technology that facilitate the access of information in Japanese language.

However, this proposal relies on some essential factors, namely, the provision of physical environment that is elderly-friendly, public spaces that comply with safety standards, well-equipped facilities, improvement of the visa application system as well as human resource development in private and public sectors that are involved in long-stay tourism.

สารบัญเรื่อง

กิตติกรรมประกาศ.....	ก
Acknowledgment	ข
บทคัดย่อ.....	ค
Abstract.....	ง
สารบัญตาราง	ฉ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความสำคัญและที่มาของปัญหาการวิจัย	1
วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย	5
ขอบเขตของโครงการวิจัย.....	6
กรอบแนวคิดของโครงการวิจัย	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	7
หน่วยงานที่นำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์	8
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
แนวคิดเกี่ยวกับผู้สูงอายุ มิติความต้องการและการประเมินคุณลักษณะเชิงพฤติกรรมของผู้สูงอายุ และรูปแบบการดูแลผู้สูงอายุ.....	9
การจัดสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุของประเทศญี่ปุ่น.....	11
การท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวของผู้สูงอายุโดยเฉพาะกรณีผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่น	12
การตรวจลงตรา (VISA) และเอกสารเดินทางของคนต่างด้าว ตามระเบียบของ กรมการกงสุลไทย: กรณีชาวญี่ปุ่นที่เดินทางมาพำนักระยะยาว.....	20
งานวิจัยเกี่ยวกับการพำนักระยะยาวของชาวญี่ปุ่น การดูแลผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่น และการตลาดด้าน การท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวเพื่อรองรับผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่น	33
บทที่ 3 วิธีการวิจัย.....	46
ขั้นตอนการวิจัย.....	46
วิธีการการวิเคราะห์ข้อมูล	50

สารบัญเรื่อง (ต่อ)

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ.....	52
ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลคุณลักษณะของชาวญี่ปุ่นที่มีแนวโน้มจะเข้ามาพำนักระยะยาวในประเทศไทย	52
ส่วนที่ 2 ความต้องการของชาวญี่ปุ่นที่มีแนวโน้มจะเข้ามาพำนักระยะยาวในประเทศไทย.....	72
ส่วนที่ 3 การจัดกลุ่มชาวญี่ปุ่นที่มีแนวโน้มจะเข้ามาพำนักระยะยาวในประเทศไทย.....	89
ส่วนที่ 4 ความต้องการของชาวญี่ปุ่นที่มีแนวโน้มจะเข้ามาพำนักระยะยาวในประเทศไทยจำแนกตามกลุ่มชาวญี่ปุ่นที่มีแนวโน้มจะเข้ามาพำนักระยะยาวในประเทศไทย	92
บทที่ 5 รูปแบบของการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวเพื่อรองรับ ผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นในประเทศไทย.....	110
ส่วนที่ 1 ความต้องการของชาวญี่ปุ่นที่มีแนวโน้มจะเข้ามาพำนักระยะยาวในประเทศไทย.....	110
ส่วนที่ 2 ปัญหาของผู้สูงอายุที่อยู่ระหว่างการพำนักระยะยาวในประเทศไทย	126
ส่วนที่ 3 รูปแบบของการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวเพื่อรองรับผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นในประเทศไทย	130
บทที่ 6 สรุปและอภิปรายผลการศึกษา.....	144
สรุปผลการศึกษา.....	144
ความต้องการของชาวญี่ปุ่นที่มีแนวโน้มจะเข้ามาพำนักระยะยาวในประเทศไทย	148
การจัดกลุ่มชาวญี่ปุ่นที่มีแนวโน้มจะเข้ามาพำนักระยะยาวในประเทศไทยตามคุณลักษณะและความต้องการ	151
รูปแบบการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวในประเทศไทยโดยเน้นพื้นที่ภาคตะวันออกเพื่อรองรับผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่น	152
อภิปรายผลการศึกษา.....	156
ข้อเสนอแนะ.....	162
ผลผลิต (Output)	164
เอกสารอ้างอิง	165

สารบัญเรื่อง (ต่อ)

ภาคผนวก	173
ภาคผนวก ก เครื่องมือการวิจัยเชิงปริมาณ	174
ภาคผนวก ข เครื่องมือการวิจัยเชิงคุณภาพ	192
ประวัตินักวิจัย	196

สารบัญตาราง

ตาราง 1-1	ประมาณการค่าใช้จ่ายรายเดือนของชาวญี่ปุ่น 1 คน ในประเทศญี่ปุ่น	4
ตาราง 2-1	พัฒนาการของการสนับสนุนการพำนักระยะยาวของประเทศญี่ปุ่น	15
ตาราง 2-2	จำนวนคนญี่ปุ่นที่พำนักระยะยาวในประเทศไทย กรุงเทพมหานคร จังหวัดชลบุรี และ จังหวัดเชียงใหม่	19
ตาราง 3-1	ตัวแปรที่ใช้วิเคราะห์จัดกลุ่ม (cluster analysis)	50
ตาราง 4-1	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามเพศและอายุ (n=151)	52
ตาราง 4-2	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามภูมิลำเนา (n=151)	53
ตาราง 4-3	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามที่อยู่ปัจจุบัน (n=151)	55
ตาราง 4-4	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามความสามารถทางภาษาอังกฤษ (n=151)	56
ตาราง 4-5	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามความสามารถทางภาษาไทย (n= 151)	57
ตาราง 4-6	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามการเคยเดินทางมาประเทศไทย (n=151)	59
ตาราง 4-7	จำนวนและร้อยละของวัตถุประสงค์ที่ผู้ตอบแบบสอบถามเดินทางมาประเทศไทย (n=151)	59
ตาราง 4-8	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามระยะเวลาที่เดินทางมา ประเทศ ไทยแต่ละครั้งโดยประมาณ (n=151)	60
ตาราง 4-9	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามสถานภาพการสมรส ในปัจจุบัน (n=151)	60
ตาราง 4-10	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามจำนวนบุตรที่ยังมีชีวิต (n=151)	61
ตาราง 4-11	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามจำนวนผู้สูงอายุในครัวเรือนที่มี อายุมากกว่า 65 ปี (n=151)	61
ตาราง 4-12	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามจำนวนสมาชิกที่อาศัย ใน ครัวเรือน (n=151)	62
ตาราง 4-13	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามภาวะการพึ่งพิงของครอบครัว (n=151)	62

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง 4-14	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามภาวะพึงพิงของครอบครัวใน อีก 10 ปีข้างหน้า (n=151)	63
ตาราง 4-15	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามภาวะสุขภาพปัจจุบัน (n=151)	63
ตาราง 4-16	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามการเป็นสมาชิกประกันสุขภาพ ในปัจจุบัน (n=151).....	64
ตาราง 4-17	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามการเป็นสมาชิกประกันสุขภาพ หลังเกษียณอายุ (n=151).....	64
ตาราง 4-18	จำนวนและร้อยละอาชีพในปัจจุบันของผู้ตอบแบบสอบถาม (n=151).....	65
ตาราง 4-19	จำนวนและร้อยละแหล่งรายได้ปัจจุบันของผู้ตอบแบบสอบถาม (n=151).....	65
ตาราง 4-20	จำนวนและร้อยละแหล่งรายได้หลังเกษียณของผู้ตอบแบบสอบถาม (n=151).....	66
ตาราง 4-21	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือนในปัจจุบัน (n=151).....	66
ตาราง 4-22	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือนในปัจจุบัน ของครอบครัว (n=151).....	67
ตาราง 4-23	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามเงินออมทั้งหมดสำหรับ การ เกษียณอายุในปัจจุบัน (n=151).....	68
ตาราง 4-24	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามเงินบำนาญรายเดือนเมื่อ เกษียณอายุ (n=151)	69
ตาราง 4-25	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามค่าครองชีพที่คาดว่าจะใช้ในการ พำนักระยะยาวในประเทศไทยต่อเดือน (n=151).....	70
ตาราง 4-26	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามค่าครองชีพปัจจุบันต่อเดือนใน ญี่ปุ่น (n=151)	71
ตาราง 4-27	จำนวนและร้อยละสาเหตุของการเข้าพักระยะยาวที่ประเทศไทยของผู้ตอบ แบบสอบถาม (n=151)	72
ตาราง 4-28	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามสาเหตุสำคัญของการเข้าพัก ระยะยาวที่ประเทศไทย (n=151).....	72

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง 4-29	จำนวนและร้อยละปัจจัยที่ต้องการเข้ามาพำนักระยะยาวในประเทศไทยของผู้ตอบแบบสอบถาม (n=151)	73
ตาราง 4-30	จำนวนและร้อยละของปัจจัยที่ผู้ตอบแบบสอบถามต้องการออกจาก ประเทศญี่ปุ่น (n=151).....	74
ตาราง 4-31	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามโครงสร้างครอบครัวเมื่ออยู่ในประเทศไทย (n=151)	74
ตาราง 4-32	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามประเภทที่อยู่อาศัยที่ คาดว่าจะมาพำนักระยะยาว (n=151).....	75
ตาราง 4-33	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามค่าใช้จ่ายด้านที่พักอาศัยที่ต้องการโดยประมาณต่อเดือน (n=151)	75
ตาราง 4-34	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามระยะทางจากที่พักอาศัยถึงแหล่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ที่ยอมรับได้ (n=151).....	77
ตาราง 4-35	จำนวนและร้อยละของปัจจัยที่ผู้ตอบแบบสอบถามคำนึงถึงในการเลือกพักอาศัย มากที่สุด (n=151)	78
ตาราง 4-36	จำนวนและร้อยละสภาพแวดล้อมของที่อยู่อาศัยที่ผู้ตอบแบบสอบถามต้องการ (n=151).....	78
ตาราง 4-37	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามช่วงเวลาที่คาดว่าจะพำนักระยะยาวในประเทศไทย (n=151)	79
ตาราง 4-38	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามระยะเวลาที่อยู่ประเทศไทยใน 1 ปี (n=151).....	79
ตาราง 4-39	จำนวนและร้อยละสิ่งอำนวยความสะดวกที่ผู้ตอบแบบสอบถามต้องการในบริเวณใกล้พื้นที่ที่อยู่อาศัย (n=151).....	80
ตาราง 4-40	จำนวนและร้อยละลักษณะของกิจกรรมทางสุขภาพที่ผู้ตอบแบบสอบถามต้องการใช้บริการ (n=151).....	81
ตาราง 4-41	จำนวนและร้อยละของประเภทของสถาบันทางการแพทย์ที่ผู้ตอบแบบสอบถามต้องการ (n=151).....	81
ตาราง 4-42	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามความต้องการล่ามแปลเวลาที่เข้ารับการรักษา (n=151).....	82

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง 4-43	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามเวลาในการเดินทางไปสถาบัน ทางการแพทย์ (n=151).....	82
ตาราง 4-44	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามการบริการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับ การใช้ชีวิตในเมืองไทย (n=151).....	83
ตาราง 4-45	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามระบบความปลอดภัยที่ต้องการ ในบริเวณที่พักอาศัย (n=151).....	83
ตาราง 4-46	จำนวนและร้อยละกิจกรรมทางวัฒนธรรมที่ผู้ตอบแบบสอบถามต้องการเข้าร่วมเมื่อมา พำนักระยะยาว (n=151).....	84
ตาราง 4-47	จำนวนและร้อยละลักษณะที่ผู้ตอบแบบสอบถามต้องการให้มีบุคลากรเพื่ออำนวยความสะดวก สะดวกในการเข้าร่วมกิจกรรมทางวัฒนธรรม (n=151).....	84
ตาราง 4-48	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามความถี่ในการพบกับชุมชนญี่ปุ่น และเพื่อน ๆ (n=151).....	85
ตาราง 4-49	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามขนาดของชุมชนที่ต้องการ ในขณะที่ใช้ชีวิตในเมืองไทย (n=151).....	86
ตาราง 4-50	จำนวนและร้อยละกิจกรรมที่ผู้ตอบแบบสอบถามอยากเรียนในประเทศไทย (n=151)	86
ตาราง 4-51	จำนวนและร้อยละของการบริการ/ การอำนวยความสะดวกสะดวกที่ผู้ตอบแบบสอบถาม ต้องการเพิ่มเติม (n=151).....	88
ตาราง 4-52	องค์ประกอบการจัดกลุ่ม จำแนกตามกลุ่มชาวญี่ปุ่นที่มีแนวโน้มจะเข้ามาพำนักระยะยาว ในประเทศไทย (n=151).....	89
ตาราง 4-53	ร้อยละของปัจจัยที่ต้องการเข้ามาพำนักระยะยาวในประเทศไทยของผู้ตอบ แบบสอบถามจำแนกตามกลุ่มชาวญี่ปุ่นที่มีแนวโน้มจะเข้ามาพำนักระยะยาว ใน ประเทศไทย (n=151).....	92
ตาราง 4-54	ร้อยละของปัจจัยที่ผู้ตอบแบบสอบถามต้องการออกจากประเทศญี่ปุ่น จำแนกตามกลุ่ม ชาวญี่ปุ่นที่มีแนวโน้มจะเข้ามาพำนักระยะยาวในประเทศไทย (n=151).....	93
ตาราง 4-55	ร้อยละของประเภทที่อยู่อาศัยที่คาดว่าจะมาพำนักระยะยาวจำแนกตามกลุ่มชาวญี่ปุ่น ที่มีแนวโน้มจะเข้ามาพำนักระยะยาวในประเทศไทย (n=151).....	93

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง 4-56	ค่าเฉลี่ยของค่าใช้จ่ายด้านที่พักอาศัยโดยประมาณ (ต่อเดือน) และระยะทางจากที่พักอาศัยถึงแหล่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ที่ยอมรับได้จำแนกตามกลุ่มชาวญี่ปุ่นที่มีแนวโน้มจะเข้ามาพำนักระยะยาวในประเทศไทย (n=151).....	94
ตาราง 4-57	ร้อยละของปัจจัยที่ต้องคำนึงถึงในการเลือกพักอาศัยจำแนกตามกลุ่มชาวญี่ปุ่นที่มีแนวโน้มจะเข้ามาพำนักระยะยาวในประเทศไทย (n=151).....	95
ตาราง 4-58	ร้อยละของสภาพแวดล้อมของที่อยู่อาศัย จำแนกตามกลุ่มชาวญี่ปุ่นที่มีแนวโน้มจะเข้ามาพำนักระยะยาวในประเทศไทย (n=151).....	96
ตาราง 4-59	ร้อยละของช่วงเวลาที่คาดว่าจะพำนักระยะยาวในประเทศไทย จำแนกตามชาวญี่ปุ่นที่มีแนวโน้มจะเข้ามาพำนักระยะยาวในประเทศไทย (n=151).....	97
ตาราง 4-60	ร้อยละของระยะเวลาที่อยู่ประเทศไทยใน 1 ปี จำแนกตามกลุ่มชาวญี่ปุ่นที่มีแนวโน้มจะเข้ามาพำนักระยะยาวในประเทศไทย (n=151).....	97
ตาราง 4-61	ร้อยละของสิ่งอำนวยความสะดวกในบริเวณใกล้พื้นที่ที่อยู่อาศัย จำแนกตามกลุ่มชาวญี่ปุ่นที่มีแนวโน้มจะเข้ามาพำนักระยะยาวในประเทศไทย (n=151).....	98
ตาราง 4-62	ร้อยละของลักษณะของกิจกรรมทางสุขภาพที่ต้องการใช้บริการ จำแนกตามกลุ่มชาวญี่ปุ่นที่มีแนวโน้มจะเข้ามาพำนักระยะยาวในประเทศไทย (n=151).....	99
ตาราง 4-63	ร้อยละของประเภทของสถาบันทางการแพทย์ที่ต้องการ จำแนกตามกลุ่มชาวญี่ปุ่นที่มีแนวโน้มจะเข้ามาพำนักระยะยาวในประเทศไทย (n=151).....	100
ตาราง 4-64	ร้อยละของความถี่ในการเข้ามาพำนักระยะยาวในประเทศไทย จำแนกตามกลุ่มชาวญี่ปุ่นที่มีแนวโน้มจะเข้ามาพำนักระยะยาวในประเทศไทย (n=151).....	100
ตาราง 4-65	ร้อยละของเวลาในการเดินทางไปสถาบันทางการแพทย์ จำแนกตามกลุ่มชาวญี่ปุ่นที่มีแนวโน้มจะเข้ามาพำนักระยะยาวในประเทศไทย (n=151).....	101
ตาราง 4-66	ร้อยละของการบริการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการใช้ชีวิตในเมืองไทย จำแนกตามกลุ่มชาวญี่ปุ่นที่มีแนวโน้มจะเข้ามาพำนักระยะยาวในประเทศไทย (n=151).....	102
ตาราง 4-67	ร้อยละของระบบความปลอดภัยที่ต้องการในบริเวณที่พักอาศัย จำแนกตามกลุ่มชาวญี่ปุ่นที่มีแนวโน้มจะเข้ามาพำนักระยะยาวในประเทศไทย (n=151).....	103
ตาราง 4-68	ร้อยละของกิจกรรมทางวัฒนธรรมที่ต้องการเข้าร่วมเมื่อมาพำนักระยะยาว จำแนกตามกลุ่มชาวญี่ปุ่นที่มีแนวโน้มจะเข้ามาพำนักระยะยาวในประเทศไทย (n=151).....	103

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง 4-69	ร้อยละของความต้องการให้มีบุคลากรเพื่ออำนวยความสะดวกในการเข้าร่วมกิจกรรมทางวัฒนธรรมจำแนกตามกลุ่มชาวญี่ปุ่นที่มีแนวโน้มจะเข้ามาพำนัก ระยะเวลาในประเทศไทย (n=151)	104
ตาราง 4-70	ร้อยละความถี่ในการพบกับชุมชนญี่ปุ่นและเพื่อน ๆ จำแนกตามกลุ่มชาวญี่ปุ่นที่มีแนวโน้มจะเข้ามาพำนักระยะเวลาในประเทศไทย (n=151).....	105
ตาราง 4-71	ร้อยละของจำนวนของชุมชนที่ต้องการในขณะที่ใช้ชีวิตที่เมืองไทย จำแนกตามกลุ่มชาวญี่ปุ่นที่มีแนวโน้มจะเข้ามาพำนักระยะเวลาในประเทศไทย (n=151)	106
ตาราง 4-72	ร้อยละของกิจกรรมที่อยากเรียนในประเทศไทย จำแนกตามกลุ่มชาวญี่ปุ่นที่มีแนวโน้มจะเข้ามาพำนักระยะเวลาในประเทศไทย (n=151).....	107
ตาราง 4-73	ร้อยละของการบริการ/ การอำนวยความสะดวกที่ต้องการเพิ่มเติม จำแนกตามกลุ่มชาวญี่ปุ่นที่มีแนวโน้มจะเข้ามาพำนักระยะเวลาในประเทศไทย (n=151).....	108
ตาราง 5-1	ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์และผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มชาวญี่ปุ่น.....	110
ตาราง 5-2	ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์และผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มชาวไทย	113

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญและที่มาของปัญหาการวิจัย

อุตสาหกรรมท่องเที่ยวเป็นกลยุทธ์หนึ่งที่รัฐบาลส่งเสริมเพื่อกระตุ้นสภาพเศรษฐกิจของประเทศไทย ซึ่งการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้จัดโครงการต่าง ๆ ขึ้นมาเพื่อส่งเสริมให้จำนวนนักท่องเที่ยวมีอัตราที่ขยายตัวเพิ่มมากขึ้น จากการศึกษาประเทศไทยเป็นประเทศที่มีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม ประเพณี สถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจจำนวนมาก อีกทั้งผู้คนมีน้ำใจไมตรี รอยยิ้มที่เป็นมิตร ความมีเสน่ห์เหล่านี้ ไม่เพียงแต่ดึงดูดให้ชาวไทยเดินทางท่องเที่ยวเท่านั้น แต่ยังดึงดูดให้ชาวต่างชาติต้องการที่จะมาเยือนเสน่ห์ของประเทศไทยด้วย จากการสรุปสถานการณ์การท่องเที่ยวประเทศไทยในปี 2558 ของกรมการท่องเที่ยว พบว่ามีนักท่องเที่ยวต่างชาติเดินทางมาเที่ยวประเทศไทย 29.88 ล้านคน ซึ่งสร้างรายได้ 1.44 ล้านล้านบาท สำหรับนักท่องเที่ยวต่างชาติที่มีจำนวนมาก 5 อันดับแรก ได้แก่ จีน รองลงมาคือ มาเลเซีย ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ และลาว ตามลำดับ นักท่องเที่ยวต่างชาติเหล่านี้เดินทางมาท่องเที่ยวในรูปแบบที่แตกต่างกัน รูปแบบของการท่องเที่ยวตามที่ทางองค์การการท่องเที่ยวโลก (The World Tourism Organization) กำหนดไว้มี 3 รูปแบบ ได้แก่ 1) รูปแบบการท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติ (Natural based tourism) 2) รูปแบบการท่องเที่ยวในแหล่งวัฒนธรรม (Cultural based tourism) และ 3) รูปแบบการท่องเที่ยวในความสนใจพิเศษ (Special interest tourism) (วาริษฐ์ มัธยมบุรุษ, 2556) ปัจจุบันรูปแบบการท่องเที่ยวในความสนใจพิเศษกำลังเป็นที่นิยมมากขึ้น เพราะเป็นการท่องเที่ยวที่ผสมผสาน นั่นคือ นอกจากท่องเที่ยวแล้วยังรวมกับความต้องการอื่นตามความสนใจของนักท่องเที่ยวด้วย เช่น การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ การท่องเที่ยวเชิงกีฬา การท่องเที่ยวแบบผจญภัย การท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์และฟาร์มสเตย์ การท่องเที่ยวพำนักระยะยาว (Long stay) เป็นต้น (วาริษฐ์ มัธยมบุรุษ, 2556)

การท่องเที่ยวพำนักระยะยาวเป็นหนึ่งในรูปแบบการท่องเที่ยวในความสนใจพิเศษ ซึ่งเป็นรูปแบบในศตวรรษที่ 21 ที่เกิดจากความต้องการของนักท่องเที่ยวที่ไม่เหมือนกัน แต่ทุกคนมีจุดประสงค์เดียวกัน คือ ต้องการพักผ่อน ซึ่งการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยก็ได้ส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวพำนักระยะยาวด้วยดีมาตลอด โดยจุดประสงค์ของการท่องเที่ยวพำนักระยะยาวของประเทศไทยในช่วงแรก มีอยู่ 5 ประการ คือ 1) เพื่อส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นสถานที่พำนักระยะยาวของนักท่องเที่ยวที่มีกำลังการใช้จ่ายสูง 2) เพื่อนำเงินตราต่างประเทศเข้าเสริมสร้างความ

แข็งแรงแรงของเศรษฐกิจไทย 3) เพื่อให้เกิดการสร้างงาน สร้างรายได้ในภาคอุตสาหกรรม และภาคการบริการที่เกี่ยวข้อง อันจะทำให้เกิดการขยายตัวของเศรษฐกิจไทย 4) เพื่อขยายกลุ่มตลาดนักท่องเที่ยวให้ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น และ 5) เพื่อส่งเสริมให้เกิดการขยายตัวทางการท่องเที่ยวในพื้นที่ทางเลือกอื่น คณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวพำนักระยะยาวแห่งชาติ ได้กำหนดนิยามของการพำนักระยะยาวไว้ว่า เป็นนักท่องเที่ยวที่มีวันพักตั้งแต่ 1 เดือนขึ้นไป ซึ่งมี 4 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มนักท่องเที่ยวในฤดูหนาว รวมถึงผู้ที่มารักษาสุขภาพเป็นครั้งคราว 2) นักท่องเที่ยวกลุ่มหลังเกษียณที่มีอายุ 50 ปีขึ้นไป โดยเน้นกลุ่มที่มีสุขภาพดีและช่วยเหลือตนเองได้ 3) กลุ่มนักเรียนและนักศึกษาที่มาศึกษาภายในประเทศไทย และ 4) กลุ่มนักกีฬาที่เข้ามาเก็บตัวฝึกซ้อมในประเทศไทย โดยในระยะแรกจะเน้นตามโครงสร้างของสังคมประชากรโลกที่กำลังเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ (Ageing Society) นั่นคือกลุ่มนักท่องเที่ยวที่เกษียณอายุการทำงานแล้วที่ต้องการเดินทางมาใช้ชีวิตแบบพักผ่อนหย่อนใจ

สำหรับประเทศญี่ปุ่นเป็นประเทศลำดับแรกๆ ที่ได้กลายเป็นสังคมผู้สูงอายุอย่างเต็มที่ (Super-aged society) จนปัจจุบันภายในประเทศญี่ปุ่นเกิดปัญหาสังคมเนื่องมาจากการเป็นสังคมผู้สูงอายุ โดยในปี 2015 ประเทศญี่ปุ่นมีประชากรประมาณ 127 ล้านคน จากจำนวนนี้ ประชากรที่มีอายุมากกว่า 60 ปี ประมาณ 33 ล้านคน นั่นหมายความว่า ประชากร 1 ใน 4 เป็นผู้สูงอายุที่มีอายุมากกว่า 60 ปี เงื่อนไขการเปลี่ยนแปลงเชิงประชากรในญี่ปุ่นซึ่งสร้างภาระแก่งบประมาณของรัฐบาลในการดูแลผู้สูงอายุ การส่งเสริมโดยรัฐให้ใช้ชีวิตหลังเกษียณในประเทศที่มีค่าครองชีพต่ำกว่าญี่ปุ่นจึงเป็นยุทธศาสตร์ทางเลือกที่สำคัญในการสร้างหลักประกันที่มั่นคงแก่ผู้เกษียณอายุ (Mayumi Ono, 2008: 152) แม้ในที่สุดแล้วการสำรวจจะพบว่ามีผู้สูงอายุจำนวนเล็กน้อยเท่านั้นที่ให้ความสนใจย้ายไปอยู่ยังประเทศที่มีค่าครองชีพต่ำกว่าก็ตาม (Research Institute for Senior Life, 2005: 107 cited in Mayumi Ono, 2008: 152) แต่เงื่อนไขทางเศรษฐกิจและต้นทุนการดูแลสุขภาพยังเป็นสิ่งดึงดูดสำคัญในการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวภายนอกประเทศของผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่น เช่น การที่ผู้สูงอายุต้องแบกรับปัญหาทางเศรษฐกิจเพิ่มขึ้น โดยจากรายจ่ายต่อเดือนเฉลี่ยต่อคนประมาณ 150,000 เยน แต่เงินช่วยเหลือจากรัฐบาลในกรณีที่ทำงานบริษัทจะได้รับประมาณ 160,000 เยน ถ้าทำกิจการส่วนตัวจะได้รับประมาณ 60,000 เยน นั่นหมายความว่า จำนวนเงินที่ได้รับกับค่าใช้จ่ายต่อเดือนมีจำนวนเท่าๆ กัน แต่หากพิจารณาภาวะสุขภาพของผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นในภาพรวม พบว่ามีโอกาสเสี่ยงต่อการเจ็บป่วย โรคที่ร้าย 3 โรค ได้แก่ มะเร็ง กล้ามเนื้อหัวใจตายเฉียบพลัน เส้นเลือดในสมองแตก โรคเหล่านี้มีความเสี่ยงต่อการนอนที่โรงพยาบาลนาน ใช้จ่ายค่ารักษาสูง ขณะที่ผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นที่มีอายุมากกว่า 60 ปีมีเงินเก็บประมาณ 10-16 ล้านบาท ถ้าต้องนอนที่โรงพยาบาลนานด้วยโรคดังกล่าวทั้ง 3 โรค จะต้องจ่ายค่ารักษาประมาณ 4-5 ล้านบาท ดังนั้นการดำรงชีวิตของผู้สูงอายุที่ทั้งสามีและภรรยาป่วยและไม่มีเงินเก็บมากพอจึงเป็นไปได้ยากในการเข้ารับการรักษา และสามารถชี้

ชีวิตในบั้นปลายอย่างมีความสุข ดังนั้นจึงมีผู้สูงอายุที่ต้องการใช้ชีวิตในต่างประเทศเพิ่มจำนวนมากขึ้น ประกอบกับรัฐบาลญี่ปุ่นมีนโยบายสนับสนุนให้คนสูงอายุชาวญี่ปุ่นไปพำนักระยะยาวในต่างประเทศ และในปี ค.ศ. 1992 (พ.ศ. 2535) ประเทศญี่ปุ่นมีคำว่า “Long stay” เกิดขึ้นมาเพื่อต้องการให้เห็น สวัสดิการท่องเที่ยวแนวใหม่ที่ผสมผสานกับการอยู่อาศัยแบบวิถีชีวิตญี่ปุ่น รวมทั้งมีการจัดตั้งองค์การ ไม่แสวงหากำไรเพื่อส่งเสริมการยอมรับการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวในต่างประเทศ และส่งเสริม การใช้ชีวิตหลังเกษียณอย่างมั่นคงปลอดภัยอย่างยั่งยืน (Mayumi Ono, 2008: 153, 160)

การสำรวจสถิติการพำนักระยะยาวในปี ค.ศ. 2015 (พ.ศ. 2558) พบว่า ประชาชนชาวญี่ปุ่น ที่พำนักระยะยาวมีถึง 1,500,000 คน โดยย้ายไปต่างประเทศที่มีค่าครองชีพถูกเพื่อลดปัญหาทางด้าน เศรษฐกิจ เพื่อให้สามารถใช้ชีวิตได้อย่างไม่ต้องกังวล เช่น ถ้าเป็นประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ยกเว้นประเทศสิงคโปร์) จะมีค่าครองชีพถูกกว่าประเทศญี่ปุ่น ในกรณีที่ใช้ชีวิตกัน 2 คนสามารถรยา ใช้เงินแค่ 150,000 เยนต่อเดือนก็น่าจะเพียงพอ แต่หากเทียบกับการใช้ชีวิตในประเทศญี่ปุ่นต้องใช้ เงินถึง 3 แสนเยนต่อเดือน ชาวญี่ปุ่นที่พำนักระยะยาวในเอเชีย แบ่งออกได้เป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่ม ที่จ่ายเงินเท่ากับตอนที่อยู่ประเทศญี่ปุ่น แต่ได้ใช้ชีวิตหรูหรากว่าที่ต่างประเทศ 2) กลุ่มที่จ่ายเงินน้อยกว่าตอนที่อยู่ประเทศญี่ปุ่น แต่ได้ใช้ชีวิตมาตรฐานเดียวกันที่ต่างประเทศ ก่อนปี ค.ศ. 2000 (พ.ศ. 2543) ชาวญี่ปุ่นนิยมไปพำนักระยะยาวที่ยุโรปและอเมริกา แต่ปัจจุบัน จากการสำรวจ พบว่า ประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เช่น มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ ไทย ได้รับความนิยมให้เป็นจุดหมาย ปลายทางของการพำนักระยะยาว เพราะโครงสร้างพื้นฐานด้านการสื่อสาร การคมนาคม พัฒนาขึ้น มากและยังมีคอนโดมิเนียม อพาร์ทเมนต์ ในรูปแบบที่ชาวญี่ปุ่นอาศัยอยู่ได้ ทำให้จำนวนชาวญี่ปุ่นที่ เป็นชนชั้นกลางพำนักระยะยาวเพิ่มมากขึ้น นั่นหมายถึงผู้สูงอายุที่ต้องการพำนักระยะยาวในเอเชีย เพิ่มขึ้นด้วย

สำหรับในเอเชียสิ่งที่ดึงดูดชาวญี่ปุ่นคือ “ถูก” “อบอุ่น” “ใกล้” ในกรณีของประเทศไทย ชาวญี่ปุ่นจำนวนไม่น้อยที่เกษียณอายุแล้ว ที่สนใจให้ประเทศไทยเป็นจุดหมายปลายทางของการ พำนักระยะยาว รัฐบาลญี่ปุ่นมีนโยบายสนับสนุนให้คนสูงอายุชาวญี่ปุ่นพำนักระยะยาวในต่างประเทศ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้จัดทำโครงการบูรณาการข้อมูลตลาดนักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่น พบว่า กลุ่มตลาดเป้าหมายที่มีศักยภาพในไทยได้แก่ ตลาดที่นักท่องเที่ยวเดินทางท่องเที่ยวด้วยตนเอง ตลาด นักท่องเที่ยวพำนักระยะยาวและในช่วงปี พ.ศ. 2545 – 2546 นักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่นให้ความสนใจใน การเลือกที่พักอาศัย ดังต่อไปนี้ อันดับหนึ่ง กรุงเทพมหานคร อันดับสอง จังหวัดภูเก็ต อันดับสาม จังหวัดชลบุรี (พัทยา) อันดับสี่ จังหวัดเชียงใหม่ และอันดับห้า จังหวัดพระนครศรีอยุธยา (ททท., 2549: 15–36 อ้างในวาริษฐ์ มัชฌิมบุรุษ, 2556) เนื่องมาจากแรงดึงดูดเรื่องค่าครองชีพ “ถูก” เป็น

สาเหตุสำคัญ ดังได้กล่าวข้างต้นแล้วว่าค่าใช้จ่ายของชาวญี่ปุ่น 1 คนต่อเดือนประมาณ 150,000 เยน สามารถใช้ดำรงชีวิตในประเทศไทยได้อย่างเพียงพอสำหรับผู้สูงอายุ 2 คนในประเทศไทย

ตาราง 1-1 ประมาณการค่าใช้จ่ายรายเดือนของชาวญี่ปุ่น 1 คน ในประเทศญี่ปุ่น

หัวข้อ	หน่วยเงิน (บาท)	หมายเหตุ
ค่าเช่าบ้าน	20,000	เช่าคอนโดมิเนียม
ค่าน้ำค่าไฟ	2,000	เปิดแอร์นาน
ค่าอาหาร	10,000	ทำเอง ทานข้างนอก
ค่าการสื่อสาร	2,000	อินเทอร์เน็ต โทรศัพท์มือถือ
ค่ารถ	4,000	นั่งแท็กซี่วันละ 200 บาท 20 วัน
ค่าอื่นๆ	10,000	แล้วแต่แต่ละเดือน
ค่าของใช้	8,000	ของใช้ในชีวิตประจำวัน
รวม	56,000	

ที่มา: ผู้วิจัยสร้างตารางข้อมูลตัวอย่างการใช้ชีวิตสำหรับคู่สามีภรรยา จาก “Thai de Longstay”

อากาศ “อบอุ่น” อากาศอบอุ่นเป็นเหตุผลหนึ่งที่ทำให้ได้รับความนิยม ประเทศไทยเป็นประเทศที่ตั้งอยู่ในเขตร้อน อากาศอบอุ่นจึงเหมาะกับสภาพร่างกายของผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นที่บางครั้งต้องเผชิญกับอุณหภูมิที่เปลี่ยนแปลงซึ่งทำให้เกิดความเจ็บป่วยได้

ระยะทางที่ “ใกล้” กับประเทศญี่ปุ่นเป็นอีกเหตุผลหนึ่งที่ชาวญี่ปุ่นเลือกการพำนักระยะยาวในเอเชีย ถ้าต้องไปถึงสหรัฐอเมริกา ใช้เวลาเดินทางโดยเฉลี่ย 13 ชั่วโมง แต่ถ้าเดินทางมาประเทศไทย ใช้เวลาเดินทางโดยเฉลี่ยเพียง 6-7 ชั่วโมงเท่านั้น

อย่างไรก็ตามสถานการณ์การพำนักระยะยาวในประเทศไทย พบว่า ชาวญี่ปุ่นที่พำนักระยะยาวในประเทศไทยมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่นในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เหตุผลที่ชาวญี่ปุ่นเลือกประเทศไทยสรุปได้ดังต่อไปนี้ 1) มีชาวญี่ปุ่นจำนวนมาก หาดอาหารญี่ปุ่นรับประทานได้ง่าย ปัจจุบันมีชาวญี่ปุ่นอาศัยอยู่ในประเทศไทยประมาณ 70,000 คน เนื่องจากชาวญี่ปุ่นมาลงทุนในประเทศไทยนานแล้วทำให้เกิดธุรกิจเพื่อชาวญี่ปุ่น เช่น ซูเปอร์มาร์เก็ต ร้านหนังสือ เพื่ออำนวยความสะดวกให้ชาวญี่ปุ่น ดังนั้น สิ่งที่ทำซื้อได้ง่ายในญี่ปุ่นก็หาซื้อได้ง่ายในประเทศ

ไทยเช่นเดียวกัน ร้านอาหารญี่ปุ่นในประเทศไทยก็สามารถปรุงรสได้เหมือนที่ประเทศญี่ปุ่น ในเมื่อจำนวนชาวญี่ปุ่นมาก เมื่อสงสัยหรือไม่เข้าใจเรื่องใดก็สอบถามกันได้ ซึ่งถือว่าอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ใช้ชีวิตได้ง่ายสำหรับคนญี่ปุ่น 2) ลักษณะนิสัยของคนไทย เป็นที่ทราบกันดีอยู่แล้วว่าประเทศไทยเป็น “สยามเมืองยิ้ม” ชาวไทยมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่โอบอ้อมอารี จากการสอบถามผู้ที่เคยมีประสบการณ์พำนักระยะยาวในประเทศไทย มักจะได้คำตอบว่า “คนไทยใจดีใช้ชีวิตอยู่ได้อย่างสบาย” 3) สถานพยาบาลมีมาตรฐานสูง ถ้าเจ็บป่วยในระหว่างพำนักระยะยาว ประเทศไทยมีโรงพยาบาลเอกชนหลายแห่งให้บริการ โดยมีเจ้าหน้าที่ล่ามแปลภาษาคอยอำนวยความสะดวก 4) ความสงบภายในประเทศ ประเทศไทยยังคงเป็นประเทศที่สงบสุขกว่าประเทศอื่นๆ ด้วยสถานการณ์ ความเป็นไปได้ในการขยายตัวของการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวของผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นจึงเป็นโอกาสสำคัญของประเทศไทยในการเตรียมการและพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเพื่อรองรับความต้องการของผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่น และเตรียมการให้บริการที่เหมาะสมในการดูแลผู้สูงอายุที่ตัดสินใจมาท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวในประเทศไทยได้อย่างเหมาะสม

วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อศึกษารูปแบบการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวเพื่อรองรับผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นโดยมีวัตถุประสงค์รอง คือ

- 1) เพื่อศึกษาคุณลักษณะและความต้องการของชาวญี่ปุ่นที่มีแนวโน้มจะเข้ามาพำนักระยะยาวในประเทศไทย
- 2) เพื่อจัดกลุ่มชาวญี่ปุ่นที่มีแนวโน้มจะเข้ามาพำนักระยะยาวในประเทศไทยตามคุณลักษณะและความต้องการ
- 3) เพื่อเสนอรูปแบบการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวในประเทศไทยเพื่อรองรับผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่น

ขอบเขตของโครงการวิจัย

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวเพื่อรองรับผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่น ผู้วิจัยจะใช้กระบวนการแบบผสมผสาน (mixed methodology) ทั้งการวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) เพื่อศึกษาคุณลักษณะที่ครอบคลุมลักษณะทางประชากร (demographic characteristics) และความต้องการของชาวญี่ปุ่นที่มีแนวโน้มจะเข้ามาพำนักระยะยาวในประเทศไทย และการจัดกลุ่มชาวญี่ปุ่นที่มีแนวโน้มจะเข้ามาพำนักระยะยาวในประเทศไทยตามคุณลักษณะและความต้องการ ตลอดจนเปรียบเทียบรูปแบบการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวสำหรับชาวญี่ปุ่นในกลุ่มประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์สังเคราะห์เพื่อให้ได้รูปแบบการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวในประเทศไทยเพื่อรองรับผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่น โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากชาวญี่ปุ่นที่มีอายุตั้งแต่ 50 ปี ขึ้นไป ที่มีแนวโน้มจะเข้ามาพำนักระยะยาวในประเทศไทย ซึ่งเป็นกลุ่มที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยในพื้นที่จังหวัดชลบุรีและจังหวัดระยอง และชาวญี่ปุ่นที่ยังอาศัยในประเทศญี่ปุ่น

สำหรับระยะเวลาในการศึกษา การศึกษาครั้งนี้ดำเนินการวิจัยช่วง มิถุนายน 2561 – กรกฎาคม 2562

กรอบแนวคิดของโครงการวิจัย

จากการทบทวนแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องได้กรอบแนวคิดของโครงการวิจัยดังนี้

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ด้านนโยบาย เสนอรูปแบบของการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวที่สอดคล้องกับคุณลักษณะและความต้องการที่มีอยู่อย่างหลากหลายของผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่น
2. ด้านด้านเศรษฐกิจ/พาณิชย์/อุตสาหกรรม จัดทำรายงานการวิจัยและบทสรุปสำหรับผู้บริหารเพื่อเสนอให้การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง

3. ด้านวิชาการ การเผยแพร่ส่วนหนึ่งของงานวิจัยฉบับนี้ในรูปของบทความวิจัย เพื่อตีพิมพ์
ในฐานข้อมูลระดับชาติหรือนานาชาติ

หน่วยงานที่นำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

หน่วยงานหลักที่สามารถนำผลวิจัยไปใช้ประโยชน์ คือ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬากระทรวงมหาดไทย และหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการจัดการ
ท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาว เทศบาลและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่สนใจการจัดบริการพำนัก
ระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุ ตลอดจนภาคเอกชนที่กำลังดำเนินธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวแบบ
พำนักระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุหรือภาคเอกชนที่มีความสนใจในการลงทุนเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยว
แบบพำนักระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุ

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การทบทวนวรรณกรรมจากทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเด็น 1) แนวคิดเกี่ยวกับผู้สูงอายุ มิติความต้องการและการประเมินคุณลักษณะเชิงพฤติกรรมของผู้สูงอายุ และรูปแบบการดูแลผู้สูงอายุ 2) การจัดสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุของประเทศญี่ปุ่น และ 3) การท่องเที่ยวแบบระยะยาวของผู้สูงอายุโดยเฉพาะกรณีผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่น สรุปได้ดังนี้

แนวคิดเกี่ยวกับผู้สูงอายุ มิติความต้องการและการประเมินคุณลักษณะเชิงพฤติกรรมของผู้สูงอายุ และรูปแบบการดูแลผู้สูงอายุ

องค์การสหประชาชาติได้กำหนดให้ผู้สูงอายุคือบุคคลที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป แต่สำหรับประเทศพัฒนาแล้วส่วนใหญ่ นิยามผู้สูงอายุว่าเป็นผู้ที่มีอายุ 65 ปีขึ้นไป (World Health Organization, 2018) สำหรับสังคมผู้สูงอายุในประเทศญี่ปุ่น ในปี ค.ศ. 2015 มีผู้สูงอายุที่อายุ 65 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 26.7 ของจำนวนประชากรทั้งหมด (Reiji Yoshida, 2016) และคาดว่าในปี ค.ศ. 2060 จะมีสัดส่วนผู้สูงอายุเพิ่มสูงขึ้นเป็นร้อยละ 40 (The Washington Times, 2016)

การจัดรูปแบบการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุนอกจากจะพิจารณาเงื่อนไขอายุแล้วยังจำเป็นต้องพิจารณาเงื่อนไขสำคัญทางร่างกายของผู้สูงอายุ ซึ่งได้แก่ ความสามารถของผู้สูงอายุ ภาวะสุขภาพ และระดับความต้องการการช่วยเหลือหรือภาวะการพึ่งพา ซึ่งอาจจำแนกลักษณะของผู้สูงอายุได้หลายลักษณะ เช่น ระพีพรรณ คำหอม และคณะ (2547: 12) แบ่งกลุ่มผู้สูงอายุออกเป็น 1) กลุ่มที่ช่วยเหลือตนเองได้ดี 2) กลุ่มที่ช่วยเหลือตนเองได้บ้าง และ 3) กลุ่มที่ช่วยเหลือตนเองไม่ได้เนื่องจากมีปัญหาสุขภาพหรือมีความพิการ หรือ กรรณิกา ขวัญอารีย์ และภุชงค์ เสนานุช(2549) เสนอให้จัดกลุ่มผู้สูงอายุเป็น 4 กลุ่มคือ 1) กลุ่มที่มีสุขภาพร่างกายบกพร่องไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ ต้องพึ่งพา ได้รับการดูแลตลอดเวลาและถูกทอดทิ้ง 2) กลุ่มที่มีสุขภาพร่างกายบกพร่องไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ ต้องพึ่งพา ได้รับการดูแลตลอดเวลา แต่อยู่กับสมาชิกในครอบครัว 3) กลุ่มที่พอช่วยตัวเองได้ แต่มีความเปราะบางหรือมีความเสี่ยงสูงต้องการมีคนดูแลเป็นครั้งคราว และ 4) กลุ่มที่มีสภาวะสุขภาพดีช่วยเหลือตัวเอง และอาจช่วยเหลือผู้อื่นได้

การศึกษาความต้องการของผู้สูงอายุจึงเป็นสิ่งจำเป็นในการจัดบริการสำหรับผู้สูงอายุ เนื่องจากผู้สูงอายุเป็นกลุ่มที่มีลักษณะเฉพาะ มีความแตกต่างทางสังคม และลักษณะเฉพาะของผู้สูงอายุแต่ละคน (สมศักดิ์ ศรีสันติสุข, 2539: 59) ซึ่งเทียนแก้ว เลี่ยมสุวรรณ (2558, 55-56) สรุปมิติความต้องการของผู้สูงอายุได้ ดังนี้ 1) ความต้องการรับการสนับสนุนจากครอบครัว (family support) ความต้องการการดูแลเอาใจใส่จากบุตรหลานและครอบครัว 2) ความต้องการทางด้านร่างกาย (physical needs) ซึ่งเป็นความต้องการขั้นพื้นฐานของชีวิตมนุษย์ คือ ปัจจัยสี่ ได้แก่ อาหาร เสื้อผ้า ที่อยู่อาศัย และยารักษาโรค 3) ความต้องการด้านจิตใจ (psychological needs) ได้แก่ ความต้องการทางด้านความรัก ความอบอุ่น การดูแลเอาใจใส่ ความกตัญญูและต้องการมีสิ่งยึดเหนี่ยวทางจิตใจ รวมถึง ความพยายามมีชีวิตอยู่ให้นานเท่าที่จะนานได้ ความพยายามรักษาพลังและศักยภาพทางด้านร่างกายและทางสมองให้คงอยู่ และ ความพยายามป้องกันและชำระไว้ซึ่งสิทธิพิเศษที่เคยเป็นในชีวิตวัยต้น เช่น ความรู้ ความชำนาญ ทรัพย์สินสมบัติ เกียรติยศ และอำนาจ 4) ความต้องการทางด้านสังคม (social needs) ได้แก่ ความต้องการเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัว กลุ่ม และสังคม ได้รับการยอมรับ และเคารพยกย่องนับถือ

นอกจากนี้การจัดบริการให้แก่ผู้สูงอายุจึงควรให้ความสำคัญกับทั้งความต้องการและการประเมินคุณลักษณะเชิงพฤติกรรมของผู้สูงอายุจาก 1)การประเมินด้านสุขภาพเพื่อการคัดกรองภาวะสุขภาพ โดยจะพิจารณาจากภาวะพึ่งพา การเจ็บป่วย และความสามารถในการทำหน้าที่ การประเมินภาวะโภชนาการ ภาวะซึมเศร้า สมรรถภาพทางสมอง สภาพจิต รวมถึงการประเมินความสามารถในการทำหน้าที่ตามความต้องการพื้นฐานในการดำรงชีวิต และ 2) การประเมินด้านสังคมเพื่อให้สามารถจัดบริการและดูแลผู้สูงอายุได้อย่างเหมาะสม โดยจะประเมินจาก การมีส่วนร่วมกับสังคม การประสบปัญหาเดือนร้อนด้านครอบครัวหรือสังคม เช่น ขาดคนดูแล ได้รับการดูแลไม่เหมาะสม รวมการประเมินด้านเศรษฐกิจ (เทียนแก้ว เลี่ยมสุวรรณ, 2558, 22-24)

การประเมินและจัดกลุ่มผู้สูงอายุที่เหมาะสมจึงเป็นประโยชน์ต่อการจัดเตรียมรูปแบบการดูแลผู้สูงอายุได้อย่างเหมาะสมตามมาด้วย ดังที่ Laubunjong (2005) เสนอรูปแบบดูแลผู้สูงอายุ 3 ลักษณะ ได้แก่ 1) รูปแบบการดูแลในลักษณะที่ผู้สูงอายุต้องการความช่วยเหลือจากผู้อื่นเพียงเล็กน้อย เนื่องจากสามารถปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้ตามปกติ 2) รูปแบบการดูแลในลักษณะที่ผู้สูงอายุจำเป็นต้องได้รับการช่วยเหลือเนื่องจากมีความสามารถในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันลดลง และ 3) รูปแบบการดูแลในลักษณะที่ผู้สูงอายุจำเป็นต้องได้รับการดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิด เนื่องด้วยภาวะการเจ็บป่วยทางกายภาพ

ทั้งนี้การจัดรูปแบบการบริการแก่ผู้สูงอายุที่สามารถบรรเทาปัญหาและตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุได้ดี ต้องมีลักษณะ 1) เป็นบริการที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวเข้าสู่วัยสูงอายุ (adjectives and integrative service) 2) บริการที่ให้การสนับสนุน (supportive service) 3) บริการด้านที่พักอาศัย (congregate and shelter care service) 4) บริการทางด้านการป้องกันและรักษาความปลอดภัย (protective service) และ 5) บริการทางด้านอำนวยความสะดวกในการดูแลรักษา (care facilities and service) (Ward,1984 อ้างในเทียนแก้ว เลี่ยมสุวรรณ, 2558, 56)

การจัดสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุของประเทศญี่ปุ่น

สำหรับการจัดสวัสดิการเพื่อดูแลผู้สูงอายุของประเทศญี่ปุ่น เทียนแก้ว เลี่ยมสุวรรณ (2558, 70-72) สรุปว่า การจัดสวัสดิการสังคมของประเทศญี่ปุ่นนั้นรัฐมีบทบาทค่อนข้างมาก ซึ่งเงื่อนไขสำคัญในการจัดสวัสดิการสังคมของญี่ปุ่นถูกระบุไว้ในรัฐธรรมนูญ โดยมาตรา 25 กำหนดว่า “ประชาชนทุกคนมีสิทธิที่จะดำรงชีวิตขั้นพื้นฐานทั้งในด้านสุขอนามัยและด้านวัฒนธรรม” และ “ภาครัฐจะต้องส่งเสริมและพัฒนาสวัสดิการสังคม การประกันสังคม และการสาธารณสุขให้ครอบคลุมแต่ละสถานการณ์ของการดำรงชีวิตของประชาชน” (วรเวศม์ สุวรรณระดา, 2549: 7 อ้างใน เทียนแก้ว เลี่ยมสุวรรณ, 2558, 56) โดยได้จำแนกประเภทของการจัดสวัสดิการสังคมไว้ 7 ประเภท คือ 1) การประกันสังคม ซึ่งเป็นระบบประกันภัยหรือประกันในรูปแบบอื่นๆ โดยรัฐ 2) การให้ความช่วยเหลือโดยรัฐ เป็นระบบที่รัฐต้องรับประกันในด้านการดำรงชีวิตขั้นต่ำสุด โดยรัฐมีหน้าที่ต้องให้ความช่วยเหลือผู้ที่ได้รับความเดือนร้อน 3) สวัสดิการสังคม เป็นระบบที่รัฐหรือสังคมเป็นผู้ให้บริการทางสังคมอย่างเป็นระบบเพื่อช่วยเหลือ ส่งเสริมและพัฒนาผู้ที่ได้รับความเดือนร้อน 4) สุขภาพอนามัยสาธารณะ 5) การรักษาพยาบาล/สุขภาพผู้สูงอายุ 6) ระบบบำนาญบำนาญ ซึ่งจัดให้ผู้เกษียณอายุราชการ และ 7) ระบบการให้ความช่วยเหลือผู้เคราะห์ร้ายจากสงคราม เพื่อให้สามารถดูแลผู้สูงอายุ (อายุ 65 ปี ขึ้นไป) ซึ่งมีจำนวนประมาณ 1 ใน 4 ของประชากรในปัจจุบัน ญี่ปุ่นจำเป็นต้องจัดสรรงบประมาณและตราพระราชบัญญัติว่าด้วยประกันการดูแลผู้สูงอายุ ค.ศ. 2000 ซึ่งเป็นระบบที่เรียกเก็บค่าใช้จ่ายจากผู้สูงอายุที่ต้องการขอรับบริการ โดยรัฐสนับสนุนค่าใช้จ่ายบางส่วนเพื่อสร้างระบบประกันดูแลการรักษาพยาบาล และระบบสวัสดิการผู้สูงอายุให้เกิดความคล่องตัวในการดำเนินการ และให้บริการแก่ผู้สูงอายุตามเงื่อนไข เช่น คุณสมบัติของผู้สูงอายุที่ขอรับบริการจะต้องถูกประเมินความจำเป็นในการขอรับบริการหรือได้รับความเห็นชอบจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่อมาในปี ค.ศ. 2008 ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติว่าด้วยการคุ้มครองการรักษาพยาบาลผู้สูงอายุ ค.ศ. 2008 ซึ่งกำหนดให้ผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 75 ปีขึ้นไปสามารถใช้บริการ

ในการรักษาพยาบาลได้ ทั้งนี้รูปแบบการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุในประเทศญี่ปุ่นเป็นความร่วมมือระหว่างรัฐบาลกลาง จังหวัด และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ร่วมรับผิดชอบค่าประกันสุขภาพ โดยมีสัดส่วน 2:1:1 ตามลำดับ และอาจมีผู้สูงอายุร่วมรับผิดชอบค่าประกันดูแลผู้สูงอายุ แบบร่วมจ่ายค่าใช้จ่ายร้อยละ 10 ของค่าใช้จ่ายทั้งหมด (ระพีพรรณ คำหอม, 2554: 168-171, 176-179 อ้างใน เทียนแก้ว เลี่ยมสุวรรณ, 2558, 56) และน่าสังเกตว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทสำคัญในการให้บริการ/ดูแลผู้สูงอายุตามแผนยุทธศาสตร์เพื่อสนับสนุนการดูแลสุขภาพและสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุที่เรียกว่า The Gold Plan 21 (ค.ศ. 2001) เพื่อให้ผู้สูงอายุมีสุขภาพที่แข็งแรง ได้รับการสนับสนุนและมีอิสระในการดำรงชีวิต ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม และสร้างการดูแลระยะยาว

การท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวของผู้สูงอายุโดยเฉพาะกรณีผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่น

นโยบายเกี่ยวกับการพำนักระยะยาวของรัฐบาลญี่ปุ่น

การพำนักระยะยาว (Long stay) คือ การเดินทางรูปแบบหนึ่งที่อยู่ในสถานที่เดียวกันเป็นเวลานานและสัมผัสกับคนท้องถิ่นวัฒนธรรมและประเพณีผ่านชีวิตประจำวัน ไม่มีคำจำกัดความของระยะเวลาการเข้าพักโดยเฉพาะซึ่งอาจหมายถึงการเข้าพักประมาณสองสัปดาห์ เดิมทีการพำนักระยะยาวในต่างประเทศได้รับความสนใจเนื่องจากค่าครองชีพที่ต่ำ แต่ปัจจุบันได้รับความสนใจในฐานะที่เป็นรูปแบบการเดินทางใหม่ นับตั้งแต่เกษียณอายุของบุคคลรุ่นเบบี้บูม ในญี่ปุ่นแต่ละภูมิภาคได้มุ่งเน้นไปที่การดึงดูดเรื่องการพำนักระยะยาวซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการฟื้นฟูเมืองด้วย (JTB Tourism Research & Consulting Co., Online, 2019)

การท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวนั้นเป็นการพักผ่อนระยะเวลานานในต่างประเทศ ซึ่งไม่ใช่การอพยพย้ายถิ่นหรือไปมีถิ่นฐานที่ถาวรในต่างประเทศ ลักษณะโดยทั่วไปของกลุ่ม Long Stay คือ กลุ่มผู้สูงอายุ หรือวัยเกษียณอายุ ซึ่งส่วนใหญ่ประสบความสำเร็จในชีวิตการทำงานแล้วมีกำลังซื้อสูงจะสามารถเดินทางออกนอกประเทศเป็นเวลานานๆ ได้ และต้องการหลบเลี่ยงอากาศหนาวจัดในฤดูหนาวมาพักในประเทศที่อบอุ่นกว่า มีสิ่งแวดล้อมที่ดี มีการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมประเพณีกับประชาชนในท้องถิ่น มีการท่องเที่ยวเปลี่ยนบรรยากาศเป็นครั้งคราว รวมทั้งต้องการความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน เมื่อเจ็บป่วยก็ได้รับการดูแลรักษาอย่างมีมาตรฐาน (สยามรัฐ, 2551)

มูลนิธิลองสเตย์ (Longstay Foundation) ของทางการญี่ปุ่น (อ้างใน สุตปรารณา ดวงแก้ว, 2558: 61) ให้คำจำกัดความของลองสเตย์ว่าเป็นการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ซึ่งมีลักษณะ 5 ประการ คือ (1) เป็นการอาศัยอยู่ระยะเวลานานตั้งแต่ 2 สัปดาห์ขึ้นไป แล้วกลับมาญี่ปุ่น ไม่ได้เป็นการพำนักถาวร (2) เข้าที่อยู่อาศัย หรือมีที่อยู่อาศัยในต่างประเทศสำหรับการดำเนินชีวิตประจำวัน ไม่ได้อยู่ชั่วคราวในที่พักสำหรับเดินทางในระยะเวลานั้นๆ เช่น โรงแรม เป็นต้น (3) เสริมสร้างคุณค่าให้กับชีวิตและติดต่อสื่อสารกับคนในท้องถิ่น (4) เน้นการดำเนินชีวิตประจำวันมากกว่าการท่องเที่ยว (5) มีเงินทุนหลักที่ประเทศญี่ปุ่น สำหรับกรณีชาวญี่ปุ่นการท่องเที่ยวระยะยาว จึงหมายถึงการพักผ่อนเป็นระยะเวลานานโดยมีพื้นฐานวิถีชีวิตอยู่ที่ญี่ปุ่น และการพักผ่อนนั้นต้องได้สัมผัสกับวัฒนธรรมหรือวิถีชีวิตที่แตกต่างด้วย (ศรีสุตา โสภา, 2556: 10)

การสนับสนุนการพำนักระยะยาวในต่างประเทศโดยรัฐบาลญี่ปุ่น

สาเหตุที่ประเทศญี่ปุ่นมีนโยบายสนับสนุนให้มีการพำนักระยะยาวในต่างประเทศ เนื่องจากประเทศญี่ปุ่นประสบปัญหาด้านการเงินจากภาระการจ่ายสวัสดิการเป็นจำนวนมากแก่ผู้สูงอายุ กลุ่ม baby boomer (เกิดระหว่างปี ค.ศ. 1947-1949) ซึ่งเป็นประชากรที่เกิดในช่วงที่รัฐบาลญี่ปุ่นส่งเสริมให้เพิ่มจำนวนประชากร หลังจากที่สูงวัยประชากรในสงครามเป็นจำนวนมาก ประกอบกับอายุเฉลี่ยของคนญี่ปุ่นก็มีแนวโน้มสูงขึ้นปี.ศ.2007กลุ่มเบบี้บูมเมอร์ มีอายุครบ 60 ปี และเริ่มเกษียณอายุการทำงาน ทำให้บุคลากรที่มีประสบการณ์และความเชี่ยวชาญหายไปจากภาคธุรกิจเป็นจำนวนมาก ในขณะที่จำนวนเด็กเกิดใหม่ในญี่ปุ่นมีแนวโน้มลดลง ปรากฏการณ์ผู้สูงอายุมีชีวิตยืนยาวแต่จำนวนเด็กเกิดใหม่ลดลงนี้ทำให้ฐานประชากรที่จะต้องจ่ายเงินภาษีเพื่อดูแลผู้สูงอายุลดลง และทำให้เงินบำนาญลดลง สวนทางกับค่าครองชีพในญี่ปุ่นที่มีแนวโน้มสูงขึ้น (พนิดา อนันตนาคม, 2557)

ปี 1986 อดีตรองรองการค้าและอุตสาหกรรม (ปัจจุบันกระทรวงเศรษฐกิจการค้าและอุตสาหกรรม) ได้วางแผนเป็นนโยบายชื่อ “แผนซิลเวอร์โคลัมเบีย (โครงการ Silver Columbia Plan 92: SCP92)” เพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการเกษียณอายุของคนรุ่นเบบี้บูม เป็นการสนับสนุนการอยู่อาศัยในต่างประเทศหลังเกษียณ แต่จากคำวิจารณ์ต่าง ๆ ทั้งในและต่างประเทศว่าเป็นการ “ส่งออกผู้สูงอายุ” แผนการนี้จึงไม่สำเร็จนอกจากนี้ดวงใจ หล่อธนวนิชย์ (2547: 135) อธิบายเพิ่มเติมว่าโครงการนี้ถูกมองว่าเป็นโครงการถ่ายโอนปัญหาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุที่ไม่ลงตัวภายในประเทศให้ประเทศอื่นแก้ไขปัญหาแทน มีการคัดค้านการสร้างหมู่บ้านคนชราญี่ปุ่นในต่างประเทศ มีข้อเสนอให้รัฐสร้างสภาพแวดล้อมและสวัสดิการให้คนสูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ทำให้โครงการหยุดชะงัก

อีกทั้ง ในเวลานั้น สนับสนุนให้ย้ายถิ่นฐานไปยังสเปน ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ ไม่ใช่ภูมิภาค อย่างเช่นเอเชีย ช่วงนั้นเป็นยุคสมัยที่มีผลกระทบของเศรษฐกิจฟองสบู่ จึงสามารถคิดเรื่องการใช้ชีวิต หลังเกษียณได้โดยไม่ต้องกังวลเรื่องเงินทุน แต่หลังจากนั้นอดีตกระทรวงการค้าและอุตสาหกรรม (ปัจจุบันกระทรวงเศรษฐกิจการค้าและอุตสาหกรรม) ได้ก่อตั้ง “มูลนิธิพำนักระยะยาว” ขึ้นในปี 1992 เพื่อส่งเสริมการเพิ่มขึ้นของการพำนักระยะยาว งานหลักของมูลนิธิ มี 6 ข้อ ต่อไปนี้

- (1) วิจัยสำรวจเรื่องการพำนักระยะยาว
- (2) ออกนิตยสารรายไตรมาส “LONG STAY”
- (3) จัดสัมมนาต่างๆ
- (4) ให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการพำนักระยะยาว
- (5) การจัดตั้งชมรมสมาชิกพำนักระยะยาว
- (6) การสร้างระบบที่ปรึกษาการพำนักระยะยาว

การดำเนินการส่งเสริมการพำนักระยะยาวนี้ไม่เพียงแต่ดำเนินการโดยหน่วยงานของรัฐ เท่านั้น ยังมีความร่วมมือกับภาคเอกชนต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว และหน่วยงานอื่นๆ ร่วมด้วย

ตาราง 2-1 พัฒนาการของการสนับสนุนการพำนักระยะยาวของประเทศไทยญี่ปุ่น

ค.ศ.	การดำเนินงาน
1986	กระทรวงการค้าและอุตสาหกรรม (MITI) ประกาศแผนซิลเวอร์โคโลมเบีย (Silver Columbia Plan 92: SCP92)
1987	จัดตั้งกลุ่มศึกษาเพื่อการพักผ่อนในต่างประเทศ
1988	จัดตั้งการประชุมประเภทการพักอาศัยในต่างประเทศ (ศูนย์พัฒนาสันหนนาการสำนักเลขาธิการ)
1989	ประกาศ “LONG STAY PLAN90W” (กลุ่มเรียนรู้เพื่อการพักอาศัยในต่างประเทศ)
1992	ก่อตั้ง Long Stay foundation (LSF) และรายงานผลการสำรวจสถานที่ที่เหมาะสมจะไปพำนักระยะยาวในต่างประเทศ
1993	LSF จัดทำข้อมูลกฎระเบียบเกี่ยวกับการพัฒนาโครงการรีสอร์ทในต่างประเทศ และข้อมูลเกี่ยวกับการขออนุมัติก่อสร้างหรือพัฒนาที่ดินในต่างประเทศ วิจัยสำรวจเกี่ยวกับการให้บริการแก่ผู้ที่พำนักระยะยาวในต่างประเทศ
1994	LSF จัดทัวร์ลองสเตย์ครั้งที่ 1 ณ ประเทศออสเตรเลีย จัดทำคู่มือไปลองสเตย์ในต่างประเทศ
1995	LSF สำรวจเพื่อจัดทำระบบการให้บริการเรื่องลองสเตย์ จัดทัวร์ครั้งที่ 1 ที่ประเทศสเปน จัดทำวารสารให้ข้อมูลเกี่ยวกับลองสเตย์แก่สมาชิก
1996	LSF ให้บริการด้านข้อมูลและให้คำแนะนำเรื่องลองสเตย์ แนะนำการใช้ชีวิตในเมืองใหญ่ 33 เมืองสำหรับผู้ที่ต้องการไปลองสเตย์
1997	บริษัทนำเที่ยวของเอกชน (JTB) เริ่มให้บริการข้อมูลทางแพ็กซ์
1998-9	LSF จัดทำคู่มือแนะนำเมืองใหญ่ที่พัก และสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับไป ลองสเตย์ในต่างประเทศ
2000	LSF สำรวจทัศนคติและสิ่งอำนวยความสะดวกที่ต้องการเมื่อไปลองสเตย์ในต่างประเทศ
2001	LSF จัดสัมมนาเกี่ยวกับลองสเตย์

ที่มา: 一般財団法人 ロングステイ財団 (Longstay foundation) (2019)

การประกันสุขภาพของญี่ปุ่น

ถ้าสมัครประกันสุขภาพของญี่ปุ่น ผู้ป่วยสามารถรับบริการทางการแพทย์ เช่น ที่โรงพยาบาล ด้วยค่าใช้จ่ายที่จ่ายเอง 30% เมื่ออายุมากขึ้นภาระการจ่ายก็จะน้อยลง อายุ 70-74 ปีรับบริการทางการแพทย์ได้ด้วยตัวเอง 20% อายุ 75 ปีขึ้นไปจ่ายเอง 10% ถ้าชำระเบี้ยประกันภัย ระบบนี้ยังสามารถใช้สำหรับการรักษาในต่างประเทศได้ด้วยนำใบเสร็จรับเงินที่สามารถรักษาได้ต่างประเทศกับแบบฟอร์มคำร้องยื่นในประเทศญี่ปุ่น การตรวจสอบก็จะเริ่มต้นขึ้น จำนวนเงินที่จะได้ขึ้นอยู่กับกร

ตรวจสอบ ในการตรวจสอบจะใช้เวลาระยะหนึ่ง อีกทั้งยื่นเรื่องได้เฉพาะในญี่ปุ่นเท่านั้น จึงยังไม่ได้รับเงินประกันทันที แต่นี้เป็นบริการที่อบอุ่นสำหรับคนญี่ปุ่นที่อาศัยอยู่ในต่างประเทศ

เงินบำนาญของญี่ปุ่น (海外移住情報 (Immigration), 2019 and 日本年金機構 (Japan pension service), 2019)

ปัจจุบันมีความแตกต่างจากช่วงเวลาของเศรษฐกิจฟองสบู่ที่สามารถใช้ชีวิตอย่างหรูหราด้วยเงินออมที่มีจำนวนมาก โดยที่การพำนักระยะยาวในปัจจุบัน จะใช้ชีวิตในสไตล์หลักๆ เป็น “ใช้เงินที่ได้รับจากเงินบำนาญในพื้นที่ที่มีค่าครองชีพต่ำ เพื่อให้ได้ใช้ชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีกว่าอาศัยอยู่ในญี่ปุ่น” หมายความว่า สำหรับผู้พำนักระยะยาวในต่างประเทศในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา เงินบำนาญเป็นหัวใจสำคัญในการใช้ชีวิตเงินบำนาญของญี่ปุ่น สามารถโอนเงินเข้าบัญชีต่างประเทศได้ถ้าผู้พำนักระยะยาวในต่างประเทศยื่นคำร้อง นับว่าเป็นบริการที่สะดวกสบายสำหรับคนกลุ่มนี้

การพำนักระยะยาวในประเทศ

ในประเทศญี่ปุ่น มีรัฐบาลท้องถิ่นหลายแห่งเชิญชวนให้ชาวญี่ปุ่นและชาวต่างชาติพำนักระยะยาวในประเทศญี่ปุ่น ได้มีการเปรียบเทียบกับการพำนักระยะยาวในต่างประเทศดังต่อไปนี้

อันดับแรก ข้อดีอย่างมากของการพำนักระยะยาวในประเทศคือ ไม่จำเป็นต้องใช้พลังงานมากไปกับการรักษาพยาบาล ความปลอดภัยและภาษา สามารถใช้ชีวิตในพื้นที่ที่อยากอยู่ ภาษาก็เข้าใจกัน รับบริการการรักษาพยาบาลได้อย่างสบายใจ ไม่ต้องกังวลเรื่องความปลอดภัย ปัจจัยความวิตกกังวลในการพำนักระยะยาวในต่างประเทศจะไม่มีในการพำนักระยะยาวในประเทศ สถานที่ยอดนิยมของการพำนักระยะยาวในประเทศ เรียงตามลำดับจากอันดับที่ 1 คือ โอกินาวา ฮอกไกโด เกียวโต นากาโนะ เหตุผลในการเลือกก็เรียงลำดับจากอันดับที่ 1 คือ อากาศ พื้นที่ที่ชอบ สิ่งแวดล้อม ความสะดวกสบาย น้ำพุร้อน วิวสวย ประสิทธิภาพของสิ่งอำนวยความสะดวกและข้อมูล ตามลำดับ การพักระยะยาวในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ สภาพอากาศที่อบอุ่นเป็นสิ่งที่ต้องการ แต่ในญี่ปุ่นยังมีความต้องการพื้นที่หลบความร้อน เช่น ฮอกไกโด, นากาโนะซึ่งเป็นเขตเย็น นอกจากนี้ยังมีน้ำพุร้อนซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะที่เป็นเอกลักษณ์ของญี่ปุ่นที่เป็นความต้องการของผู้ที่พักระยะยาวด้วย ปัจจัยอื่นก็เหมือนกับการพำนักระยะยาวในต่างประเทศ จึงสรุปได้ว่าการพำนักระยะยาวในประเทศมี “ความสะดวกในการใช้ชีวิต”

สถานที่ยอดนิยมสำหรับการพักระยะยาวในประเทศคือ อะพาร์ตเมนต์ที่ตกแต่ง/แมนชั่น รองลงมาคือ บ้านเดี่ยว, โรงแรมแบบญี่ปุ่นที่มีน้ำพุร้อน, โรงแรมรีสอร์ท ฯลฯ นอกจากนี้สิ่งอำนวยความสะดวกที่ต้องการเรียงตามลำดับที่มากที่สุด ได้แก่ การเข้าถึงห้องครัว, เฟอร์นิเจอร์, เครื่องใช้ไฟฟ้า, อินเทอร์เน็ต, จักรยานให้เช่า, การขนส่งสาธารณะ สะท้อนให้เห็นความต้องการที่จะสามารถทำอาหารทานเองได้ นำเสื้อผ้าและสิ่งจำเป็นในชีวิตประจำวันมาใช้ได้ ไปบริเวณใกล้ๆ ได้ด้วยตนเอง ประมาณ 80% ของผู้ตอบแบบสำรวจต้องการค่าเช่ารายเดือนต่ำกว่า 150,000 เยน

ความต้องการที่แตกต่างมากที่สุดระหว่างการพำนักระยะยาวในประเทศและต่างประเทศคือ ช่วงเวลาของการเข้าพัก ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ระบุว่าต้องการพักประมาณหนึ่งสัปดาห์ถึงหนึ่งเดือน โดยมีความต้องการพำนักในญี่ปุ่นเป็นเวลา 1-2 สัปดาห์ ทั้งนี้มีมุมมองต่อการพำนักระยะยาวในประเทศไม่ใช่ “การย้ายถิ่นฐาน” แต่มีความหมายที่ชัดเจนว่าเป็น “การเดินทางไกล”

ตั้งแต่ ค.ศ. 2001 สื่อมวลชนในญี่ปุ่นนำเสนอรูปแบบการใช้ชีวิตของคนญี่ปุ่นหลังเกษียณในต่างประเทศว่ามีแนวคิดหลัก 3 ประการ คือ

1) คนญี่ปุ่นที่ใช้ชีวิตหลังเกษียณในต่างประเทศสามารถสัมผัสวัฒนธรรมญี่ปุ่นได้ด้วยการรับข่าวสารทางหนังสือพิมพ์ญี่ปุ่น สื่อสารกับครอบครัวและเพื่อนทางอีเมล แต่ละปีสามารถกลับบ้านได้หลายครั้ง คนกลุ่มนี้ไม่ได้ละทิ้งสังคมญี่ปุ่น แต่อยู่ในฐานะเป็นผู้เผยแพร่วัฒนธรรมญี่ปุ่นในต่างแดน

2) โดยทั่วไปคนที่ใช้ชีวิตด้วยเงินบำนาญจำกัดเวลกับอนาคต คนที่เลือกใช้ชีวิตในสังคมญี่ปุ่นเงินส่วนใหญ่จะหมดไปกับค่าครองชีพ และมีแนวโน้มที่รัฐจะปรับลดเงินสวัสดิการบำนาญลง ดังนั้นหากไปใช้ชีวิตที่ต่างประเทศจะมีฐานะที่ดีกว่าและมีเงินออม แม้ว่าอาจได้รับผลกระทบเมื่อเงินเยนอ่อนค่าลง

3) คนที่ใช้ชีวิตในต่างประเทศจะกังวลกับสุขภาพ ถ้าเจ็บป่วยถึงกับช่วยเหลือตัวเองไม่ได้รัฐบาลต้องให้สิทธิกลับมารักษาตัวที่บ้านเกิด (ดวงใจ หล่อธนกิจวงนิษฐ์, 2547: 138)

ปรากฏการณ์ที่น่าสนใจที่สื่อมวลชนนำเสนอในช่วง ค.ศ. 2001 เป็นต้นมา คือ คนญี่ปุ่นที่ออกไปพำนักระยะยาวในต่างประเทศไม่ได้ใส่ใจว่าจะอยู่บ้านแบบไหน แต่สนใจว่าจะอยู่อย่างไร เพื่อให้ชีวิตมีคุณค่าและมีความหมาย หรืออีกนัยหนึ่งคือ ไม่ได้มุ่งหวังเรื่องมาตรฐานการดำรงชีวิตที่ดี แต่มุ่งหวังเรื่องการพยายามทำตามความฝันที่จะใช้ชีวิตตามอุดมคติให้เป็นจริง สอดคล้องกับแนวคิด

การใช้ชีวิตสองแบบ (dual life) คือการใช้ชีวิตที่หยิบเอาเฉพาะส่วนดีๆ ของการใช้ชีวิตในญี่ปุ่นและในต่างประเทศ (ดวงใจ หล่อธนกิจวณิชย์, 2547: 138-139)

ปี พ.ศ. 2551 ทางการญี่ปุ่นโดย Japan Association of Travel Agents (JATA) มีนโยบายส่งเสริมให้ชาวญี่ปุ่นเดินทางออกนอกประเทศภายใต้โครงการ Visit World Campaign (VWC) (พ.ศ. 2551 - 2553) โดยจะส่งเสริมให้ชาวญี่ปุ่นจำนวน 20 ล้านคน เดินทางออกนอกประเทศ ทั้งนี้ประเทศไทยได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลญี่ปุ่นให้เป็น 1 ใน 9 ประเทศ คือ เกาหลีใต้ ฮองกง ไทย ไต้หวัน กวม ออสเตรเลีย สหรัฐอเมริกาและฮาวาย และฝรั่งเศส ที่รัฐบาลญี่ปุ่นสนับสนุนให้ชาวญี่ปุ่นเดินทางมาท่องเที่ยว (วรางคณา ก่อเกียรติพิทักษ์และดวงพร ภิญญะพันธ์, 2553: 55) ภายใต้แคมเปญ Visit World Campaign (VWC 20 Million Travelers) ที่กำหนดเป้าหมายการส่งเสริมการเดินทางออกท่องเที่ยวทั่วโลกของนักท่องเที่ยวญี่ปุ่นไว้ที่ 20 ล้านคน จึงมีการวางแผนทางการดำเนินงานแบ่งออกเป็น 2 ช่วง (เบญจรัตน์ มรรยาทอ่อน, ม.ป.ป. และ Carolin Funck and Malcolm Coope, 2015: 50) คือ

1) ปี ค.ศ. 2008-2009: มีการกำหนด/เลือกกลุ่มเป้าหมาย และจัดทำโครงสร้างธุรกิจแบบใหม่ให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายที่เลือกไว้

2) ปี ค.ศ. 2010: การดำเนินงานให้บรรลุตามเป้าหมาย (20 ล้านคน) กลุ่มเป้าหมาย แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มเยาวชน รวมทั้งกลุ่มผู้มีอายุในช่วง 20- 29 ปี และ 30-39 ปี กลุ่มครอบครัว และกลุ่มผู้สูงอายุ

โดยมีกลยุทธ์ทั้งการหามาตรการฟื้นฟูการท่องเที่ยว การจัดการกับปัญหาโครงสร้างต่างๆ โดยเฉพาะในเรื่องกฎข้อบังคับด้านการขนส่งทางอากาศ กลยุทธ์ด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยว และการพัฒนาสถานที่ท่องเที่ยวในภูมิภาคต่างๆ

ตาราง 2-2 จำนวนคนญี่ปุ่นที่พำนักระยะยาวในประเทศไทย กรุงเทพมหานคร จังหวัดชลบุรี และ จังหวัดเชียงใหม่

ปี ค.ศ.	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2014	2018 ^b
รวมทั้งประเทศ	42,736	44,114	45,805	47,251	49,983	55,767	64,285 ^a	72,754
กรุงเทพ	31,616	32,283	33,152	33,967	35,935	39,949		52,871
ชลบุรี	2,812	2,996	3,264	3,403	3,695	4,486		7,184
เชียงใหม่	1,997	2,284	2,442	2,651	2,854	3,061		2,489

ที่มา: สถานเอกอัครราชทูตญี่ปุ่นประจำประเทศไทย. (June 11, 2018). จำนวนประชากรชาวญี่ปุ่นแยกตามอาชีพ และจังหวัด (ภาษาไทย) Retrieved 13 June 2019. https://www.th.emb-japan.go.jp/th/jis/publ/pub3_49/pub9.htm

^a Ministry of Foreign Affairs of Japan. (14 July 2017), **タイ王国**(Kingdom of Thailand): **基礎データ** (Japanese language) Retrieved 13 June 2019. <https://www.mofa.go.jp/mofaj/area/thailand/data.html>

^b Embassy of Japan in Thailand. (June 11, 2018). **海外在留邦人数調査統計**(Japanese language) Retrieved 13 June 2019. https://www.th.emb-japan.go.jp/itpr_ja/consular_zairyu17.html

การดำเนินการส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวอย่างต่อเนื่องของรัฐบาลญี่ปุ่นเป็นผลมาจากบริบททางสังคมของประเทศญี่ปุ่นที่กลายเป็นสังคมสูงอายุ แต่การผลักดันเชิงนโยบายที่ต่อเนื่องทำให้การพำนักระยะยาวถูกทำให้เป็นสินค้าด้วยการสนับสนุนจากทั้งภาครัฐและเอกชน ส่งผลให้การพำนักระยะยาวกลายเป็นวิถีการดำเนินชีวิตของผู้เกษียณอายุที่สามารถเลือกทำกิจกรรมในเวลาพักผ่อนได้หลากหลาย ทั้งกีฬาและกิจกรรมนันทนาการ สอดคล้องกับการทำกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการพำนักระยะยาวของภาคเอกชนและองค์กรไม่แสวงหากำไรต่างๆ เช่น การทำวิจัย เพื่อหาแนวทางส่งเสริมและกระตุ้นให้เกิดการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวเพื่อรองรับประชากรกลุ่ม baby boomers ที่กำลังอยู่ในช่วงวัยเกษียณอายุ ทั้งนี้เป้าหมายประการหนึ่งของการใช้ชีวิตในช่วงวัยเกษียณอายุของชาวญี่ปุ่นคือ “ikigai” ซึ่งเป็นปรัชญาการดำเนินชีวิตของชาวญี่ปุ่นที่ต้องการแสวงหาว่าอะไรคือสิ่งที่ทำให้ชีวิตดำรงอยู่อย่างมีคุณค่า (what makes a life worth living) ซึ่งมูลนิธิลองสเตย์ (Long Stay Foundation) เชื่อว่าการพำนักระยะยาวจะทำให้บุคคลบรรลุเป้าหมายของตนเอง (self-actualization) และ สร้าง “ikigai” ได้ วิถีชีวิตการย้ายถิ่นไปยังต่างประเทศของผู้สูงอายุชาว

ญี่ปุ่นจึงเชื่อว่าจะสามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุได้ในหลากหลายมิติ (Mayumi ONO, 2010: 96-99)

การตรวจลงตรา (VISA) และเอกสารเดินทางของคนต่างด้าว ตามระเบียบของ กรมการกงสุลไทย: กรณีชาวญี่ปุ่นที่เดินทางมาพำนักระยะยาว

คนต่างชาติที่ประสงค์จะเดินทางเข้าประเทศไทยจะต้องขอรับการตรวจลงตราหรือขอวีซ่าจากสถานเอกอัครราชทูตหรือสถานกงสุลใหญ่ของไทยซึ่งตั้งอยู่ในประเทศที่ตนมีถิ่นพำนัก หรือจากสถานเอกอัครราชทูตไทยที่ได้รับมอบหมายให้ดูแลประเทศที่คนต่างชาติดังกล่าวมีถิ่นพำนัก กรณีของชาวญี่ปุ่นโดยปกติแล้วจะสามารถเดินทางเข้าประเทศไทยได้โดยไม่ต้องมีวีซ่าเนื่องจากเป็นประเทศที่ได้รับยกเว้นการตรวจลงตราเพื่อการท่องเที่ยว และสามารถพำนักอยู่ในไทยได้ไม่เกิน 30 วัน

สำหรับผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นที่พำนักระยะยาวในประเทศไทยมีการตรวจลงตราประเภทอื่นๆเพิ่มเติม คือ

- การตรวจลงตราสำหรับคนต่างชาติที่อายุ 50 ปีขึ้นไป เข้ามาเพื่อพักผ่อน โดยพำนักได้ 1 ปี (Non-Immigrant Visa “O-A” Long Stay)
- การตรวจลงตราประเภทคนอยู่ชั่วคราว รหัส O – X พำนักระยะยาว 10 ปี (Non – Immigrant Visa “O – X” Long Stay)
- Visa Non- Immigrant “O” ติดตามครอบครัว
- การตรวจลงตราประเภทท่องเที่ยว (Tourist Visa)

มีรายละเอียดดังนี้

การตรวจลงตราสำหรับคนต่างชาติที่อายุ 50 ปีขึ้นไป เข้ามาเพื่อพักผ่อน โดยพำนักได้ 1 ปี (Non-Immigrant Visa “O-A” Long Stay) (กรมการกงสุล, 2562ข)

Non-Immigrant Visa รหัส “O-A” (Long Stay) เป็นการตรวจลงตราสำหรับคนต่างชาติซึ่งมีอายุไม่ต่ำกว่า 50 ปีบริบูรณ์ ซึ่งประสงค์จะเดินทางเข้าประเทศไทยเพื่อพักผ่อน โดยจะได้รับอนุญาตให้พำนักในราชอาณาจักรได้ไม่เกิน 1 ปี นับตั้งแต่วันที่เดินทางเข้ามาในราชอาณาจักร และไม่ได้รับอนุญาตให้ทำงานในระหว่างที่พำนักในประเทศไทย

1. คุณสมบัติของผู้ที่สามารถขอรับการตรวจลงตรา

- คนต่างด้าวทุกสัญชาติ อายุ 50 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป (นับถึงวันยื่นคำร้อง)
- ไม่เป็นบุคคลต้องห้ามเดินทางเข้ามาในราชอาณาจักร
- ไม่มีประวัติที่เป็นภัยต่อความมั่นคง ทั้งต่อประเทศไทย และประเทศที่ตนมีสัญชาติหรือประเทศที่ตนมีถิ่นพำนัก
- มีสัญชาติหรือมีถิ่นพำนักถาวรในประเทศที่ตนยื่นคำร้อง
- ไม่เป็นโรคต้องห้ามตามกฎหมายกระทรวง ฉบับที่ 14 (พ.ศ. 2535) ได้แก่ โรคเรื้อน วัณโรคในระยะอันตราย โรคเท้าช้าง
- โรคยาเสพติดให้โทษ โรคซิฟิลิส ระยะที่ 3
- ไม่อนุญาตให้ทำงานในประเทศไทย

2. สถานที่ยื่นคำร้อง

คนต่างด้าวที่ประสงค์จะขอรับการตรวจลงตรา Non-Immigrant Visa รหัส “O-A” (Long Stay) สามารถยื่นคำร้องได้ที่สถานเอกอัครราชทูตหรือสถานกงสุลใหญ่ของไทยในประเทศไทย คนต่างด้าวมีสัญชาติหรือในประเทศที่มีถิ่นพำนักเท่านั้น

เอกสารประกอบการยื่นคำร้อง

- หนังสือเดินทางที่มีอายุใช้ได้ไม่น้อยกว่า 18 เดือน
- แบบฟอร์มการขอรับการตรวจลงตรา พร้อมรูปถ่าย และแบบฟอร์มประวัติส่วนตัว จำนวน 3 ชุด (ขอรับแบบฟอร์มได้จากสถานทูตสถานกงสุล)
- หลักฐานด้านการเงิน ได้แก่ สำเนาบัญชีเงินฝาก (Bank Statement) จำนวนเทียบเป็นเงินไทยไม่น้อยกว่า 800,000 บาท
- หรือหนังสือรับรองรายได้/เงินบำนาญ (ฉบับจริง) เดือนละไม่น้อยกว่า 65,000 บาท
- หรือมีบัญชีเงินฝากและรายได้/เงินบำนาญ (ต่อเดือน X 12) รวมกันไม่น้อยกว่า 800,000 บาท (กรณีแสดงสำเนาบัญชีเงินฝาก ให้แสดงหนังสือรับรองจากธนาคารฉบับจริงด้วย)
- (หมายเหตุ ในการแสดงหลักฐานด้านการเงินนั้น ผู้ร้องอาจแสดงหลักฐานบัญชีเงินฝากหรือการมีรายได้ในประเทศที่ตนมีสัญชาติหรือประเทศที่มีถิ่นพำนักก็ได้ ไม่จำเป็นต้องเป็นบัญชีเงินฝากในประเทศไทย)
- ใบรับรองการสอบประวัติอาชญากรรม (Criminal Record) จากประเทศที่ตนมีสัญชาติหรือจากประเทศที่ตนมีถิ่นพำนัก (ใบรับรองอายุไม่เกิน 3 เดือน)
- ใบรับรองแพทย์จากประเทศที่ยื่นคำร้องที่แสดงว่าไม่เป็นโรคต้องห้ามตามกฎหมายกระทรวงฉบับที่ 14 พ.ศ. 2535 (ใบรับรองมีอายุไม่เกิน 3 เดือน)
- ในกรณีมีความประสงค์จะนำคู่สมรสเข้ามาพำนักในราชอาณาจักรด้วย แต่คู่สมรสไม่มีคุณสมบัติที่จะขอรับการตรวจลงตราประเภท “O-A” (Long Stay) ได้ ให้แสดงหลักฐานทะเบียนสมรส ทั้งนี้ คู่สมรสจะได้รับการพิจารณาให้ได้รับการตรวจลงตราประเภทคนอยู่ชั่วคราว รหัส “O” พำนักได้ 3 เดือน

3. ช่องทางการส่งใบสมัคร

ผู้สมัครสามารถส่งใบสมัครได้ที่สถานทูตไทยหรือสถานกงสุลใหญ่ ณ ประเทศบ้านเกิดของตนหรือที่สำนักงานตรวจคนเข้าเมืองในประเทศไทยตั้งอยู่ที่ศูนย์ราชการอาคาร B ถ. แจ้งวัฒนะ ซอย 7 หลักสี่กรุงเทพฯ 10210 โทรศัพท์ 0-2141 -9889

4. ค่าธรรมเนียมวีซ่า

Non-Immigrant Visa รหัส "O-A" (Long Stay) อายุวีซ่า 1 ปี ชนิดใช้ได้หลายครั้ง (multiple entries) ค่าธรรมเนียม 5,000 บาท

5. คำแนะนำสำหรับผู้ที่ได้รับการตรวจลงตรา Non-Immigrant Visa รหัส "O-A" (Long Stay)

- เมื่อคนต่างด้าวที่ได้รับการตรวจลงตราประเภทคนอยู่ชั่วคราว รหัส "O-A" (Long Stay) เดินทางเข้ามาในราชอาณาจักร เจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมืองจะประทับอนุญาตให้อยู่ได้ไม่เกิน 1 ปี นับตั้งแต่วันที่เดินทางเข้า

- เมื่อเดินทางเข้ามาพำนักในราชอาณาจักรครบ 90 วัน จะต้องรายงานตนเองต่อเจ้าหน้าที่ และครั้งต่อไปต้องรายงานตนเองทุก ๆ 90 วัน ซึ่งสามารถรายงานตนเองต่อเจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมือง ณ ท้องที่ที่ตนพักอาศัย หรือกรณีที่ไม่มิด้านตรวจคนเข้าเมือง ให้รายงานที่สถานีตำรวจในท้องที่ที่ตนพักอาศัย

การรายงานตนเองสามารถรายงานโดยส่งทางไปรษณีย์ได้ โดยปฏิบัติดังนี้

(1) ส่งแบบฟอร์มการแจ้งที่กำหนด (แบบ ตม. 47) พร้อมด้วยสำเนาหนังสือเดินทางหน้าที่มีรูปถ่ายและรายละเอียดเกี่ยวกับบุคคลต่างด้าว และหน้าที่ปรากฏการตรวจลงตราประทับขาเข้าครั้งล่าสุด

(2) หากเป็นการแจ้งครั้งที่ 2 ขึ้นไป ให้แนบใบตอบรับการแจ้งครั้งก่อนมาแสดงด้วย

(3) สอดช่องเปล่าติดแสตมป์เจ้าหน้าที่ของถึงบุคคลต่างด้าวผู้แจ้ง

(4) ส่งเอกสารทั้งหมดมาทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับ ภายใน 7 วันล่วงหน้าก่อนครบกำหนดทุก 90 วัน มาয়งาน กก. 1 งานตรวจคนเข้าเมือง 120 หมู่ 3 ถนนแจ้งวัฒนะ ซอย 7 หลักสี่ กรุงเทพฯ 10210 ทั้งนี้ สำนักงานตรวจคนเข้าเมืองจะส่งใบตอบรับการแจ้งให้แก่คนต่างด้าวผู้แจ้งไว้ใช้อ้างอิงในครั้งต่อไปด้วย

- เมื่อพำนักในราชอาณาจักรครบ 1 ปี หากประสงค์จะพำนักอยู่ต่อไป ให้ยื่นคำขอยุ่ต่อที่สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง โดยแสดงหลักฐานการโอนเงินหรือการมีเงินฝากในราชอาณาจักรจำนวนไม่น้อยกว่า 800,000 บาท หรือหนังสือรับรองรายได้หรือบำนาญเดือนละไม่น้อยกว่า 65,000 บาท อย่างใดอย่างหนึ่ง หรือรวมกันปีละไม่น้อยกว่า 800,000 บาท การขยายเวลาหนึ่งปีจะได้รับอนุญาตตามดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมืองต่อชาวต่างชาติ トラバドที่เขาหรือเธอมีคุณสมบัติตรงตามข้อกำหนดข้างต้น

การตรวจลงตราประเภทคนอยู่ชั่วคราว รหัส O – X พำนักระยะยาว 10 ปี (Non – Immigrant Visa “O – X” Long Stay) (กรมการกงสุล, 2562ค)

1. คุณสมบัติของผู้ที่สามารถขอรับการตรวจลงตรา

- มีอายุ 50 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป (นับถึงวันยื่นคำร้อง)
- มีสัญชาติและถือหนังสือเดินทางของ (1) ญี่ปุ่น (2) ออสเตรเลีย (3) เดนมาร์ก (4) ฟินแลนด์ (5) ฝรั่งเศส (6) เยอรมนี (7) อิตาลี (8) เนเธอร์แลนด์ (9) นอร์เวย์ (10) สวีเดน (11) สวิตเซอร์แลนด์ (12) สหราชอาณาจักร (13) แคนาดา (14) สหรัฐอเมริกา
- หลักเกณฑ์ทางการเงิน

(ก) มีเงินฝากประจำในธนาคารไทยที่ตั้งอยู่ในประเทศไทยไม่น้อยกว่า 3 ล้านบาท หรือ

(ข) มีเงินฝากประจำในธนาคารไทยที่ตั้งอยู่ในประเทศไทยไม่น้อยกว่า 1.8 ล้านบาทและมีรายได้ประจำต่อปีไม่น้อยกว่า 1.2 ล้านบาท โดยภายใน 1 ปี จะต้องมียอดเงินฝากประจำในธนาคารไทยที่ตั้งอยู่ในประเทศไทยไม่น้อยกว่า 3 ล้านบาท

ให้คงเงินในหัวข้อ (ก) หรือ (ข) เป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 1 ปี เมื่อครบระยะเวลาดังกล่าวแล้วให้ถอนเงินนั้นได้

ทั้งนี้ จะต้องมียอดเงินฝากเหลือในบัญชีไม่น้อยกว่า 1.5 ล้านบาท ซึ่งการถอนเงินฝากจะถอนได้เพื่อเป็นค่าใช้จ่าย

เช่น ค่ารักษาพยาบาล ชื่อคอนโดมิเนียม ชื่อยานพาหนะ และการศึกษาของบุตร ในประเทศไทยเท่านั้น

- ไม่มีประวัติที่เป็นภัยต่อความมั่นคง ทั้งต่อประเทศไทยและประเทศที่ตนมีสัญชาติหรือประเทศที่ตนมีถิ่นพำนักถาวร

- ไม่เป็นโรคต้องห้ามตามกฎหมายกระทรวง ฉบับที่ 14 (พ.ศ. 2535) ได้แก่ โรคเรื้อน วัณโรคในระยะอันตราย โรคเท้าช้าง โรคยาเสพติดให้โทษ และโรคซิฟิลิสในระยะที่ 3

- มีกรมธรรม์ประกันสุขภาพของไทยคุ้มครองตลอดระยะเวลาที่พำนักในราชอาณาจักร โดยมีจำนวนเงินประกันภัยสำหรับค่ารักษาพยาบาล กรณีผู้ป่วยนอกไม่น้อยกว่าสี่หมื่นบาท และกรณีผู้ป่วยในไม่น้อยกว่าสี่แสนบาทซึ่งผู้ประสงค์ที่จะขอรับการตรวจลงตราสามารถหาข้อมูลและซื้อกรมธรรม์ผ่านช่องทางออนไลน์ได้ที่เว็บไซต์ <http://longstay.tgia.org>

- คู่สมรสและบุตรที่ชอบด้วยกฎหมายสามารถขอรับการตรวจลงตราประเภทคนอยู่ชั่วคราว รหัส “O-X” (Non – O – X) เพื่อติดตามเข้ามาพำนักระยะยาวได้ ทั้งนี้ ไม่อนุญาตให้ผู้ที่ได้รับการตรวจลงตรา Non O-X ทำงาน เว้นแต่เป็นการทำงานอาสาสมัครตามรายชื่องานที่เข้าข่ายเป็นงานอาสาสมัครของกรมจัดหางาน

2. สถานที่ยื่นคำร้อง

- กรณียื่นคำร้องในต่างประเทศ

ยื่นขอรับการตรวจลงตราที่ สถานเอกอัครราชทูต/สถานกงสุลใหญ่ ในประเทศของตน หรือที่ตนมีถิ่นพำนักถาวร หรือที่มีเขตอาณาครอบคลุมประเทศของตนเท่านั้น

- กรณียื่นคำร้องในประเทศไทย

ยื่นขอรับการตรวจลงตราที่สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง

3. เอกสารประกอบการยื่นคำร้อง

1. หนังสือเดินทางที่มีอายุใช้ได้ไม่น้อยกว่า 6 เดือน
2. แบบฟอร์มการขอรับการตรวจลงตรา (พร้อมรูปถ่ายขนาด 4 x 6 ซม. ถ่ายไว้ไม่เกิน 6 เดือน) จำนวน 3 ชุด
3. แบบฟอร์มประวัติส่วนตัว จำนวน 1 ชุด
4. หลักฐานด้านการเงิน (เลือกข้อใดข้อหนึ่ง)
  - 4.1 หนังสือรับรองบัญชีเงินฝากของธนาคารพร้อมระบุข้อมูลสำหรับติดต่อธนาคาร สำเนาสมุดบัญชีคู่ฝาก และเอกสารใบแจ้งรายการเดินบัญชีธนาคาร (Bank Statement) ซึ่งแสดงเงินฝากประจำ จำนวนเงินไม่น้อยกว่า 3 ล้านบาท ในบัญชีธนาคารพาณิชย์ไทยที่ตั้งอยู่ในประเทศไทย หรือ
  - 4.2 หนังสือรับรองบัญชีเงินฝากของธนาคารพร้อมระบุข้อมูลสำหรับติดต่อธนาคาร สำเนาสมุดบัญชีคู่ฝาก และเอกสารใบแจ้งรายการเดินบัญชีธนาคาร (Bank Statement) ซึ่งแสดงเงินฝากประจำ จำนวนเงินไม่น้อยกว่า 1.8 ล้านบาท ในบัญชีธนาคารพาณิชย์ไทยที่ตั้งอยู่ในประเทศไทย และหนังสือรับรองรายได้ประจำต่อปีไม่น้อยกว่า 1.2 ล้านบาท โดยเมื่อเดินทางเข้าประเทศไทยแล้ว จะต้องมียอดเงินฝากในบัญชีธนาคารพาณิชย์ไทยที่ตั้งอยู่ในประเทศไทยไม่น้อยกว่า 3 ล้านบาทภายในกำหนดระยะเวลา 1 ปี
5. เอกสารหรือหลักฐานรับรองความประพฤติ หรือหนังสือรับรองประวัติอาชญากรรม จากประเทศที่คนต่างด้าวถือสัญชาติและหากคนต่างด้าวมียีนพำนักถาวรอยู่ในประเทศอื่น ต้องมีเอกสารดังกล่าวจากประเทศที่คนต่างด้าวมียีนพำนักถาวรด้วย

6. ใบรับรองแพทย์จากประเทศที่ยื่นคำร้องที่แสดงว่าไม่เป็นโรคต้องห้ามตามกฎหมาย กฏกระทรวง ฉบับที่ 14 พ.ศ. 2535 ได้แก่ โรคเรื้อน (Leprosy) วัณโรคในระยะอันตราย (Tuberculosis) โรคเท้าช้าง (Elephantiasis) โรคนาเสพติดให้โทษ (drug addiction) และโรคซิฟิลิสในระยะที่ 3 (third stage of Syphilis) ทั้งนี้ ใบรับรองต้องมีอายุไม่เกิน 3 เดือน

7. สำเนาหลักฐานการมีประกันภัย (ตามที่สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (คปภ.) กำหนด) และกรมธรรม์ประกันสุขภาพของไทย โดยมีจำนวนเงินเอาประกันภัยสำหรับค่าพยาบาลในกรณีผู้ป่วยนอกไม่น้อยกว่า 40,000 บาท และในกรณีผู้ป่วยในไม่น้อยกว่า 400,000 บาท ซึ่งผู้ประสงค์ที่จะขอรับการตรวจลงตราสามารถศึกษาและซื้อกรมธรรม์ผ่านช่องทางออนไลน์ได้ที่เว็บไซต์ <http://longstay.tgia.org>

8. ค่าธรรมเนียม 10,000 บาท (หรือเทียบเท่าสกุลเงินท้องถิ่น)

คู่สมรสและบุตรที่ขอด้วยกฎหมายสามารถขอรับการตรวจลงตราประเภทคนอยู่ชั่วคราว รหัส “O-X” เพื่อติดตามเข้ามาพำนักระยะยาวได้

9. กรณีคู่สมรส ต้องเป็นคู่สมรสที่ขอด้วยกฎหมาย (ไม่จำกัดอายุ) ที่มีสัญชาติและถือหนังสือเดินทางของ 14 ประเทศข้างต้น ให้ผู้ร้องแสดงหลักฐานทะเบียนสมรสประกอบคำร้องของทั้งผู้ร้อง และคู่สมรส และต้องเตรียมเอกสาร ตามข้อ 1 - 8

10. กรณีบุตรที่ขอด้วยกฎหมาย อายุไม่เกิน 20 ปีบริบูรณ์ (รวมถึงบุตรบุญธรรม) ให้ผู้ร้องแสดงสำเนาสูติบัตรหรือเอกสารรับรองความเป็นบุตร และต้องเตรียมเอกสารตามข้อ 1 -3, 7 และ 8

4. ค่าธรรมเนียมการตรวจลงตรา

10,000 บาท

5. ข้อมูลเพิ่มเติม

- ประโยชน์ของผู้ถือวีซ่า Non-O-X

1) สามารถทำงานเป็นอาสาสมัคร (ตามรายการงานอาสาสมัครตามที่กรมการเจ้าหน้าที่กำหนด)

2) สามารถซื้อยานพาหนะ (ภายใต้บทบัญญัติของกฎหมายเกี่ยวกับยานยนต์)

3) สามารถซื้ออาคารชุด (ดำเนินการตามพระราชบัญญัติอาคารชุด)

- คนต่างด้าวที่ได้รับการตรวจลงตรา “Non O-X” เมื่อเดินทางเข้าประเทศไทยแล้วสามารถขอเปลี่ยนจาก Non O-X เป็นประเภท/รหัสอื่นได้ โดยติดต่อยื่นคำร้องที่สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง ทั้งนี้ การตรวจลงตรา Non O-X ของคู่สมรสติดตามและบุตรจะสิ้นสุดลงและถูกเปลี่ยนไปตามผู้ขอหลัก อย่างไรก็ตาม คู่สมรสสามารถแยกขอรับ Non O-X ให้ตัวเองได้ หากมีคุณสมบัติและเอกสารครบถ้วนสมบูรณ์

- คนต่างด้าวที่ได้รับการตรวจลงตราประเภทอื่นที่ไม่ใช่ Non O-X รวมถึงคนต่างด้าวที่ได้รับสิทธิยกเว้นการตรวจลงตรา และเดินทางเข้าประเทศไทยแล้ว สามารถเปลี่ยนเป็นประเภท Non O-X ได้หากมีคุณสมบัติและเอกสารครบถ้วนสมบูรณ์ โดยติดต่อยื่นคำร้องที่สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง

- คู่สมรส / บุตรที่ไม่มีคุณสมบัติในการขอวีซ่า Non-O-X อาจยื่นขอวีซ่า Non ประเภทอื่นเพื่อที่จะพำนักอยู่ในประเทศไทยกับผู้ถือวีซ่า Non-O-X เมื่อครบระยะเวลาพำนักในประเทศไทย 90 วัน ชาวต่างชาติจะต้องรายงานตัวที่สำนักตรวจคนเข้าเมืองในเขตที่พำนักอยู่ในประเทศไทย และจะต้องทำซ้ำทุก ๆ 90 วัน ชาวต่างชาติต้องรายงานตัวด้วยตนเองต่อเจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมืองทุก ๆ 1 ปี เพื่อตรวจสอบคุณสมบัติและเอกสารประกอบ

- ในกรณีคุณสมบัติไม่ครบสำหรับการขอรับการตรวจลงตรา “ O – X ” คู่สมรสติดตามและบุตรสามารถขอรับการตรวจลงตราประเภทคนอยู่ชั่วคราวรหัสอื่น ๆ ได้ เช่น รหัส “O” หรือ “O – A” (Long Stay) หรือ “ED”

- การอนุญาตให้อยู่ในประเทศไทยจะสิ้นสุดลงเมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมืองตรวจพบ กรณีใดกรณีหนึ่งดังนี้

1) เมื่อครบระยะเวลา 1 ปี มีเงินในบัญชีเงินฝากน้อยกว่า 3,000,000 บาท

2) ในปีที่สอง มีเงินฝากในบัญชีเหลือน้อยกว่า 1,500,000 บาท และค่าใช้จ่ายไม่ได้เป็นไปเพื่อการใช้จ่ายในราชอาณาจักร เช่น สำหรับการรักษาพยาบาล ซื้อคอนโดมิเนียม ซื้อยานพาหนะ และ การศึกษาของบุตร

3) ไม่มีกรรมธรรม์ประกันสุขภาพ

4) ทำงานโดยไม่ได้รับอนุญาต

5) มีพฤติการณ์น่าเชื่อว่าเป็นภัยต่อสังคมหรือจะก่อเหตุร้ายให้เกิดอันตรายต่อความสงบสุข หรือความปลอดภัยของประชาชนหรือความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร

6) กรณีคู่สมรส/บุตร ที่ใช้สิทธิติดตาม หากภายหลังการอนุญาตของผู้มีสิทธิหลักสิ้นสุดลง การอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรของผู้ติดตามย่อมสิ้นสุดลงด้วย

7) หากบุตรอายุเกิน 20 ปีบริบูรณ์

วิธีการสมัครวีซ่า Non-O-X (กรณีสมัครนอกประเทศไทย)

1. ชาวต่างชาติที่มีคุณสมบัติและเอกสารประกอบตามที่ระบุไว้ข้างต้น สามารถยื่นขอวีซ่า Non-O-X ได้ที่สถานเอกอัครราชทูต / สถานกงสุลใหญ่ ณ ประเทศที่มีสัญชาติหรือที่พำนักถาวร

2. สถานทูตไทย / สถานกงสุลใหญ่ไทย จะทำการตรวจสอบคุณสมบัติและเอกสารประกอบการพิจารณาและแจ้งผลการพิจารณาให้ผู้สมัครทราบ

3. ในกรณีที่วีซ่าได้รับการอนุมัติ ชาวต่างชาติ (ผู้สมัครหลัก, คู่สมรส, และบุตรตามกฎหมายที่อายุต่ำกว่า 20 ปี) จะได้รับวีซ่า Non-O-X ใช้เดินทางได้หลายครั้ง (multiple entry) อายุวีซ่า 5 ปี

4. เมื่อเดินทางมาถึงประเทศไทย เจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมืองจะอนุญาตให้ผู้ถือวีซ่า Non-O-X ได้รับใบอนุญาตพำนักในราชอาณาจักรเป็นเวลาไม่เกิน 5 ปีตามอายุวีซ่า

Visa Non- Immigrant “O” ติดตามครอบครัว (กรมการกงสุล, 2562ง)

ผู้ที่สามารถขอรับวีซ่าประเภทนี้ได้ ประกอบด้วยบุคคล 3 กลุ่มดังนี้:

1. ครอบครัว/ผู้ติดตามของผู้ถือวีซ่าประเภท “Non- B” ที่มีใบอนุญาตทำงานในไทย
2. ครอบครัว/ผู้ติดตามของผู้ถือวีซ่าเกษียณ ซึ่งอายุต่ำกว่า 50 ปี
3. ผู้ต้องการถือใบอนุญาตทำงานเพื่อทำงานในมูลนิธิหรือการกุศล

เอกสารประกอบการยื่นคำร้อง

- หนังสือเดินทางที่มีอายุเหลืออย่างน้อย 6 เดือน
- แบบฟอร์มใบสมัครที่กรอกข้อมูลครบถ้วน
- ภาพถ่ายขนาด 2 ½ นิ้ว จำนวน 2 รูป (ถ่ายในระยะเวลาไม่เกิน 6 เดือน /ไม่สวมหมวก และแว่นตาดำ) พื้นหลังสีน้ำเงินหรือสีขาว
- ตันฉบับและสำเนาทะเบียนสมรส (สำหรับคู่สมรส) หรือสูติบัตร (สำหรับเด็ก)
- สำเนาใบอนุญาตทำงานไทย (กรณีติดตามผู้ถือ Non-B)
- สำเนาหน้าข้อมูลและหน้าวีซ่าไทยของหนังสือเดินทางของผู้สนับสนุน (กรณีติดตามผู้ถือ Non-B/วีซ่าเกษียณ)
- ค่าธรรมเนียมวีซ่า (Single Entry 2,000 บาท, Multiple Entry 5,000 บาท)

- หลักฐานแสดงฐานะทางการเงิน จำนวนเงินที่คนต่างด้าวต้องมีติดตัวขณะเดินทางเข้ามาในราชอาณาจักร คือ ต้องมีเงินหรือเอกสารที่จะพึงจ่ายหรือแลกเปลี่ยนได้เป็นมูลค่าเท่ากับอัตราแลกเปลี่ยนเป็นเงินไทยไม่น้อยกว่า ไม่น้อยกว่า 400,000 บาท (สี่แสนบาท)

เอกสารที่สถานทูตหรือสถานกงสุลไทยอาจร้องขอเพิ่มเติม ได้แก่:

- หนังสือค้ำประกันจาก บริษัท ของพนักงานที่ส่งถึงสถานกงสุลใหญ่ไทย
- สำเนาทะเบียนบริษัท (กรณีติดตามผู้ถือ Non-B)
- สำเนารายชื่อผู้ถือหุ้นของบริษัท (กรณีติดตามผู้ถือ Non-B)
- สำเนาของงบดุลล่าสุดของบริษัท (กรณีติดตามผู้ถือ Non-B)
- สำเนาใบทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่ม (VAT) ของบริษัท (กรณีติดตามผู้ถือ Non-B)
- การออกหนังสือรับรองความประพฤติ
- ใบรับรองแพทย์

ระยะเวลาของการขอวีซ่า

เมื่อยื่นขอวีซ่าครั้งแรกคู่สมรสหรือบุตรจะได้รับวีซ่าเข้าครั้งเดียวมีอายุ 90 วัน สามารถขยายเวลาการพักอาศัยได้ 1 ปี โดยยื่นขอขยายเวลาที่สำนักงานตรวจคนเข้าเมืองในประเทศไทย ควรยื่นคำร้องขอต่ออายุเมื่อยังเหลือเวลาอย่างน้อย 21 วันสำหรับวีซ่าปัจจุบัน

วีซ่าประเภท “O” สำหรับผู้อยู่ในอุปการะไม่อนุญาตให้ทำงานในประเทศไทยตามกฎหมาย หากคู่สมรสประสงค์ที่จะทำงานเขาหรือเธอควรได้รับวีซ่าประเภท “B” และใบอนุญาตทำงานผ่านนายจ้างเอง

ในกรณีที่ต้องออกจากประเทศด้วยเหตุผลใดก็แล้วแต่ต้องได้รับอนุญาตให้กลับเข้าประเทศ (Re-Entry) ที่สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง (ตม.) ที่ใกล้ที่สุดหรือที่สนามบินนานาชาติที่จะเดินทางออกนอกประเทศ ด้วยวิธีนี้ วีซ่าจะไม่ถูกยกเลิก

ในกรณีที่มีการหย่าร้าง วีซ่าแต่งงานจะถูกยกเลิกและจะต้องให้ออกจากประเทศทันที

การตรวจลงตราประเภทท่องเที่ยว (Tourist Visa) (กรมการกงสุล, 2562จ)

1. การตรวจลงตราประเภทนี้จะออกให้แก่คนต่างด้าวที่ประสงค์จะเดินทางเข้ามาในราชอาณาจักรเพื่อวัตถุประสงค์ในการท่องเที่ยว (รหัส TR)

2. อายุวีซ่า 3 เดือน หรือ 6 เดือน

3. ค่าธรรมเนียม 1,000 บาท ต่อครั้ง

4. ระยะเวลาพำนักในราชอาณาจักร ครั้งละ 60 วัน

5. จำนวนเงินที่คนต่างด้าวต้องมีติดตัวขณะเดินทางเข้ามาในราชอาณาจักรคือต้องมีเงินหรือเอกสารที่จะพึงจ่ายหรือแลกเปลี่ยนได้เป็นมูลค่าเท่ากับอัตราแลกเปลี่ยนเป็นเงินไทยคนละไม่น้อยกว่า 20,000 บาท ครอบครัวละไม่น้อยกว่า 40,000 บาท

6. เอกสารที่ใช้ยื่นประกอบในการขอรับการตรวจลงตรา

- หนังสือเดินทางหรือเอกสารใช้แทนหนังสือเดินทาง อายุใช้งานไม่น้อยกว่า 6 เดือน
- แบบฟอร์มขอวีซ่าที่กรอกข้อความสมบูรณ์
- รูปถ่ายขนาด 2 ½ นิ้ว จำนวน 2 รูป (ถ่ายในระยะเวลาไม่เกิน 6 เดือน / ไม่สวมหมวก และแว่นตา)

- หลักฐานที่แสดงว่าจะเดินทางออกจากประเทศไทยหลังจากสิ้นสุดการท่องเที่ยว เช่น บัตรโดยสารเครื่องบินไป-กลับ หรือที่จะเดินทางไปยังประเทศที่สาม

- เอกสารจากบริษัทท่องเที่ยว (กรณี que เดินทางมากับบริษัททัวร์)

- ทั้งนี้ อาจขอให้แสดงเอกสารเพิ่มเติมหรือสัมภาษณ์ผู้ขอรับการตรวจลงตราด้วย

7. คนต่างด้าวที่ประสงค์จะขยายระยะเวลาพำนักในประเทศไทยหรือเปลี่ยนแปลงประเภทวีซ่า ต้องยื่นคำร้อง ณ สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง ศูนย์ราชการฯ ถนนแจ้งวัฒนะ กรุงเทพฯ โทร. 02-141-9889 เว็บไซต์ <http://www.immigration.go.th/> การพิจารณาอนุมัติขึ้นอยู่กับดุลพินิจของเจ้าพนักงานตรวจคนเข้าเมือง

งานวิจัยเกี่ยวกับการพำนักระยะยาวของชาวญี่ปุ่น การดูแลผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่น และการตลาดด้านการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวเพื่อรองรับผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่น

การทบทวนวรรณกรรมเพื่อศึกษาจัดการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวเพื่อรองรับผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นพบประเด็นที่น่าสนใจ ดังนี้

ปัจจัยผลักดันและปัจจัยดึงดูด

Weaver and Lawton (2002 อ้างใน มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, 2551: 17-18) อธิบายว่า ปัจจัยคุณลักษณะของจุดหมายปลายทางที่เป็นปัจจัยดึงดูด (Pull factor) นักท่องเที่ยว ได้แก่ 1) ลักษณะทางภูมิศาสตร์ ได้แก่ ระยะทางจากต้นทางถึงจุดหมายปลายทาง และความเติบโตทางเศรษฐกิจของต้นทาง 2) การเข้าถึง โดยมีการคมนาคมที่สะดวกสบาย ในหลายช่องทาง (ทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ) ซึ่งเชื่อมต่อกันได้โดยสะดวก รวมถึงมีระเบียบวีซ่าและการตรวจค้นการเข้าเมืองที่สะดวก 3) สถานที่ท่องเที่ยวที่มีความเหมาะสมทั้งในเชิง คุณภาพ ปริมาณ หลายหลาย น่าสนใจ มีเอกลักษณ์ และเดินทางไปได้โดยสะดวก และ 4) ความเชื่อมโยงกับวัฒนธรรม ซึ่ง การศึกษามาตรฐานของการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาว

การศึกษาปัจจัยผลักดันและปัจจัยดึงดูดที่ทำให้ผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นมาพำนักระยะยาวในจังหวัดเชียงใหม่ โดย สุตปรารณา ดวงแก้ว (2558, 67) พบว่า ปัจจัยผลักดัน ได้แก่ 1) ญี่ปุ่นหนาวเกินไป 2) ค่าครองชีพที่ญี่ปุ่นสูง 3) เพื่อนอายุญี่ปุ่นจึงอยากจะทำเหมือน 4) เพื่อสุขภาพ 5) สนใจวัฒนธรรมอื่น ส่วนปัจจัยดึงดูด ได้แก่ 1) ค่าครองชีพถูก 2) อากาศดี 3) สภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยดี 4) อยากคบหากับคนไทยท้องถิ่น 5) เป็นความต้องการของสมาชิกในครอบครัว

สิ่งอำนวยความสะดวก

การท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวจึงต่างจากการท่องเที่ยวแบบทั่วไป คือ การมีที่พักอาศัยที่ได้มาตรฐานและมีราคาไม่แพง การจัดเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกในที่พักอาศัยที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ การจัดเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกในการดูแลสุขภาพ มีกิจกรรมการพักผ่อนและสร้างสรรค์ทางจิตใจ ร่างกาย และจิตวิญญาณ มีกลไกสนับสนุนการท่องเที่ยวระยะยาว เช่น การสื่อสาร การขอวีซ่า ธนาคาร การซื้อของใช้ที่จำเป็น เป็นต้น (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2549 อ้างใน ศรีสุตา โสภิตา, 2556: 10) องค์ประกอบที่จำเป็นสำหรับการจัดการท่องเที่ยวระยะยาวคือ ที่พัก(คอนโดมิเนียม รีสอร์ท โครงการที่อยู่อาศัยเฉพาะ บ้าน เป็นต้น) สินค้าหลักด้านการท่องเที่ยว (สถานที่ท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวก) และสินค้าด้านสุขภาพ (บริการสุขภาพ สาธารณสุข ความงาม) รวมถึงการจัดบริการด้านการท่องเที่ยวที่น่าสนใจต่างๆ

การศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจต่อบรรยากาศการตลาดกับความตั้งใจในการมาซ้ำของผู้มาเยือนแหล่งท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวในจังหวัดเชียงใหม่ ของ อรชร มณีสงฆ์ และพัชรา ตันติประภา (2561) ซึ่งเป็นการเก็บข้อมูลจากตัวอย่างผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นที่พำนักระยะยาวในจังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า ด้านสิ่งดึงดูดใจ (attraction) ผู้สูงอายุมีความพึงพอใจในระดับมากต่อข้อความ เมื่อมาอยู่เชียงใหม่แล้วรู้สึกถึงค่าใช้จ่ายที่ไม่แพง และเมื่อมาอยู่เชียงใหม่แล้วรู้สึกคุ้มค่าเงิน ด้านการคมนาคมขนส่งและความสะดวกในการเดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยว (access) ผู้สูงอายุมีความพึงพอใจในระดับปานกลางต่อข้อความ การมีเที่ยวบินให้เลือกมาก ราคาไม่แพง และมีรถเช่าหลายประเภทและระดับราคาให้เลือก ด้านความพร้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกในด้านที่พักอาศัย (accommodation) ผู้สูงอายุมีความพึงพอใจในระดับมากต่อที่พักมีหลายรูปแบบและระดับราคาให้เลือก ด้านกิจกรรมสันทนาการ พบว่า ผู้สูงอายุมีความพึงพอใจต่อความหลากหลายของกิจกรรมการท่องเที่ยวและมีเครือข่ายชาวญี่ปุ่นที่มีการดำเนินกิจกรรมร่วมกันอย่างต่อเนื่องมากกว่าประเด็นอื่นๆ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก (destination amenities) พบว่า ผู้สูงอายุมีความพึงพอใจต่ออาหารที่มีความหลากหลาย แหล่งจ่ายซื้อสินค้าที่ต้องการมีมากมาย ซื้อหาอาหารและเครื่องปรุงอาหารญี่ปุ่น

ได้ง่าย และอาหารไทยสามารถทานได้ มากกว่าข้ออื่นๆ ขณะที่มีความพึงพอใจระดับน้อยต่อบ้านเมือง มีทางเดินเท้าที่สะดวก ปลอดภัย มีความสะดวกด้านเอกสารการลงตราและวีซ่า และห้องน้ำสาธารณะ มีความเพียงพอและสะอาด ทั้งนี้เมื่อพิจารณาปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์กับการตัดสินใจกลับมาซ้ำ พบว่า ปัจจัยด้านสิ่งอำนวยความสะดวกที่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจมาซ้ำคือ สถานที่ท่องเที่ยวสวยงาม สถานที่ท่องเที่ยวมีความหลากหลายทั้งวัฒนธรรม ธรรมชาติ และกีฬา ที่พักมีหลากหลายรูปแบบและราคาให้เลือก สงบและเป็นส่วนตัว ความหลากหลายของกิจกรรมการท่องเที่ยว การบริการสุขภาพมีคุณภาพและราคาเหมาะสม แหล่งจ่ายซื้อสินค้าที่ต้องการมีมากมาย อาหารมีความหลากหลาย อาหารและเครื่องปรุงอาหารญี่ปุ่นสามารถหาได้ง่าย

การศึกษาของ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา (2551) พบว่า องค์ประกอบที่สำคัญสำหรับการจัดการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวให้มีมาตรฐาน มี 9 องค์ประกอบ คือ 1) สถานที่ตั้ง สภาพแวดล้อม สิ่งก่อสร้างที่จอดรถ 2) โถงต้อนรับ ลิฟต์ 3) ห้องพัก 4) ห้องอาหาร บริเวณประกอบอาหารและรับประทานอาหาร 5) บริการเสริมอื่นๆ 6) บุคลากร 7) ระบบความปลอดภัย 8) ทรัพยากร สิ่งแวดล้อมและความสัมพันธ์ชุมชน และ 9) ความรับผิดชอบของผู้ประกอบการ ราคา และการระบุบริการต่างๆ

ประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เชียงใหม่ กรุงเทพฯ และชลบุรี ถือเป็นจุดหมายสำคัญสำหรับการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวของชาวญี่ปุ่น สาเหตุสำคัญที่ประเทศไทยโดยเฉพาะ เชียงใหม่ (เมื่อเปรียบเทียบกับกรุงเทพฯ) ได้รับความนิยมในการท่องเที่ยวรูปแบบนี้เนื่องจากมีค่าครองชีพต่ำ ภูมิอากาศเหมาะสม มีแหล่งท่องเที่ยวหลากหลาย มีธรรมชาติที่สวยงาม มีแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และประเพณีที่น่าสนใจ รวมถึงผู้คนมีอัธยาศัยไมตรี (ศรีสุตา โสภา, 2556 และ Emi Yoshida, 2015)

การรับรู้ต่อการพำนักระยะยาวในประเทศไทย

เฉลิมพล แจ่มจันทร์ และ อรไท โสภารัตน์ (2555) ศึกษาเรื่อง การพำนักระยะยาวของคนญี่ปุ่นในจังหวัดเชียงใหม่ การวิเคราะห์ปัจจัยกำหนดในช่วงก่อนและหลังการพำนัก โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความสำคัญปัจจัยกำหนดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเข้ามาพำนักระยะยาวของนักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่นสูงอายุในแต่ละด้าน (ตั้งแต่ 50 ปีขึ้นไป) รวมถึงความคาดหวังก่อนการเข้ามาพำนักและประสบการณ์ที่ได้รับหลังการเข้ามาพำนักในจังหวัดเชียงใหม่ จากการศึกษา พบว่า “ปัจจัยกำหนด” เรียงตามระดับความสำคัญต่อการตัดสินใจพำนักระยะยาวในจังหวัดเชียงใหม่ ได้แก่ ปัจจัย

ด้าน ค่าครองชีพ (เมื่อเทียบกับมาตรฐานชีวิต) คนท้องถิ่น (ความเป็นมิตรและความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่) ความปลอดภัยและความมั่นคง ความสวยงามและดึงดูดของสถานที่ท่องเที่ยว อาหารและวัฒนธรรม ภาษา การมีญาติหรือเพื่อนอาศัยอยู่ด้วย และแคมเปญส่งเสริมและสนับสนุนการพำนักระยะยาว จากมุมมองประสบการณ์ที่สัมผัส ปัจจัยทุกด้านให้ประสบการณ์ที่ดีกว่าความคาดหวังที่นักท่องเที่ยวมี ยกเว้น ด้านความปลอดภัยและมั่นคง ประเด็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมการอยู่อาศัยโดยเฉพาะเรื่อง การบังคับใช้และปฏิบัติตามกฎจราจรในจังหวัดเชียงใหม่ เป็นเรื่องที่กระทบต่อความรู้สึกในด้านนี้เป็นอย่างมาก การมีญาติหรือเพื่อนที่อาศัยอยู่ด้วยในประเทศไทย และความสามารถในการใช้ภาษาไทย พบว่าเป็นปัจจัยที่ได้รับค่าความพึงพอใจจากประสบการณ์ที่สัมผัสของนักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่นมากกว่า ความคาดหวังที่มีก่อนการมาพำนักมากที่สุด

พิชญลักษณ์ พิชญกุล และอดิศักดิ์ ธีรานุพัฒนา (2561) ศึกษาเรื่อง การรับรู้เกี่ยวกับ เชียงใหม่ของกลุ่มชาวญี่ปุ่นสูงอายุที่พำนักระยะยาว ด้วยการประชุมกลุ่มแบบ focus group ผู้สูงอายุ ชาวญี่ปุ่น พบว่า ก่อนที่จะเดินทางมาท่องเที่ยวหรืออาศัยในเชียงใหม่ ชาวญี่ปุ่นเหล่านี้รับรู้ว่าจะ เชียงใหม่เป็นจังหวัดที่มีความปลอดภัยในระดับ “มาก” ส่วนในด้านคุณภาพการรักษายาบาล คุณภาพการบริการของรัฐ ความสะดวกด้านภาษาและข้อมูลที่สื่อสาร และบทบาทหรือคุณค่าต่อสังคม อยู่ในระดับ “ปานกลาง” แต่เมื่อได้มาท่องเที่ยวหรือพำนักในเชียงใหม่และมีประสบการณ์ ตรง แล้ว ระดับการรับรู้ในด้านความปลอดภัย ด้านคุณภาพการรักษายาบาล ด้านการบริการของภาครัฐ ด้านภาษาและข้อมูลที่สื่อสาร มีค่ามากขึ้น ยกเว้นด้านบทบาทหรือคุณค่าต่อสังคมที่มีค่า ลดลง ซึ่งทางจังหวัดเชียงใหม่ควรรักษาการรับรู้ภาพลักษณ์ที่ดีไว้และมุ่งพัฒนาในส่วนที่ยังขาดไป โดยจัดให้ สมาคมชาวญี่ปุ่นเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของจังหวัดแล้วเกิดการสื่อสารแบบปากต่อปากในหมู่ชาว ญี่ปุ่นเอง โดยมีรายละเอียดที่น่าสนใจคือ

ด้านความปลอดภัย: แม้ว่าผู้ให้ข้อมูลจะรับรู้ว่าจะเชียงใหม่มีความปลอดภัยมากกว่าที่เคยคิดไว้ แต่ด้านความปลอดภัยที่ทำให้เกิดความลังเลในการแนะนำต่อคือ ความปลอดภัยบนท้องถนน

ด้านการรักษายาบาล: ผู้ให้ข้อมูลรู้สึกว่าจะจังหวัดเชียงใหม่มีคุณภาพการรักษายาบาลดีกว่าที่เคยคิดไว้ ทั้งนี้ผู้ให้ข้อมูลส่วนมากเคยใช้บริการที่โรงพยาบาลเอกชน อาทิ โรงพยาบาลแมคคอร์มิค โรงพยาบาลราชเวช โรงพยาบาลเชียงใหม่-ราม และมีความพึงพอใจที่ทางโรงพยาบาลมีล่ามที่พูด ภาษาญี่ปุ่นได้ เลือกใช้บริการสถานพยาบาลจากการแนะนำของเพื่อนฝูงหรือคนรู้จักชาวญี่ปุ่นด้วยกัน โดยชาวญี่ปุ่นจะแนะนำกันให้ไปโรงพยาบาลที่มีล่ามภาษาญี่ปุ่นนอกจากนี้บางโรงพยาบาลได้ จัดบริการที่น่าประทับใจ อาทิ บริการมารับ-ส่งผู้ป่วยถึงบ้าน ทำให้ชาวต่างชาติที่มีข้อจำกัดด้านการ

เดินทางได้รับความสะดวกสบาย และแนะนำให้ไปโรงพยาบาลเอกชนเพราะจะได้รับความสะดวกมากกว่าโรงพยาบาลของรัฐซึ่งจะต้องรอคิวนาน

ด้านการบริการของภาครัฐ: ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ไม่พึงพอใจบริการด้านวิชาของสำนักงานตรวจคนเข้าเมืองเนื่องจากต้องรอคิวนานและใช้เอกสารจำนวนมาก ถ้าเอกสารไม่ครบจะต้องกลับไปและกลับมาเริ่มต้นเข้าคิวใหม่ตั้งแต่แรก อีกทั้งมีปัญหาเรื่องความสุภาพของเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ และภาษาที่ใช้ในการสื่อสารซึ่งควรปรับปรุงอย่างเร่งด่วน ส่วนการบริการของภาครัฐที่กลุ่มผู้ให้ข้อมูลไปใช้บริการแล้วเกิดความประทับใจมากคือ การทำใบขับขี่ที่สำนักงานขนส่งจังหวัดเชียงใหม่ เนื่องจากมีการให้บริการที่เป็นระบบ รวดเร็ว และมีข้อสอบข้อเขียนเป็น ภาษาญี่ปุ่น และผู้ให้ข้อมูลบางส่วนแก้ไขปัญหาด้านภาษาในการสื่อสารด้วยการใช้บริการจากเอเจนซีเอกชนที่มีบริการให้คำแนะนำ รวมถึงช่วยดำเนินการอำนวยความสะดวกให้กับคนญี่ปุ่นที่อาศัยอยู่ในจังหวัดเชียงใหม่

ด้านภาษาและข้อมูลสื่อสาร: ผู้ให้ข้อมูลรับรู้ว่าจังหวัดเชียงใหม่มีความสะดวกในการใช้ภาษาและข้อมูลสื่อสารที่ดีกว่าที่เคยคิดไว้เมื่อก่อนเดินทางมา แต่หากเทียบกับพื้นที่เป้าหมายในการเดินทางไปท่องเที่ยวหรืออยู่อาศัยในที่อื่น ๆ ผู้ให้ข้อมูลมีความคิดเห็นว่าการสะดวกในเชียงใหม่ต่ำกว่าของที่ฮ่องกง ฟิลิปปินส์ มาเลเซีย กรุงเทพฯ และ ภูเก็ต เนื่องจากสถานที่ดังกล่าวมีการใช้ภาษาอังกฤษอย่างแพร่หลาย แม้ว่าการท่องเที่ยวหรืออยู่อาศัยที่เชียงใหม่ จะมีความไม่สะดวกด้านภาษา แต่เนื่องจากผู้คนที่ เชียงใหม่มีความเป็นมิตรและมักแสดงน้ำใจกับชาวต่างชาติที่มีปัญหาในการสื่อสาร เช่น ช่วยหาวิธีแก้ปัญหาให้ กรณีสื่อสารไม่เข้าใจกัน และไม่เร่งรีบในการทำความเข้าใจ จึงทำให้ชาวญี่ปุ่นสูงอายุเกิดความรู้สึกที่ดีและไม่ เห็นว่าความไม่สะดวกในการสื่อสารเป็นปัญหาใหญ่ แต่ส่วนหนึ่งเห็นว่าถ้ามีภาษาญี่ปุ่นให้บริการในสถานที่ที่ชาวญี่ปุ่นไปใช้บริการ เช่น ร้านอาหาร ซูเปอร์มาร์เก็ต และโรงพยาบาลให้มากขึ้นจะทำให้ชาวญี่ปุ่นพึงพอใจในการอาศัยอยู่ที่จังหวัดเชียงใหม่มากขึ้น

ด้านบทบาทหรือคุณค่าต่อสังคม: ผู้ให้ข้อมูลมีความเห็นตรงกันว่าชาวญี่ปุ่นที่อาศัยอยู่ในจังหวัดเชียงใหม่เกือบทั้งหมดไม่มีวิชาชีพทำงานจึงมีเวลาว่างค่อนข้างมากและต้องการใช้เวลาว่างในการทำประโยชน์ให้กับสังคมเชียงใหม่ อาทิ การเป็นอาสาสมัครสอนภาษาญี่ปุ่น หรือการเป็นอาสาสมัครบำเพ็ญประโยชน์ในรูปแบบอื่น ๆ อย่างไรก็ตาม ข้อมูลเกี่ยวกับโอกาสในการทำกิจกรรมอาสาสมัครนั้นมีน้อย และชาวญี่ปุ่นไม่มีข้อมูลในการเข้าไปติดต่อกับหน่วยงานที่ ต้องการกิจกรรมร่วมกัน แต่การพำนักอาศัยในเชียงใหม่ชาวญี่ปุ่นสูงอายุรับรู้บทบาทหรือคุณค่าต่อสังคมน้อยลงเนื่องจากเมื่อเดินทางมาและมีประสบการณ์ตรงแล้วเกิดการรับรู้ว่ามีสิ่งที่ได้มีส่วนร่วมนั้นบางอย่างไม่

ได้ผลตอบรับตามที่ตั้งใจไว้ เช่น ผู้ให้ข้อมูลส่วนหนึ่งจัดทำโครงการ อาสาสมัครสอนภาษาและวัฒนธรรมญี่ปุ่นให้กับนักเรียนในโรงเรียน แต่นัดแล้วถูกยกเลิกกะทันหันบ้าง นักเรียนเข้าช้าบ้าง หรือไม่สนใจเรียนรู้บ้าง ซึ่งทำให้ผู้ดำเนินการ รู้สึกว่าสิ่งที่เขาทำไม่มีคุณค่าในความรู้สึกของผู้รับ นอกจากนี้ยังมีปัญหาการประสานงานระหว่างอาสาสมัครชาวญี่ปุ่นกับชุมชนในเชียงใหม่ที่ไม่เข้าใจกันว่าชาวญี่ปุ่นต้องการอาสาสมัครเพื่อทำอะไร และบางสิ่งที่อาสาสมัครชาวญี่ปุ่นเสนอไม่ตรงกับสิ่งที่ชาวบ้านต้องการ เช่น ชาวญี่ปุ่นเสนอสอนวัฒนธรรมญี่ปุ่นให้ชาวบ้าน แต่ชาวบ้านไม่ต้องการเรียนรู้ เป็นต้น นอกจากนี้ ผู้ให้ข้อมูลหลายคนแม้จะมาถึงเชียงใหม่แล้ว แต่ก็ยังไม่รับรู้ว่ามีภารกิจกรรมในลักษณะนี้ ส่วนบางคนไม่สนใจที่จะทำกิจกรรมลักษณะนี้เลยโดยให้เหตุผลว่ามีความสนใจในด้านอื่น ๆ มากกว่า เช่น การท่องเที่ยว การออกกำลังกาย หรือมีภาระอื่น ๆ เช่น การดูแลครอบครัว สุขภาพ และสภาพร่างกายไม่เอื้ออำนวย เป็นต้น

การปรับตัวข้ามวัฒนธรรม

อย่างไรก็ตามแม้การท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวในจังหวัดชลบุรียังมีปริมาณน้อยกว่า เชียงใหม่/กรุงเทพฯ เนื่องจากชาวญี่ปุ่นส่วนใหญ่ที่อยู่จังหวัดชลบุรีเป็นคนที่มาทำงานบริษัทญี่ปุ่น บริษัทที่ได้ลงทะเบียนไว้กับสมาคมชาวญี่ปุ่นมากกว่า 300 บริษัท ดังนั้นจึงมีชาวญี่ปุ่นเกินกว่า 8,000 คนใช้ชีวิตอยู่ในจังหวัดชลบุรี และมีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้นอีกในอนาคต จากจำนวนชาวญี่ปุ่นที่มีมากขนาดนี้จึงเกิดธุรกิจที่หลากหลายไว้คอยบริการชาวญี่ปุ่นให้ได้รับความสะดวกสบาย เช่น ร้านอาหารญี่ปุ่น ซูเปอร์มาร์เก็ต โรงพยาบาล โรงเรียน ร้านตัดผม เป็นต้น ซึ่งทำให้เกิดรายได้ให้กับคนในท้องถิ่นจังหวัดชลบุรีจำนวนมาก ขณะที่ชาวญี่ปุ่นเองมีการได้รวมตัวกันตั้งเป็นสมาคมญี่ปุ่นเพื่อช่วยเหลือชาวญี่ปุ่นที่อยู่จังหวัดชลบุรีแล้วและชาวญี่ปุ่นที่เพิ่งมาอยู่ หรือคอยให้คำปรึกษาเมื่อมีปัญหาเดือดร้อน การมีประสบการณ์การทำงานในสังคมนั้นๆ ยังเป็นเงื่อนไขสำคัญประการหนึ่งในการพิจารณาพำนักระยะยาวภายหลังการเกษียณอายุของชาวญี่ปุ่น ดังการศึกษาของ Emi Yoshida (2015) ระบุว่า การมีประสบการณ์ทำงานในต่างประเทศเป็นระยะเวลาอันยาวนาน รวมถึงมีค่าครองชีพต่ำ ซึ่งเป็นเงื่อนไขทางเศรษฐกิจที่สำคัญ คู่กันเคยกับสังคมไทยเนื่องจากมีภรรยา/สามีเป็นคนไทยรวมถึงมีลูกที่ใช้ชีวิตในสังคมไทย มีสภาพอากาศดี ไม่มีญาติในญี่ปุ่นที่ต้องดูแลอีก สามารถสนุกสนานกับการใช้ชีวิตใหม่หลังเกษียณได้ เป็นเหตุผลสำคัญที่ทำให้ชาวญี่ปุ่นใช้ชีวิตหลังเกษียณในประเทศไทย อย่างไรก็ตามด้วยเงื่อนไขทางภาษาทำให้ชาวญี่ปุ่นที่อาศัยในเมืองไทยดำรงชีวิตโดยมากใช้ชีวิตอยู่แต่ในชุมชนญี่ปุ่น ดังนั้นการจัดรูปแบบการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นนอกจากจะพิจารณาความต้องการ การประเมินคุณลักษณะของผู้สูงอายุแล้ว ยังจำเป็นต้องพิจารณาเงื่อนไขการปรับตัวเพื่อให้สามารถใช้ชีวิตในสังคมที่มีความแตกต่างทางวัฒนธรรมได้

การศึกษาของ Prathurng Hongsrannagon (2005) พบว่า นักท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวชาวญี่ปุ่น โดยปกติแล้วจะดำรงชีวิตด้วยกองทุนบำนาญและมีเป้าหมายเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้วิถีชีวิตกับชาวท้องถิ่นซึ่งเป็นเงื่อนไขที่จำเป็นสำหรับการปรับตัวแบบข้ามวัฒนธรรม ซึ่งต้องผ่านกระบวนการที่สำคัญคือ ความแปลกแยก (alienation) ความเป็นชายขอบ (marginality) กระบวนการรับเอาวัฒนธรรม/แบบแผนทางสังคมจากท้องถิ่น (acculturation) และการดำรงอยู่ได้ทั้งสองวัฒนธรรม (duality) สิ่งที่เป็นจำเป็นสำหรับการปรับตัวได้แก่ ด้านกายภาพ (เช่น สถานที่ที่น่าสนใจ เบอร์โทรศัพท์ที่จำเป็น ข้อมูลเบื้องต้นทางกายภาพ (เช่น แผนที่ อากาศ เป็นต้น)) ด้านจิตใจ (เช่น การให้คำปรึกษาในเวลาฉุกเฉิน การดำรงชีวิตประจำวัน กฎหมายที่เกี่ยวข้อง/จำเป็น เป็นต้น) และด้านจิตวิญญาณ (เช่น การให้คำปรึกษาด้านวัฒนธรรม ประเพณีปฏิบัติ รวมถึงกิจกรรมการแลกเปลี่ยนกับชุมชนเมืองและชุมชนชนบทในพื้นที่) Prathurng จึงเสนอให้จังหวัด(เชียงใหม่) ตั้งกลไกอำนวยความสะดวกในลักษณะการให้คำปรึกษาและให้การแนะนำเบื้องต้นเป็นภาษาญี่ปุ่นสำหรับผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นที่ต้องการพำนักระยะยาวในจังหวัดนั้นๆ

สุดปรารถนา ดวงแก้ว (2558, 67-70) พบว่า ในประเด็นด้านการปรับตัวของคนญี่ปุ่นวัยหลังเกษียณในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า คนญี่ปุ่นวัยเกษียณที่พำนักระยะยาวในจังหวัดเชียงใหม่ต้องมีการปรับตัว 3 ด้าน คือ ด้านการสื่อสาร ด้านสังคม และด้านวัฒนธรรม กล่าวคือ 1) ด้านการติดต่อสื่อสาร สิ่งที่ต้องปฏิบัติบ่อยครั้งมากขึ้นเมื่อมาพำนักระยะยาว คือ 1.1) การอ่านข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับประเทศไทย จังหวัดเชียงใหม่ จากเอกสาร free copy อินเทอร์เน็ต 1.2) การเข้ากลุ่มคนญี่ปุ่นเพื่อรับข้อมูลต่างๆ 1.3) เรียนภาษาไทยเพื่อสนทนากับคนไทย 2) ด้านสังคม สิ่งที่ต้องปฏิบัติบ่อยครั้งมากขึ้นเมื่อมาพำนักระยะยาว คือ การขับขี่ยานยนต์หรือจักรยานยนต์ 3) ด้านวัฒนธรรม สิ่งที่ต้องปฏิบัติบ่อยครั้งมากขึ้นเมื่อมาพำนักระยะยาว คือ การทักทายแบบไทย และการใช้ช้อนส้อม/ใช้มือเปล่าในการรับประทานอาหาร โดยปัจจัยสำคัญประการหนึ่งของการปรับตัวที่ทำให้ที่คนญี่ปุ่นติดต่อสื่อสารกับคนไทยได้ เพราะ พูดภาษาไทยได้ คนไทยพูดภาษาญี่ปุ่นได้ และคนไทยเข้าหาคนญี่ปุ่น ส่วนเหตุผลที่ทำให้คนญี่ปุ่นไม่สามารถปรับตัวได้ คือ กำแพงด้านภาษาทั้งคนญี่ปุ่นพูดไทยไม่ได้ และคนไทยพูดภาษาญี่ปุ่นไม่ได้ ไม่รู้กฎหมายไทย ไม่รู้วิธีติดต่อสัมพันธ์กับคนไทย และไม่มีเพื่อน ทั้งนี้บางเรื่องที่คนญี่ปุ่นจะไม่เลียนแบบหรือไม่ปฏิบัติตามการปฏิบัติตัวของคนไทยเนื่องจากมีความแตกต่างด้านวิถีความคิดทางสังคมและวัฒนธรรม คือ การรับชมโทรทัศน์ภาษาไทย การเลียนแบบรูปแบบการดำเนินชีวิตของคนไทย การทำอาหารไทยรับประทานเอง เป็นต้น ในภาพรวมผลการศึกษาพบว่า คนญี่ปุ่นที่พำนักระยะยาวในเชียงใหม่มีระดับการปรับตัวแตกต่างกันขึ้นอยู่กับเงื่อนไขต่างๆ ได้แก่ การเข้ากลุ่มหรือไม่เข้าร่วมกลุ่มคนญี่ปุ่น ซึ่งทำให้เกิดความแตกต่างในการปรับตัวทางสังคมและวัฒนธรรม โดยผู้ที่เข้ากลุ่มตอบว่า ตนเองสามารถปรับตัวได้ดีและมีการติดต่อกับคน

ไทยท้องถิ่นมากกว่าผู้ที่ไม่เข้ากลุ่ม เนื่องจากการเข้ากลุ่มเป็นการลงทุนทางสังคมอย่างหนึ่ง คนญี่ปุ่นกลุ่มนี้ใช้ทุนทางสังคมเป็นเครื่องมือในการสร้างเครือข่ายติดต่อแลกเปลี่ยน เพื่อปรับตัวในการดำเนินชีวิตและปฏิสัมพันธ์กับคนไทย อย่างไรก็ตามยังพบว่าผู้ที่ไม่เข้ากลุ่มบางคนสามารถปรับตัวได้ดีแม้ว่าคนญี่ปุ่นกลุ่มนี้ไม่เข้ากลุ่มแต่ก็สามารถสร้างทุนทางสังคมเองโดยการสร้างผ่านรูปแบบความสัมพันธ์แบบส่วนตัว นอกจากนี้ผู้ที่มีความสามารถทางภาษา หรือมีประสบการณ์พำนักระยะยาวมาแล้วมีข้อมูลมาก จนสามารถแปลงทุนทางภาษา และทุนทางข้อมูลเหล่านั้น เป็นทุนทางสังคมในการติดต่อแลกเปลี่ยนทั้งคนญี่ปุ่น และคนไทย

การทำธุรกิจพำนักระยะยาวและการจัดการด้านการตลาดเพื่อรองรับผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่น

จำเนียร ชุณหโสภาค (2554) ดำเนินการศึกษาเพื่อจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาและส่งเสริมธุรกิจการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวของไทย (พ.ศ. 2554 - 2560) ซึ่งเป็นการศึกษาจากพื้นที่ 5 จังหวัด คือ เชียงใหม่ หนองคาย ชลบุรี ประจวบคีรีขันธ์ และกระบี่ โดยเก็บข้อมูลจากทั้งนักท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาว ผู้ประกอบธุรกิจ และผู้บริหารของหน่วยงานรัฐ ผลการศึกษาพบว่านักท่องเที่ยวให้เหตุผลในการมาพำนักระยะยาวที่ประเทศไทยตรงกัน คือ ประเทศไทยมีแหล่งท่องเที่ยวสวยงาม อากาศดี คนไทยมีอัธยาศัยไมตรีดี เมื่อเทียบกับประเทศมาเลเซีย ระบบบริหารจัดการการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวของประเทศมาเลเซียมีประเด็นที่ได้เปรียบกว่าไทย คือ มาเลเซียมีกฎระเบียบการขอวีซ่าที่ยืดหยุ่นให้นักท่องเที่ยวมากกว่าประเทศไทย การบริการการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวของมาเลเซียเป็นแบบบริการเบ็ดเสร็จ ณ จุดเดียว (one stop service) มาเลเซียมีความได้เปรียบในประเด็นที่คนมาเลเซียสามารถสื่อสารภาษาต่างประเทศได้ดีกว่าคนไทย สำหรับประเทศไทยมีข้อได้เปรียบในประเด็นแหล่งท่องเที่ยวมีความสวยงาม มีความหลากหลาย คนไทยมีอัธยาศัยไมตรีที่ดี เป็นมิตรกับนักท่องเที่ยว สินค้าและบริการมีราคาไม่แพงสำหรับการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวของไทย พ.ศ. 2554-2560 ต้องครอบคลุมกลไกในการขับเคลื่อนการพัฒนาและส่งเสริมธุรกิจการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาว ได้แก่ การเพิ่มคุณภาพสินค้าและบริการการท่องเที่ยว การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเพื่อสร้างคุณค่าและมูลค่าเพิ่ม การส่งเสริมและกระตุ้นการบริหารจัดการการตลาดท่องเที่ยว การพัฒนาและเตรียมความพร้อมด้านบุคลากรทางการท่องเที่ยว การพัฒนาระบบมาตรฐานความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว

สุดปรารถนา ดวงแก้ว (2558) อธิบายโปรแกรมการท่องเที่ยวของมาเลเซีย Make Malaysia Second Home (MM2H) สำหรับคนญี่ปุ่นที่ต้องการพำนักระยะยาวที่มาเลเซีย โดยมีเงื่อนไขคือ อนุญาตให้พำนักระยะยาวได้นานที่สุด 10 ปี หากมีวีซ่าแล้วสามารถเดินทางเข้าออกประเทศได้ไม่จำกัดครั้ง และมีสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ เช่น ซื้อบ้านได้ ทำงานพิเศษได้ ได้รับการยกเว้นการเสียภาษี รายได้เงินบำนาญ เป็นต้น แม้จะไม่ได้รับอนุญาตให้อาศัยอยู่ถาวรแต่หากได้รับการอนุญาตจาก กรมตรวจคนเข้าเมืองก็ขยายเวลาอาศัยต่อได้ 10 ปี

การศึกษาของ Ono Mayumi (2012) เรื่อง Emerging 'Look Malaysia' in Japanese Tourism-Related Mobility ผลการศึกษาพบว่า ชาวญี่ปุ่นสูงอายุย้ายถิ่นไปพำนักระยะยาวในมาเลเซียนั้นเป็นผลมาจากรูปแบบของการสร้างสิ่งจูงใจข้ามเชื้อชาติ เช่น การท่องเที่ยวเพื่อการศึกษา ของวัยรุ่นชาวญี่ปุ่น แต่สำหรับชาวญี่ปุ่นสูงอายุ การท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวในต่างประเทศทำให้ชีวิตมีความหมายมากยิ่งขึ้น มีความมั่นคงทางการเงินในระยะยาวภายใต้สวัสดิการบำนาญของตนเอง ทั้งยังทำให้ดำรงชีวิตอย่างมีชีวิตชีวาและสุขภาพที่ดี และมาตรการจูงใจให้ชาวญี่ปุ่นเดินทางไปพำนักระยะยาวในประเทศมาเลเซีย คือ นโยบาย "Look Malaysia" นั้น กระตุ้นให้ชาวญี่ปุ่นสูงอายุ ต้องการไปพำนักระยะยาวในมาเลเซียมากขึ้น เดิมทีมาเลเซียมีการดำเนินนโยบายที่สร้างและส่งเสริมให้รู้สึกว่ามีมาเลเซียเป็นบ้านหลังที่สอง (Make Malaysia Second Home: MM2H) ซึ่งริเริ่มตั้งแต่หลังวิกฤตเศรษฐกิจ ปี ค.ศ. 1997 ซึ่งถือเป็นนโยบายการท่องเที่ยวที่สำคัญของมาเลเซีย ปัจจัยดึงดูดที่สำคัญของมาเลเซีย คือ ในทางการเมืองระหว่างประเทศมาเลเซียถือเป็นประเทศที่ให้การสนับสนุนประเทศญี่ปุ่นจึงสร้างบรรยากาศของความเป็นมิตรประเทศระหว่างกัน คำว่า MM2H จึงถูกนำไปใช้ในแถลงการณ์ของผู้นำระดับสูงของทั้งสองประเทศบ่อยครั้ง ซึ่งทำให้เกิดภาพของความร่วมมือระหว่างประเทศ และความร่วมมือระหว่างประเทศญี่ปุ่นกับองค์กรที่เกี่ยวข้องในมาเลเซีย เช่น Japan Club of Kuala Lumpur เพื่อส่งเสริม นโยบาย MM2H นอกจากนี้มาตรการ Look Malaysia ที่มีเป้าหมายเป็นเยาวชนชาวญี่ปุ่น เพื่อให้เดินทางมาศึกษาในประเทศมาเลเซีย นอกจากจะสามารถจูงใจให้เยาวชนของญี่ปุ่นเดินทางมาศึกษาในมาเลเซียมากขึ้นเพราะมาเลเซียมีโรงเรียนนานาชาติที่จัดการเรียนการสอนในภาษาอังกฤษ และมีบรรยากาศของการใช้ภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวันของสังคมมาเลเซียแล้ว ผู้ปกครองชาวญี่ปุ่นยังสามารถติดตามมาดูแลบุตรหลานของตนเองด้วยนโยบายนี้จำนวนมาก ดังตัวเลขของผู้เดินทางตามโครงการ MM2H เพิ่มจาก 195 คน ในปี 2010 เป็น 423 คน ในปี 2011 และประเทศมาเลเซียยังมีมาตรการส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวภายใต้แผนนโยบายอย่างต่อเนื่อง เช่น โครงการ Study in Malaysia 2012 ที่มีวลีว่า Malaysia a global society เป็นต้น

วารัชต์ มัชยมบุรุษ (2554) ศึกษาเรื่อง ส่วนประสมตลาดการท่องเที่ยวพำนักระยะยาว สำหรับนักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่นที่พำนักระยะยาวในจังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์คือ 1) เพื่อศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมด้านการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่นที่พำนักระยะยาวในจังหวัดเชียงใหม่ 2) เพื่อศึกษาส่วนประสมทางการตลาดของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวพำนักระยะยาวที่เหมาะสมของการให้บริการแก่นักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่นที่พำนักระยะยาวในจังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า มีจำนวนนักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่นที่พำนักระยะยาวมีจำนวนเพิ่มขึ้นทุกปี เนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากร รวมทั้งจังหวัดเชียงใหม่มีความพร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้ ทั้งสถานที่ท่องเที่ยว สถานที่พัก กิจกรรมการท่องเที่ยว และสิ่งอำนวยความสะดวกประเภทต่างๆ แต่ยังคงขาดการทำตลาดของผู้ประกอบการอย่างเป็นรูปธรรมและจริงจัง จึงทำให้ธุรกิจบางประเภทได้รับประโยชน์ฝ่ายเดียว ซึ่งไม่เป็นผลดีต่อการดำเนินการการท่องเที่ยวพำนักระยะยาวในจังหวัดเชียงใหม่ ในอนาคต ดังนั้น การศึกษาส่วนประสมตลาดการท่องเที่ยวพำนักระยะยาว สำหรับนักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่นที่พำนักระยะยาวในจังหวัดเชียงใหม่ควรใช้ส่วนประสมทางการตลาด 9P's ซึ่งประกอบด้วย 1) ผลิตภัณฑ์ 2) ราคา 3) ช่องทางการจัดจำหน่าย 4) การส่งเสริมการขาย 5) สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ 6) ความร่วมมือทางธุรกิจ 7) การจัดองค์ประกอบผลิตภัณฑ์ 8) บุคลากรทางการท่องเที่ยว และ 9) อำนาจ หรือ 9P's (Marketing Mix 9P's: product price place promotion physical evidence partnership packaging people power) นอกจากนี้การทำตลาดจะต้องอาศัยภาคีที่เกี่ยวข้องเนื่องจากการที่นักท่องเที่ยวอาศัยอยู่นานวัน เช่น สถานประกอบการด้านสุขภาพ ด้านจำหน่ายสินค้าเพื่อการดำรงชีพ เป็นต้น

งานวิจัยของ อัญญาพัศดา จันทร์ชลอ, อัครวิทย์ อิทธิภูมิพัฒน์ และฉันทนา จันทร์บรรจง (2560) เรื่อง ข้อเสนอแนวทางการพัฒนาธุรกิจที่พำนักระยะยาว สำหรับชาวญี่ปุ่นสูงอายุในจังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจสถานการณ์ของที่พักระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นในจังหวัดเชียงใหม่และนำเสนอข้อเสนอเพื่อพัฒนาธุรกิจที่พักระยะยาว ผลการศึกษาพบว่า ชาวญี่ปุ่นสูงอายุที่มาพำนักเป็นผู้มีรายได้จากเงินบำนาญมีนิสัยประหยัด และยังคงมีวัฒนธรรมการรวมกลุ่มและมักเลือกที่พักที่มีความสะดวกสบายในทุกด้าน รวมทั้งชื่นชอบความมีอริยาธยไมตรีของผู้ประกอบการและชาวเชียงใหม่ และผู้ประกอบการที่พักระยะยาวก็ได้มีการตอบสนองต่อความต้องการต่างๆ ของนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้เป็นอย่างดี แต่ด้วยจำนวนที่ลดลงของนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้ ปัญหาเรื่องหมอกควันซึ่งส่งผลต่อสุขภาพ ปัญหาในกระบวนการต่อวีซ่าที่เกิดความสับสนและนักท่องเที่ยวมีทางเลือกอื่นจึงควรแก้ปัญหาด้วยการร่วมมือทุกภาคส่วนในจังหวัดเชียงใหม่แก้ไขปัญหาเพื่อการพัฒนาธุรกิจนี้ และพัฒนาปัจจัยต่างๆ เช่น การศึกษาภาษาอื่นๆ และพัฒนาทักษะของผู้ที่รองรับนักท่องเที่ยว รวมทั้งจัดตั้งหน่วยงานเพื่อดูแลการท่องเที่ยวในรูปแบบนี้โดยเฉพาะ

อัญญาพัศศา จันทร์ชลอ (2560) ศึกษาเรื่อง มุมมองและแนวโน้มของธุรกิจที่พำนักระยะยาว สำหรับชาวญี่ปุ่นสูงอายุในจังหวัดเชียงใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษามุมมองที่มีต่อการพำนักระยะยาวของชาวญี่ปุ่นสูงอายุในจังหวัดเชียงใหม่จากมุมมองของผู้บริหารจากหน่วยงานภาครัฐ ผู้ประกอบธุรกิจที่พำนักระยะยาวสำหรับชาวญี่ปุ่นสูงอายุในจังหวัดเชียงใหม่ ผู้ทรงคุณวุฒิ และชาวญี่ปุ่นสูงอายุที่มาพำนักระยะยาวในจังหวัดเชียงใหม่ และ เพื่อศึกษาแนวโน้มของธุรกิจที่พำนักระยะยาวสำหรับชาวญี่ปุ่นสูงอายุในจังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์ทุกท่านเห็นว่า นักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่นสูงอายุเป็นนักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ และการพำนักระยะยาวเป็นทิศทางที่เป็นบวกสำหรับการท่องเที่ยวไทยและมีโอกาสเติบโตอีกมาก โดยมีทั้งฝ่ายที่เห็นว่า ชาวญี่ปุ่นสูงอายุที่มาพำนักมีฐานะดีและมักใช้จ่ายเต็มที่ และฝ่ายที่เห็นว่าชาวญี่ปุ่นสูงอายุส่วนใหญ่เป็นกลุ่มตลาดระดับกลาง อาศัยเงินบำนาญยังชีพจึงใช้จ่ายอย่างประหยัด ในขณะที่ชาวญี่ปุ่นสูงอายุมองว่าธุรกิจที่พำนักระยะยาวฯ ยังมีโอกาสเติบโตสูง ส่วนแนวโน้มหลักของธุรกิจที่พำนักระยะยาวฯ ยังคงมุ่งเน้นตลาดระดับกลาง รวมทั้งมีโครงการจะสร้างคอมมูนิตี้สำหรับชาวญี่ปุ่นสูงอายุโดยเฉพาะขึ้น เน้นตลาดชาวญี่ปุ่นสูงอายุระดับบนที่มีกำลังซื้อสูง ซึ่งถือได้ว่าเป็นการขยายตลาดขึ้นไปสู่ตลาดระดับบน ซึ่งควรจับตามองแนวโน้มใหม่นี้ต่อไป

วาริษฐ์ มัชยมบุรุษ (2556) การตลาดการท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่นที่พำนักระยะยาวในจังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษา พบว่า ด้านพฤติกรรมประกอบด้วย 1) การจ่ายเงินของนักท่องเที่ยว 2) ระยะเวลาในการท่องเที่ยว 3) แหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยว 4) ประเภทที่พัก และ 5) กิจกรรมการท่องเที่ยวสำหรับส่วนประสมทางการตลาดที่เหมาะสมประกอบด้วย 9 ประการ ได้แก่ 1) ผลิตภัณฑ์ 2) ด้านราคา 3) ช่องทางการจัดจำหน่าย 4) การส่งเสริมการขาย 5) สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ 6) ความร่วมมือทางธุรกิจ 7) การจัดองค์ประกอบผลิตภัณฑ์ 8) บุคลากรด้านการท่องเที่ยว และ 9) อำนาจการซื้อส่วนการตลาดการท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่นที่พำนักระยะยาวในจังหวัดเชียงใหม่ควรประกอบด้วย 1) การวางแผนการตลาดร่วมกัน (Planning) 2) การพัฒนาสินค้าและบริการ(Product and Service Development) 3) การทำตลาดอาศัยโครงข่ายการท่องเที่ยวพำนักระยะยาว(Long stay Tourism Networking) 4) การพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยว (Human Resource Development) 5) การกำหนดราคาของสินค้าและบริการ (Price) 6) การทำตลาดแบบเพื่อนช่วยเพื่อน (Friend-To-Friend) และ 7) การทำตลาดโดยความร่วมมือกับภาครัฐ (Cooperating with government)

การศึกษาของจิรพร ศิริพัฒนานุกุลกิจ และเศกสิน ศิริพัฒนานุกุลกิจ (2547) ยังชี้ให้เห็นเงื่อนไขที่จำเป็นอีกประการในการจัดการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาว คือ กรรมสิทธิ์ในการซื้อบ้านและที่ดิน การได้รับวีซ่าระยะยาวมากกว่า 1 ปี และการเสียค่าใช้จ่ายต่างๆ ในราคาที่เท่ากับคนไทย ส่วน วิไล โทโมตะ(2547)และศรีสุตา โสภา(2556) ระบุปัญหาที่สำคัญในการให้บริการนักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่นในจังหวัดเชียงใหม่ คือ ผู้ให้บริการขาดทักษะทางภาษา ความรู้สึกไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

Masami Takeuchi (2012) ศึกษาเรื่อง Living Abroad After Retirement: A Discussion on the Psychological Aspects of Japanese Long-Term Stayers in Thailand จากผลการวิจัยพบว่า คนญี่ปุ่นที่เลือกไปอยู่ต่างประเทศหลังเกษียณ เป็นคนที่ได้รับการปลดปล่อยจากบทบาทหน้าที่ทางสังคม กระตือรือร้นที่จะเรียนรู้พร้อมทั้งรักษาระยะทางของวัฒนธรรมของตนเองกับวัฒนธรรมของประเทศที่ไปอยู่ได้อย่างเหมาะสม ในประเด็น“ขอบเขตที่เป็นยุทธศาสตร์”พบว่าชาวญี่ปุ่นจะชอบในส่วนที่มีความเป็นส่วนตัว สนุกกับการใช้ชีวิต จากการเลือกการเป็นยุทธศาสตร์ที่ไม่ถูกรบกวนด้วยการคบกันตามหน้าที่ที่รู้สึกว่ามีคุณค่า การไม่ถูกรบกวนจากสายตาเพื่อนบ้าน ทำให้สามารถใช้ชีวิตได้อย่างสบายเป็นของตัวเอง ความรู้สึกภูมิใจต่อตนเองที่ได้อาศัยอยู่ในวัฒนธรรมที่แตกต่างออกไปได้คุ้นเคยกับสิ่งแวดล้อมใหม่ๆ เป็นการกระตุ้นให้ดูแลตนเอง

งานวิจัยชิ้นนี้สรุปว่า ญี่ปุ่นเป็นสังคมที่เห็น “คน” เหมือนกันหมดซึ่งไม่เกี่ยวกับลักษณะเฉพาะของบุคคล โดยลักษณะเฉพาะของบุคคลจะเกิดเมื่อได้ดำเนินชีวิตมานานแล้ว กระบวนการคือ ชาวญี่ปุ่นที่พำนักในต่างประเทศจะออกจากกรอบของ “ผู้สูงอายุ” ในเขตที่เป็นพื้นที่ต่างวัฒนธรรม โดยไม่จำเป็นต้องทำให้เข้ากับสังคมของประเทศที่ไปอยู่ ทำให้เกิดความรู้สึกสบายคือ ปกครองตนเองได้ ต้องการอยู่แบบส่วนตัวมากกว่าอยู่เป็นกลุ่มคนที่ให้ความร่วมมือในครั้งนี้ทุกคนมีความเป็นอิสระ กระตือรือร้นในการอยู่ในพื้นที่ต่างวัฒนธรรม เนื่องจากมีปัจจัยคือ มีลักษณะที่ชอบท้าทายสิ่งใหม่ๆ ได้พร้อมกับ มีการดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพชีวิตที่ดี สิ่งที่ต้องคำนึงก็คือ วัยเกษียณเป็นวัยที่มีความเปลี่ยนแปลงของจังหวะการใช้ชีวิตประจำวันและมนุษย์สัมพันธ์ เป็นเรื่องใหม่ในชีวิตไม่ว่าใครก็ต้องการการใช้ชีวิตได้อย่างเหมาะสม

การยอมรับผู้ดูแลชาวไทยจากการรับรู้ของผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่น การศึกษาของ พัฒน์ศรี ศรีศุภโอบาร และณัฐพล อัสสระรัตน์ (2552) เรื่อง อิทธิพลของระยะห่างทางจิตใจและภาพลักษณ์ของประเทศที่มีผลต่อการยอมรับผู้ดูแลสุขภาพผู้สูงอายุชาวไทยโดยผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่น ด้วย การวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis) และการวิเคราะห์สมการโครงสร้าง (Structural Equation

Model: SEM) ผลการศึกษาพบว่า สามารถจัดกลุ่มปัจจัยด้านระยะห่างทางจิตใจและภาพลักษณ์ของประเทศที่มีผลกระทบต่อการยอมรับแรงงานไทยในการดูแลสุขภาพของผู้ดูแลสุขภาพผู้สูงอายุในประเทศญี่ปุ่น ได้เป็น 2 กลุ่มปัจจัย คือ ปัจจัยระดับบุคคล ซึ่งได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลมีอิทธิพลมากที่สุด รองลงมาคือ การรับรู้บุคลิกการทำงานของแรงงานไทย ระยะห่างทางมรรยาททางสังคม และระยะห่างทางเศรษฐกิจ ส่วนปัจจัยระดับประเทศที่มีอิทธิพลสูงสุดคือ ระยะห่างทางวัฒนธรรม ระยะห่างทางการศึกษา ระยะห่างทางเทคโนโลยี ส่วนปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมในการทำงาน ไม่ได้มีอิทธิพลต่อการยอมรับแรงงานไทยอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

จากการทบทวนวรรณกรรม การท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่น พบว่ายังขาดความรู้ที่จำเป็นในการจัดการท่องเที่ยวสำหรับกลุ่มผู้สูงอายุซึ่งมีลักษณะเฉพาะทั้งในเชิงกายภาพ จิตใจ และสังคม อีกทั้งส่วนใหญ่เป็นการศึกษาในกลุ่มที่มีประสบการณ์พำนักระยะยาวมาแล้วในระยะเวลาหนึ่ง ซึ่งงานวิจัยชิ้นนี้ต้องการเพิ่มเติมให้สมบูรณ์ ได้แก่ 1) คุณลักษณะของชาวญี่ปุ่นที่มีแนวโน้มจะเข้ามาพำนักระยะยาวในประเทศไทย ทั้ง 1.1) คุณลักษณะทางประชากรศาสตร์ (เพศ อายุ การศึกษา) 1.2) คุณลักษณะทางเศรษฐกิจ (ลักษณะงานที่ทำ ประมาณการรายได้ภายหลังจากเกษียณอายุ) 1.3) ลักษณะครอบครัวและที่อยู่อาศัย 1.4) คุณลักษณะด้านสุขภาพและความจำเป็นในการดูแลสุขภาพ 2) ศึกษาความต้องการของชาวญี่ปุ่นที่มีแนวโน้มจะเข้ามาพำนักระยะยาวในประเทศไทย ใน 2.1) การดูแลสุขภาพ 2.2) ด้านจิตใจและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน 2.3) ด้านการมีส่วนร่วมเชิงสังคมและกลไกการสนับสนุนเพื่อการปรับตัวข้ามวัฒนธรรม 2.4) ด้านที่อยู่อาศัยและสิ่งอำนวยความสะดวก 2.5) ด้านการท่องเที่ยวและกิจกรรมสันทนาการ และนำไปเป็นข้อมูลประกอบเพื่อเสนอรูปแบบการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวในประเทศไทยเพื่อรองรับผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นต่อไป

บทที่ 3

วิธีการวิจัย

การศึกษาคั้งนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อศึกษารูปแบบการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวเพื่อรองรับผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่น โดยมีวัตถุประสงค์รองเพื่อศึกษาคุณลักษณะและความต้องการของชาวญี่ปุ่นที่มีแนวโน้มจะเข้ามาพำนักระยะยาวในประเทศไทยจัดกลุ่มชาวญี่ปุ่นที่มีแนวโน้มจะเข้ามาพำนักระยะยาวในประเทศไทยตามคุณลักษณะและความต้องการ และเสนอรูปแบบการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวในประเทศไทยโดยเน้นพื้นที่ภาคตะวันออกเพื่อรองรับผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่น ดำเนินการวิจัยโดยใช้กระบวนการแบบผสมผสาน (mixed methodology) ทั้งการวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) เพื่อให้ได้รูปแบบการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวเพื่อรองรับผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นที่สอดคล้องกับคุณลักษณะและความต้องการของชาวญี่ปุ่นที่มีแนวโน้มจะเข้ามาพำนักระยะยาวในประเทศไทย โดยมีขั้นตอนการวิจัยเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์มี 3 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนการวิจัย

ขั้นที่ 1: ศึกษาคุณลักษณะและความต้องการของชาวญี่ปุ่นที่มีแนวโน้มจะเข้ามาพำนักระยะยาวในประเทศไทย

การรวบรวมข้อมูลคุณลักษณะและความต้องการด้านต่างๆ ของชาวญี่ปุ่นที่มีอายุตั้งแต่ 50 ปีขึ้นไป ทั้งที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย (ในพื้นที่จังหวัดชลบุรีและจังหวัดระยอง) และประเทศญี่ปุ่น และมีแนวโน้มต้องการเข้ามาพำนักระยะยาวในประเทศไทย มีวิธีการดำเนินการดังนี้

- 1) ศึกษาเชิงสำรวจ (exploratory survey) เพื่อทราบถึงคุณลักษณะและค้นหาความต้องการของชาวญี่ปุ่นที่มีอายุ 50 ปี แต่ไม่เกิน 60 ปี ขึ้นไป ที่มีแนวโน้มจะเข้ามาพำนักระยะยาวในประเทศไทย ซึ่งประกอบไปด้วย 2 กลุ่มคือ (1) ชาวญี่ปุ่นที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยซึ่งรวมทั้งกลุ่มที่เข้ามาทำงานและไม่ได้เข้ามาทำงานซึ่งอาศัยอยู่ในพื้นที่จังหวัดชลบุรีและจังหวัดระยอง(2) ชาวญี่ปุ่นที่อาศัยอยู่ในประเทศญี่ปุ่นผ่านเครือข่ายกับมหาวิทยาลัยนิชิคิวชูที่มีบันทึกข้อตกลงความร่วมมือร่วมกับมหาวิทยาลัยบูรพา โดยใช้วิธีการสุ่มแบบโควตา (quota sampling) โดยกลุ่มที่ 1 เก็บข้อมูล 101 คน กลุ่มที่ 2 เก็บข้อมูล 50 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 151 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัยที่

ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงจากผู้เชี่ยวชาญ สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ การแจกแจงนับความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความเบ้ค่าความโด่ง ในการวิเคราะห์ข้อมูล

2) ศึกษาเชิงลึกเกี่ยวกับความต้องการในเชิงลึกของชาวญี่ปุ่นที่มีอายุ 50 ปี ขึ้นไป ที่มีแนวโน้มจะเข้ามาพำนักระยะยาวในประเทศไทยหลังจากเข้าสู่วัยเกษียณอายุจากชาวญี่ปุ่นที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย ตลอดจนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพำนักระยะยาวในประเทศไทย เช่น คู่สมรสของผู้สูงอายุ ผู้ให้บริการด้านสุขภาพ จำนวนทั้งสิ้น 14 คน โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างเจาะจงแบบการสุ่มหลากหลาย (maximum variation sampling) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สะท้อนทุกปรากฏการณ์ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) เครื่องมือการวิจัยประกอบด้วยแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง และใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์แบบอิงข้อมูล โดยการเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มข้อมูลแล้วค้นหารูปแบบความสัมพันธ์ ซึ่งเป็นการเปรียบเทียบอย่างต่อเนื่อง (constant comparison) และใช้การตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (triangular) ด้วยการตรวจสอบด้านข้อมูลว่าข้อมูลที่เก็บมามีความถูกต้องหรือไม่ โดยพิจารณาจากแหล่งข้อมูลที่แตกต่างกันทั้งด้านเวลา/สถานที่/บุคคล

ขั้นที่ 2 : จัดกลุ่มชาวญี่ปุ่นที่มีแนวโน้มจะเข้ามาพำนักระยะยาวในประเทศไทยตามคุณลักษณะและความต้องการ

เนื่องจากคณะผู้วิจัยคำนึงถึงความหลากหลายของกลุ่มชาวญี่ปุ่นที่มีแนวโน้มจะเข้ามาพำนักระยะยาวในประเทศไทยทั้งในเชิงคุณลักษณะและความต้องการ โดยใช้ข้อมูลจากการสำรวจในขั้นตอนที่ 1 ดังนั้นจึงได้ใช้การวิเคราะห์จัดกลุ่มแบบเชิงชั้น (hierarchical clustering) มาเป็นเครื่องมือในการแบ่งกลุ่ม

ขั้นที่ 3: วิเคราะห์หารูปแบบของการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวเพื่อรองรับผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นในประเทศไทย

การค้นหารูปแบบของการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวเพื่อรองรับผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นในแต่ละกลุ่มมีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

1) นำข้อมูลจากขั้นตอนที่ 1 และขั้นตอนที่ 2 ข้อมูลทุติยภูมิ รวมทั้งกฎหมายและนโยบาย ทั้งของไทยและญี่ปุ่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อวิเคราะห์หารูปแบบของการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวในประเทศไทย ซึ่งเน้นพื้นที่ภาคตะวันออก เพื่อรองรับผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นในแต่ละกลุ่ม

2) นำรูปแบบการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวที่ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ ไปนำเสนอให้กับชาวญี่ปุ่นที่มีแนวโน้มจะเข้ามาพำนักระยะยาวในประเทศไทย จำนวน 2 กลุ่ม โดยกลุ่มที่ 1 คือ ชาวญี่ปุ่นที่มีแนวโน้มจะเข้ามาพำนักระยะยาวในประเทศไทยในลักษณะที่ไม่มีครอบครัว จำนวน 4 คน และกลุ่มที่ 2 คือ ชาวญี่ปุ่นที่มีแนวโน้มจะเข้ามาพำนักระยะยาวในประเทศไทยในลักษณะที่มีครอบครัว จำนวน 4 คน ได้วิพากษ์และให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงรูปแบบการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาว ตลอดจนเพื่อยืนยันความเป็นไปได้ และนำข้อเสนอแนะและบทวิพากษ์ที่ได้มาปรับปรุงเพื่อให้ได้รูปแบบการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวเพื่อรองรับผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นในแต่ละกลุ่ม

วิธีการและเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาเชิงสำรวจ

การสำรวจใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการให้ชาวญี่ปุ่นที่มีแนวโน้มจะเข้ามาพำนักระยะยาวในประเทศไทยตอบแบบสอบถามออนไลน์ โดยเก็บรวบรวมข้อมูล ตั้งแต่วันที่ 16 สิงหาคม 2561 ถึง 22 กุมภาพันธ์ 2562 รวมระยะเวลาเก็บรวบรวมข้อมูล 190 วัน โดยสามารถเก็บข้อมูลจากชาวญี่ปุ่นที่มีแนวโน้มจะเข้ามาพำนักระยะยาวในประเทศไทยทั้งสิ้น 151 ราย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลประกอบด้วยเครื่องมือ 1 ฉบับ ประกอบด้วยมี 4 ส่วน คือ คุณลักษณะของชาวญี่ปุ่นที่มีแนวโน้มจะเข้ามาพำนักระยะยาวในประเทศไทย ประกอบด้วย ข้อมูลส่วนบุคคล ลักษณะครอบครัวและที่อยู่อาศัย คุณลักษณะด้านสุขภาพและความจำเป็นในการดูแลด้านสุขภาพ คุณลักษณะทางเศรษฐกิจส่วนที่ 2 ความต้องการของชาวญี่ปุ่นที่มีแนวโน้มจะเข้ามาพำนักระยะยาวในประเทศไทย ประกอบด้วย ความต้องการด้านที่อยู่อาศัยและสิ่งอำนวยความสะดวก ความต้องการการดูแลสุขภาพ ความต้องการด้านจิตใจและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ความต้องการด้านการมีส่วนร่วมเชิงสังคมและกลไกการสนับสนุนเพื่อการปรับตัวข้ามวัฒนธรรม ด้านการท่องเที่ยวและกิจกรรมสันทนาการ โดยมีเป้าหมายเพื่อทำให้ทราบคุณลักษณะและความต้องการของชาวญี่ปุ่น และนำข้อมูลดังกล่าวมาการวิเคราะห์จัดกลุ่มชาวญี่ปุ่นที่มีแนวโน้มจะเข้ามาพำนักระยะยาวในประเทศไทย

สำหรับการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือชุดดังกล่าวตรวจสอบหาความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ได้แก่

1. Professor Dr. Sakai Izuru Faculty of Health and Welfare Sciences, Nishikyushu University

2. ผศ.วลัยพร กาญจนการุณ หัวหน้าสาขาวิชาภาษาญี่ปุ่น ภาควิชาภาษาตะวันออก มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

3. ดร. เอกสิทธิ์ หนูนภักดี คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

การศึกษาเชิงลึกและการสนทนากลุ่ม

การศึกษาเชิงลึกการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ชาวญี่ปุ่นที่มีแนวโน้มจะเข้ามาพำนักระยะยาวในประเทศไทยและการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น คู่สมรส ผู้ให้บริการแต่คนญี่ปุ่นที่เข้ามาพำนักในประเทศไทย ด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) โดยสามารถเก็บข้อมูลจำนวนทั้งสิ้น 14 คน สำหรับเครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างเกี่ยวกับความต้องการของชาวญี่ปุ่นที่มีแนวโน้มจะเข้ามาพำนักระยะยาวในประเทศไทย ด้านการดูแลด้านสุขภาพ ด้านจิตใจและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ด้านการมีส่วนร่วมเชิงสังคมและกลไกการสนับสนุนเพื่อการปรับตัวข้ามวัฒนธรรม ด้านที่อยู่อาศัยและสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านการท่องเที่ยวและกิจกรรมสันทนาการโดยมีเป้าหมายเพื่อให้ทราบข้อมูลเชิงลึกและรายละเอียดของความต้องการของชาวญี่ปุ่นที่มีแนวโน้มจะเข้ามาพำนักระยะยาวในประเทศไทย

สำหรับการสนทนากลุ่ม การเก็บรวบรวมข้อมูลจากตัวแทนชาวญี่ปุ่นที่มีแนวโน้มจะเข้ามาพำนักระยะยาวในประเทศไทย 2 กลุ่ม มีผู้เข้าร่วมจำนวนทั้งสิ้น 8 คน สำหรับเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แนวคำถามกว้างๆ ที่ช่วยให้ผู้เข้าร่วมทุกคนมีโอกาสในการแสดงความคิดเห็นอย่างเป็นอิสระโดยมีประเด็นดังต่อไปนี้ปัจจัยและเงื่อนไขใดบ้างที่เป็นอุปสรรคต่อการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวของผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นในประเทศไทย ปัจจัยและเงื่อนไขใดบ้างที่จะช่วยกระตุ้น/ส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวของผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นในประเทศไทย รูปแบบการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวเพื่อรองรับผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นแต่ละกลุ่มโดยมีเป้าหมายเพื่อให้ได้รูปแบบการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวเพื่อรองรับผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นแต่ละกลุ่ม

วิธีการการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัย มี 2 ตอน ดังนี้

ข้อมูลเชิงปริมาณ

การศึกษาข้อมูลเชิงสำรวจเกี่ยวกับคุณลักษณะและความต้องการของชาวญี่ปุ่นที่มีแนวโน้มจะเข้ามาพำนักระยะยาวในประเทศไทย ใช้สถิติพรรณนาในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย ความถี่ (frequency) ร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) ค่าความเบ้ (skewness) และค่าความโด่ง (kurtosis) สำหรับการจัดกลุ่มผู้สูงอายุ ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์จัดกลุ่ม (cluster analysis) แบบเชิงชั้น (hierarchical clustering) โดยใช้ค่าการวัดความห่างยูคลิดยกกำลังสอง (Squared Euclidean Distance) แต่มีปัญหาเรื่องหน่วยการวิเคราะห์ที่เป็นคนละหน่วยกันทำให้ระยะห่างจะมากขึ้น ได้แก้ไขปัญหานี้โดยการทำให้อัตราส่วนมาตรฐานเดียวกัน (standardized values) และใช้วิธีการของวอร์ด (Ward's method) ในการกำหนดจำนวนกลุ่มที่เหมาะสม ทั้งนี้เพราะการวิเคราะห์จัดกลุ่มสามารถช่วยจัดคุณลักษณะในกลุ่มเดียวกันให้มีความคล้ายคลึงกันมากที่สุด (minimize intra-cluster distances) และจัดให้ต่างกลุ่มมีความแตกต่างกันมากที่สุด (maximize inter-cluster distances) อีกทั้งสามารถวิเคราะห์คุณลักษณะที่มีหลากหลายของผู้สูงอายุได้ โดยตัวแปรที่ใช้ในการวิเคราะห์ปรากฏตามตาราง 3-1

ตาราง 3-1 ตัวแปรที่ใช้วิเคราะห์จัดกลุ่ม (cluster analysis)

องค์ประกอบ	ระดับการวัด
มิติประชากรศาสตร์	
เพศ	nominal scale 1=ชาย 0=หญิง
อายุเฉลี่ย (ปี)	ratio
สถานภาพสมรส	nominal scale 1=แต่งงานและมีคู่สมรส 0=โสด/อยู่คนเดียว/หย่า/หม้าย
มิติด้านเศรษฐกิจ	
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	nominal scale 1=มากกว่า 5 ล้านบาท 0=ไม่เกิน 5 ล้านบาท

ตาราง 3-1 (ต่อ)

องค์ประกอบ	ระดับการวัด
รายได้ครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือน	nominal scale 1=มากกว่า 10 ล้านบาท 0=ไม่เกิน 10 ล้านบาท
เงินออมหลังการเกษียณอายุ (ล้านบาท)	ratio scale
เงินบำนาญรายเดือน (แสนบาท)	ratio scale
มิติด้านครอบครัว	
จำนวนบุตรที่ยังมีชีวิต (คน)	ratio scale
จำนวนสมาชิกที่อาศัยในครัวเรือน (คน)	ratio scale
ความรับผิดชอบต่อครอบครัวในปัจจุบัน	nominal scale 1=ต้องรับผิดชอบดูแลสมาชิกในครัวเรือน 0=ไม่ต้องรับผิดชอบดูแลสมาชิกในครัวเรือน
ความรับผิดชอบต่อครอบครัวใน 10 ปีข้างหน้า	nominal scale 1=ต้องรับผิดชอบดูแลสมาชิกในครัวเรือน 0=ไม่ต้องรับผิดชอบดูแลสมาชิกในครัวเรือน

ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่มผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์แบบอิงข้อมูล โดยการเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มข้อมูลแล้วค้นหารูปแบบความสัมพันธ์ ซึ่งเป็นการเปรียบเทียบอย่างต่อเนื่อง (constant comparison) และใช้การตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (triangular) ด้วยการตรวจสอบด้านข้อมูล ว่าข้อมูลที่เก็บมามีความถูกต้องหรือไม่ โดยพิจารณาจากแหล่งข้อมูลที่แตกต่างกันทั้งด้านเวลา สถานที่ และบุคคล รวมถึงการตรวจสอบด้านวิธีการเก็บข้อมูล ด้วยวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการตอบแบบสอบถาม การสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่ม

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

การศึกษาคั้งนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อศึกษารูปแบบการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวเพื่อรองรับผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่น โดยมีวัตถุประสงค์รองเพื่อศึกษาคุณลักษณะและความต้องการของชาวญี่ปุ่นที่มีแนวโน้มจะเข้ามาพำนักระยะยาวในประเทศไทย จัดกลุ่มชาวญี่ปุ่นที่มีแนวโน้มจะเข้ามาพำนักระยะยาวในประเทศไทยตามคุณลักษณะและความต้องการ และเสนอรูปแบบการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวในประเทศไทยโดยเน้นพื้นที่ภาคตะวันออกเพื่อรองรับผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่น ดำเนินการวิจัยโดยใช้กระบวนการแบบผสมผสาน (mixed methodology) ทั้งการวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) ทั้งนี้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณสามารถสรุปได้ดังนี้

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลคุณลักษณะของชาวญี่ปุ่นที่มีแนวโน้มจะเข้ามาพำนักระยะยาวในประเทศไทย

ตาราง 4-1 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามเพศและอายุ (n=151)

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	122	80.79
หญิง	29	19.21
อายุ		
น้อยกว่า 59 ปี	87	57.62
60-64 ปี	33	21.85
65-69 ปี	26	17.22
70-74 ปี	2	1.32
75 ปีขึ้นไป	3	1.99
Max = 78.00 ปี, Min = 50.00 ปี, $\bar{X}$ = 58.68 ปี, SD = 6.26 ปี, SK = 0.47, KU = -0.29		

จากตาราง 4-1 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมากกว่าครึ่งเป็นเพศชาย (ร้อยละ 80.79) มีอายุน้อยกว่า 59 ปี มากที่สุด (ร้อยละ 57.62) โดยผู้ตอบแบบสอบถามมีอายุเฉลี่ย 58.68 ปี มีอายุน้อยที่สุดคือ 50 ปีและมีอายุสูงสุดคือ 78 ปี เมื่อพิจารณาจากความเบ้ความโค้ง ($SK = 0.74$, $KU = -0.29$) พบว่าข้อมูลมีการกระจายแบบปกติ

ตาราง 4-2 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามภูมิภาค (n=151)

ภูมิภาค	จังหวัด	จำนวน	ร้อยละ
ฮอกไกโด (Hokkaido / 北海道)		3	1.99
	Hokkaido	3	1.99
โทโฮคุ (Tohoku / 東北)		4	2.65
	Aomori	1	0.66
	Iwate	1	0.66
	Miyagi	1	0.66
	Yamagata	1	0.66
คันโต (Kanto / 関東)		58	38.41
	Ibaraki	3	1.99
	Tochigi	1	0.66
	Gunma	3	1.99
	Saitama	6	3.97
	Chiba	10	6.62
	Tokyo	28	18.54
	Kanagawa	7	4.64
จูบุ (Chubu / 中部)		20	13.25
	Toyama	1	0.66
	Nagano	2	1.32
	Gifu	2	1.32
	Shizuoka	2	1.32
	Aichi	13	8.61

ตาราง 4-2 (ต่อ)

ภูมิภาค	จังหวัด	จำนวน	ร้อยละ
คันไซ (Kansai / 関西)		28	18.54
	Mie	5	3.31
	Shiga	3	1.99
	Kyoto	3	1.99
	Osaka	10	6.62
	Hyogo	4	2.65
	Wakayama	3	1.99
จูโงกุ (Chugoku / 中国)		15	9.93
	Tottori	1	0.66
	Shimane	2	1.32
	Hiroshima	5	3.31
	Yamaguchi	7	4.64
ชิโคกุ (Shikoku / 四国)		3	1.99
	Tokushima	1	0.66
	Ehime	1	0.66
Kochi	1	0.66	
คิวชู (Kyushu / 九州)		8	5.30
	Fukuoka	1	0.66
	Nagasaki	2	1.32
	Kumamoto	2	1.32
	Oita	1	0.66
	Kagoshima	1	0.66
	Okinawa	1	0.66
ไม่ระบุ		12	7.94

จากตาราง 4-2 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาอยู่ในภูมิภาคคันโต (Kanto) (ร้อยละ 38.41) รองลงมาคือ คันไซ (Kansai) (ร้อยละ 18.54) และ ชูบุ (Chubu) (ร้อยละ 13.25) ตามลำดับ เมื่อพิจารณารายจังหวัดพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมาจากจังหวัดTokyoมากที่สุด (ร้อยละ 18.54) รองลงมาคือ Aichi (ร้อยละ 7.28) และ Chiba (ร้อยละ 6.62) ตามลำดับ

ตาราง 4-3 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามที่อยู่ปัจจุบัน (n=151)

ที่อยู่อาศัย	จำนวน	ร้อยละ
ที่อยู่ปัจจุบัน		
ประเทศไทย	108	71.50
ประเทศญี่ปุ่น	43	28.50
ประเภทที่อยู่อาศัยในปัจจุบัน		
คอนโดมิเนียม	52	34.44
Serviced apartment	40	26.49
บ้านเดี่ยวของตนเอง	22	14.57
ทาวน์เฮ้าส์	19	12.58
บ้านของคู่สมรส	10	6.62
บ้านเช่า	7	4.64
อื่น ๆ	1	0.66

จากตาราง 4-3 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมากกว่าครึ่งอาศัยอยู่ในประเทศไทย (ร้อยละ 71.50) และอาศัยอยู่ในประเทศญี่ปุ่น (ร้อยละ 28.50) ตามลำดับ โดยผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในคอนโดมิเนียม (ร้อยละ 34.44) รองลงมาคือ Serviced apartment (ร้อยละ 26.49) และบ้านเดี่ยวของตนเอง (ร้อยละ 14.57) ตามลำดับ

ตาราง 4-4 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามความสามารถทางภาษาอังกฤษ
(n=151)

ความสามารถทางภาษาอังกฤษ	จำนวน	ร้อยละ
ฟัง		
ไม่สามารถใช้งานได้	60	39.74
สามารถใช้งานได้เล็กน้อย แต่ใช้ในการสนทนาไม่ได้	46	30.46
สามารถใช้งานและสนทนาได้แต่ไม่ดีนัก	29	19.20
สามารถใช้งานและสนทนาได้ดี	16	10.60
พูด		
ไม่สามารถใช้งานได้	63	41.72
สามารถใช้งานได้เล็กน้อย แต่ใช้ในการสนทนาไม่ได้	44	29.14
สามารถใช้งานและสนทนาได้แต่ไม่ดีนัก	29	19.21
สามารถใช้งานและสนทนาได้ดี	15	9.93
อ่าน		
ไม่สามารถใช้งานได้	63	41.72
สามารถใช้งานได้เล็กน้อย แต่ใช้ในการสนทนาไม่ได้	32	21.19
สามารถใช้งานและสนทนาได้แต่ไม่ดีนัก	39	25.83
สามารถใช้งานและสนทนาได้ดี	17	11.26
เขียน		
ไม่สามารถใช้งานได้	65	43.05
สามารถใช้งานได้เล็กน้อย แต่ใช้ในการสนทนาไม่ได้	41	27.15
สามารถใช้งานและสนทนาได้แต่ไม่ดีนัก	28	18.54
สามารถใช้งานและสนทนาได้ดี	17	11.26

จากตาราง 4-4 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความสามารถทางภาษาอังกฤษ ดังนี้

ความสามารถทางภาษาอังกฤษด้านการฟัง พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่สามารถฟังภาษาอังกฤษได้ (ร้อยละ 39.74) รองลงมาคือ สามารถฟังได้เล็กน้อย แต่ใช้ในการสนทนาไม่ได้ (ร้อยละ 30.46) และสามารถฟังและสนทนาได้แต่ไม่ดีนัก (ร้อยละ 19.20) ตามลำดับ

ความสามารถทางภาษาอังกฤษด้านการพูด พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่สามารถพูดภาษาอังกฤษได้ (ร้อยละ 41.72) รองลงมาคือ สามารถพูดได้เล็กน้อย แต่ใช้ในการสนทนาไม่ได้ (ร้อยละ 29.14) และสามารถพูดและสนทนาได้แต่ไม่ดีนัก (ร้อยละ 19.21) ตามลำดับ

ความสามารถทางภาษาอังกฤษด้านการอ่าน พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่สามารถอ่านภาษาอังกฤษได้ (ร้อยละ 41.72) รองลงมาคือ สามารถอ่านและสนทนาได้แต่ไม่ดีนัก (ร้อยละ 25.83) และสามารถอ่านได้เล็กน้อย แต่ใช้ในการสนทนาไม่ได้ (ร้อยละ 21.19) ตามลำดับ

ความสามารถทางภาษาอังกฤษด้านการเขียน พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่สามารถเขียนภาษาอังกฤษได้ (ร้อยละ 43.05) รองลงมาคือ สามารถเขียนได้เล็กน้อย แต่ใช้ในการสนทนาไม่ได้ (ร้อยละ 27.15) และสามารถเขียนและสนทนาได้แต่ไม่ดีนัก (ร้อยละ 18.54) ตามลำดับ

ตาราง 4-5 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามความสามารถทางภาษาไทย (n=151)

ความสามารถทางภาษาไทย	จำนวน	ร้อยละ
ฟัง		
ไม่สามารถใช้งานได้	83	54.97
สามารถใช้งานได้เล็กน้อย แต่ใช้ในการสนทนาไม่ได้	49	32.45
สามารถใช้งานและสนทนาได้แต่ไม่ดีนัก	9	5.96
สามารถใช้งานและสนทนาได้ดี	10	6.62
พูด		
ไม่สามารถใช้งานได้	85	56.29
สามารถใช้งานได้เล็กน้อย แต่ใช้ในการสนทนาไม่ได้	46	30.47
สามารถใช้งานและสนทนาได้แต่ไม่ดีนัก	10	6.62
สามารถใช้งานและสนทนาได้ดี	10	6.62

ตาราง 4-5 (ต่อ)

ความสามารถทางภาษาไทย	จำนวน	ร้อยละ
อ่าน		
ไม่สามารถใช้งานได้	112	74.17
สามารถใช้งานได้เล็กน้อย แต่ใช้ในการสนทนาไม่ได้	25	16.55
สามารถใช้งานและสนทนาได้แต่ไม่ดีนัก	7	4.64
สามารถใช้งานและสนทนาได้ดี	7	4.64
เขียน		
ไม่สามารถใช้งานได้	114	75.50
สามารถใช้งานได้เล็กน้อย แต่ใช้ในการสนทนาไม่ได้	26	17.22
สามารถใช้งานและสนทนาได้แต่ไม่ดีนัก	5	3.31
สามารถใช้งานและสนทนาได้ดี	6	3.97

จากตาราง 4-5 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความสามารถทางภาษาไทย ดังนี้

ความสามารถทางภาษาไทยด้านการฟัง พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่สามารถฟังภาษาไทยได้ (ร้อยละ 54.97) รองลงมาคือ สามารถฟังได้เล็กน้อย แต่ใช้ในการสนทนาไม่ได้ (ร้อยละ 32.45) และสามารถฟังและสนทนาได้ดี (ร้อยละ 6.62) ตามลำดับ

ความสามารถทางภาษาไทยด้านการพูด พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่สามารถพูดภาษาไทยได้ (ร้อยละ 56.29) รองลงมาคือ สามารถพูดได้เล็กน้อย แต่ใช้ในการสนทนาไม่ได้ (ร้อยละ 30.47) และสามารถพูดได้และสนทนาได้แต่ไม่ดีนัก (ร้อยละ 6.62) ตามลำดับ

ความสามารถทางภาษาไทยด้านการอ่าน พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่สามารถอ่านภาษาไทยได้ (ร้อยละ 74.17) รองลงมาคือ สามารถอ่านได้เล็กน้อย แต่ใช้ในการสนทนาไม่ได้ (ร้อยละ 16.55) และสามารถอ่านและสนทนาได้แต่ไม่ดีนัก (ร้อยละ 4.64) ตามลำดับ

ความสามารถทางภาษาไทยด้านการเขียน พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่สามารถเขียนภาษาไทยได้ (ร้อยละ 75.50) รองลงมาคือ สามารถเขียนได้เล็กน้อย แต่ใช้ในการสนทนาไม่ได้ (ร้อยละ 17.22) และสามารถเขียนและสนทนาได้ดี (ร้อยละ 3.97) ตามลำดับ

ตาราง 4-6 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามการเคยเดินทางมาประเทศไทย (n=151)

การเคยเดินทางมาประเทศไทย	จำนวน	ร้อยละ
เคย	141	93.38
ไม่เคย	10	6.62

จากตาราง 4-6 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เคยเดินทางมาประเทศไทย (ร้อยละ 93.38)

ตาราง 4-7 จำนวนและร้อยละของวัตถุประสงค์ที่ผู้ตอบแบบสอบถามเดินทางมาประเทศไทย (n=151)

วัตถุประสงค์ที่เดินทางมาประเทศไทย	จำนวน	ร้อยละ
ทำงาน	97	64.24
ท่องเที่ยว	52	34.44
อยู่อาศัย	38	25.17
อื่น ๆ	4	2.65

หมายเหตุ ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

จากตาราง 4-7 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์เดินทางมาประเทศไทยเพื่อทำงาน (ร้อยละ 64.24) รองลงมาคือ ท่องเที่ยว (ร้อยละ 34.44) และอยู่อาศัย (ร้อยละ 25.17) ตามลำดับ

ตาราง 4-8 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามระยะเวลาที่เดินทางมาประเทศไทยแต่ละครั้งโดยประมาณ (n=151)

ระยะเวลาที่เดินทางมาประเทศไทยแต่ละครั้ง	จำนวน	ร้อยละ
ระยะเวลาไม่เกิน 2 สัปดาห์	20	13.25
มากกว่า 2 สัปดาห์ - 3 เดือน	15	9.93
มากกว่า 3 เดือน - 1 ปี	24	15.89
มากกว่า 1 ปี - 3 ปี	31	20.53
มากกว่า 3 ปี	49	32.45
อื่น ๆ	1	0.66
ไม่ตอบ	11	7.29

จากตาราง 4-8 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่เดินทางมาประเทศไทยในแต่ละครั้ง โดยส่วนใหญ่พักอยู่ในประเทศไทยมากกว่า 3 ปี (ร้อยละ 32.45) รองลงมาคือ มากกว่า 1 ปี - 3 ปี (ร้อยละ 20.53) และมากกว่า 3 เดือน - 1 ปี (ร้อยละ 15.89) ตามลำดับ

ลักษณะครอบครัวและที่อยู่อาศัย

ตาราง 4-9 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามสถานภาพการสมรสในปัจจุบัน (n=151)

สถานภาพการสมรสในปัจจุบัน	จำนวน	ร้อยละ
โสด/ อยู่คนเดียว/ หย่า/ หม้าย	47	31.12
แต่งงานและมีคู่สมรสเป็นคนไทย	20	13.25
แต่งงานและมีคู่สมรสเป็นชนญี่ปุ่น	84	55.63

จากตาราง 4-9 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่แต่งงานและมีคู่สมรสเป็นชนญี่ปุ่น (ร้อยละ 55.63) รองลงมาคือ โสด/ อยู่คนเดียว/ หย่า/ หม้าย (ร้อยละ 31.12) และแต่งงานและมีคู่สมรสเป็นคนไทย(ร้อยละ 13.25) ตามลำดับ

ตาราง 4-10 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามจำนวนบุตรที่ยังมีชีวิต (n=151)

จำนวนบุตรที่ยังมีชีวิต	จำนวน	ร้อยละ
ไม่มีบุตร	40	26.49
1 คน	23	15.23
2 คน	59	39.07
3 คน	22	14.57
4 คน	6	3.98
5 คน	1	0.66

จากตาราง 4-10 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีบุตรที่ยังมีชีวิตจำนวน 2 คน (ร้อยละ 39.07) รองลงมาคือ ไม่มีบุตร (ร้อยละ 26.49) และมีบุตรที่ยังมีชีวิตจำนวน 1 คน (ร้อยละ 15.23) ตามลำดับ

ตาราง 4-11 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามจำนวนผู้สูงอายุในครัวเรือนที่มีอายุมากกว่า 65 ปี (n=151)

ผู้สูงอายุในครัวเรือนที่มีอายุมากกว่า 65 ปี	จำนวน	ร้อยละ
ไม่มี	91	60.27
1 คน	41	27.15
2 คน	18	11.92
5 คน	1	0.66

จากตาราง 4-11 พบว่าในครัวเรือนของผู้ตอบแบบสอบถามโดยส่วนใหญ่ไม่มีผู้สูงอายุที่มีอายุมากกว่า 65 ปี (ร้อยละ 60.27) รองลงมาคือ มีผู้สูงอายุในครัวเรือนที่มีอายุมากกว่า 65 ปี จำนวน 1 คน (ร้อยละ 27.15) และมีผู้สูงอายุในครัวเรือนที่มีอายุมากกว่า 65 ปี จำนวน 2 (ร้อยละ 11.92) ตามลำดับ

ตาราง 4-12 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามจำนวนสมาชิกที่อาศัย
ในครัวเรือน (n=151)

จำนวนสมาชิกในครัวเรือน	จำนวน	ร้อยละ
1 คน	51	33.78
2 คน	37	24.50
3 คน	26	17.22
4 คน	19	12.58
5 คน	18	11.92

จากตาราง 4-12 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีสมาชิกในครัวเรือน จำนวน 1 คน (ร้อยละ 33.78) รองลงมาคือ มีสมาชิกในครัวเรือนจำนวน 2 คน (ร้อยละ 24.50) และมีสมาชิกในครัวเรือนจำนวน 3 คน (ร้อยละ 17.22) ตามลำดับ

ตาราง 4-13 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามภาวะการพึงพิงของครอบครัว
(n=151)

ระดับการพึงพิงของครอบครัว	จำนวน	ร้อยละ
รับผิดชอบดูแลสมาชิกในครัวเรือนทั้งหมด	83	55.97
รับผิดชอบดูแลสมาชิกในครัวเรือนบางส่วน	50	33.11
ไม่ต้องรับผิดชอบดูแลสมาชิกในครัวเรือนเลย	18	11.92

จากตาราง 4-13 ภาวะการพึงพิงของครอบครัว พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ รับผิดชอบดูแลสมาชิกในครัวเรือนทั้งหมด (ร้อยละ 55.97) รองลงมาคือ รับผิดชอบดูแลสมาชิกในครัวเรือนบางส่วน (ร้อยละ 33.11) และไม่ต้องรับผิดชอบดูแลสมาชิกในครัวเรือนเลย (ร้อยละ 11.92) ตามลำดับ

ตาราง 4-14 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามภาวะพึ่งพิงของครอบครัวในอีก 10 ปีข้างหน้า (n=151)

ภาวะการพึ่งพิงของครอบครัวในอีก 10 ปีข้างหน้า	จำนวน	ร้อยละ
รับผิดชอบดูแลสมาชิกในครัวเรือนทั้งหมด	83	55.97
รับผิดชอบดูแลสมาชิกในครัวเรือนบางส่วน	52	34.43
ไม่ต้องรับผิดชอบดูแลสมาชิกในครัวเรือนเลย	16	10.60

จากตาราง 4-14 ภาวะการพึ่งพิงของครอบครัวในอีก 10 ปีข้างหน้า พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่รับผิดชอบดูแลสมาชิกในครัวเรือนทั้งหมด (ร้อยละ 55.97) รองลงมาคือ รับผิดชอบดูแลสมาชิกในครัวเรือนบางส่วน(ร้อยละ 34.43) และไม่ต้องรับผิดชอบดูแลสมาชิกในครัวเรือนเลย(ร้อยละ 10.60) ตามลำดับ

คุณลักษณะด้านสุขภาพและความจำเป็นในการดูแลด้านสุขภาพ

ตาราง 4-15 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามภาวะสุขภาพปัจจุบัน (n=151)

ภาวะสุขภาพปัจจุบัน	จำนวน	ร้อยละ
ดี	97	64.24
มียาต้องทาน	47	31.13
ต้องรักษาและพักผ่อน	7	4.63

จากตาราง4-15 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีสุขภาพดี (ร้อยละ 64.24) รองลงมาคือ มียาต้องทาน (ร้อยละ 31.13) และต้องรักษาและพักผ่อน (ร้อยละ 4.63) ตามลำดับ

ตาราง 4-16 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามการเป็นสมาชิกประกันสุขภาพในปัจจุบัน (n=151)

การเป็นสมาชิกประกันสุขภาพในปัจจุบัน	จำนวน	ร้อยละ
ที่ญี่ปุ่น	100	66.22
ที่ไทย	21	13.91
ทั้งสองที่	18	11.92
ไม่ได้สมัครเป็นสมาชิก	12	7.95

จากตาราง 4-16 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นสมาชิกประกันสุขภาพอยู่ที่ญี่ปุ่น (ร้อยละ 66.22) รองลงมาคือ ที่ไทย (ร้อยละ 13.91) และเป็นสมาชิกทั้งญี่ปุ่นและไทย (ร้อยละ 11.92) ตามลำดับ

ตาราง 4-17 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามการเป็นสมาชิกประกันสุขภาพหลังเกษียณอายุ (n=151)

การเป็นสมาชิกประกันสุขภาพหลังเกษียณอายุ	จำนวน	ร้อยละ
ไม่มี	54	35.76
ที่ญี่ปุ่น	83	54.97
ที่ไทย	8	5.30
ทั้งสองที่	6	3.97

จากตาราง 4-17 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นสมาชิกประกันสุขภาพหลังเกษียณอายุที่ญี่ปุ่น (ร้อยละ 54.97) รองลงมาคือ ไม่มีประกันสุขภาพหลังเกษียณอายุ (ร้อยละ 35.76) และเป็นสมาชิกประกันสุขภาพหลังเกษียณอายุที่ไทย (ร้อยละ 5.30) ตามลำดับ

คุณลักษณะทางเศรษฐกิจ

ตาราง 4-18 จำนวนและร้อยละอาชีพในปัจจุบันของผู้ตอบแบบสอบถาม (n=151)

อาชีพปัจจุบัน	จำนวน	ร้อยละ
พนักงานในภาคอุตสาหกรรม	56	37.09
ไม่ได้ประกอบอาชีพ	33	21.85
ผู้ประกอบการ/ ผู้บริหารในภาคอุตสาหกรรม	27	17.88
บุคลากรในสถาบันการศึกษา	13	8.61
การประกอบธุรกิจส่วนตัว	13	8.61
เกษียณอายุ	11	7.28
พนักงานในภาคธุรกิจการเงิน	2	1.32
ผู้ประกอบการ/ ผู้บริหารในภาคธุรกิจการเงิน	1	0.66

หมายเหตุ ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

จากตาราง 4-18 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอาชีพเป็นพนักงานในภาคอุตสาหกรรม (ร้อยละ 37.09) รองลงมาคือ ไม่ได้ประกอบอาชีพ (ร้อยละ 21.85) และเป็นผู้ประกอบการ/ ผู้บริหารในภาคอุตสาหกรรม (ร้อยละ 17.88) ตามลำดับ

ตาราง 4-19 จำนวนและร้อยละแหล่งรายได้ปัจจุบันของผู้ตอบแบบสอบถาม (n=151)

แหล่งรายได้ปัจจุบัน	จำนวน	ร้อยละ
รายได้และเงินเดือนจากองค์กรในประเทศไทย	73	48.34
รายได้และเงินเดือนจากองค์กรในญี่ปุ่น	71	47.02
เงินออม	38	25.17
เงินบำนาญ	36	23.84
รายได้ของคู่สมรส	19	12.58
อื่น ๆ	2	1.32

หมายเหตุ ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

จากตาราง 4-19 พบว่าแหล่งรายได้ในปัจจุบันของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยส่วนใหญ่มาจาก รายได้และเงินเดือนจากองค์กรในประเทศไทย (ร้อยละ 48.34) รองลงมาคือ รายได้และเงินเดือนจาก องค์กรในญี่ปุ่น (ร้อยละ 47.02) และเงินออม (ร้อยละ 25.17) ตามลำดับ

ตาราง 4-20 จำนวนและร้อยละแหล่งรายได้หลังเกษียณของผู้ตอบแบบสอบถาม (n=151)

แหล่งรายได้หลังเกษียณ	จำนวน	ร้อยละ
เงินบำนาญ	122	80.79
เงินออม	83	54.97
รายได้และเงินเดือนจากองค์กรในประเทศไทย	27	17.88
รายได้และเงินเดือนจากองค์กรในญี่ปุ่น	22	14.57
รายได้ของคู่สมรส	13	8.61
อื่น ๆ	1	0.66

หมายเหตุ ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

จากตาราง 4-20 พบว่าแหล่งรายได้หลังเกษียณอายุของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยส่วนใหญ่มาจากเงินบำนาญ (ร้อยละ 80.79) รองลงมาคือ เงินออม (ร้อยละ 54.97) และรายได้และเงินเดือนจาก องค์กรในประเทศไทย (ร้อยละ 17.88) ตามลำดับ

ตาราง 4-21 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือนในปัจจุบัน (n=151)

รายได้เฉลี่ยต่อเดือนในปัจจุบัน	จำนวน	ร้อยละ
น้อยกว่า 1 ล้านบาท	36	23.84
1-2 ล้านบาท	10	6.62
2-3 ล้านบาท	17	11.26
3-4 ล้านบาท	10	6.62
4-5 ล้านบาท	11	7.28
5-6 ล้านบาท	11	7.28

ตาราง 4-21 (ต่อ)

รายได้เฉลี่ยต่อเดือนในปัจจุบัน	จำนวน	ร้อยละ
6-7 ล้านเยน	5	3.31
7-8 ล้านเยน	12	7.95
8-9 ล้านเยน	10	6.62
9-10 ล้านเยน	10	6.62
10-15 ล้านเยน	14	9.27
มากกว่า15 ล้านเยน	5	3.31

จากตาราง 4-21 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนในปัจจุบันน้อยกว่า 1 ล้านเยน (ร้อยละ 23.84) รองลงมาคือ ระหว่าง 2-3 ล้านเยน (ร้อยละ 11.26) และระหว่าง 10-15 ล้านเยน (ร้อยละ 9.27) ตามลำดับ

ตาราง 4-22 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือนในปัจจุบันของครอบครัว (n=151)

รายได้เฉลี่ยต่อเดือนในปัจจุบันของครอบครัว	จำนวน	ร้อยละ
น้อยกว่า 1 ล้านเยน	26	17.22
1-2 ล้านเยน	11	7.28
2-3 ล้านเยน	14	9.27
3-4 ล้านเยน	8	5.30
4-5 ล้านเยน	7	4.64
5-6 ล้านเยน	11	7.29
6-7 ล้านเยน	6	3.97
7-8 ล้านเยน	10	6.62
8-9 ล้านเยน	7	4.64
9-10 ล้านเยน	11	7.28
10-15 ล้านเยน	27	17.88
มากกว่า15 ล้านเยน	10	6.62
อื่น ๆ	3	1.99

จากตาราง 4-22 พบว่ารายได้เฉลี่ยต่อเดือนในปัจจุบันของครอบครัวของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 10-15 ล้านบาท (ร้อยละ 17.88) รองลงมาคือ น้อยกว่า 1 ล้านบาท (ร้อยละ 17.22) และระหว่าง 2-3 ล้านบาท (ร้อยละ 9.27) ตามลำดับ

ตาราง 4-23 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามเงินออมทั้งหมดสำหรับการเกษียณอายุในปัจจุบัน (n=151)

เงินออม	จำนวน	ร้อยละ
240,000 เยน	1	0.66
660,000 เยน	1	0.66
1,000,000 เยน	8	5.30
1,500,000 เยน	1	0.66
2,000,000 เยน	4	2.65
3,000,000 เยน	3	1.99
5,000,000 เยน	11	7.28
6,000,000 เยน	1	0.66
7,000,000 เยน	1	0.66
8,000,000 เยน	6	3.97
10,000,000 เยน	18	11.92
11,000,000 เยน	1	0.66
13,000,000 เยน	1	0.66
15,000,000 เยน	7	4.64
20,000,000 เยน	20	13.25
30,000,000 เยน	13	8.61
40,000,000 เยน	2	1.32
50,000,000 เยน	3	1.99
60,000,000 เยน	2	1.33
90,000,000 เยน	1	0.66
100,000,000 เยน	3	1.99
ไม่ระบุ	43	28.48

จากตาราง 4-23 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่สามารถระบุจำนวนเงินออมทั้งหมดสำหรับการเกษียณอายุในปัจจุบัน (ร้อยละ 28.48) รองลงมาคือ มีเงินออมทั้งหมดสำหรับการเกษียณอายุ 20 ล้านบาท (ร้อยละ 13.25) และ 10 ล้านบาท (ร้อยละ 11.92) ตามลำดับ

ตาราง 4-24 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามเงินบำนาญรายเดือนเมื่อเกษียณอายุ (n=151)

เงินบำนาญรายเดือนเมื่อเกษียณอายุ	จำนวน	ร้อยละ
10,000 เยน	1	0.66
12,000 เยน	1	0.66
20,000 เยน	1	0.66
40,000 เยน	1	0.66
50,000 เยน	1	0.66
60,000 เยน	1	0.66
70,000 เยน	3	1.99
80,000 เยน	4	2.65
90,000 เยน	1	0.66
100,000 เยน	9	5.96
110,000 เยน	1	0.66
120,000 เยน	4	2.65
130,000 เยน	1	0.66
140,000 เยน	1	0.66
150,000 เยน	24	15.91
160,000 เยน	1	0.66
180,000 เยน	5	3.31
200,000 เยน	22	14.57
220,000 เยน	4	2.65
230,000 เยน	2	1.33
250,000 เยน	9	5.96

ตาราง 4-24 (ต่อ)

เงินบำนาญรายเดือนเมื่อเกษียณอายุ	จำนวน	ร้อยละ
260,000 เยน	1	0.66
300,000 เยน	4	2.65
400,000 เยน	6	3.98
500,000 เยน	2	1.33
650,000 เยน	1	0.66
900,000 เยน	1	0.66
1,000,000 เยน	1	0.66
1,500,000 เยน	1	0.66
4,000,000 เยน	1	0.66
ไม่ระบุ	36	23.84

จากตาราง 4-24 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่สามารถระบุจำนวนเงินบำนาญรายเดือนเมื่อเกษียณอายุ (ร้อยละ 23.84) รองลงมาคือ มีเงินบำนาญรายเดือนเมื่อเกษียณอายุ 150,000 เยน (ร้อยละ 15.91) และ 200,000 เยน (ร้อยละ 14.57) ตามลำดับ

ตาราง 4-25 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามค่าครองชีพที่คาดว่าจะใช้ในการพำนักระยะยาวในประเทศไทยต่อเดือน (n=151)

ค่าครองชีพต่อเดือนในไทย	จำนวน	ร้อยละ
มากกว่า 400,000 เยน	8	5.30
300,001 – 400,000 เยน	10	6.62
250,001 – 300,000 เยน	15	9.94
200,001 – 250,000 เยน	23	15.23
150,001 – 200,000 เยน	35	23.18
100,000 – 150,000 เยน	37	24.50
น้อยกว่า 100,000 เยน	23	15.23

จากตาราง 4-25 พบว่าค่าครองชีพต่อเดือนที่ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่คาดว่าจะใช้ในการพำนักระยะยาวในประเทศไทย คือ ประมาณ 100,000 – 150,000 เยน (ร้อยละ 24.50) รองลงมาคือ ระหว่าง 150,000 - 200,000 เยน (ร้อยละ 23.18) และระหว่าง 200,001 – 250,000 เยน (ร้อยละ 15.23) ตามลำดับ

ตาราง 4-26 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามค่าครองชีพปัจจุบันต่อเดือนในญี่ปุ่น (n=151)

ค่าครองชีพต่อเดือนในญี่ปุ่น (เยน)	จำนวน	ร้อยละ
มากกว่า 4แสน	14	9.27
3 – 4 แสน	26	17.22
2.5 – 3แสน	49	32.45
2 – 2.5แสน	34	22.52
น้อยกว่า 2 แสน	28	18.54

จากตาราง 4-26 พบว่าค่าครองชีพต่อเดือนในประเทศไทยของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 250,000 - 300,000 เยน (ร้อยละ 32.45) รองลงมาคือ ระหว่าง 200,000 - 250,000 เยน (ร้อยละ 22.52) และน้อยกว่า 200,000 เยน (ร้อยละ 18.54) ตามลำดับ

ส่วนที่ 2 ความต้องการของชาวญี่ปุ่นที่มีแนวโน้มจะเข้ามาพำนักระยะยาวในประเทศไทย

ตาราง 4-27 จำนวนและร้อยละสาเหตุของการเข้าพักระยะยาวที่ประเทศไทยของผู้ตอบแบบสอบถาม (n=151)

สาเหตุของการเข้าพักระยะยาวที่ประเทศไทย	จำนวน	ร้อยละ
จากประสบการณ์ท่องเที่ยว	66	43.71
จากประสบการณ์การพำนักระยะยาว	52	34.44
การแนะนำจากเพื่อน	22	14.57
การแนะนำจากหน่วยงานโฮมสเตย์	4	2.65
อื่น ๆ	4	2.65

หมายเหตุ ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

จากตาราง 4-27 สาเหตุที่ผู้ตอบแบบสอบถามเข้าพักระยะยาวที่ประเทศไทย โดยส่วนใหญ่มาจากประสบการณ์ท่องเที่ยว (ร้อยละ 43.71) รองลงมาคือ จากประสบการณ์การพำนักระยะยาว (ร้อยละ 34.44) และการแนะนำจากเพื่อน (ร้อยละ 14.57) ตามลำดับ

ตาราง 4-28 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามสาเหตุสำคัญของการเข้าพักระยะยาวที่ประเทศไทย (n=151)

สาเหตุสำคัญของการเข้าพักระยะยาวที่ประเทศไทย	จำนวน	ร้อยละ
จากประสบการณ์การพำนัก	82	54.31
จากประสบการณ์ท่องเที่ยว	37	24.50
การแนะนำจากเพื่อน	18	11.92
อื่น ๆ	14	9.27

จากตาราง 4-28 สาเหตุสำคัญที่ผู้ตอบแบบสอบถามเข้าพักระยะยาวที่ประเทศไทย โดยส่วนใหญ่มาจากประสบการณ์การพำนัก (ร้อยละ 54.31) รองลงมาคือ จากประสบการณ์ท่องเที่ยว (ร้อยละ 24.50) และการแนะนำจากเพื่อน (ร้อยละ 11.92) ตามลำดับ

ตาราง 4-29 จำนวนและร้อยละปัจจัยที่ต้องการเข้ามาพำนักระยะยาวในประเทศไทยของผู้ตอบแบบสอบถาม (n=151)

ปัจจัยที่ต้องการเข้ามาพำนักระยะยาวในประเทศไทย	จำนวน	ร้อยละ
ค่าครองชีพ	65	43.05
อากาศ	55	36.42
มนุษยสัมพันธ์ของคนไทย	26	17.22
สิ่งแวดล้อม	13	8.61
ที่ตั้งของที่อยู่อาศัย	10	6.62
ชุมชนชาวญี่ปุ่นบริเวณใกล้เคียง	7	4.64
อาหาร	5	3.31
ภัยพิบัติทางธรรมชาติ	3	1.99
กีฬา	3	1.99
การรักษาพยาบาล	2	1.32
สุขภาพ	1	0.66
กิจกรรมทางวัฒนธรรมไทย	1	0.66
อื่น ๆ	4	2.65

หมายเหตุ ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

จากตาราง 4-29 พบว่าปัจจัยที่ทำให้ผู้ตอบแบบสอบถามต้องการเข้ามาพำนักระยะยาวในประเทศไทย 3 อันดับแรก คือ ค่าครองชีพ (ร้อยละ 43.05) รองลงมาคือ อากาศ (ร้อยละ 36.42) และมนุษยสัมพันธ์ของคนไทย (ร้อยละ 17.22) ตามลำดับ

ตาราง 4-30 จำนวนและร้อยละของปัจจัยที่ผู้ตอบแบบสอบถามต้องการออกจากประเทศญี่ปุ่น
(n=151)

ปัจจัยที่ต้องการออกจากประเทศญี่ปุ่น	จำนวน	ร้อยละ
ค่าครองชีพ	102	67.55
อากาศ	76	50.33
ที่ตั้งของที่อยู่อาศัย	20	13.25
ภัยพิบัติทางธรรมชาติ	13	8.61
เพื่อนบ้าน	5	3.31
สุขภาพ	3	1.99
อื่น ๆ	11	7.28

หมายเหตุ ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

จากตาราง 4-30 พบว่าปัจจัยที่ทำให้ผู้ตอบแบบสอบถามต้องการออกจากประเทศญี่ปุ่น 3 อันดับแรก คือ ค่าครองชีพ (ร้อยละ 67.55) รองลงมาคือ อากาศ (ร้อยละ 50.33) และที่ตั้งของที่อยู่อาศัย (ร้อยละ 13.25) ตามลำดับ

ตาราง 4-31 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามโครงสร้างครอบครัวเมื่ออยู่ในประเทศไทย (n=151)

โครงสร้างครอบครัวเมื่ออยู่ในประเทศไทย	จำนวน	ร้อยละ
อยู่คนเดียว	81	53.64
อยู่กับคู่สมรส	61	40.40
อยู่กับลูก	5	3.31
อยู่กับเพื่อน	4	2.65

จากตาราง 4-31 พบว่าโครงสร้างครอบครัวของผู้ตอบแบบสอบถามเมื่ออยู่ในประเทศไทย โดยส่วนใหญ่ คือ อยู่คนเดียว (ร้อยละ 53.64) รองลงมาคือ อยู่กับคู่สมรส (ร้อยละ 40.40) และอยู่กับลูก (ร้อยละ 3.31) ตามลำดับ

ความต้องการด้านที่อยู่อาศัยและสิ่งอำนวยความสะดวก

ตาราง 4-32 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามประเภทที่อยู่อาศัยที่คาดว่าจะมาพำนักระยะยาว (n=151)

ประเภทที่อยู่อาศัยที่คาดว่าจะมาพำนักระยะยาว	จำนวน	ร้อยละ
คอนโดมิเนียม	67	44.37
Service apartment	46	30.46
ทาว์นเฮ้าส์	18	11.92
บ้านเดี่ยว	16	10.60
บ้านเช่า	4	2.65

จากตาราง 4-32 พบว่าประเภทที่อยู่อาศัยที่ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่คาดว่าจะมาพำนักระยะยาวในประเทศไทย คือ คอนโดมิเนียม (ร้อยละ 44.37) รองลงมาคือ Serviced apartment (ร้อยละ 30.46) และทาว์นเฮ้าส์ (ร้อยละ 11.92) ตามลำดับ

ตาราง 4-33 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามค่าใช้จ่ายด้านที่พักอาศัยที่ต้องการโดยประมาณต่อเดือน (n=151)

ค่าใช้จ่ายด้านที่พักอาศัยโดยประมาณ (ต่อเดือน)	จำนวน	ร้อยละ
ไม่เกิน 10,000 เยน	1	0.66
15,000 เยน	3	1.99
20,000 เยน	7	4.64
25,000 เยน	3	1.99
30,000 เยน	17	11.26
35,000 เยน	1	0.66
40,000 เยน	5	3.31
42,000 เยน	1	0.66
45,000 เยน	3	1.99

ตาราง 4-33 (ต่อ)

ค่าใช้จ่ายด้านที่พักอาศัยโดยประมาณ (ต่อเดือน)	จำนวน	ร้อยละ
50,000 เยน	16	10.60
60,000 เยน	15	9.94
70,000 เยน	4	2.65
75,000 เยน	1	0.66
80,000 เยน	1	0.66
85,000 เยน	1	0.66
89,000 เยน	1	0.66
90,000 เยน	7	4.64
100,000 เยน	22	14.57
110,000 เยน	1	0.66
120,000 เยน	4	2.65
150,000 เยน	10	6.62
160,000 เยน	1	0.66
200,000 เยน	6	3.97
240,000 เยน	1	0.66
300,000 เยน	1	0.66
ไม่ระบุ	18	11.92

จากตาราง 4-33 พบว่าค่าใช้จ่ายด้านที่พักอาศัยที่ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ต้องการโดยประมาณ คือ 100,000 เยน/ เดือน (ร้อยละ 14.57) รองลงมาคือ 30,000 เยน/ เดือน (ร้อยละ 11.26) และ 50,000 เยน/ เดือน (ร้อยละ 10.60) ตามลำดับ

ตาราง 4-34 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามระยะทางจากที่พักอาศัยถึงแหล่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ที่ยอมรับได้ (n=151)

ระยะทาง (กิโลเมตร)	จำนวน	ร้อยละ
0.01	4	2.65
0.02	1	0.66
0.05	1	0.66
0.10	17	11.26
0.20	3	1.99
0.30	5	3.31
0.50	13	8.61
1.00	43	28.48
2.00	12	7.95
2.50	1	0.66
3.00	5	3.31
4.00	1	0.66
5.00	12	7.95
10.00	6	3.97
20.00	4	2.65
30.00	1	0.66
50.00	1	0.66
100.00	1	0.66
ไม่ระบุ	20	13.25

จากตาราง 4-34 พบว่าระยะทางจากที่พักอาศัยถึงแหล่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ที่ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ยอมรับได้ คือ 1 กิโลเมตร (ร้อยละ 28.48) รองลงมาคือ ไม่สามารถระบุได้ (ร้อยละ 13.25) และ 0.10 กิโลเมตร (ร้อยละ 11.26) ตามลำดับ

ตาราง 4-35 จำนวนและร้อยละของปัจจัยที่ผู้ตอบแบบสอบถามคำนึงถึงในการเลือกพักอาศัยมากที่สุด (n=151)

ปัจจัยที่ต้องคำนึงถึงในการเลือกพักอาศัย	จำนวน	ร้อยละ
ราคา/ ค่าเช่า	115	76.16
ความสะอาดและเรียบร้อย	83	54.97
ความปลอดภัยในการพักอาศัย	58	38.41
ความสวยงามของที่พัก	55	36.42
ความสะดวกในการเดินทาง	48	31.79
การได้พักอาศัยใกล้กับชาวญี่ปุ่น	20	13.25
การได้พักอาศัยร่วมกับชุมชนชาวไทย	8	5.30
ระบบรักษาความปลอดภัย	8	5.30
การได้อยู่ใกล้ชิตธรรมชาติ	5	3.31
อื่น ๆ	1	0.66

หมายเหตุ ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

จากตาราง 4-35 พบว่าปัจจัยที่ทำให้ผู้ตอบแบบสอบถามคำนึงถึงในการเลือกพักอาศัยมากที่สุด 3 อันดับแรก คือ ราคา/ ค่าเช่า (ร้อยละ 76.16) รองลงมาคือ ความสะอาดและเรียบร้อย (ร้อยละ 54.97) และความปลอดภัยในการพักอาศัย (ร้อยละ 38.41) ตามลำดับ

ตาราง 4-36 จำนวนและร้อยละสภาพแวดล้อมของที่อยู่อาศัยที่ผู้ตอบแบบสอบถามต้องการ (n=151)

สภาพแวดล้อมของที่อยู่อาศัย	จำนวน	ร้อยละ
ในเมือง	70	46.36
ใกล้ทะเล	36	23.84
ใกล้ห้างสรรพสินค้า	27	17.88
ใกล้ตลาดสด	18	11.92
ใกล้โรงพยาบาล	11	7.28
ใกล้สถานศึกษา	4	2.65
ใกล้ภูเขา	2	1.32
อื่น ๆ	3	1.99

หมายเหตุ ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

จากตาราง 4-36 พบว่าสภาพแวดล้อมของที่อยู่อาศัยที่ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ต้องการ คือ อยู่ในเมือง (ร้อยละ 46.36) รองลงมาคือ ใกล้ทะเล (ร้อยละ 23.84) และใกล้ห้างสรรพสินค้า (ร้อยละ 17.88) ตามลำดับ

ตาราง 4-37 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามช่วงเวลาที่เขาคาดว่าจะพำนักระยะยาวในประเทศไทย (n=151)

ช่วงเวลาที่เขาคาดว่าจะพำนักระยะยาวในประเทศไทย	จำนวน	ร้อยละ
พำนักเฉพาะช่วงที่ญี่ปุ่นอากาศหนาว	15	9.94
พำนักตลอดปี	95	62.91
ไม่แน่ใจ	39	25.83
อื่น ๆ	2	1.32

จากตาราง 4-37 พบว่าช่วงเวลาที่เขาตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่คาดว่าจะพำนักระยะยาวในประเทศไทย คือ พำนักตลอดปี (ร้อยละ 62.94) รองลงมาคือ ไม่แน่ใจ (ร้อยละ 25.83) และพำนักเฉพาะช่วงที่ญี่ปุ่นอากาศหนาว (ร้อยละ 9.93) ตามลำดับ

ตาราง 4-38 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามระยะเวลาที่อยู่ประเทศไทยใน 1 ปี (n=151)

ระยะเวลาที่อยู่ประเทศไทยใน 1 ปี	จำนวน	ร้อยละ
ไม่เกิน 1 เดือน	14	9.27
1 เดือน - 3 เดือน	13	8.61
3 - 6 เดือน	15	9.93
6 - 9 เดือน	18	11.92
9 เดือน - 1 ปี	91	60.27

จากตาราง 4-38 พบว่าระยะเวลาที่เขาตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่พำนักอยู่ประเทศไทยในช่วง 1 ปี คือ ระหว่าง 9 เดือน - 1 ปี (ร้อยละ 60.27) รองลงมาคือ ระหว่าง 6 - 9 เดือน (ร้อยละ 11.92) และระหว่าง 3 - 6 เดือน (ร้อยละ 9.93) ตามลำดับ

ตาราง 4-39 จำนวนและร้อยละสิ่งอำนวยความสะดวกที่ผู้ตอบแบบสอบถามต้องการในบริเวณใกล้พื้นที่ที่อยู่อาศัย (n=151)

สิ่งอำนวยความสะดวกในบริเวณใกล้พื้นที่ที่อยู่อาศัย	จำนวน	ร้อยละ
โรงพยาบาล	79	52.32
ซูเปอร์มาร์เก็ตอาหารญี่ปุ่น	66	43.71
ร้านอาหารญี่ปุ่น	57	37.75
ห้างสรรพสินค้า	55	36.42
นวด	30	19.87
ตลาด	30	19.87
ร้านเหล้า	25	16.56
ร้านกาแฟ	16	10.60
สถานีตำรวจ	10	6.62
คาราโอเกะ	10	6.62
ฟิตเนส	9	5.96
สวนสาธารณะ	9	5.96
ที่ทำการไปรษณีย์	5	3.31
ร้านซักรีด	5	3.31
ร้านสะดวกซื้อ	5	3.31
กองตรวจคนเข้าเมือง	4	2.65
ร้านเสริมสวย/ร้านตัดผม	4	2.65
อื่น ๆ	3	1.99
สปา	1	0.66
โรงภาพยนตร์	1	0.66

หมายเหตุ: ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

จากตาราง 4-39 พบว่าสิ่งอำนวยความสะดวกในบริเวณใกล้พื้นที่ที่อยู่อาศัยที่ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ต้องการ คือ โรงพยาบาล (ร้อยละ 52.32) รองลงมาคือ ซูเปอร์มาร์เก็ตอาหารญี่ปุ่น (ร้อยละ 43.71) และร้านอาหารญี่ปุ่น (ร้อยละ 37.75) ตามลำดับ

ความต้องการการดูแลด้านสุขภาพ

ตาราง 4-40 จำนวนและร้อยละลักษณะของกิจกรรมทางสุขภาพที่ผู้ตอบแบบสอบถามต้องการใช้บริการ (n=151)

ลักษณะของกิจกรรมทางสุขภาพ ที่ต้องการใช้บริการ	จำนวน	ร้อยละ
เดิน	67	44.37
กอล์ฟ	66	43.71
วิ่ง	30	19.87
สปา	29	19.21
บริหารร่างกาย	27	17.88
แอโรบิค	2	1.32
อื่น ๆ	4	2.65

หมายเหตุ ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

จากตาราง 4-40 พบว่าลักษณะกิจกรรมทางสุขภาพที่ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ต้องการใช้บริการ คือ เดิน (ร้อยละ 44.37) รองลงมาคือ กอล์ฟ (ร้อยละ 43.71) และวิ่ง (ร้อยละ 19.87) ตามลำดับ

ตาราง 4-41 จำนวนและร้อยละของประเภทของสถาบันทางการแพทย์ที่ผู้ตอบแบบสอบถามต้องการ (n=151)

ประเภทของสถาบันทางการแพทย์ที่ต้องการ	จำนวน	ร้อยละ
โรงพยาบาลรัฐ	126	83.44
คลินิกทั่วไป	22	14.57
โรงพยาบาลเฉพาะทาง	21	13.91
โรงพยาบาลเอกชน	19	12.58
ศูนย์การให้คำปรึกษาทางสุขภาพร่างกาย	6	3.97
คลินิกเฉพาะทาง	3	1.99
ศูนย์การให้คำปรึกษาทางสุขภาพจิต	3	1.99

หมายเหตุ ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

จากตาราง 4-41 พบว่าประเภทของสถาบันทางการแพทย์ที่ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ต้องการ คือ โรงพยาบาลรัฐ (ร้อยละ 83.44) รองลงมาคือ คลินิกทั่วไป (ร้อยละ 14.57) และโรงพยาบาลเฉพาะทาง (ร้อยละ 13.91) ตามลำดับ

ตาราง 4-42 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามความต้องการล่ามแปลเวลาที่เข้ารับการรักษา (n=151)

ความต้องการล่ามแปลเวลาที่เข้ารับการรักษา	จำนวน	ร้อยละ
ต้องการ	102	67.55
ไม่ต้องการ	24	15.89
ไม่มีก็ได้ แต่ถ้ามีจะทำให้อุ่นใจ	25	16.56

จากตาราง 4-42 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ต้องการล่ามแปลเวลาที่เข้ารับการรักษา (ร้อยละ 67.55) รองลงมาคือ ไม่มีก็ได้ แต่ถ้ามีจะทำให้อุ่นใจ (ร้อยละ 16.56) และไม่ต้องการ (ร้อยละ 15.89) ตามลำดับ

ตาราง 4-43 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามเวลาในการเดินทางไปสถาบันทางการแพทย์ (n=151)

เวลาในการเดินทางไปสถาบันทางการแพทย์	จำนวน	ร้อยละ
ภายใน 2 ชั่วโมง	9	5.96
ภายใน 1 ชั่วโมง	25	16.56
ภายใน 30 นาที	66	43.71
ภายใน 15 นาที	51	33.77

จากตาราง 4-43 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ต้องการใช้เวลาในการเดินทางไปสถาบันทางการแพทย์ภายใน 30 นาที (ร้อยละ 43.71) รองลงมาคือ ภายใน 15 นาที (ร้อยละ 33.77) และภายใน 1 ชั่วโมง (ร้อยละ 16.56) ตามลำดับ

ความต้องการด้านจิตใจและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

ตาราง 4-44 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามการบริการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการใช้ชีวิตในเมืองไทย (n=151)

การบริการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการใช้ชีวิตในเมืองไทย	จำนวน	ร้อยละ
ไม่ต้องการ	108	71.52
ต้องการ	43	28.48
บริการให้คำปรึกษาออนไลน์	22	51.16
บริการให้คำปรึกษาแบบคอลล์เซนเตอร์	15	34.88
บริการให้คำปรึกษาในลักษณะจุดบริการ	7	16.28

หมายเหตุ: ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

จากตาราง 4-44 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมากกว่าครึ่งไม่ต้องการบริการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการใช้ชีวิตในเมืองไทย (ร้อยละ 71.52) และต้องการบริการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการใช้ชีวิตในเมืองไทย (ร้อยละ 28.48) โดยผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ต้องการบริการให้คำปรึกษาออนไลน์ (ร้อยละ 51.16) รองลงมาคือ บริการให้คำปรึกษาแบบคอลล์เซนเตอร์ (ร้อยละ 34.88) และบริการให้คำปรึกษาในลักษณะจุดบริการ (ร้อยละ 16.28) ตามลำดับ

ตาราง 4-45 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามระบบความปลอดภัยที่ต้องการในบริเวณที่พักอาศัย (n=151)

ระบบความปลอดภัยที่ต้องการในบริเวณที่พักอาศัย	จำนวน	ร้อยละ
สถานีตำรวจประจำหมู่บ้าน	53	35.10
จุดบริการของฝ่ายรักษาความปลอดภัย	18	11.92
กล้องวงจรปิด	57	37.75
สัญญาณเตือนภัยเมื่อเกิดเหตุการณ์ฉุกเฉิน	10	6.62
ระบบการสื่อสารแบบอัตโนมัติเพื่อขอความช่วยเหลือเมื่อเกิดเหตุฉุกเฉิน	9	5.96
สัญญาณกันขโมย	4	2.65

จากตาราง 4-45 พบว่าระบบความปลอดภัยในบริเวณที่พักอาศัยที่ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ต้องการ คือ กล้องวงจรปิด (ร้อยละ 37.75) รองลงมาคือ สถานีตำรวจประจำหมู่บ้าน (ร้อยละ 35.10) และจุดบริการของฝ่ายรักษาความปลอดภัย (ร้อยละ 11.92) ตามลำดับ

ความต้องการด้านการมีส่วนร่วมเชิงสังคมและกลไกการสนับสนุนเพื่อการปรับตัวข้ามวัฒนธรรม

ตาราง 4-46 จำนวนและร้อยละกิจกรรมทางวัฒนธรรมที่ผู้ตอบแบบสอบถามต้องการเข้าร่วมเมื่อมาพำนักระยะยาว (n=151)

กิจกรรมทางวัฒนธรรมที่ต้องการเข้าร่วมเมื่อมาพำนักระยะยาว	จำนวน	ร้อยละ
ท่องเที่ยวเยี่ยมชมสถานที่ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในท้องถิ่น	69	45.70
ร่วมกิจกรรมทางวัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่น	52	34.44
มีสถานที่จัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมของชาวญี่ปุ่น	34	22.52
อื่น ๆ	4	2.65

หมายเหตุ ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

จากตาราง 4-46 พบว่ากิจกรรมทางวัฒนธรรมที่ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ต้องการเข้าร่วมเมื่อมาพำนักระยะยาวในประเทศไทย คือ การท่องเที่ยวเยี่ยมชมสถานที่ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในท้องถิ่น (ร้อยละ 45.70) รองลงมาคือ การเข้าร่วมกิจกรรมทางวัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่น (ร้อยละ 34.44) และมีสถานที่จัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมของชาวญี่ปุ่น (ร้อยละ 22.52) ตามลำดับ

ตาราง 4-47 จำนวนและร้อยละลักษณะที่ผู้ตอบแบบสอบถามต้องการให้มีบุคลากรเพื่ออำนวยความสะดวกในการเข้าร่วมกิจกรรมทางวัฒนธรรม (n=151)

ลักษณะความต้องการให้มีบุคลากรเพื่ออำนวยความสะดวกในการเข้าร่วมกิจกรรมทางวัฒนธรรม	จำนวน	ร้อยละ
มีบุคลากรแนะนำกิจกรรม/ แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม	82	54.30
มีบุคลากรพาเยี่ยมชมและเข้าร่วมกิจกรรม/ แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม	49	32.45
มีบุคลากรเพื่อให้คำปรึกษาสำหรับการปรับตัวทางวัฒนธรรม	13	8.61
อื่น ๆ	1	0.66

หมายเหตุ ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

จากตาราง 4-47 พบว่าลักษณะบุคลากรที่อำนวยความสะดวกในการเข้าร่วมกิจกรรมทางวัฒนธรรมที่ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ต้องการ คือ ต้องการให้มีบุคลากรแนะนำกิจกรรม/ แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม (ร้อยละ 54.30) รองลงมาคือ มีบุคลากรพาเยี่ยมชมและเข้าร่วมกิจกรรม/ แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม (ร้อยละ 32.45) และมีบุคลากรเพื่อให้คำปรึกษาสำหรับการปรับตัวทางวัฒนธรรม (ร้อยละ 8.61) ตามลำดับ

ตาราง 4-48 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามความถี่ในการพบกับชุมชนญี่ปุ่นและเพื่อน ๆ (n=151)

ความถี่ในการพบกับชุมชนญี่ปุ่นและเพื่อน ๆ	จำนวน	ร้อยละ
ทุกวัน	24	15.89
ทุก ๆ 2-3 วัน	47	31.13
สัปดาห์ละครั้ง	49	32.45
2 สัปดาห์ 1 ครั้ง	3	1.99
เดือนละ 1 ครั้ง	13	8.61
3 เดือน 1 ครั้ง	1	0.66
ครึ่งปีละ 1 ครั้ง	3	1.99
ปีละครั้ง	4	2.65
ไม่ต้องการเกี่ยวข้อง	7	4.63

จากตาราง 4-48 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีการพบกับชุมชนญี่ปุ่นและเพื่อน ๆ สัปดาห์ละครั้ง (ร้อยละ 32.45) รองลงมาคือ ทุก ๆ 2-3 วัน (ร้อยละ 31.13) และทุกวัน (ร้อยละ 15.89) ตามลำดับ

ตาราง 4-49 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามขนาดของชุมชนที่ต้องการ
ในขณะที่ใช้ชีวิตที่เมืองไทย (n=151)

ขนาดของชุมชนที่ต้องการในขณะที่ใช้ชีวิตที่เมืองไทย	จำนวน	ร้อยละ
2-3 คน	43	28.48
5-6 คน	47	31.13
10 คนขึ้นไป	36	23.84
20 คนขึ้นไป	20	13.24
50 คนขึ้นไป	3	1.99
100 คนขึ้นไป	1	0.66
ไม่ตอบ	1	0.66

จากตาราง 4-49 พบว่าจำนวนชุมชนที่ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ต้องการในขณะที่ใช้ชีวิต
ในเมืองไทย คือ ระหว่าง 5-6 คน (ร้อยละ 31.13) รองลงมาคือ ระหว่าง 2-3 คน (ร้อยละ 28.48)
และตั้งแต่ 10 คนขึ้นไป (ร้อยละ 23.84) ตามลำดับ

ด้านการท่องเที่ยวและกิจกรรมสันทนาการ

ตาราง 4-50 จำนวนและร้อยละกิจกรรมที่ผู้ตอบแบบสอบถามอยากเรียนในประเทศไทย (n=151)

กิจกรรมที่อยากเรียนในประเทศไทย	จำนวน	ร้อยละ
กีฬา	39	25.83
ปีนเขา	15	9.93
มวยไทย	11	7.28
หมากลูกญี่ปุ่น	9	5.96
แบดมินตัน	3	1.99
เซปักตะกร้อ	1	0.66
งานฝีมือ	20	13.25
ร้อยมาลัย	13	8.61
แกะสลัก	7	4.64

ตาราง 4-50 (ต่อ)

กิจกรรมที่อยากเรียนในประเทศไทย	จำนวน	ร้อยละ
งานศิลปะ	22	14.57
วาดรูป	13	8.61
จัดดอกไม้	9	5.96
วัฒนธรรมไทย	93	61.59
อาหารไทย	41	27.15
นวดไทย	18	11.92
ดนตรีไทย	9	5.96
รำไทย	7	4.64
สงกรานต์	7	4.64
ลอยกระทง	6	3.97
ทำบุญตักบาตร	5	3.31
ภาษา	133	88.08
ภาษาไทย	114	75.50
ภาษาอังกฤษ	19	12.58

หมายเหตุ ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

จากตาราง 4-50 พบว่า กิจกรรมที่ผู้ตอบแบบสอบถามอยากเรียนในประเทศไทย พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามสนใจกิจกรรมด้านภาษามากที่สุด รองลงมา คือ วัฒนธรรมไทย กีฬา โดยมีรายละเอียดดังนี้

กิจกรรมกีฬา พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อยากเรียนการปีนเขา(ร้อยละ 9.93) รองลงมาคือ มวยไทย (ร้อยละ 7.28) และหมากลูกกอล์ฟ (ร้อยละ 5.96) ตามลำดับ

กิจกรรมงานฝีมือ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อยากเรียนร้อยมาลัย (ร้อยละ 8.61) และแกะสลัก (ร้อยละ 4.64) ตามลำดับ

กิจกรรมงานศิลปะ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อยากเรียนวาดรูป (ร้อยละ 8.61) และจัดดอกไม้ (ร้อยละ 5.96) ตามลำดับ

วัฒนธรรมไทย พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อยากเรียนอาหารไทย (ร้อยละ 27.15) รองลงมาคือ นวดไทย (ร้อยละ 11.92) และดนตรีไทย (ร้อยละ 5.96) ตามลำดับ

ภาษา พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อยากเรียนภาษาไทย (ร้อยละ 75.50) และภาษาอังกฤษ (ร้อยละ 12.58) ตามลำดับ

ตาราง 4-51 จำนวนและร้อยละของการบริการ/ การอำนวยความสะดวกที่ผู้ตอบแบบสอบถาม ต้องการเพิ่มเติม (n=151)

บริการ/ การอำนวยความสะดวกที่ต้องการเพิ่มเติม	จำนวน	ร้อยละ
บริการประกันสุขภาพ	44	29.14
ล่าม	42	27.81
ห้องเรียนภาษาไทย	36	23.84
บริการเรื่องวีซ่า	35	23.18
การให้บริการทางกฎหมาย	26	17.22
สิทธิการซื้อที่ดิน	20	13.25
สิทธิการซื้อที่พักอาศัย	17	11.26
การรับ-ส่ง	15	9.93
บริษัทท่องเที่ยว	12	7.95
ทนายความ	10	6.62
อื่น ๆ	1	0.66

หมายเหตุ ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

จากตาราง 4-51 พบว่าการบริการ/ การอำนวยความสะดวกที่ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ต้องการเพิ่มเติมคือ บริการประกันสุขภาพ (ร้อยละ 29.14) รองลงมาคือ ล่าม (ร้อยละ 27.81) และห้องเรียนภาษาไทย (ร้อยละ 23.84) ตามลำดับ

ส่วนที่ 3 การจัดกลุ่มชาวญี่ปุ่นที่มีแนวโน้มจะเข้ามาพำนักระยะยาวในประเทศไทย

การจัดกลุ่มชาวญี่ปุ่นที่มีแนวโน้มจะเข้ามาพำนักระยะยาวในประเทศไทย คำนึงถึงคุณลักษณะที่ประกอบด้วย 4 มิติ คือ มิติประชากรศาสตร์ มิติเศรษฐกิจ และมิติครอบครัว โดยนำการวิเคราะห์จัดกลุ่ม (cluster analysis) แบบเชิงชั้น (hierarchical clustering) ใช้ค่าการวัดความห่างยูคลิดยกกำลังสอง (squared Euclidean distance) แต่จะมีปัญหาเรื่องหน่วยการวิเคราะห์ที่เป็นคนละหน่วยกันทำให้ระยะห่างจะมากขึ้น ได้แก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยการทำให้ตัวแปรทุกตัวอยู่ในมาตรฐานเดียวกัน (standardized values) และใช้วิธีการของวอร์ด (Ward's method) กำหนดจำนวนกลุ่มที่เหมาะสม ทั้งนี้เพราะสามารถช่วยจัดคุณลักษณะในกลุ่มเดียวกันให้มีความคล้ายคลึงกันมากที่สุด (minimize intra-cluster distances) และจัดให้ต่างกลุ่มมีความแตกต่างกันมากที่สุด (maximize inter-cluster distances) มาวิเคราะห์ ผลการวิเคราะห์ สามารถแบ่งกลุ่มผู้สูงอายุในชุมชนออกเป็น 3 กลุ่ม (ตาราง 5-52) ดังนี้

ตาราง 4-52 องค์ประกอบการจัดกลุ่ม จำแนกตามกลุ่มชาวญี่ปุ่นที่มีแนวโน้มจะเข้ามาพำนักระยะยาวในประเทศไทย (n=151)

องค์ประกอบ	รวม	กลุ่ม A	กลุ่ม B	กลุ่ม C
จำนวนตัวอย่าง (คน)	151 (100.00)	41(27.15)	94(62.25)	16(10.60)
มิติประชากรศาสตร์				
เพศ				
หญิง	19.21(29)	21.95(9)	5.32(5)	93.75(15)
ชาย	80.79(122)	78.05(32)	94.68(89)	6.25(1)
อายุเฉลี่ย (ปี)	58.68	58.07	59.05	58.00
สถานภาพสมรส				
โสด/อยู่คนเดียว/หย่า/หม้าย	31.13(47)	92.68(38)	8.51(8)	6.25(1)
แต่งงานและมีคู่สมรส	68.87(104)	7.32(3)	91.49(86)	93.75(15)

ตาราง 4-52 (ต่อ)

องค์ประกอบ	รวม	กลุ่ม A	กลุ่ม B	กลุ่ม C
จำนวนตัวอย่าง (คน)	151 (100.00)	41(27.15)	94(62.25)	16(10.60)
มิติด้านเศรษฐกิจ				
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน				
ไม่เกิน 5 ล้านบาท	55.63(84)	87.80(36)	37.23(35)	81.25(13)
มากกว่า 5 ล้านบาท	44.37(67)	12.20(5)	62.77(59)	18.75(3)
รายได้เฉลี่ยของครอบครัวต่อเดือน				
ไม่เกิน 10 ล้านบาท	73.51(111)	95.12(39)	64.89(61)	68.75(11)
มากกว่า 10 ล้านบาท	26.49(40)	4.88(2)	35.11(33)	31.25(5)
เงินออมหลังการเกษียณอายุ (ล้านบาท)	15.98	10.14	19.13	12.38
เงินบำนาญรายเดือน (แสนบาท)	2.29	1.49	2.62	2.43
มิติด้านครอบครัว				
จำนวนบุตรที่ยังมีชีวิต (คน)	1.56	0.73	1.85	2.00
จำนวนสมาชิกที่อาศัยในครัวเรือน (คน)	2.44	1.46	2.78	3.00
ความรับผิดชอบต่อครอบครัว				
ไม่ต้องรับผิดชอบดูแลสมาชิกใน ครัวเรือน	11.92(18)	0.00(0)	2.13(2)	100.00(16)
ต้องรับผิดชอบดูแลสมาชิกในครัวเรือน	88.08(133)	100.0(41)	97.87(92)	0.00(0)
ความรับผิดชอบต่อครอบครัวในอีก 10 ปี				
ไม่ต้องรับผิดชอบดูแลสมาชิกใน ครัวเรือน	10.60(16)	0.00(0)	3.19(3)	81.25(13)
ต้องรับผิดชอบดูแลสมาชิกในครัวเรือน	89.40(135)	100.0(41)	96.81(91)	18.75(3)

กลุ่มคนโสด/ไม่มีภาระต้องดูแลครอบครัว (กลุ่ม A) มี 41 คน (ร้อยละ 27.15) ส่วนใหญ่เป็นชาย มีอายุเฉลี่ย 58 ปี และมีสถานภาพโสด/อยู่คนเดียว/หย่า/หม้าย สำหรับมิติด้านเศรษฐกิจพบว่าส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยไม่เกิน 5 ล้านบาทต่อเดือน และครอบครัวมีรายได้ไม่เกิน 10 ล้านบาทต่อ

เดือน โดยมีเงินออมสำหรับการเกษียณอายุประมาณ 10.14 ล้านบาท และคาดว่าจะมีเงินบำนาญรายเดือน 1.49 แสนบาท ส่วนมิติครอบครัว พบว่ามีบุตรที่ยังมีชีวิตไม่เกิน 1 คน และมีสมาชิกในครัวเรือน 1.46 คน โดยเป็นกลุ่มที่ปัจจุบันและในอนาคตอีก 10 ปี ไม่ต้องรับผิดชอบดูแลสมาชิกในครัวเรือน ดังนั้นลักษณะของชาวญี่ปุ่นที่มีแนวโน้มจะเข้ามาพำนักระยะยาวในประเทศไทย คือ **กลุ่มคนโสด มีรายได้มีเงินออมพอประมาณ ไม่มีภาระที่ต้องรับผิดชอบดูแลสมาชิกในครัวเรือน**

กลุ่มชายชาวญี่ปุ่นมีครอบครัว/มีภาระต้องดูแลครอบครัว (กลุ่ม B) มี 94 คน (ร้อยละ 62.25) ส่วนใหญ่เป็นชาวญี่ปุ่นชาย มีอายุเฉลี่ย 59 ปี และมีสถานภาพแต่งงานและมีคู่สมรส สำหรับมิติด้านเศรษฐกิจ พบว่า 3 ใน 5 มีรายได้เฉลี่ยมากกว่า 5 ล้านบาทต่อเดือน และครอบครัวมีรายได้ไม่เกิน 10 ล้านบาทต่อเดือน โดยมีเงินออมสำหรับการเกษียณอายุประมาณ 19.13 ล้านบาท และคาดว่าจะมีเงินบำนาญรายเดือน 1.49 แสนบาท ส่วนมิติครอบครัว พบว่ามีบุตรที่ยังมีชีวิตเกือบ 2 คน และมีสมาชิกในครัวเรือนเกือบ 3 คน โดยเป็นกลุ่มที่ปัจจุบันและในอนาคตอีก 10 ปี ยังมีภาระต้องรับผิดชอบดูแลสมาชิกในครัวเรือน ดังนั้น ลักษณะของชาวญี่ปุ่นที่มีแนวโน้มจะเข้ามาพำนักระยะยาวในประเทศไทย คือ **กลุ่มคนมีครอบครัว มีรายได้มีเงินออมสูงกว่ากลุ่มอื่น แต่มีภาระที่ต้องรับผิดชอบดูแลสมาชิกในครัวเรือน**

กลุ่มหญิงชาวญี่ปุ่นมีครอบครัว/มีภาระต้องดูแลครอบครัว (กลุ่ม C) มี 16 คน (ร้อยละ 10.60) ส่วนใหญ่เป็นหญิงชาวญี่ปุ่น มีอายุเฉลี่ย 58 ปี และมีสถานภาพแต่งงานและมีคู่สมรส สำหรับมิติด้านเศรษฐกิจ พบว่า 4 ใน 5 มีรายได้เฉลี่ยมากกว่า 5 ล้านบาทต่อเดือน อย่างไรก็ตามพบว่ามากกว่า 2 ใน 5 ครอบครัวมีรายได้เกิน 10 ล้านบาทต่อเดือน โดยมีเงินออมสำหรับการเกษียณอายุประมาณ 12.38 ล้านบาท และคาดว่าจะมีเงินบำนาญรายเดือน 2.43 แสนบาท ส่วนมิติครอบครัว พบว่ามีบุตรที่ยังมีชีวิต 2 คน และมีสมาชิกในครัวเรือนเกือบ 3 คน โดยเป็นกลุ่มที่ปัจจุบันและในอนาคตอีก 10 ปี ยังมีภาระต้องรับผิดชอบดูแลสมาชิกในครัวเรือน ดังนั้น ลักษณะของชาวญี่ปุ่นที่มีแนวโน้มจะเข้ามาพำนักระยะยาวในประเทศไทย คือ **กลุ่มคนมีครอบครัว มีรายได้จากครอบครัวสนับสนุน และมีภาระที่ต้องรับผิดชอบดูแลสมาชิกในครัวเรือน**

ส่วนที่ 4 ความต้องการของชาวญี่ปุ่นที่มีแนวโน้มจะเข้ามาพำนักระยะยาวในประเทศไทย
ไทยจำแนกตามกลุ่มชาวญี่ปุ่นที่มีแนวโน้มจะเข้ามาพำนักระยะยาวในประเทศไทย

ตาราง 4-53 ร้อยละของปัจจัยที่ต้องการเข้ามาพำนักระยะยาวในประเทศไทยของผู้ตอบ
แบบสอบถามจำแนกตามกลุ่มชาวญี่ปุ่นที่มีแนวโน้มจะเข้ามาพำนักระยะยาว
ในประเทศไทย (n=151)

ปัจจัยที่ต้องการเข้ามาพำนักระยะยาว ในประเทศไทย	จำนวน	กลุ่ม		
		กลุ่ม A (40)	กลุ่ม B (92)	กลุ่ม C (15)
ค่าครองชีพ	65	42.50	44.57	46.67
อากาศ	55	45.00	32.61	46.67
มนุษยสัมพันธ์ของคนไทย	26	25.00	16.30	6.67
สิ่งแวดล้อม	13	7.50	9.78	6.67
ที่ตั้งของที่อยู่อาศัย	10	5.00	6.52	13.33
ชุมชนชาวญี่ปุ่นบริเวณใกล้เคียง	7	7.50	3.26	6.67
อาหาร	5	5.00	3.26	0.00
ภัยพิบัติทางธรรมชาติ	3	5.00	1.09	0.00
กีฬา	3	0.00	3.26	0.00
การรักษาพยาบาล	2	2.50	1.09	0.00
สุขภาพ	1	2.50	0.00	0.00
กิจกรรมทางวัฒนธรรมไทย	1	0.00	1.09	0.00
อื่น ๆ	4	0.00	4.35	0.00

หมายเหตุ ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

จากตาราง 4-53 พบว่า ปัจจัยที่ต้องการเข้ามาพำนักระยะยาวในประเทศไทยจำแนกตามกลุ่มชาวญี่ปุ่นที่มีแนวโน้มจะเข้ามาพำนักระยะยาวในประเทศไทย พบว่า กลุ่ม A ให้ความสำคัญกับอากาศมากที่สุด รองลงมาคือ ค่าครองชีพ และมนุษยสัมพันธ์ของคนไทย กลุ่ม B ให้ความสำคัญกับค่าครองชีพมากที่สุด รองลงมาคือ อากาศ และมนุษยสัมพันธ์ของคนไทย ส่วนกลุ่ม C ให้ความสำคัญกับค่าครองชีพ และอากาศ มากที่สุด รองลงมาคือ ที่ตั้งของที่อยู่อาศัย

ตาราง 4-54 ร้อยละของปัจจัยที่ผู้ตอบแบบสอบถามต้องการออกจากประเทศญี่ปุ่น จำแนกตามกลุ่มชาวญี่ปุ่นที่มีแนวโน้มจะเข้ามาพำนักระยะยาวในประเทศไทย (n=151)

ปัจจัยที่ต้องการออกจากประเทศญี่ปุ่น	จำนวน	กลุ่ม		
		กลุ่ม A (41)	กลุ่ม B (92)	กลุ่ม C (16)
ค่าครองชีพ	102	53.66	72.83	81.25
อากาศ	76	46.34	50.00	68.75
ที่ตั้งของที่อยู่อาศัย	20	9.76	13.04	25.00
ภัยพิบัติทางธรรมชาติ	13	7.32	7.61	18.75
อื่น ๆ	11	9.76	7.61	0.00
เพื่อนบ้าน	5	2.44	2.17	12.50
สุขภาพ	3	2.44	2.17	0.00

จากตาราง 4-54 พบว่า ปัจจัยที่ต้องการออกจากประเทศญี่ปุ่นจำแนกตามกลุ่มชาวญี่ปุ่นที่มีแนวโน้มจะเข้ามาพำนักระยะยาวในประเทศไทย พบว่าทั้งกลุ่ม A กลุ่ม B และกลุ่ม C ปัจจัยที่ต้องการออกจากประเทศญี่ปุ่นมากที่สุด คือ ค่าครองชีพ รองลงมาคือ อากาศ และที่ตั้งของที่อยู่อาศัย

ความต้องการด้านที่อยู่อาศัยและสิ่งอำนวยความสะดวกจำแนกตามกลุ่มชาวญี่ปุ่นที่มีแนวโน้มจะเข้ามาพำนักระยะยาวในประเทศไทย

ตาราง 4-55 ร้อยละของประเภทที่อยู่อาศัยที่คาดว่าจะมาพำนักระยะยาวจำแนกตามกลุ่มชาวญี่ปุ่นที่มีแนวโน้มจะเข้ามาพำนักระยะยาวในประเทศไทย (n=151)

ประเภทที่อยู่อาศัยที่คาดว่าจะมาพำนักระยะยาว	จำนวน	กลุ่ม		
		กลุ่ม A (41)	กลุ่ม B (94)	กลุ่ม C (16)
คอนโดมิเนียม	67	53.66	41.49	37.50
Serviced apartment	46	14.63	32.98	56.25
ทาวน์เฮ้าส์	18	24.39	8.51	0.00
บ้านเดี่ยว	16	4.88	13.83	6.25
บ้านเช่า	4	2.44	3.19	0.00

จากตาราง 4-55 พบว่า ประเภทที่อยู่อาศัยจำแนกตามกลุ่มชาวญี่ปุ่นที่มีแนวโน้มจะเข้ามาพำนักระยะยาวในประเทศไทย พบว่า กลุ่ม A คาดว่าจะมาพำนักในคอนโดมิเนียมมากที่สุด รองลงมาคือ ทาวน์เฮ้าส์ และ Serviced apartment กลุ่ม B คาดว่าจะมาพำนักในคอนโดมิเนียมมากที่สุด รองลงมาคือ Serviced apartment และบ้านเดี่ยว ส่วนกลุ่ม C คาดว่าจะมาพำนักใน Serviced apartment มากที่สุด รองลงมาคือ คอนโดมิเนียม และบ้านเดี่ยว

ตาราง 4-56 ค่าเฉลี่ยของค่าใช้จ่ายด้านที่พักอาศัยโดยประมาณ (ต่อเดือน) และระยะทางจากที่พักอาศัยถึงแหล่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ที่ยอมรับได้จำแนกตามกลุ่มชาวญี่ปุ่นที่มีแนวโน้มจะเข้ามาพำนักระยะยาวในประเทศไทย (n=151)

ประเด็น	กลุ่ม		
	กลุ่ม A (41)	กลุ่ม B (94)	กลุ่ม C (16)
ค่าใช้จ่ายด้านที่พักอาศัยโดยประมาณ (ต่อเดือน)	41,731.66	78,702.01	77,562.44
ระยะทางจากที่พักอาศัยถึงแหล่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ที่ยอมรับได้ (กิโลเมตร)	3.26	4.32	1.11

จากตาราง 4-56 พบว่า ค่าใช้จ่ายด้านที่พักอาศัยโดยประมาณ (ต่อเดือน) จำแนกตามกลุ่มชาวญี่ปุ่นที่มีแนวโน้มจะเข้ามาพำนักระยะยาวในประเทศไทย พบว่า กลุ่ม B มีค่าใช้จ่ายด้านที่พักอาศัยโดยประมาณ (ต่อเดือน) มากที่สุด รองลงมาคือ กลุ่ม C และกลุ่ม A ส่วนระยะทางจากที่พักอาศัยถึงแหล่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ที่ยอมรับได้ พบว่า กลุ่ม B มีระยะทางจากที่พักอาศัยถึงแหล่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ที่ยอมรับได้มากที่สุด รองลงมาคือ กลุ่ม A และกลุ่ม C

ตาราง 4-57 ร้อยละของปัจจัยที่ต้องคำนึงถึงในการเลือกพักอาศัยจำแนกตามกลุ่มชาวญี่ปุ่นที่มี
แนวโน้มจะเข้ามาพำนักระยะยาวในประเทศไทย (n=151)

ปัจจัยที่ต้องคำนึงถึงในการเลือกพักอาศัย	จำนวน	กลุ่ม		
		กลุ่ม A (41)	กลุ่ม B (93)	กลุ่ม C (16)
ราคา/ ค่าเช่า	115	82.93	76.34	62.50
ความสะดวกและเรียบร้อย	83	46.34	56.99	68.75
ความปลอดภัยในการพักอาศัย	58	36.59	37.63	50.00
ความสวยงามของที่พัก	55	19.51	40.86	56.25
ความสะดวกในการเดินทาง	48	34.1	32.3	25.0
การได้พักอาศัยใกล้กับชาวญี่ปุ่น	20	14.63	12.90	12.50
การได้พักอาศัยร่วมกับชุมชนชาวไทย	8	4.88	6.45	0.00
ระบบรักษาความปลอดภัย	8	2.44	6.45	6.25
การได้อยู่ใกล้ชัฒรรมชาติ	5	7.32	2.15	0.00
อื่น ๆ	1	0.00	1.08	0.00

หมายเหตุ ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

จากตาราง 4-57 พบว่า ปัจจัยที่ต้องคำนึงถึงในการเลือกพักอาศัยจำแนกตามกลุ่มชาวญี่ปุ่นที่มีแนวโน้มจะเข้ามาพำนักระยะยาวในประเทศไทย พบว่า กลุ่ม A ให้ความสำคัญกับราคา/ ค่าเช่ามากที่สุด รองลงมาคือ ความสะดวกและเรียบร้อย และความปลอดภัยในการพักอาศัย กลุ่ม B ให้ความสำคัญกับราคา/ ค่าเช่ามากที่สุด รองลงมาคือ ความสะดวกและเรียบร้อย และความสวยงามของที่พัก ส่วนกลุ่ม C ให้ความสำคัญกับความสะดวกและเรียบร้อยมากที่สุด รองลงมาคือ ราคา/ ค่าเช่า และความสวยงามของที่พัก

ตาราง 4-58 ร้อยละของสภาพแวดล้อมของที่อยู่อาศัย จำแนกตามกลุ่มชาวญี่ปุ่นที่มีแนวโน้มจะเข้ามาพำนักระยะยาวในประเทศไทย (n=151)

สภาพแวดล้อมของที่อยู่อาศัย	จำนวน	กลุ่ม		
		กลุ่ม A (40)	กลุ่ม B (92)	กลุ่ม C (16)
ในเมือง	70	37.50	50.00	56.25
ใกล้ทะเล	36	35.00	20.65	18.75
ใกล้ห้างสรรพสินค้า	27	17.50	19.57	12.50
ใกล้ตลาดสด	18	10.00	11.96	18.75
ใกล้โรงพยาบาล	11	7.50	6.52	12.50
ใกล้สถานศึกษา	4	2.50	2.17	6.25
ใกล้ภูเขา	2	0.00	2.17	0.00
อื่น ๆ	3	2.50	2.17	0.00

หมายเหตุ ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

จากตาราง 4-58 พบว่า สภาพแวดล้อมของที่อยู่อาศัยจำแนกตามกลุ่มชาวญี่ปุ่นที่มีแนวโน้มจะเข้ามาพำนักระยะยาวในประเทศไทย พบว่า กลุ่ม A และ กลุ่ม B ให้ความสำคัญกับสภาพแวดล้อมของที่อยู่อาศัยที่อยู่ในเมืองมากที่สุด รองลงมาคือ ใกล้ทะเล และใกล้ห้างสรรพสินค้า ส่วนกลุ่ม C ให้ความสำคัญกับสภาพแวดล้อมของที่อยู่อาศัยที่อยู่ในเมืองมากที่สุด รองลงมาคือ ใกล้ทะเล และใกล้ตลาดสด

ตาราง 4-59 ร้อยละของช่วงเวลาที่คาดว่าจะพำนักระยะยาวในประเทศไทย จำแนกตามชาวญี่ปุ่นที่มีแนวโน้มจะเข้ามาพำนักระยะยาวในประเทศไทย (n=151)

ช่วงเวลาที่คาดว่าจะพำนักระยะยาว ในประเทศไทย	จำนวน	กลุ่ม		
		กลุ่ม A (41)	กลุ่ม B (94)	กลุ่ม C (16)
พำนักเฉพาะช่วงที่ญี่ปุ่นอากาศหนาว	15	4.88	12.77	6.25
พำนักตลอดปี	95	63.41	62.77	62.50
ไม่แน่ใจ	39	31.71	22.34	31.25
อื่น ๆ	2	0.00	2.13	0.00

จากตาราง 4-59 พบว่า ช่วงเวลาที่คาดว่าจะพำนักระยะยาวในประเทศไทยจำแนกตามกลุ่มชาวญี่ปุ่นที่มีแนวโน้มจะเข้ามาพำนักระยะยาวในประเทศไทย พบว่า ทั้งกลุ่ม A กลุ่ม B และกลุ่ม C คาดว่าจะพำนักระยะยาวในประเทศไทยตลอดปีมากที่สุด รองลงมาคือ ไม่แน่ใจ และพำนักเฉพาะช่วงที่ญี่ปุ่นอากาศหนาว

ตาราง 4-60 ร้อยละของระยะเวลาที่อยู่ประเทศไทยใน 1 ปี จำแนกตามกลุ่มชาวญี่ปุ่นที่มีแนวโน้มจะเข้ามาพำนักระยะยาวในประเทศไทย (n=151)

ระยะเวลาที่อยู่ประเทศไทย ใน 1 ปี	จำนวน	กลุ่ม		
		กลุ่ม A (41)	กลุ่ม B (93)	กลุ่ม C (16)
ไม่เกิน 1 เดือน	14	2.44	8.51	31.25
1 เดือน - 3 เดือน	13	9.76	9.57	0.00
3 - 6 เดือน	15	7.32	11.70	6.25
6 - 9 เดือน	18	7.32	10.64	31.25
9 เดือน - 1 ปี	91	73.17	59.57	31.25

จากตาราง 4-60 พบว่า ระยะเวลาที่อยู่ประเทศไทยใน 1 ปี จำแนกตามกลุ่มชาวญี่ปุ่นที่มีแนวโน้มจะเข้ามาพำนักระยะยาวในประเทศไทย พบว่า กลุ่ม A มีแนวโน้มจะเข้ามาพำนักระยะยาวในประเทศไทย 9 เดือน - 1 ปี มากที่สุด รองลงมาคือ 1 เดือน - 3 เดือน และ 6 - 9 เดือน กลุ่ม B มี

แนวโน้มน้ำจะเข้ามาพำนักระยะยาวในประเทศไทย 9 เดือน - 1 ปี มากที่สุด รองลงมาคือ 3 - 6 เดือน และ 6 - 9 เดือน ส่วนกลุ่ม C มีแนวโน้มน้ำจะเข้ามาพำนักระยะยาวในประเทศไทย 9 เดือน - 1 ปี มากที่สุด รองลงมาคือ 6 - 9 เดือน และไม่เกิน 1 เดือน

ตาราง 4-61 ร้อยละของสิ่งอำนวยความสะดวกในบริเวณใกล้พื้นที่ที่อยู่อาศัย จำแนกตามกลุ่มชาวญี่ปุ่นที่มีแนวโน้มน้ำจะเข้ามาพำนักระยะยาวในประเทศไทย (n=151)

สิ่งอำนวยความสะดวกในบริเวณ ใกล้พื้นที่ที่อยู่อาศัย	จำนวน	กลุ่ม		
		กลุ่ม A (39)	กลุ่ม B (91)	กลุ่ม C (16)
โรงพยาบาล	79	43.90	52.69	75.00
ซูเปอร์มาร์เก็ตอาหารญี่ปุ่น	66	43.90	41.94	56.25
ร้านอาหารญี่ปุ่น	57	29.27	46.24	12.50
ห้างสรรพสินค้า	55	31.71	34.41	62.50
นวด	30	24.39	20.43	6.25
ตลาด	30	19.51	18.28	31.25
ร้านเหล้า	25	14.63	20.43	0.00
ร้านกาแฟ	16	9.76	10.75	12.50
สถานีตำรวจ	10	4.88	6.45	12.50
คาราโอเกะ	10	0.00	10.75	0.00
ฟิตเนส	9	9.76	5.38	0.00
สวนสาธารณะ	9	7.32	4.30	12.50
ที่ทำการไปรษณีย์	5	7.32	2.15	0.00
ร้านซักรีด	5	4.88	3.23	0.00
ร้านสะดวกซื้อ	5	4.88	3.23	0.00
กองตรวจคนเข้าเมือง	4	2.44	3.23	0.00
ร้านเสริมสวย/ร้านตัดผม	4	4.88	1.08	6.25
อื่น ๆ	3	4.88	1.08	0.00
สปา	1	0.00	0.00	6.25
โรงภาพยนตร์	1	0.00	0.00	6.25

หมายเหตุ ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

จากตาราง 4-61 พบว่า สิ่งอำนวยความสะดวกในบริเวณใกล้พื้นที่ที่อยู่อาศัยจำแนกตามกลุ่มชาวญี่ปุ่นที่มีแนวโน้มจะเข้ามาพำนักระยะยาวในประเทศไทย พบว่า กลุ่ม A ต้องการพื้นที่ที่อยู่อาศัยใกล้โรงพยาบาลมากที่สุด รองลงมาคือ ซูเปอร์มาร์เก็ตอาหารญี่ปุ่น และห้างสรรพสินค้า กลุ่ม B ต้องการพื้นที่ที่อยู่อาศัยใกล้โรงพยาบาลมากที่สุด รองลงมาคือ ร้านอาหารญี่ปุ่น และซูเปอร์มาร์เก็ตอาหารญี่ปุ่น ส่วนกลุ่ม C ต้องการพื้นที่ที่อยู่อาศัยใกล้โรงพยาบาลมากที่สุด รองลงมาคือ ห้างสรรพสินค้า และซูเปอร์มาร์เก็ตอาหารญี่ปุ่น

ตาราง 4-62 ร้อยละของลักษณะของกิจกรรมทางสุขภาพที่ต้องการใช้บริการ จำแนกตามกลุ่มชาวญี่ปุ่นที่มีแนวโน้มจะเข้ามาพำนักระยะยาวในประเทศไทย (n=151)

ลักษณะของกิจกรรมทางสุขภาพ ที่ต้องการใช้บริการ	จำนวน	กลุ่ม		
		กลุ่ม A (41)	กลุ่ม B (94)	กลุ่ม C (16)
เดิน	67	53.85	41.76	50.00
กอล์ฟ	66	20.51	61.54	12.50
วิ่ง	30	17.95	21.98	18.75
สปา	29	23.08	13.19	50.00
บริหารร่างกาย	27	33.33	12.09	18.75
อื่น ๆ	4	2.56	3.30	0.00
แอโรบิค	2	0.00	0.00	12.50

หมายเหตุ ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

จากตาราง 4-62 พบว่า ลักษณะของกิจกรรมทางสุขภาพที่ต้องการใช้บริการจำแนกตามกลุ่มชาวญี่ปุ่นที่มีแนวโน้มจะเข้ามาพำนักระยะยาวในประเทศไทย พบว่า กลุ่ม A ต้องการเดินมากที่สุด รองลงมาคือ บริหารร่างกาย และสปา กลุ่ม B ต้องการเล่นกอล์ฟมากที่สุด รองลงมาคือ เดิน และวิ่ง ส่วนกลุ่ม C ต้องการเดิน และสปามากที่สุด รองลงมาคือ วิ่ง และบริหารร่างกาย

ตาราง 4-63 ร้อยละของประเภทของสถาบันทางการแพทย์ที่ต้องการ จำแนกตามกลุ่มชาวญี่ปุ่นที่มี
แนวโน้มจะเข้ามาพำนักระยะยาวในประเทศไทย (n=151)

ประเภทของสถาบัน ทางการแพทย์ที่ต้องการ	จำนวน	กลุ่ม		
		กลุ่ม A (41)	กลุ่ม B (94)	กลุ่ม C (16)
โรงพยาบาลรัฐ	126	80.00	84.95	93.75
คลินิกทั่วไป	22	22.50	11.83	12.50
โรงพยาบาลเฉพาะทาง	21	15.00	13.98	12.50
โรงพยาบาลเอกชน	19	22.50	9.68	6.25
ศูนย์การให้คำปรึกษาทางสุขภาพร่างกาย	6	2.50	5.38	0.00
คลินิกเฉพาะทาง	3	2.50	2.15	0.00
ศูนย์การให้คำปรึกษาทางสุขภาพจิต	3	7.50	0.00	0.00

หมายเหตุ ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

จากตาราง 4-63 พบว่า ประเภทของสถาบันทางการแพทย์จำแนกตามกลุ่มชาวญี่ปุ่นที่มี
แนวโน้มจะเข้ามาพำนักระยะยาวในประเทศไทย พบว่า กลุ่ม A ต้องการใช้บริการโรงพยาบาลรัฐมากที่สุด รองลงมาคือ โรงพยาบาลเฉพาะทาง และคลินิกทั่วไป ส่วนกลุ่ม B และกลุ่ม C ต้องการใช้บริการ
โรงพยาบาลรัฐมากที่สุด รองลงมาคือ โรงพยาบาลเอกชน และโรงพยาบาลเฉพาะทาง

ตาราง 4-64 ร้อยละของความต้องการล่ามแปลเวลาที่เข้ารับการรักษา จำแนกตามกลุ่มชาวญี่ปุ่นที่มี
แนวโน้มจะเข้ามาพำนักระยะยาวในประเทศไทย (n=151)

ความต้องการล่ามแปลเวลา ที่เข้ารับการรักษา	จำนวน	กลุ่ม		
		กลุ่ม A (41)	กลุ่ม B (94)	กลุ่ม C (16)
ต้องการ	102	53.66	71.28	81.25
ไม่ต้องการ	24	21.95	13.83	12.50
ไม่มีก็ได้ แต่ถ้ามีจะทำให้อุ่นใจ	25	24.39	14.89	6.25

จากตาราง 4-64 พบว่า ความต้องการล่ามแปลเวลาที่เข้ารับการรักษาจำแนกตามกลุ่มชาวญี่ปุ่นที่มีแนวโน้มจะเข้ามาพำนักระยะยาวในประเทศไทย พบว่า กลุ่ม A และกลุ่ม B ต้องการล่ามแปลเวลาที่เข้ารับการรักษามากที่สุด รองลงมาคือ ไม่มีก็ได้ แต่ถ้ามีจะให้อุ่นใจ และไม่ต้องการ ส่วนกลุ่ม C ต้องการล่ามแปลเวลาที่เข้ารับการรักษามากที่สุด รองลงมาคือ ไม่ต้องการ และไม่มีก็ได้ แต่ถ้ามีจะให้อุ่นใจ

ตาราง 4-65 ร้อยละของเวลาในการเดินทางไปสถาบันทางการแพทย์ จำแนกตามกลุ่มชาวญี่ปุ่นที่มีแนวโน้มจะเข้ามาพำนักระยะยาวในประเทศไทย (n=151)

เวลาในการเดินทางไป สถาบันทางการแพทย์	จำนวน	กลุ่ม		
		กลุ่ม A (40)	กลุ่ม B (92)	กลุ่ม C (15)
ภายใน 2 ชั่วโมง	9	7.32	5.32	6.25
ภายใน 1 ชั่วโมง	25	9.76	20.21	12.50
ภายใน 30 นาที	66	34.15	48.94	37.50
ภายใน 15 นาที	51	48.78	25.53	43.75

จากตาราง 4-65 พบว่า เวลาในการเดินทางไปสถาบันทางการแพทย์จำแนกตามกลุ่มชาวญี่ปุ่นที่มีแนวโน้มจะเข้ามาพำนักระยะยาวในประเทศไทย พบว่า กลุ่ม A และกลุ่ม C ต้องการใช้เวลาในการเดินทางไปสถาบันทางการแพทย์ภายใน 15 นาที เป็นอันดับแรก รองลงมาคือ ภายใน 30 นาที และภายใน 1 ชั่วโมง ส่วนกลุ่ม B ต้องการใช้เวลาในการเดินทางไปสถาบันทางการแพทย์ภายใน 30 นาที เป็นอันดับแรก รองลงมาคือ ภายใน 15 นาที และภายใน 1 ชั่วโมง

ตาราง 4-66 ร้อยละของการบริการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการใช้ชีวิตในเมืองไทย จำแนกตามกลุ่มชาว
ญี่ปุ่นที่มีแนวโน้มจะเข้ามาพำนักระยะยาวในประเทศไทย (n=151)

การบริการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับ การใช้ชีวิตในเมืองไทย	จำนวน	กลุ่ม		
		กลุ่ม A (41)	กลุ่ม B (94)	กลุ่ม C (16)
ไม่ต้องการ	108	78.05	68.09	75.00
ต้องการ	43	21.95	31.91	25.00
บริการให้คำปรึกษาออนไลน์	22	33.33	56.67	50.00
บริการให้คำปรึกษาแบบคอลเซ็นเตอร์	15	66.67	26.67	25.00
บริการให้คำปรึกษาในลักษณะจุดบริการ	7	0.00	20.00	25.00
รวม (n)		3	30	4

หมายเหตุ ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

จากตาราง 4-66 พบว่า การบริการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการใช้ชีวิตในเมืองไทยจำแนกตามกลุ่มชาวญี่ปุ่นที่มีแนวโน้มจะเข้ามาพำนักระยะยาวในประเทศไทย พบว่า ทั้งกลุ่ม A กลุ่ม B และกลุ่ม C ไม่ต้องการบริการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการใช้ชีวิตในเมืองไทย รองลงมาคือ มีความต้องการบริการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการใช้ชีวิตในเมืองไทย โดยพบว่า กลุ่ม A มีความต้องการบริการให้คำปรึกษาแบบคอลเซ็นเตอร์มากที่สุด รองลงมาคือ บริการให้คำปรึกษาออนไลน์ และบริการให้คำปรึกษาในลักษณะจุดบริการ ส่วนกลุ่ม B และกลุ่ม C มีความต้องการบริการให้คำปรึกษาออนไลน์มากที่สุด รองลงมาคือบริการให้คำปรึกษาแบบคอลเซ็นเตอร์และบริการให้คำปรึกษาในลักษณะจุดบริการ

ตาราง 4-67 ร้อยละของระบบความปลอดภัยที่ต้องการในบริเวณที่พักอาศัย จำแนกตามกลุ่มชาว
 ญี่ปุ่นที่มีแนวโน้มจะเข้ามาพำนักระยะยาวในประเทศไทย (n=151)

ระบบความปลอดภัยที่ต้องการในบริเวณที่พักอาศัย	จำนวน	กลุ่ม		
		กลุ่ม A (41)	กลุ่ม B (94)	กลุ่ม C (16)
สถานีตำรวจประจำหมู่บ้าน	53	36.59	31.91	50.00
จุดบริการของฝ่ายรักษาความปลอดภัย	18	12.20	12.77	6.25
กล้องวงจรปิด	57	34.15	40.43	31.25
สัญญาณเตือนภัยเมื่อเกิดเหตุการณ์ฉุกเฉิน	10	4.88	6.38	12.50
ระบบการสื่อสารแบบอัตโนมัติเพื่อขอความช่วยเหลือเมื่อเกิด เหตุฉุกเฉิน	9	12.20	4.26	0.00
สัญญาณกันขโมย	4	0.00	4.26	0.00

จากตาราง 4-67 พบว่า ระบบความปลอดภัยที่ต้องการในบริเวณที่พักอาศัยจำแนกตามกลุ่มชาวญี่ปุ่นที่มีแนวโน้มจะเข้ามาพำนักระยะยาวในประเทศไทย พบว่า กลุ่ม A ต้องการสถานีตำรวจประจำหมู่บ้านมากที่สุด รองลงมาคือ กล้องวงจรปิด และจุดบริการของฝ่ายรักษาความปลอดภัย กลุ่ม B ต้องการกล้องวงจรปิดมากที่สุด รองลงมาคือ สถานีตำรวจประจำหมู่บ้าน และจุดบริการของฝ่ายรักษาความปลอดภัย ส่วนกลุ่ม C ต้องการสถานีตำรวจประจำหมู่บ้านมากที่สุด รองลงมาคือ กล้องวงจรปิด และสัญญาณเตือนภัยเมื่อเกิดเหตุการณ์ฉุกเฉิน

ตาราง 4-68 ร้อยละของกิจกรรมทางวัฒนธรรมที่ต้องการเข้าร่วมเมื่อมาพำนักระยะยาว จำแนกตาม
 กลุ่มชาวญี่ปุ่นที่มีแนวโน้มจะเข้ามาพำนักระยะยาวในประเทศไทย (n=151)

กิจกรรมทางวัฒนธรรมที่ต้องการ เข้าร่วมเมื่อมาพำนักระยะยาว	จำนวน	กลุ่ม		
		กลุ่ม A (39)	กลุ่ม B (90)	กลุ่ม C (15)
ท่องเที่ยวเยี่ยมชมสถานที่ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในท้องถิ่น	69	53.85	47.78	33.33
ร่วมกิจกรรมทางวัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่น	52	25.64	37.78	53.33
มีสถานที่จัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมของชาวญี่ปุ่น	34	28.21	21.11	26.67
อื่น ๆ	4	2.56	3.33	0.00

หมายเหตุ ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

จากตาราง 4-68 พบว่า กิจกรรมทางวัฒนธรรมที่ต้องการเข้าร่วมเมื่อมาพำนักระยะยาว จำแนกตามกลุ่มชาวญี่ปุ่นที่มีแนวโน้มจะเข้ามาพำนักระยะยาวในประเทศไทย พบว่า กลุ่ม A ต้องการท่องเที่ยวเยี่ยมชมสถานที่ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในท้องถิ่นมากที่สุด รองลงมาคือ มีสถานที่จัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมของชาวญี่ปุ่น และร่วมกิจกรรมทางวัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่น กลุ่ม B ต้องการท่องเที่ยวเยี่ยมชมสถานที่ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในท้องถิ่นมากที่สุด รองลงมาคือ ร่วมกิจกรรมทางวัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่น และมีสถานที่จัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมของชาวญี่ปุ่น ส่วนกลุ่ม C ต้องการร่วมกิจกรรมทางวัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่นมากที่สุด รองลงมาคือ ท่องเที่ยวเยี่ยมชมสถานที่ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในท้องถิ่น และมีสถานที่จัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมของชาวญี่ปุ่น

ตาราง 4-69 ร้อยละของความต้องการให้มีบุคลากรเพื่ออำนวยความสะดวกในการเข้าร่วมกิจกรรมทางวัฒนธรรมจำแนกตามกลุ่มชาวญี่ปุ่นที่มีแนวโน้มจะเข้ามาพำนักระยะยาวในประเทศไทย (n=151)

ลักษณะความต้องการให้มีบุคลากรเพื่ออำนวยความสะดวกในการเข้าร่วมกิจกรรมทางวัฒนธรรม	จำนวน	กลุ่ม		
		กลุ่ม A (39)	กลุ่ม B (90)	กลุ่ม C (15)
มีบุคลากรแนะนำกิจกรรม/ แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม	82	46.15	58.89	73.33
มีบุคลากรพาเยี่ยมชมและเข้าร่วมกิจกรรม/ แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม	49	41.03	32.22	26.67
มีบุคลากรเพื่อให้คำปรึกษาสำหรับการปรับตัวทางวัฒนธรรม	13	10.26	10.00	0.00
อื่น ๆ	1	2.56	0.00	0.00

หมายเหตุ: ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

จากตาราง 4-69 พบว่า ลักษณะความต้องการให้มีบุคลากรเพื่ออำนวยความสะดวกในการเข้าร่วมกิจกรรมทางวัฒนธรรมจำแนกตามกลุ่มชาวญี่ปุ่นที่มีแนวโน้มจะเข้ามาพำนักระยะยาวในประเทศไทย พบว่า กลุ่ม A กลุ่ม B ต้องการบุคลากรแนะนำกิจกรรม/ แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมมากที่สุด รองลงมาคือ มีบุคลากรพาเยี่ยมชมและเข้าร่วมกิจกรรม/ แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม และมีบุคลากรเพื่อให้คำปรึกษาสำหรับการปรับตัวทางวัฒนธรรม ส่วนกลุ่ม C ต้องการบุคลากรแนะนำกิจกรรม/ แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมมากที่สุด รองลงมาคือ มีบุคลากรพาเยี่ยมชมและเข้าร่วมกิจกรรม/ แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม

ตาราง 4-70 ร้อยละความถี่ในการพบกับชุมชนญี่ปุ่นและเพื่อน ๆ จำแนกตามกลุ่มชาวญี่ปุ่นที่มี
แนวโน้มจะเข้ามาพำนักระยะยาวในประเทศไทย (n=151)

ความถี่ในการพบกับชุมชนญี่ปุ่น และเพื่อน ๆ	จำนวน	กลุ่ม		
		กลุ่ม A (41)	กลุ่ม B (94)	กลุ่ม C (16)
ทุกวัน	24	7.32	17.02	31.25
ทุก ๆ 2-3 วัน	47	31.71	26.60	56.25
สัปดาห์ละครั้ง	49	41.46	31.91	12.50
2 สัปดาห์ 1 ครั้ง	3	0.00	3.19	0.00
เดือนละ 1 ครั้ง	13	7.32	10.64	0.00
3 เดือน 1 ครั้ง	1	2.44	0.00	0.00
ครึ่งปีละ 1 ครั้ง	3	2.44	2.13	0.00
ปีละครั้ง	4	4.88	2.13	0.00
ไม่ต้องการเกี่ยวข้อง	7	2.44	6.38	0.00

จากตาราง 4-70 พบว่า ความถี่ในการพบกับชุมชนญี่ปุ่นและเพื่อน ๆ จำแนกตามกลุ่มชาวญี่ปุ่นที่มีแนวโน้มจะเข้ามาพำนักระยะยาวในประเทศไทย พบว่า กลุ่ม A และกลุ่ม B พบกับชุมชนญี่ปุ่นและเพื่อน ๆ สัปดาห์ละครั้ง มากที่สุด รองลงมาคือ ทุก ๆ 2-3 วัน และทุกวัน ส่วนกลุ่ม C พบกับชุมชนญี่ปุ่นและเพื่อน ๆ ทุก ๆ 2-3 วัน มากที่สุด รองลงมาคือ ทุกวัน และสัปดาห์ละครั้ง

ตาราง 4-71 ร้อยละของจำนวนของชุมชนที่ต้องการในขณะที่ใช้ชีวิตที่เมืองไทย จำแนกตามกลุ่มชาว
ญี่ปุ่นที่มีแนวโน้มจะเข้ามาพำนักระยะยาวในประเทศไทย (n=151)

จำนวนของชุมชนที่ต้องการ ในขณะที่ใช้ชีวิตที่เมืองไทย	จำนวน	กลุ่ม		
		กลุ่ม A (41)	กลุ่ม B (94)	กลุ่ม C (16)
2-3 คน	43	26.83	29.79	25.00
5-6 คน	47	26.83	34.04	25.00
10 คนขึ้นไป	36	31.71	19.15	31.25
20 คนขึ้นไป	20	12.20	12.77	18.75
50 คนขึ้นไป	3	2.44	2.13	0.00
100 คนขึ้นไป	1	0.00	1.06	0.00
ไม่ตอบ	1	0.00	1.06	0.00

จากตาราง 4-71 พบว่า จำนวนของชุมชนที่ต้องการในขณะที่ใช้ชีวิตที่เมืองไทยจำแนกตามกลุ่มชาวญี่ปุ่นที่มีแนวโน้มจะเข้ามาพำนักระยะยาวในประเทศไทย พบว่า กลุ่ม A ต้องการจำนวนชุมชนในขณะที่ใช้ชีวิตที่เมืองไทยเป็นอันดับแรก คือ 10 คนขึ้นไป รองลงมาคือ 5-6 คน และ 2-3 คน กลุ่ม B ต้องการจำนวนชุมชนในขณะที่ใช้ชีวิตที่เมืองไทยเป็นอันดับแรก คือ 5-6 คน รองลงมาคือ 2-3 คน และ 10 คนขึ้นไป ส่วนกลุ่ม C ต้องการจำนวนชุมชนในขณะที่ใช้ชีวิตที่เมืองไทยเป็นอันดับแรก คือ 10 คนขึ้นไป รองลงมาคือ 5-6 คน และ 2-3 คน

ตาราง 4-72 ร้อยละของกิจกรรมที่อยากเรียนในประเทศไทย จำแนกตามกลุ่มชาวญี่ปุ่นที่มีแนวโน้มจะเข้ามาพำนักระยะยาวในประเทศไทย (n=151)

กิจกรรมที่อยากเรียนในประเทศไทย	จำนวน	กลุ่ม		
		กลุ่ม A (38)	กลุ่ม B (88)	กลุ่ม C (16)
กีฬา				
ปีนเขา	15	5.26	14.77	0.00
มวยไทย	11	18.42	4.55	0.00
หมากลูกญี่ปุ่น	9	10.53	5.68	0.00
แบดมินตัน	3	0.00	2.27	6.25
เซปักตะกร้อ	1	2.63	0.00	0.00
งานฝีมือ				
ร้อยมาลัย	13	2.63	3.41	56.25
แกะสลัก	7	5.26	5.68	0.00
งานศิลปะ				
วาดรูป	13	7.89	5.68	31.25
จัดดอกไม้	9	5.26	1.14	37.50
วัฒนธรรมไทย				
อาหารไทย	41	28.95	23.86	56.25
นวดไทย	18	15.79	7.95	31.25
ดนตรีไทย	9	7.89	4.55	12.50
รำไทย	7	2.63	3.41	18.75
สงกรานต์	7	7.89	4.55	0.00
ลอยกระทง	6	7.89	3.41	0.00
ทำบุญตักบาตร	5	5.26	3.41	0.00
ภาษา				
ภาษาไทย	114	84.21	80.68	68.75
ภาษาอังกฤษ	19	7.89	15.91	12.50
อื่น ๆ	3	0.00	3.41	0.00

หมายเหตุ ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

จากตาราง 4-72 พบว่า กิจกรรมกีฬาที่อยากเรียนในประเทศไทยจำแนกตามกลุ่มชาวญี่ปุ่นที่มีแนวโน้มจะเข้ามาพำนักระยะยาวในประเทศไทย พบว่า กลุ่ม A ต้องการเล่นมวยไทยมากที่สุด

รองลงมาคือ หมากฝรั่งญี่ปุ่น และปิ่นเขา กลุ่ม B ต้องการปิ่นเขามากที่สุด รองลงมาคือ หมากฝรั่งญี่ปุ่น และมวยไทย ส่วนกลุ่ม C ต้องการเล่นแบดมินตันเท่านั้น กิจกรรมงานฝีมือที่อยากเรียนในประเทศไทย ไทยจำแนกตามกลุ่มชาวญี่ปุ่นที่มีแนวโน้มจะเข้ามาพำนักระยะยาวในประเทศไทย พบว่า กลุ่ม A และกลุ่ม B ต้องการแกะสลักมากที่สุด รองลงมาคือ ร้อยมาลัย ส่วนกลุ่ม C ต้องการร้อยมาลัยเท่านั้น

กิจกรรมงานศิลปะที่อยากเรียนในประเทศไทยจำแนกตามกลุ่มชาวญี่ปุ่นที่มีแนวโน้มจะเข้ามาพำนักระยะยาวในประเทศไทย พบว่า กลุ่ม A และกลุ่ม B ต้องการวาดรูปมากที่สุด รองลงมาคือ จัดดอกไม้ ส่วนกลุ่ม C ต้องการจัดดอกไม้มากที่สุด รองลงมาคือ วาดรูป ส่วนวัฒนธรรมไทยที่อยากเรียนในประเทศไทยจำแนกตามกลุ่มชาวญี่ปุ่นที่มีแนวโน้มจะเข้ามาพำนักระยะยาวในประเทศไทย พบว่า กลุ่ม A และกลุ่ม B ต้องการทำอาหารไทยมากที่สุด รองลงมาคือ นวดไทย และดนตรีไทย ส่วนกลุ่ม C ต้องการทำอาหารไทยมากที่สุด รองลงมาคือ นวดไทย และรำไทย

สำหรับภาษาที่อยากเรียนในประเทศไทยจำแนกตามกลุ่มชาวญี่ปุ่นที่มีแนวโน้มจะเข้ามาพำนักระยะยาวในประเทศไทย พบว่า ทั้งกลุ่ม A กลุ่ม B และกลุ่ม C ต้องการเรียนภาษาไทยมากที่สุด รองลงมาคือภาษาอังกฤษ

ตาราง 4-73 ร้อยละของการบริการ/ การอำนวยความสะดวกที่ต้องการเพิ่มเติม จำแนกตามกลุ่มชาวญี่ปุ่นที่มีแนวโน้มจะเข้ามาพำนักระยะยาวในประเทศไทย (n=151)

บริการ/ การอำนวยความสะดวก ที่ต้องการเพิ่มเติม	จำนวน	กลุ่ม		
		กลุ่ม A (38)	กลุ่ม B (91)	กลุ่ม C (15)
บริการประกันสุขภาพ	44	42.11	27.47	20.00
ล่าม	42	21.05	30.77	40.00
ห้องเรียนภาษาไทย	36	26.32	23.08	33.33
บริการเรื่องวีซ่า	35	23.68	28.57	0.00
การให้บริการทางกฎหมาย	26	10.53	21.98	13.33
สิทธิการซื้อที่ดิน	20	23.68	12.09	0.00
สิทธิการซื้อที่พักอาศัย	17	13.16	12.09	6.67
การรับส่ง	15	5.26	10.99	20.00

ตาราง 4-73 (ต่อ)

บริการ/ การอำนวยความสะดวก ที่ต้องการเพิ่มเติม	จำนวน	กลุ่ม		
		กลุ่ม A (38)	กลุ่ม B (91)	กลุ่ม C (15)
บริษัทท่องเที่ยว	12	2.63	12.09	0.00
ทนายความ	10	10.53	6.59	0.00
อื่น ๆ	1	2.63	0.00	0.00

หมายเหตุ ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

จากตาราง 4-73 พบว่า บริการ/ การอำนวยความสะดวกที่ต้องการเพิ่มเติมจำแนกตามกลุ่มชาวญี่ปุ่นที่มีแนวโน้มจะเข้ามาพำนักระยะยาวในประเทศไทย พบว่า กลุ่ม A ต้องการบริการประกันสุขภาพมากที่สุด รองลงมาคือ ห้องเรียนภาษาไทยและบริการเรื่องวีซ่า กลุ่ม B ต้องการล่ามมากที่สุด รองลงมาคือ บริการเรื่องวีซ่า และบริการประกันสุขภาพ ส่วนกลุ่ม C ต้องการล่ามมากที่สุด รองลงมาคือ ห้องเรียนภาษาไทย และบริการประกันสุขภาพ

บทที่ 5

รูปแบบของการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวเพื่อรองรับ ผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นในประเทศไทย

การวิจัยเพื่อเสนอรูปแบบการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวเพื่อรองรับผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นในประเทศไทยในบทนี้เป็นการวิเคราะห์และเชื่อมโยงข้อมูลจากการสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่มจากผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นที่มีแนวโน้มจะพำนักระยะยาวในประเทศไทยเชื่อมโยงกับผลการศึกษาในเชิงปริมาณซึ่งนำเสนอในบทที่แล้ว โดยแบ่งลำดับการนำเสนอออกเป็น 3 ส่วน คือ (1) ความต้องการของชาวญี่ปุ่นที่มีแนวโน้มจะเข้ามาพำนักระยะยาวในประเทศไทย (2) ปัญหาของผู้สูงอายุที่อยู่ระหว่างการพำนักระยะยาวในประเทศไทย และ (3) รูปแบบการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวเพื่อรองรับผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นในประเทศไทย

ส่วนที่ 1 ความต้องการของชาวญี่ปุ่นที่มีแนวโน้มจะเข้ามาพำนักระยะยาวในประเทศไทย

ตาราง 5-1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์และผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มชาวญี่ปุ่น

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน
เพศ	
ชาย	11
หญิง	2
อายุ	
50 - 54 ปี	1
55 - 59 ปี	1
60 - 64 ปี	2
65 - 69 ปี	7
70 ปีขึ้นไป	2

อายุน้อยที่สุด 51 ปี, อายุมากที่สุด 76 ปี, ค่าเฉลี่ย 65.77 ปี, ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 6.67 ปี

ตาราง 5-1 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน
อาชีพปัจจุบัน	
ไม่ระบุ	1
ผู้เกษียณอายุ	8
ศิลปิน	1
เจ้าของบริษัท	1
พนักงานบริษัท (ในประเทศไทย)	2
ประสบการณ์การมาเมืองไทย	
เคยเดินทางมาประเทศไทย	13
ไม่เคยเดินทางมาประเทศไทย	0
ประเภทวีซ่า	
- ไม่ขอวีซ่า	4
- Non-Immigrant Visa “B” (สำหรับธุรกิจและทำงาน)	3
- วีซ่าเกษียณอายุ คนต่างชาติดำเนินอายุ 50 ปีขึ้นไป เข้ามาเพื่อพักผ่อน โดยพำนักได้ 1 ปี (Non-Immigrant Visa “O-A” Long Stay)	3
- Visa Non- Immigrant “O” ติดตามครอบครัว	
- การตรวจลงตราประเภทคนอยู่ชั่วคราว รหัส O – X พำนักระยะยาว 10 ปี (Non – Immigrant Visa “O – X” Long Stay)	3
	0
ระยะเวลาที่อาศัยในประเทศไทยครั้งล่าสุด	
ไม่เกิน 30 วัน	4
มากกว่า 30 วัน ไม่เกิน 1 ปี	1
1 - 3 ปี	2
4 - 6 ปี	2
มากกว่า 6 ปี	4

ตาราง 5-1 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน
ประเภทที่พักอาศัย	
คอนโดมิเนียมของตนเอง (ซื้อในนามภรรยา)	2
บ้านเดี่ยว (ของครอบครัวบุตร)	3
อพาร์ทเมนต์ (เช่า)	7
ทาวน์เฮ้าส์ (เช่า)	1
แหล่งที่พักอาศัยในประเทศไทย	
บางละมุง	1
ศรีราชา	12

การสัมภาษณ์และสนทนากลุ่มกับชาวญี่ปุ่นจำนวน 13 คน พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย 11 คน มีอายุ 65 - 69 ปี มากที่สุด จำนวน 7 คน อายุมากที่สุดคือ 76 ปี และน้อยที่สุดคือ 51 ปี เป็นผู้เกษียณอายุ (อายุมากกว่า 65 ปี และไม่ได้ทำงาน) จำนวน 8 คน และชาวญี่ปุ่นทั้งหมดเคยเดินทางมาประเทศไทยแล้วหลายครั้ง

การเดินทางมาประเทศไทยครั้งล่าสุดนี้มีผู้ไม่ขอวีซ่า จำนวน 4 คน เนื่องจากญี่ปุ่นเป็นหนึ่งใน 56 ประเทศ ที่ได้รับอนุญาตให้พำนักในประเทศไทยได้ครั้งละไม่เกิน 30 วัน โดยไม่ต้องขอวีซ่า¹ ขณะที่ผู้ขอวีซ่ากลุ่มอื่นๆ ได้แก่ วีซ่าสำหรับธุรกิจและทำงาน วีซ่าเกษียณอายุ คนต่างชาติที่อายุ 50 ปี ขึ้นไป เข้ามาเพื่อพักผ่อน โดยพำนักได้ 1 ปี และวีซ่าแบบติดตามครอบครัว นั้น มีสัดส่วนเท่าๆ กัน คือ กลุ่มละ 3 คน

สำหรับชาวญี่ปุ่นที่ขอวีซ่ามักจะกลับไปประเทศญี่ปุ่นปีละ 1 - 4 ครั้ง ขึ้นอยู่กับความจำเป็นของแต่ละคน เช่น กลับไปดูแลบ้าน กลับไปดูแลมารดา กลับไปพบแพทย์ประจำตัว กลับญี่ปุ่นเพื่อรักษาสิทธิประกันสุขภาพที่ได้รับจากบัตรเครดิต ดังเช่นผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 1 ให้เหตุผลในการกลับ

¹ตามประกาศกระทรวงมหาดไทย ลงวันที่ 4 มีนาคม 2562 คนต่างด้าวที่ถือหนังสือเดินทางของ 56 ประเทศ/เขตเศรษฐกิจ ซึ่งเดินทางเข้ามาในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวเพื่อการท่องเที่ยว ได้รับยกเว้นการตรวจลงตรา และอนุญาตให้พำนักอยู่ในราชอาณาจักรได้ครั้งละไม่เกิน 30 วัน (กรมการกงสุล, 2562ก)

ญี่ปุ่นว่า “ผมกลับญี่ปุ่น 3 เดือน 1 ครั้งเพราะประกันที่มากับบัตรนี้เป็นประกันท่องเที่ยว ต้องมีการเดินทาง เข้า-ออก จึงจะใช้ได้” เป็นต้น การกลับแต่ละครั้งจะใช้เวลาอยู่ในญี่ปุ่นประมาณ 1 - 3 วัน แต่หากนับระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยครั้งล่าสุดแล้ว ชาวญี่ปุ่น 4 คน พำนักอยู่ในประเทศไทยมาแล้ว มากกว่า 6 ปี โดยอาศัยอยู่ในประเทศไทยมากที่สุด 12 ปี

สำหรับการพำนักในประเทศไทย ชาวญี่ปุ่นจำนวน 7 คน เข้าอะพาร์ตเมนต์ ในกลุ่มนี้เป็นผู้ที่ไม่ขอวีซ่า จำนวน 4 คน ขณะที่ชาวญี่ปุ่นอีก จำนวน 5 คน มีที่พำนักแบบถาวร คือ อาศัยอยู่ที่บ้านของครอบครัวบุตร และคอนโดมิเนียมที่ซื้อในนามของภรรยา โดยชาวญี่ปุ่นจำนวน 12 คน พักอาศัยอยู่ในพื้นที่อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี

ตาราง 5- 2 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์และผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มชาวไทย

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน
เพศ	
ชาย	0
หญิง	4
ความเกี่ยวข้องกับชาวญี่ปุ่น	
ภรรยาของชาวญี่ปุ่น	1
ล่ามของโรงพยาบาลเอกชนใน อ.ศรีราชา	2
ผู้ประกอบการธุรกิจประกันชีวิต	1

ในการศึกษานี้ยังมีการสัมภาษณ์และสนทนากลุ่มกับชาวไทยจำนวน 4 คน โดย 2 คน ทำงานเป็นเจ้าหน้าที่ล่ามของโรงพยาบาลเอกชนซึ่งมีประสบการณ์ในการทำงานที่ต้องดูแลชาวญี่ปุ่นที่มาโรงพยาบาลมากกว่า 8 ปี ส่วนผู้ประกอบการธุรกิจประกันชีวิตมีกลุ่มลูกค้าหลักคือชาวญี่ปุ่นที่ซื้อประกันสุขภาพเมื่อมาอยู่ในประเทศไทย ทำอาชีพนี้มาประมาณ 10 ปี สำหรับผู้ที่เป็นภรรยาชาวญี่ปุ่นสมรสกับชาวญี่ปุ่นมาแล้วประมาณ 6 ปี

ความต้องการของผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นที่มาพำนักระยะยาวในประเทศไทย

ชาวญี่ปุ่นและผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นที่เดินทางมาพำนักระยะยาวในประเทศไทยมีความต้องการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวในด้านต่างๆ ดังนี้

ความต้องการด้านที่อยู่อาศัยและสิ่งอำนวยความสะดวก

จากการสัมภาษณ์และสนทนากลุ่มพบว่า ชาวญี่ปุ่นต้องการที่พักที่มีความสะดวกในการดำรงชีวิต ซึ่งโดยมากต้องการอาศัยในที่พักที่มีลักษณะเป็นห้องพักในคอนโดมิเนียมและเซอร์วิสอพาร์ทเมนต์ เนื่องจากเป็นที่พักอาศัยที่มีสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นอย่างเพียงพอ และตั้งอยู่ใกล้แหล่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ หรือตั้งอยู่ในทำเลที่สามารถเดินทางได้อย่างสะดวก สำหรับคุณลักษณะของที่พักอาศัยที่ชาวญี่ปุ่นต้องการคือ ที่พักที่มีความสงบ มีสภาพแวดล้อมดี ใกล้เคียงธรรมชาติ ทั้งนี้หากเป็นที่พักอาศัยแบบให้เช่าควรมีบริการซักผ้าด้วย ขณะที่ข้อมูลจากแบบสอบถามพบว่า นอกจากราคา/ค่าเช่าที่ผู้ตอบแบบสอบถามร้อยละ 76.16 คำนึงถึงในการเลือกที่พักอาศัยแล้ว ชาวญี่ปุ่นต้องการที่พักที่มีความสะอาดและเรียบริบาย (ร้อยละ 54.97) มีความปลอดภัย (ร้อยละ 38.41) มีความสวยงาม (ร้อยละ 36.42) และมีความสะดวกในการเดินทาง (ร้อยละ 31.79) โดยชาวญี่ปุ่น 3 ใน 4 ต้องการเช่าที่พักอาศัยที่มีราคาไม่เกิน 100,000 เยน (ไม่เกิน 33,000 บาท โดยประมาณ) และจะเลือกเช่าที่พักที่มีผู้ให้เช่าเป็นชาวญี่ปุ่นหรือมีผู้ดูแลเป็นชาวญี่ปุ่น

จากการสัมภาษณ์และสนทนากลุ่มพบว่า สิ่งอำนวยความสะดวกที่ชาวญี่ปุ่นคำนึงถึง ได้แก่ ร้านอาหารญี่ปุ่น ห้างสรรพสินค้า และโรงพยาบาล โดยเฉพาะอย่างยิ่งซูเปอร์มาร์เก็ตที่มีวัตถุประสงค์สำหรับประกอบอาหารญี่ปุ่นที่มีคุณภาพจำหน่าย (เช่น Aeon, Max value, TOPS) ซึ่งเป็นข้อมูลที่สอดคล้องกับข้อมูลจากแบบสอบถามซึ่งพบว่าชาวญี่ปุ่นร้อยละ 46.36 ต้องการอยู่ในเมือง โดยสิ่งอำนวยความสะดวกที่ต้องการให้อยู่ใกล้บริเวณที่พักอาศัย คือ โรงพยาบาล (ร้อยละ 52.32) ซูเปอร์มาร์เก็ตอาหารญี่ปุ่น (ร้อยละ 43.71) ร้านอาหารญี่ปุ่น (ร้อยละ 37.75) และห้างสรรพสินค้า (ร้อยละ 36.42) สำหรับความสะดวกในการเดินทางไปยังสถาบันทางการแพทย์/โรงพยาบาลนั้น ชาวญี่ปุ่นร้อยละ 43.71 ต้องการที่พักอาศัยที่สามารถเดินทางไปยังสถาบันทางการแพทย์ได้ภายในระยะเวลา 30 นาที และร้อยละ 33.77 ต้องการเดินทางไปยังสถาบันทางการแพทย์ได้ภายใน 15 นาที

ความสะดวกในการเดินทางเป็นคุณลักษณะสำคัญประการหนึ่งในการเลือกที่พักอาศัยของชาวญี่ปุ่น ระยะเวลาในการเดินทางและระยะห่างระหว่างที่พักอาศัยกับสถานที่ต่าง ๆ จึงเป็นประเด็น

สำคัญเมื่อพิจารณาถึงความสะดวกในการเดินทาง เนื่องจากโดยปกติแล้วชาวญี่ปุ่นไม่มียานพาหนะเป็นของตนเอง การเดินทางไปยังสถานที่ต่าง ๆ จึงเป็นวิธีการเดินทางที่ใช้มากกว่าวิธีอื่น ๆ ดังนั้นระยะทางที่สามารถเดินจากที่พักอาศัยไปยังสถานที่ที่ต้องการได้จึงเป็นสิ่งที่ชาวญี่ปุ่นคำนึงถึง ซึ่งข้อมูลจากแบบสอบถามพบว่า ระยะทางจากที่พักอาศัยไปยังแหล่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ที่ชาวญี่ปุ่นประมาณ 2 ใน 3 ยอมรับได้คือ ไม่เกิน 2 กิโลเมตร

“อยากใช้ชีวิตสบายๆ ตามสไตล์ผม คนที่ longstay ถ้าตัดสินใจว่าจะอยู่ที่ไหนแล้ว คงไม่อยากไปตรึงโน้นตรึงนี้ คงจะอยากอยู่และใช้ชีวิตบริเวณใกล้ๆ อย่างเหตุผลที่ซื้อคอนโดนี้ เพราะ ใกล้ทะเล ไปดูมาหลายที่แล้ว ที่นี้เป็นที่สุดท้าย ได้ดูห้องตัวอย่าง สวยมาก ขับรถไปศรีราชาไม่ไกลมาก ใกล้ศรีราชา มีอาหารญี่ปุ่นเยอะสะดวก เวลาอยากกินอาหารญี่ปุ่นก็ไปกินได้เลย แต่ตรงนี้ไม่หนาวหุุ อยากอยู่เงียบๆ ที่นี้เงียบ ธรรมชาติดี สิ่งแวดล้อมดี”

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 2

“ศรีราชาสะดวกสบาย เดินไปไหนก็ได้ มีโรงพยาบาล ห้าง ตม. ใกล้ทะเล อันนี้ดีมากนะ ใกล้ทะเล ถ้าไปเชียงใหม่ไม่มีทะเล บรรยากาศที่นี้เหมือน resort เดินก็เห็นทะเล บางคนถามว่ามีชายหาดไหม ไม่มี ไม่เป็นไร ใครว่าเย็นน้ำละ มีสะพานก็พอแล้ว”

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 9

“นกเยอะ ชอบนก ตื่นขึ้นมาก็ได้ยินเสียงนก ซึ่งที่ญี่ปุ่นไม่มีเหมือนอยู่ในป่า อยู่ในธรรมชาติ มีสัตว์อื่นด้วย อย่างจิ้งจก ชอบธรรมชาติ ... คอนโดมีเนียมที่นี้ห่างจากห้างสรรพสินค้า อยู่ที่นี่น่าเบื่อ ช่วงแรกคงดี แต่คงเบื่อเร็ว ถ้าเป็นไปได้อยากอยู่ใกล้ห้าง”

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 4

“ในคอนโดมีร้านซักผ้าตัวละ 10 บาท แพง แต่ดีกว่าทำเอง กางเกงในก็ 10 บาท ถุงเท้าก็ 10 บาท รีดให้ด้วย 10 บาท ซักด้วยรีดด้วย คนญี่ปุ่นส่วนใหญ่ไม่ชอบซักเอง”

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 9

“ตอนแรกผมดูประกาศหาห้องก่อน แล้วก็ไปคอนโดนั้น ก็รู้จักกับ โอซากิซังเพื่อนโซเฮที่มีห้องอยู่คอนโดนี้ เขาบอกว่า ถ้าอยู่คอนโดนี้ก็เช่าห้องผมไหม ละ เจ้าของเป็นชาวญี่ปุ่น ถ้ามีปัญหาอะไรเกิดขึ้นก็จะคุยกันได้ง่าย เจ้าของคนก่อน เป็นคนไทยคุยกันไม่ค่อยเข้าใจ”

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 3

“ที่นี่มีซากาโมะโตะซังอยู่ ถึงแม้ว่าจะแพงหน่อยก็อยู่ที่นี้ดีกว่า ถ้าอยู่ที่อื่นไม่ สะดวก ภาษาไทยพูดไม่ได้ จะใช้ชีวิตลำบาก อยู่ที่นี้สบายใจด้วย”

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 5

“ถ้ามีปัญหา ก็บอกซากาโมะโตะซังได้เลย เช่น ถ้าจะกลับญี่ปุ่น เรียกแท็กซี่ แล้วไม่มา ก็บอกซากาโมะโตะซัง หรืออยู่ที่นี้ ถ้าลืมเงินไว้ ก็ไม่เป็นไร”

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 7

ความต้องการด้านการดูแลสุขภาพ

สำหรับกรณีสถาบันทางการแพทย์/โรงพยาบาลจากการสัมภาษณ์และสนทนากลุ่ม พบว่า ชาวญี่ปุ่นมีความมั่นใจในมาตรฐานการรักษาของโรงพยาบาลในประเทศไทย แต่ยอมรับว่ามีบางโรคที่เป็นโรคเฉพาะของชาวญี่ปุ่นแพทย์ของไทยยังไม่เชี่ยวชาญ เช่น โรคนิ้วในต่อมน้ำลาย เป็นต้น ขณะที่ ชาวญี่ปุ่นยอมรับว่าทันตแพทย์ชาวไทยมีความเชี่ยวชาญเฉพาะทางด้านทันตกรรมมากกว่าทันตแพทย์ ชาวญี่ปุ่น อย่างไรก็ตามมีชาวญี่ปุ่นสูงอายุจำนวน 2 คนยังคงเดินทางกลับไปรับยาประจำตัวที่ประเทศ ญี่ปุ่นทุก 3 – 6 เดือน เพราะคิดว่าเป็นการกลับไปดูแลบ้านที่ญี่ปุ่นด้วย

เนื่องจากการใช้ภาษาญี่ปุ่นในการสื่อสารกับผู้ป่วยชาวญี่ปุ่นได้จะสามารถสร้างความเข้าใจได้ว่าจะสื่อสารเพื่อการรักษาพยาบาลได้อย่างถูกต้อง ในโรงพยาบาลเอกชนจึงได้พัฒนาระบบให้คำปรึกษาโดยมีแพทย์ชาวญี่ปุ่นมาให้คำปรึกษาในโรงพยาบาลเพื่อสร้างความเชื่อมั่นในการรักษาแก่ชาวญี่ปุ่นมากขึ้น หรือโรงพยาบาลเอกชน 2 แห่งในอำเภอศรีราชาได้จัดเตรียมล่ามภาษาญี่ปุ่นรองรับการให้บริการตลอด 24 ชั่วโมง เป็นที่น่าสังเกตว่าข้อมูลจากแบบสอบถามพบว่า ชาวญี่ปุ่นถึงร้อยละ 83.44 ต้องการใช้บริการโรงพยาบาลของรัฐ แต่โรงพยาบาลรัฐในพื้นที่ไม่มีโรงพยาบาลใดที่มีล่ามภาษาญี่ปุ่นเลย

“ถามว่าเชื่อใจหมอไทยไหม หมอไทยมีเทคนิคทางการแพทย์สูง เชื่อใจได้ครับ แต่ว่าแล้วแต่โรคด้วย คนญี่ปุ่น เช่น ผมจะมีก้อนหินตรงนี้ แต่หมอกคนไทยไม่เชี่ยวชาญ ในกรณีนี้ หมอไทยรักษาไม่ได้ เลยต้องไปรักษาที่ญี่ปุ่น ... ผมเป็นมา 30 ปีเลยนะ สมัยก่อนยังไม่มีเทคนิคในการรักษานะ ตอนนี้มีแล้ว ไม่มีแผลเลย ผ่าเสร็จรุ่งขึ้นกลับเลย ส่วนหมอพื้นไทย มีเทคนิคสูง ราคาถูกมาก คราวก่อนไปทำรากเทียมมาดีมาก หมอเป็นหมอเฉพาะทางจริง ๆ เก่งกว่าหมอญี่ปุ่น ราคา 39,000 บาท”

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 2

“เป็นนิ้วที่ต่อมน้ำลายค่ะ นอนที่โรงพยาบาลเสียเป็นแสน แต่รักษาไม่ได้ ให้ยาบรรเทาอย่างเดียว รักษาหมอล้ำว่าจะรักษาที่กรุงเทพ หมอกก็ไม่แน่ใจเหมือนกัน เพราะต้องผ่าตัดใหญ่ แต่โรคนี้คนญี่ปุ่นเป็นกันเยอะ ตอนหลังก็ทำในเน็ต แล้วก็จองหมอผู้เชี่ยวชาญที่ญี่ปุ่น ก็ไปรักษาแป๊บเดียวหาย”

ภรรยาของชาวญี่ปุ่น

“แต่สมิตเวช ไกลที่สุด สะอาดที่สุด...พญาไท ก็ดี แต่ผมว่าสมิตเวช เจียบกว่า สะอาดกว่า สำหรับมาตรฐานการรักษาพยาบาลนั้น ไม่มีปัญหา พอใจ เวลาอยู่กับหมอ ถ้าไม่ใช้แอปก็มีล่ามแปลให้ คุณภาพยาเหมือนกับที่ญี่ปุ่น....ส่วนความมั่นใจในการรักษา เดียวนี้หาข้อมูลทาง internet ได้ หมอทุกที่มีข้อมูลเหมือนกัน รักษาเหมือนกัน ก็ไม่มีปัญหา”

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 1

“มั่นใจในการรักษาพยาบาลของไทย”

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 4

“คือเรามีเครือข่ายโรงพยาบาลญี่ปุ่นนะ แล้วก็เรามีแพทย์ที่พูดภาษาญี่ปุ่นได้ เราพยายามที่จะรับแพทย์ พยาบาลชาวญี่ปุ่นเข้ามาเป็นที่ปรึกษา ตอนนี้มีที่สุขุมวิทแล้ว เป็นแพทย์ชาวญี่ปุ่นมา consult เฉยๆ อย่างถ้าหมอไทยบอกว่าผ่านะ คนไข้เขาจะบอกไม่ยอมผ่า แต่พอเจอหมอญี่ปุ่น เขาเชื่อหมอญี่ปุ่นเลย ผ่าก็ผ่า”

ล่ามของโรงพยาบาลเอกชนใน อ. ศรีราชาคนที่ 2

“ลักษณะพิเศษของคนญี่ปุ่น คือเขารู้ว่าเขาเสียเงินแพงกว่า เขาก็อยากได้ การบริการที่ไม่ต้องรอนานแต่ตอนนี้ระบบของโรงพยาบาลยังทำไม่ได้ 100% ... ต้องใจเย็น ต้องรู้ว่าเขามาด้วยอาการเจ็บป่วย เขาก็จะไม่เหมือนพวกเราอยู่แล้ว ต้อง เข้าใจ รongรับอารมณ์ได้ ต้องจิตแข็ง บางคน sensitive เราต้องไปด้วย เข้าห้อง ผ่าตัดด้วย ห้องคลอดด้วย ต้องอยู่ด้วยตลอด เพราะสต๊าฟเรา (หมายถึง แพทย์/พยาบาล) ไม่สามารถสื่อสารกับเขาได้”

ล่ามของโรงพยาบาลเอกชนใน อ. ศรีราชาคนที่ 1

ความต้องการด้านจิตใจและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

การสื่อสารด้วยภาษาญี่ปุ่นเป็นหลักของชาวญี่ปุ่นในขณะที่คนไทยส่วนมากใช้ภาษาญี่ปุ่นเพื่อสื่อสารไม่ได้ ถือเป็นเงื่อนไขสำคัญที่ทำให้ชาวญี่ปุ่นไม่สามารถทำกิจกรรมขณะพำนักระยะยาวได้ หลากหลายนัก ชาวญี่ปุ่นส่วนหนึ่งที่มีครอบครัวชาวไทย หรือรู้จักกับชาวญี่ปุ่นที่สามารถพูดได้หลาย ภาษา เมื่อประสบปัญหาและต้องการใช้ภาษาไทยจะใช้วิธีโทรศัพท์ถึงญาติ/คนรู้จักให้เป็นคนกลางในการสื่อสารให้ ชาวญี่ปุ่นบางส่วนใช้ท่าทาง ใช้ภาษาอังกฤษ หรือใช้โปรแกรมสำเร็จรูป (เช่น แอปพลิเคชัน Voicetra, Google translate เป็นต้น) เพื่อช่วยในการสื่อสาร

ชาวญี่ปุ่นที่มาพำนักระยะยาวจึงต้องการให้มีศูนย์บริการที่มีเจ้าหน้าที่ที่สื่อสารภาษาญี่ปุ่น เพื่อสอบถามและให้ข้อมูลต่าง ๆ ในภาษาญี่ปุ่น โดยเชื่อว่าจะทำให้สามารถทำกิจกรรมต่าง ๆ ในประเทศไทยได้หลากหลาย และมีความสุขในการใช้ชีวิตมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับข้อมูลจากแบบสอบถาม พบว่า ชาวญี่ปุ่นร้อยละ 51.16 ต้องการบริการให้คำปรึกษาแบบออนไลน์ และร้อยละ 34.88 ต้องการบริการให้คำปรึกษาแบบ call center

“ล่ามก็จำเป็น แต่เดี๋ยวนี้ มีแอปนี้ สะดวกมาก เวลาทำงานก็ใช้แอปนี้ ใช้ แอปนี้ดีกว่าใช้ล่ามที่ไม่เก่ง เร็วด้วย copy ก็ได้ แล้วใส่ mail แล้วส่งได้เลย เวลาผม ทำงาน ก็ใช้นี้ คนนี้ไม่รู้ภาษาญี่ปุ่นเลย ก็ใช้แอปนี้ช่วยสื่อสารกับผม ส่งกันไปมา สะดวกมาก ฟรีด้วยนะ “voicetra” เป็นแอปที่คนญี่ปุ่นทำ ทุกคนใช้ได้ฟรี ดังนั้น เรื่องภาษา ไม่กังวลเลย เวลาใช้ Grab Taxi ไม่ต้องรู้ภาษาไทยก็ได้ โรงพยาบาล ด้วย immigration ด้วย”

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 1

“ที่จำเป็นนะ คือ คนญี่ปุ่นสื่อสารภาษาไทยไม่ได้ เช่น ไปซื้อของ กินข้าวที่ร้านอาหาร ถ้าแบบนี้ใคร ๆ ก็ทำได้ แต่ถ้ายากกว่านั้น เช่น ไปโรงพยาบาล จอสนามกอล์ฟ แบบนี้สื่อสารไม่ได้ ตอนนี้มีซากาโมะโตะซึ่งอยู่ ก็ใช้ชีวิตได้อย่างสนุก แต่ถ้ามาอยู่แบบระยะยาว ผมว่าสิ่งที่จำเป็น คือ น่าจะมี service center ที่คอยให้บริการให้คำปรึกษา เช่น อยากทำแบบนี้ ควรทำอย่างไร เขาก็ต้องคอยแนะนำให้ เป็นศูนย์บริการเพื่อคนที่สื่อสารไม่ได้ ถ้าไม่มีศูนย์แบบนี้ ก็จะใช้ชีวิตที่ไทยมาสนุก ใช้ชีวิตแบบ long stay ไม่ได้”

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 8

สำหรับการดูแลด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ชาวญี่ปุ่นที่มาพำนักระยะยาวในอำเภอศรีราชาจำนวนหนึ่งรู้สึกว่าการดำเนินชีวิตในศรีราชาความปลอดภัยโดยเฉพาะผู้ที่อาศัยในคอนโดมิเนียม/เซอร์วิสอะพาร์ตเมนต์ อย่างไรก็ตามมีชาวญี่ปุ่นจำนวนหนึ่งแม้จะรู้สึกที่ศรีราชาค่อนข้างปลอดภัย แต่เคยเผชิญกับเหตุการณ์ที่ไม่ปลอดภัย เช่น โคนโจรกรรมรถยนต์ รถมอเตอร์ไซด์ และเงิน อยู่ในหมู่บ้านที่ระบบรักษาความปลอดภัยของหมู่บ้านเสีย เห็นตำรวจและเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยของหมู่บ้านพกอารูปีนในที่สาธารณะ โคนสุนัขกัด เป็นต้น ชาวญี่ปุ่นผู้ตอบแบบสอบถามร้อยละ 37.75 จึงต้องการให้มีกล้องวงจรปิดเพื่อดูแลความปลอดภัยในบริเวณที่พักอาศัย และร้อยละ 35.10 ต้องการให้มีสถานีตำรวจประจำหมู่บ้าน

“แต่ก็โดนขโมยมอเตอร์ไซด์ รถ เงิน 500,000 ที่ทาวเฮ้าส์ นึกว่าคนทำ ความสะอาดเอาไป แต่ไม่ใช่ เป็นพนักงานทาวเฮ้าส์เอาไป มอเตอร์ไซด์ไม่กลับมา รถกลับมา เงินกลับมา ไปแจ้งความที่โรงพักศรีราชา เขาก็จัดการให้ แล้ว ผมต้องไปขึ้นศาลที่ชลบุรี ผมก็ฟังไม่ค่อยเข้าใจนะ แต่ผลคือ เขาต้องจ่ายทุกเดือน 35,000 บาท 2 ปี วันก่อนผมไปธนาคารกสิกรเขาโอนมาแล้ว 2 เดือน ... เพื่อนยังบอกว่า ได้เงินกลับมาแบบนี้ มีแต่คุณเท่านั้นแหละ”

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 1

“ระบบรักษาความปลอดภัยของหมู่บ้านพังไปแล้ว ที่หมู่บ้านมียามแต่หมู่บ้านนี้ขโมยเยอะเปิดหน้าต่างนอนไม่ได้ สำหรับคนญี่ปุ่นแล้วไม่อยากจะเชื่อเลยที่ไทย ต้องปิดหน้าต่างนอนที่ญี่ปุ่นเปิดไว้ได้สบาย อีกอย่างที่ไทยตำรวจพบกปีน ที่ญี่ปุ่นตำรวจไม่พบกปีน ยามก็มีปืน เพิ่งเคยเห็นของจริงครั้งแรก อันตราย”

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 4

“ผมไม่เคยคิดว่าคนอันตราย แต่หมาอันตราย เพื่อนคนไทยผมเคยโดนกัด
ก็ไปโรงพยาบาลด้วยกัน”

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 3

ความต้องการด้านการมีส่วนร่วมเชิงสังคมและกลไกการสนับสนุนเพื่อการปรับตัวข้าม วัฒนธรรม

การสื่อสารด้วยภาษาญี่ปุ่นเป็นหลักถือเป็นเงื่อนไขสำคัญของชาวญี่ปุ่นที่เดินทางมาพำนัก
ระยะยาวในประเทศไทยและเป็นอุปสรรคสำคัญในการปรับตัวข้ามวัฒนธรรม ข้อมูลจาก
แบบสอบถามพบว่า ชาวญี่ปุ่นเกือบร้อยละ 90 ไม่สามารถฟังและพูดภาษาไทยเพื่อสนทนาได้ และ
ชาวญี่ปุ่นประมาณร้อยละ 70 ไม่สามารถฟังและพูดภาษาอังกฤษเพื่อสนทนาได้ สอดคล้องกับข้อมูล
จากการสัมภาษณ์และสนทนากลุ่มที่พบว่า การไม่สามารถสื่อสารภาษาไทยได้เป็นเงื่อนไขสำคัญใน
การตัดสินใจเลือกเช่าที่พัก การใช้บริการแหล่งอำนวยความสะดวกต่างๆ รวมถึงการเดินทางท่องเที่ยว
ชาวญี่ปุ่นที่เดินทางมาพำนักระยะยาวจึงมักเลือกที่พักที่มีผู้ดูแลและพาร์ตเมนต์เป็นชาวญี่ปุ่น หรืออย่าง
น้อยที่สุดคือ สามารถสื่อสารภาษาญี่ปุ่นได้

จากการสัมภาษณ์และสนทนากลุ่มพบว่า ชาวญี่ปุ่นที่เดินทางมาพำนักระยะยาวในประเทศไทย
ต้องการเรียนภาษาไทยเพื่อให้สามารถสื่อสารกับคนไทยได้ สอดคล้องกับข้อมูลจากแบบสอบถาม
พบว่า กิจกรรมที่ชาวญี่ปุ่นกว่า 3 ใน 4 ต้องการเรียนคือ การเรียนภาษาไทย เนื่องจากการใช้
ภาษาไทยในการสื่อสารได้จะทำให้สามารถทำกิจกรรมได้หลากหลายยิ่งขึ้น และสามารถสื่อสารกับคน
ไทยเพื่อทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกัน รวมถึงสามารถหาเพื่อนชาวไทยได้

สำหรับกิจกรรมทางวัฒนธรรมที่ชาวญี่ปุ่นต้องการคือ การเยี่ยมชมแหล่งท่องเที่ยวทาง
วัฒนธรรม รวมถึงการเข้าร่วมกิจกรรมทางวัฒนธรรม ทั้งนี้กิจกรรมต่างๆ ต้องมีการบรรยายใน
ภาษาญี่ปุ่นเพื่อให้เกิดความเข้าใจข้อมูลทางวัฒนธรรมอย่างถูกต้อง

นอกจากนี้ชาวญี่ปุ่นยังต้องการสร้างปฏิสัมพันธ์กับชาวญี่ปุ่นที่อยู่ในละแวกใกล้เคียง หรือชาว
ญี่ปุ่นที่มีกิจกรรมใกล้เคียงกันเมื่อมาอยู่เมืองไทย รวมถึงยังต้องการสร้างเครือข่ายกับคนไทยด้วย เช่น
การนัดรับประทานอาหารญี่ปุ่นร่วมกันของผู้สูงอายุที่มาดูแลหลานวัยเรียน การทำกิจกรรมเพื่อ
สนทนาร่วมกัน เช่น ตกปลา ติกอล์ฟ การเล่นไพ่ อิโกะ และจัดปาร์ตี้ในวันใดวันหนึ่งของแต่ละ

สัปดาห์ เป็นต้น สอดคล้องกับข้อมูลจากแบบสอบถามซึ่งพบว่า ชาวญี่ปุ่นที่มาพำนักระยะยาวกว่าร้อยละ 70 ต้องการพบกับชุมชนญี่ปุ่นและเพื่อนชาวญี่ปุ่นอย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 ครั้ง กิจกรรมเหล่านี้จึงมีส่วนช่วยให้ชาวญี่ปุ่นสามารถรักษาความเป็นญี่ปุ่นให้คงอยู่ในวิถีชีวิตได้แม้จะใช้ชีวิตอยู่ในต่างประเทศ ทั้งนี้จากการสัมภาษณ์ยังพบว่า ชาวญี่ปุ่นต้องการการทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างชาวไทยกับชาวญี่ปุ่น เพื่อสร้างเครือข่ายและสร้างมิตรภาพระหว่างกัน

“ที่นี่มีซากาโมะโตะซังอยู่ ถึงแม้ว่าจะแพงหน่อยก็อยู่ที่นี้ดีกว่า ถ้าอยู่ที่อื่นไม่สะดวก ภาษาไทยพูดไม่ได้ จะใช้ชีวิตลำบาก อยู่ที่นี้สบายใจด้วย”

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 5

“ถ้ามีปัญหา ก็บอกซากาโมะโตะซังได้เลย เช่น ถ้าจะกลับญี่ปุ่น เรียกแท็กซี่แล้วไม่มา ก็บอกซากาโมะโตะซัง หรืออยู่ที่นี้ ถ้าลืมเงินไว้ ก็ไม่เป็นไร”

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 7

“ปัญหาคือ พูดภาษาไทยไม่ได้ ภาษาอังกฤษก็ไม่ได้ ตอนที่อยู่คอนโดที่ศรีราชา โทรเรียกซากาโมะโตะซังให้ไปพาหาหมอ ... คนญี่ปุ่นที่อยู่ศรีราชา ก็จะสามารถแคร์ในศรีราชา ออกไปข้างนอกไม่ได้ เพราะพูดภาษาไม่ได้”

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 10

“อย่างแรก อยากเรียนภาษาไทยแบบ private คนสอนจะเป็นใครก็ได้ถ้าสอนให้ฉันได้ ... ถ้ามีแอปพลิเคชันแปลภาษา อาจจะสามารถไปที่ไหนๆ คนเดียวได้ ... แต่แอปไม่ค่อยดี สื่อสารไม่ถูกต้อง คุณแบบเห็นหน้าใช้ท่าทางจะเข้าใจกันมากกว่าภาษาสำคัญ”

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 4

“เขามานี้ไม่มีเพื่อน เพื่อนก็จะเป็นคนที่อยู่คอนโดเดียวกันแต่ก็ไม่ค่อยได้คุยกัน เพื่อนในคอนโดนี้ แล้วก็คนที่มาออกกำลังกาย ก็ทักกัน แต่ไม่ใช่เพื่อนที่ไปไหนไปกัน ... อยากให้เขามีเพื่อน เลยบอกให้เขาไปเรียนภาษาไทย ไปข้างนอกบ้าง จะได้เจอเพื่อนในห้องเรียนบ้าง ปรากฏว่าพอไป ก็ไปเรียน private แล้วครูก็รีบสอน ก็ไม่ได้คุยกัน (ไม่มีคลาสเรียนหลายคน) ก็ไม่มีเพื่อนอยู่ดี”

ภรรยาของชาวญี่ปุ่น

“เรียนภาษาไทย ภาษาไทยเรียนได้ถึงระดับหนึ่งนะ พอสูงขึ้นก็ยากละ เหมือนมีกำแพงไวยากรณ์ ก็เข้าใจ แต่ที่ลงรายละเอียดอย่างคำถาม หรือพวก ประโยคซับซ้อน ไม่ได้ละยากนะ”

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 2

“วันจันทร์ทุกสัปดาห์ทุกคน (ชาวญี่ปุ่น) จะมาที่บ้านผมทำอาหารกินกัน ทุกคนตกปลาด้วยกัน แล้วมาทำอาหารกัน เป็นกิจกรรมที่ราคาถูกลงมาก ตกปลา แล้ว มาทำกินเอง ... ตอนนี้เป็นสังคมข้อมูล คนที่ใช้เทคโนโลยีเป็นกับไม่เป็นต่างกันมาก แต่คนใช้ไม่เป็นก็จะลดลงเรื่อยๆ อยากให้มี network ของคนไทยกับคนญี่ปุ่น เช่น ทำอาหารด้วยกัน ทำกิจกรรมที่สนุกด้วยกัน ก็จะได้ network ที่ดี หรือทำกิจกรรม อะไรที่สนุกด้วยกัน ก็จะได้เป็นเพื่อนกัน”

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 1

“มีคนญี่ปุ่นคนอื่นที่มีลูกมีหลานอยู่ที่นี้ ก็เลยให้ปู่ย่ามาอยู่ที่นี่ด้วยเยอะ เหมือนกันแต่ไม่ถึง 10 คน ผู้ชายญี่ปุ่นมีภรรยาคนไทย แล้ว ปู่ย่า ก็มาจากญี่ปุ่น มา เยี่ยม เราสองคนก็มาจากญี่ปุ่น บางทีก็ไปกินข้าวด้วยกัน เพราะฉะนั้นที่เหมือนกัน แบบนี้ ก็มีบ้างนะ นอกจากกินข้าวก็ไปสระว่ายน้ำ”

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 13

ปัญหาสำคัญของการปรับตัวข้ามวัฒนธรรมคือ ชาวญี่ปุ่นไม่ชอบวัฒนธรรมบางอย่างของคนไทยเนื่องจากเป็นวัฒนธรรมที่ส่งผลกระทบต่อการใช้ชีวิต กระทบการทำงานร่วมกัน หรือกระทบ สิทธิส่วนบุคคลของชาวญี่ปุ่น เช่น คนไทยไม่ตรงเวลา ทั้งขยะไม่เป็นที่สกปรก ขับรถฝ่าฝืนกฎจราจร ขับรถเร็วเป็นอันตรายต่อบุคคลอื่น ประงอาหารไม่สะอาด/หวานเกินไป เป็นต้น การสร้างการรับรู้ทาง วัฒนธรรมของผู้ที่อาศัยในชุมชน/พื้นที่เดียวกันเพื่อการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และความรู้สึกผ่าน การทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างชาวไทยและญี่ปุ่นจึงน่าจะทำให้เกิดกระบวนการสร้างความเข้าใจ ระหว่างกันเพื่อสร้างบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมให้เหมาะสมกับการพำนักระยะยาวให้มากยิ่งขึ้น

“บางทีผมต้องการอาหารแบบนี้ แต่อีกฝ่ายตัดสินเอาอีกแบบให้ หรือไปกิน ข้าวแล้วมีแมลง แล้วเขาบอก ไม่เป็นไร ไม่เป็นไร ไม่เป็นไร เยอะเกิน ไปกินแล้วมี แมลง ... ก็เตือนว่าต้องเข้มงวดกว่านี้ ตอนแรกก็คิดเงินปกติ แต่เจ้าของร้านอยู่ เด็ก

ไปบอกเจ้าของร้าน เขาเลยไม่คิดเงิน แต่ก็ไม่ได้ไปอีกเลย อีกอย่างบางที ถ้าเห็นเป็นคนต่างชาติน่าจะคิดเงินแพง แต่ถ้าไปกับคนไทยก็ราคาปกติ ... มารายทในการขับรถมอเตอร์ไซด์วิ่งสวนมา ทางแคบก็ขับเร็ว แบบนี้อุบัติเหตุถึงได้เยอะ อยากให้ขับที่ปลอดภัย”

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 2

“การขับรถที่ไทยอันตรายกว่าที่ญี่ปุ่นต้องระวัง ถ้าชินก็คงไม่เป็นไร”

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 3

“ตอนนี้ขับรถก็จริง แต่ลูกชายบอกว่าอันตรายขอให้เลิกขับ แต่ก็ช่วยไม่ได้ แล้วยังขับอยู่ เกาะข้างก็ไปมาแล้ว ผมว่าไม่เป็นไรนะ แต่ลูกชายขอให้เลิกขับ ... ถ้าชินกับถนน การขับรถก็ไม่มีปัญหนะ ไปได้ทุกที่”

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 12

“เพราะที่นี่คือศรีราชา ก็เลยไม่มีปัญหา คนญี่ปุ่นก็เยอะ ได้เจอคนญี่ปุ่นบ่อย ในส่วนนี้ก็ไม่มีปัญหนะ แต่ที่มีปัญหาคือ ถนนไม่เรียบ แล้วก็เขาถนนที่รถ ถ้าเป็นที่ญี่ปุ่น รถจะหยุดให้คนเดิน แต่ที่ไทยตรงข้ามกัน สามีกี่เดือนบ่อยๆ ว่าอันตรายอันตรายให้ระวังเท่านั้นเพราะถนนไม่เรียบ ก็มีถนนไม่เรียบ กับต้องระวังรถ แล้วก็ยังมีอีกอย่างคือถนนหนทางสวย แต่มีขยะ ถนนสกปรก อย่างในป่า วิวสวย แต่มีขยะนี้ไม่น่าดูเลย เลยทำให้ไม่อยากไปเพราะสกปรก นิสัยการทิ้งขยะให้เป็นที่นี้ไม่มีหรืออยากให้ทิ้งขยะให้เป็นที่ น่าจะมีนิสัยการทิ้งขยะที่ถูกต้อง”

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 13

“อุปสรรคในการอยู่เมืองไทย ... ทำอะไรก็ไม่ตามเวลานะ ญี่ปุ่นจะทำแบบตรงเวลามาก เช่น วันนี้บอกได้ครับ แต่พอถึงเวลาจริงๆ ไม่ได้ ขอยึดไปอีกสัปดาห์หนึ่ง ตรงจุดนี้ไม่ได้เลย”

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 2

“สิ่งที่ไม่ชอบของเมืองไทยนะ คือ ไม่รักษาสิ่งแวดล้อม เช่น ทิ้งขยะลงทะเล เวลาผมไปตกปลา อะไรที่เป็นขยะ เราจะเก็บมาทิ้ง เอง แต่คนที่เป็นเจ้าของเรือ ชาวประมง ทิ้งขยะลงทะเลเอง”

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 1

ความต้องการด้านการท่องเที่ยวและกิจกรรมนันทนาการ

การสัมภาษณ์และสนทนากลุ่ม พบว่า ผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นมีความต้องการทำกิจกรรมที่หลากหลายทั้งการท่องเที่ยวไปยังจังหวัดต่าง ๆ และทำกิจกรรมในพื้นที่ กิจกรรมในพื้นที่ที่ชาวญี่ปุ่น โดยเฉพาะเพศชายต้องการคือ กอล์ฟ เนื่องจากสนามกอล์ฟในพื้นที่ศรีราชาไม่แพง และค่าบริการของแคว้นก็ถูกกว่าในญี่ปุ่น นอกจากนี้ยังนิยมทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนชาวญี่ปุ่น เช่น ตกปลา และนำมาประกอบอาหารรับประทานร่วมกัน สำหรับชาวญี่ปุ่นเพศหญิงต้องการกิจกรรมเกี่ยวกับการทำอาหาร งานฝีมือ และการออกกำลังกาย เช่น ว่ายน้ำ เป็นต้น ทั้งนี้ชาวญี่ปุ่นจำนวนหนึ่งทั้งเพศหญิงและเพศชายต้องการให้มีการสอนภาษาไทย มีห้องสมุดให้บริการ หรือมีคอร์สระยะสั้นในมหาวิทยาลัย

ข้อมูลจากแบบสอบถามพบว่า ชาวญี่ปุ่นจำนวนมากต้องการเรียนภาษาไทย และทำกิจกรรมเพื่อเรียนรู้ทางวัฒนธรรมไทย โดยชาวญี่ปุ่นที่ตอบแบบสอบถามมากกว่า 2 ใน 3 ต้องการกิจกรรม ร้อยมาลัย วาดรูป ทำอาหารไทย และเรียนภาษาไทย และชาวญี่ปุ่นประมาณ 1 ใน 3 ต้องการกิจกรรมป็นเขา มวยไทย แกะสลัก จัดดอกไม้ นวดแผนไทย

ปัจจัยสำคัญที่ทำให้ชาวญี่ปุ่นสามารถเดินทางท่องเที่ยว และทำกิจกรรมที่ต้องการได้คือ การให้บริการรถเช่าพร้อมคนขับที่สามารถสื่อสารภาษาญี่ปุ่นได้ หรือแท็กซี่ที่คนขับสามารถสื่อสารภาษาญี่ปุ่นได้ ซึ่งปัจจุบันในพื้นที่ศรีราชาไม่มีบริการนี้

“ศรีราชา อยู่ใกล้ทะเล ผมชอบตกปลา พรุ่งนี้ก็จะไป ไปเกาะสีชังทุกอาทิตย์ กรุงเทพเป็นเมืองหลวง ก็เหมือนโตเกียว ศรีราชาเป็นบ้านนอก ชอบครับ”

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 3

“ไปตกปลาที่ซากาโมะโตะซัง (ให้ดูรูปปลาตัวใหญ่) ที่ศรีราชาบ้าง บางเสร์
บ้าง ตกได้แล้วเอาไปที่ร้านอาหารญี่ปุ่นให้เขาทำ คนญี่ปุ่นชอบตกปลา พอเห็นแบบ
นี้ ก็บอกอยากไป อยากไปที่ญี่ปุ่นก็มีแต่ตัวไม่ใหญ่”

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 5

“กิจกรรมที่ควรจัดให้มีเมื่อมาพำนักระยะยาว คือ การไปเที่ยว พับกระดาษ
โอริกามิ ที่เมืองไทยมีทำเทียน ให้ใช้มือ ทำดอกไม้ ออกกำลังกายเล็กน้อย ... ทำ
อะไรคนเดียวคงไม่ได้ ขับรถก็ไม่เป็น แต่ถ้ามีรถมารับ ก็อยากทำทุกอย่าง อย่างแรก
อยากเรียนภาษาไทย ... ต้องการให้มีบริการจ้างคนขับรถ โดยเฉพาะถ้ามีคนขับรถที่
พูดภาษาญี่ปุ่นได้ ก็ไปได้ทุกที่ เหนื่อยก็ไม่เป็นไร ถ้าป่วยก็ไปโรงพยาบาลได้เลย”

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 4

“ไปตีกอล์ฟ ที่ศรีราชาสนามใกล้ๆ ญี่ปุ่นไกล ชอบไปที่คริสตันเบย์”

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 6

“ไปตีกอล์ฟ ที่ญี่ปุ่นใช้เวลาเดินทาง 1 ชั่วโมงครึ่ง ที่นี่ 15 หรือ 30 – 40
นาที แคตตี้ก็ถูก ประคบ 1 ต่อ 1 ที่ญี่ปุ่น 1,100 บาท ที่นี่ 400 บาท ที่ญี่ปุ่น
4 คน แคตตี้ 1 คน ทุกคนต้องจ่ายให้แคตตี้”

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 7

“ที่อยากได้นะ คือ ผมเป็นคนชอบหนังสือ อยากได้ ห้องสมุด แล้วก็อยาก
เล่นอะไรที่ใช้สมอง ถ้าที่มหาวิทยาลัยมีคอร์สให้เรียน แบบเป็นงานอดิเรก ก็จะดีนะ
... อยากเรียนโน่นนี่อีกเยอะ แต่ไม่จำเป็นต้องเรียนภาษาไทย”

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 1

ส่วนที่ 2 ปัญหาของผู้สูงอายุที่อยู่ระหว่างการพำนักระยะยาวในประเทศไทย

อุปสรรคสำหรับการพำนักระยะยาวในไทยที่พบในการสัมภาษณ์และสนทนากลุ่มชาวญี่ปุ่นพบว่า มี 2 ประเด็นหลัก คือ ปัญหาเกี่ยวกับการขอวีซ่า และปัญหาในการถือครองทรัพย์สิน

ปัญหาเกี่ยวกับการขอวีซ่า

(1) การไม่มีมาตรฐานของกระบวนการตรวจลงตรา เนื่องจากพบว่า สำนักงานตรวจคนเข้าเมืองแต่ละแห่ง เจ้าหน้าที่จะมีขั้นตอนการปฏิบัติแตกต่างกัน มีความความเคร่งครัดกับเอกสารแตกต่างกัน ส่งผลให้สำนักงานแต่ละแห่งมีความยาก/ง่ายในการตรวจลงตราแตกต่างกัน

(2) การขอวีซ่าประเภทการตรวจลงตราประเภทท่องเที่ยว (Tourist Visa) เพื่อให้มีช่วงเวลาพำนักในประเทศไทยนานขึ้นนั้นมีความยุ่งยากในการเตรียมเอกสาร โดยเอกสารที่ใช้นั้นประกอบในการขอรับการตรวจลงตรา (กรมการกงสุล, 2562จ) ประกอบด้วย

- หนังสือเดินทางหรือเอกสารใช้แทนหนังสือเดินทาง อายุใช้งานไม่น้อยกว่า 6 เดือน
- แบบฟอร์มขอวีซ่าที่กรอกข้อความสมบูรณ์
- รูปถ่ายขนาด 2 ½ นิ้ว จำนวน 2 รูป (ถ่ายในระยะเวลาไม่เกิน 6 เดือน / ไม่สวมหมวกและแว่นตาดำ)
- หลักฐานที่แสดงว่าจะเดินทางออกจากประเทศไทยหลังจากสิ้นสุดการท่องเที่ยว เช่น บัตรโดยสารเครื่องบินไป-กลับ หรือที่จะเดินทางไปยังประเทศที่สาม
- เอกสารจากบริษัทท่องเที่ยว (กรณีเดินทางมากับบริษัททัวร์)
- ทั้งนี้ อาจขอให้แสดงเอกสารเพิ่มเติมหรือสัมภาษณ์ผู้ขอรับการตรวจลงตราด้วย

การเตรียมเอกสารดังกล่าวข้างต้นทำให้ชาวญี่ปุ่นที่เดินทางมาพำนักระยะยาวลดเวลาการเดินทางลงเหลือเพียง 30 วัน ตามสิทธิพิเศษของประเทศญี่ปุ่นที่ประเทศไทยได้ยกเว้นการตรวจลงตราเพื่อการท่องเที่ยว และสามารถพำนักอยู่ในราชอาณาจักรไทยได้ไม่เกิน 30 วัน

(3) เงื่อนไขของการขอวีซ่าบางประเภทอาศัยหลักฐานทางการเงิน แต่ชาวญี่ปุ่นประสบปัญหา คือ หากไม่มีวีซ่าอนุญาตให้ทำงานบางธนาคารจะไม่เปิดบัญชีให้ทำให้ต้องใช้เวลาหาธนาคารที่อนุญาตให้ชาวญี่ปุ่นเปิดบัญชีโดยไม่มีวีซ่าทำงาน หรือบางคนประสบปัญหาไม่สามารถแสดงหลักฐานทางการเงินตามวงเงินที่รัฐบาลไทยต้องการได้ ทั้งนี้ข้อมูลจากแบบสอบถามพบว่า ชาวญี่ปุ่นร้อยละ 23.18 ต้องการให้มีบริการด้านวีซ่าเพิ่มขึ้น

ความยุ่งยากในการขอวีซ่าดังกล่าวทำให้ชาวญี่ปุ่นที่ไม่ชอบความยุ่งยาก หรือมีคุณสมบัติ โดยเฉพาะคุณสมบัติทางการเงินไม่เป็นไปตามเงื่อนไขการขอวีซ่าแต่ละประเภท เลือกใช้บริการของบริษัทเอกชนที่รับทำวีซ่าเป็นผู้จัดเตรียม/จัดทำเอกสารให้แม้จะมีราคาค่าบริการที่ค่อนข้างสูง

“เอาเงิน รูป พาสปอร์ต รีเอนทรีไป ก็โอเคแล้ว ผมไปพ้พทยาตลอด ที่นั่นคนต่างชาติเยอะ เขาก็เลยคุ้นเคย ดีกว่าศรีราชา ทำเร็วมาก ไม่พุดอะไรมาก”

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 2

“ช่วงก่อนก็เพิ่งต่อวีซ่ามา ลูกสะใภ้ทำให้หมด ไปด้วยกันนะ แต่ยากนะ แต่ก็ต่อให้นะ เจ้าหน้าที่พุดเยอะ แต่ผมไม่เข้าใจภาษาไทย แต่ลูกสะใภ้คูไม่ชอบเท่าไรที่จริงมีคนรับทำให้นะ ว่าจะใช้บริการเขา แต่มีค่าใช้จ่าย ลูกชายห้ามไว้ ถ้าลูกสะใภ้ทำก็ฟรี ผมว่าจ่ายเงินให้ทำไปแต่เราไม่ต้องไปเจออะไรที่วุ่นวายใจจะดีกว่า ... อยู่ไทยก็มีเรื่องไม่สบายคือ เดือนเมษาร้อน กับเรื่องวีซ่า นอกนั้นก็อยู่สบายดี”

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 12

“ต้องมีเงินฝากขั้นต่ำ 800,000 บาทที่นอนอยู่ในบัญชี ต่อวีซ่าก็ใช้ประมาณ 2-3 พัน สามี่จะเตรียมเอกสารดีมาก ชำนาญ เคยต่อที่ศรีราชา ดูเจ้าหน้าที่ไม่ค่อยรู้เรื่อง ปัญหาเยอะมาก พอไปที่พทยา ง่ายมากเลยคะ โอเคที่สุด เจ้าหน้าที่ทำไม่นาน มีอาชีพมาก ขนาดแจ้ง 90 วัน ก็ไปแจ้งที่พทยา อยู่แถวจอมเทียน ไปแจ้งที่ตรวจคนเข้าเมืองคะ”

ภรรยาของชาวญี่ปุ่น

“คนที่วีซ่า 1 ปีต้องแจ้ง ตม.ทุก 90 วัน ลูกค่านี้นี้ก็เหมือนกัน ตอนนี้แจ้งทางอินเตอร์เน็ตได้ เจ้าของคอนโดก็ต้องรับรองว่าคนนี้อยู่ที่นี่”

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 9

“ตอนนี้ใช้ O Visa ที่ต้องฝากเงิน 8 แสน ... แต่บางบริษัทที่รับทำวีซาก็ทำให้ได้ ถึงจะไม่มี 8 แสน มีทั้งที่กรุงเทพฯ และพัทยา แต่แพง”

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 11

“ระยะเวลาของวีซ่า อยากได้มากกว่า 30 วัน ถ้ามาแบบ no visa ได้ 30 วัน แต่ถ้าได้สัก 45 วันหรือ 50 วัน ก็จะสะดวกขึ้น ... ถ้าวีซ่าท่องเที่ยว 3 เดือน no visa 1 เดือน แต่วีซ่าท่องเที่ยวอยู่ยาวกว่า”

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 5

ปัญหาในการถือครองทรัพย์สิน

ชาวต่างชาติที่มาพำนักระยะยาวด้วยการขอวีซ่าแบบพำนักระยะยาว เช่น การตรวจลงตราสำหรับคนต่างชาติดำเนินไป เข้ามาเพื่อพักผ่อน โดยพำนักได้ 1 ปี (Non-Immigrant Visa “O-A” Long Stay) และ Visa Non-Immigrant “O” ติดตามครอบครัว ตามเงื่อนไขแล้วจะไม่สามารถทำงานในประเทศไทย และไม่สามารถครอบครองอสังหาริมทรัพย์และสังหาริมทรัพย์ เช่น รถยนต์ ได้ ซึ่งชาวญี่ปุ่นมองว่าเป็นเงื่อนไขที่ไม่ส่งเสริมให้เกิดการใช้ยามื่อมาพำนักระยะยาว และแสดงให้เห็นว่าภาครัฐของไทยอาจไม่ได้ส่งเสริมให้มีการพำนักระยะยาวในระยะยาวต่อเนื่องยาวนาน

การแก้ไขปัญหของภาครัฐของไทยด้วยการเพิ่มการตรวจลงตราประเภทคนอยู่ชั่วคราว รหัส O – X พำนักระยะยาว 10 ปี (Non – Immigrant Visa “O – X” Long Stay) ที่ให้สิทธิชาวญี่ปุ่นที่พำนักระยะยาวสามารถทำงานเป็นอาสาสมัคร (ตามรายงานอาสาสมัครตามที่กรมการจัดหางานกำหนด) สามารถซื้อยานพาหนะ (ภายใต้บทบัญญัติของกฎหมายเกี่ยวกับยานยนต์) และสามารถซื้ออาคารชุด (ดำเนินการตามพระราชบัญญัติอาคารชุด) ซึ่งถือว่ามีสิทธิประโยชน์ที่ตอบสนองความต้องการของผู้พำนักระยะยาวมากกว่าการตรวจลงตราประเภทอื่น ๆ อย่างไรก็ตามเงื่อนไขที่ยากมากขึ้นจึงไม่น่าจะช่วยส่งเสริมการพำนักระยะยาวของชาวญี่ปุ่นได้มากนัก เช่น ต้องรายงานตัวด้วยตนเองต่อเจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมืองทุกๆ 1 ปีเพื่อตรวจสอบคุณสมบัติและเอกสารประกอบ ซึ่งจะพิจารณาคุณสมบัติที่สำคัญ คือ

ต้องมีเงินฝากประจำในธนาคารไทยที่ตั้งอยู่ในประเทศไทยไม่น้อยกว่า 3 ล้านบาท หรือ มีเงินฝากประจำในธนาคารไทยที่ตั้งอยู่ในประเทศไทยไม่น้อยกว่า 1.8 ล้านบาทและมีรายได้ประจำต่อปีไม่น้อยกว่า 1.2 ล้านบาท โดยภายใน 1 ปี จะต้องต้องมีเงินฝากประจำในธนาคารไทยที่ตั้งอยู่ในประเทศไทยไม่น้อยกว่า 3 ล้านบาทโดยให้คงเงินดังกล่าวเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 1 ปี เมื่อครบระยะเวลาดังกล่าวแล้วให้ถอนเงินนั้นได้ ทั้งนี้ จะต้องต้องมีเงินฝากเหลือในบัญชีไม่น้อยกว่า 1.5 ล้านบาท ซึ่งการถอนเงินฝากจะถอนได้เพื่อเป็นค่าใช้จ่าย เช่น ค่ารักษาพยาบาล ซื้อคอนโดมิเนียม ซื้อยานพาหนะ และการศึกษาของบุตร ในประเทศไทยเท่านั้น (กรมการกงสุล, 2562ค)

“ตอนนี้มี ไทยแลนด์ เอลิส์ วีซ่า(Thailand Elite) รัฐบาลไทย มีการทำ Thailand Elite วีซ่า สำหรับคนที่มีเงิน ถ้าจ่ายเงิน สมุดบัญชี ก็ทำให้ ออกวีซ่าให้อยู่ได้ 5 ปี คนที่ไม่มีเงิน ใช้วีซ่านี้ได้ เพราะใช้เงินเยอะ จ่ายแล้วได้วีซ่า 5 ปี ได้รับความสะดวกเยอะ ต้องรวยจริง ๆ นะ ไม่งั้นไม่ได้ แต่ผมก็ไม่จำเป็นอะไรขนาดนี้นะ”

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 2

“เขาอยากได้สิทธิในการซื้อสังหาริมทรัพย์ ที่ดิน หรืออยากได้สิทธิความเป็นเจ้าของ ตอนนี้มีปัญหาอะไรบางอย่าง ที่ไม่สามารถซื้อเองได้ หรือเป็นชื่อตัวเอง เขาซื้อได้ ซื้อคอนโดได้ ซื้อบ้านได้ แต่ซื้อที่ดินไม่ได้อย่างเดียว ... แล้วก็ถ้าเป็นกรณีคู่สมรส ถึงแม้จะเป็นคนไทย จดทะเบียนกันแล้ว ถ้าภรรยาจะซื้อที่ดิน เขาก็ต้องเซ็นว่า ถ้าซื้อ แล้วเขาไม่มีสิทธิอะไรในที่ดินนี้ ... ตอนนี้ซื้อคอนโดเลยเป็นชื่อปราง”

ภรรยาของชาวญี่ปุ่น

ส่วนที่ 3 รูปแบบของการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวเพื่อรองรับผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นในประเทศไทย

การจัดการการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวเพื่อรองรับผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นในประเทศไทยมีปัจจัยผลักดันสำคัญ คือ นโยบายรัฐบาลของรัฐบาลญี่ปุ่น ปัจจัยดึงดูด คือ อากาศและสภาพแวดล้อมกับค่าครองชีพ อย่างไรก็ตามจากการเก็บรวบรวมข้อมูลการจัดการท่องเที่ยวเพื่อรองรับการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวพบว่า ผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นมีเป้าหมายในการมาพำนักระยะยาวในประเทศไทย คือ ต้องการใช้ชีวิตได้อย่างสงบ สบาย ปลอดภัย ในช่วงระยะเวลาหนึ่ง งานชิ้นนี้จึงเสนอ **รูปแบบการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวเพื่อรองรับผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นแบบสบายๆ ณ ศรีราชา: เมืองที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ**

การท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวของชาวญี่ปุ่นในภูมิภาคเอเชียได้รับการสนับสนุนด้วยการผลักดันจากนโยบายของรัฐบาลญี่ปุ่นตั้งแต่ปี 1986 โดย กระทรวงการค้าและอุตสาหกรรมในขณะนั้น (ปัจจุบัน คือ กระทรวงเศรษฐกิจการค้าและอุตสาหกรรม) ได้กำหนดนโยบายชื่อ “แผนซิลเวอร์โคลัมเบีย” เพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการเกษียณอายุของคนรุ่นเบบี้บูม ซึ่งเป็นการสนับสนุนการอยู่อาศัยในต่างประเทศหลังเกษียณ เมื่อแผนนี้ได้รับการวิจารณ์จากทั้งในและต่างประเทศว่าเป็นการ “ส่งออกผู้สูงอายุ” จึงชะลอการดำเนินงานออกไป

ในปี 1992 กระทรวงการค้าและอุตสาหกรรมได้ก่อตั้ง “มูลนิธิพำนักระยะยาว” ขึ้น เพื่อส่งเสริมการพำนักระยะยาวให้เพิ่มมากขึ้น ปัจจุบันได้ดำเนินการส่งเสริมการพำนักระยะยาวของคนญี่ปุ่น ดังนี้ (1) วิจัยเรื่องการพำนักระยะยาว (2) จัดทำนิตยสารรายไตรมาส ชื่อ “LONG STAY” (3) จัดสัมมนาต่างๆ (4) ให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการพำนักระยะยาว (5) จัดตั้งชมรมสมาชิกพำนักระยะยาว และ (6) การสร้างระบบที่ปรึกษาการพำนักระยะยาว ซึ่งเป็นการดำเนินงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานของรัฐกับภาคเอกชนต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว และหน่วยงานอื่นๆ อีกด้วย (一般財団法人 ロングステイ財団(LongStay Foundation), 2019)

งานวิจัยนี้เสนอให้อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี เป็นพื้นที่ที่มีความเหมาะสมสำหรับการรองรับผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่น เนื่องจาก อำเภอศรีราชาเป็นพื้นที่รองรับการพักอาศัยของพนักงานสัญชาติญี่ปุ่นที่เดินทางเข้ามาทำงานยังบริษัทญี่ปุ่นที่ประกอบกิจการในพื้นที่จังหวัดชลบุรีและจังหวัดระยองมานานกว่า 30 ปี จึงทำให้อำเภอศรีราชาที่มีที่พักอาศัยให้เช่าหรือเช่าซื้อหลายรูปแบบทั้งคอนโดมิเนียม

อะพาร์ตเมนต์ รวมถึงบ้านเดี่ยวที่อยู่ในทำเลที่ดี ทั้งยังถูกออกแบบมาเพื่อรองรับความต้องการของชาวญี่ปุ่น จึงค่อนข้างสะดวกในการเดินทางเพื่อทำกิจกรรมต่างๆ เช่น ใกล้เคียงร้านอาหารญี่ปุ่น ห้างสรรพสินค้าสำหรับชาวญี่ปุ่น สมาคมชาวญี่ปุ่น ชลบุรี-ระยอง (Chon Buri-Rayong Japanese Association in Thailand) บาร์ คาราโอเกะ สนามกอล์ฟ เป็นต้น

จากการสัมภาษณ์ชาวญี่ปุ่นที่มีอายุตั้งแต่ 50 ปีขึ้นไป และเป็นผู้ที่พำนักระยะยาวหรือมีแนวโน้มจะพำนักระยะยาวอยู่ในพื้นที่อำเภอศรีราชา และบางละมุง พบว่า มีปัจจัยดึงดูดสำคัญจากประเทศไทยเอง คือ เหตุผลด้านอากาศและสภาพแวดล้อม และประเด็นเรื่องค่าครองชีพ กล่าวคือ

อากาศและสภาพแวดล้อมของอำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี เป็นอากาศอบอุ่น ไม่หนาวเย็นเหมือนฤดูหนาวของญี่ปุ่น อากาศปลอดโปร่งเย็นสบายกว่าในกรุงเทพฯ อีกทั้งสภาพภูมิประเทศมีความสวยงามติดทะเลซึ่งเอื้อต่อการทำกิจกรรมเพื่อการผ่อนคลาย เช่น ตกปลา เป็นต้น และทำให้สามารถหาอาหารทะเลรับประทานได้สะดวก

“อากาศก็มีส่วนให้ตัดสินใจมาอยู่ที่นี่ คนที่เคยอยู่ เชียงใหม่ เชียงราย ก็ย้ายมาแถวนี้ ศรีราชา ระยอง กันแล้วนะทางโน้นอากาศหนาว แล้วก็ไม่มีของทะเล ที่นี่ใกล้ทะเล อบอุ่น แล้วก็อากาศเย็นกว่ากรุงเทพฯ ด้วย ... ผมชอบตกปลา อย่างกรุงเทพฯก็ไม่ไหวนะ อากาศไม่ดี ส่วนเชียงใหม่ เชียงราย ไม่มีของทะเลขายเมื่อวานก็ไปตกปลา...ที่เกาะสีชัง”

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 1

“อยู่โตเกียวมาประมาณ 50 ปี ที่โตเกียวไม่มีธรรมชาติ พอมาศรีราชา มีภูเขา ป่าไม้ ทะเลสาบ ในส่วนนี้ชอบศรีราชา ที่โตเกียวมองไม่เห็นท้องฟ้า มาที่นี่แล้วเห็นท้องฟ้าชัด”

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 13

อำเภอศรีราชาจึงเป็นเสมือนพื้นที่ยุทธศาสตร์สำคัญที่จะสามารถพัฒนาสู่เมืองที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุเพื่อรองรับกลุ่มผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นได้ ด้วยเงื่อนไขความพร้อมด้านอากาศที่ค่อนข้างสบายเกือบตลอดปี ภูมิประเทศมีทั้งภูเขาและทะเล มีความพร้อมของสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ได้แก่ โรงพยาบาล แหล่งช้อปปิ้ง ร้านอาหาร ที่รวมอยู่ในพื้นที่เมือง ระยะทางไม่ไกลจากที่พักอาศัยมากนัก ทำให้ศรีราชาค่อนข้างมีความเหมาะสมสำหรับพัฒนาเมืองเพื่อรองรับผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่น

ค่าครองชีพมีราคาถูกเมื่อเทียบกับในประเทศญี่ปุ่น ซึ่งค่าครองชีพในที่นี้หมายถึงทั้งค่าอาหาร ราคาที่พักอาศัย ราคาของบริการเพื่อความสะดวกต่างๆ เช่น ค่าซักผ้า และรวมถึงราคาของกิจกรรมนันทนาการ เช่น ค่าบริการในการเล่นกอล์ฟ เป็นต้น

“ครีราซา คอนโดมีเนียมแพง พักยากกว่าพอดีกับเงิน apartment ที่พักยากก็ถูกกว่าเยอะ ครีราซาแพง คอนโดที่พัก 3 ล้าน ถ้าครีราซาแพงกว่านี้ ... ผมไม่มีค่าเช่าบ้าน ก็ประมาณ 35,000 บาท ไม่เที่ยวผู้หญิงนะ กินเหล้า ตกปลา ที่ญี่ปุ่นแพง ที่นี้ครึ่งหนึ่ง ผม myself เครื่องซักผ้า 6,000 บาท เตาไรต์ 500 บาท”

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 11

“ค่าอาหารที่ญี่ปุ่นแพงกว่าครับ ค่าครองชีพก็สูง ที่นี้ถูกกว่า อย่างตามร้านทั่วไปจะให้กินทุกวันก็ไม่ไหว บางทีก็ไปร้านอาหารญี่ปุ่นที่ครีราซา ไปกินอาหารญี่ปุ่น ... ส่วนใหญ่ไปร้านกาแฟ ประมาณ 500 บาท แต่ทุกวันก็ไม่ไหว”

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 2

“อยากอยู่เมืองไทยเพราะอะไร อันดับหนึ่ง ค่าครองชีพถูก แล้วก็เรื่องของ การเสียภาษี คือ ถ้าเขายังอยู่ที่ญี่ปุ่น ภาษีเยอะมาก ทั้งภาษีบ้าน ภาษีรถ ภาษีสุขภาพ มีหลายอย่าง ต้องเสียทั้งหมด แต่ถ้าเขามาอยู่ที่เมืองไทยปุ๊บ ไม่มีเสียอะไรเลย แล้วเรื่องเงินฝาก ถ้าเราฝากเงินก็ไม่เสียภาษี คือ ตอนนี้อยู่ที่ญี่ปุ่น ถ้าเราฝากเงิน ต้องโดนเรียกเก็บค่าฝากนะคะ อย่างเราได้ดอกเบี้ยนิดๆ หน่อยๆ”

ภรรยาชาวญี่ปุ่น

ชาวญี่ปุ่นที่เลือกมาพำนักระยะยาวที่ครีราซาและบางละมุงมีเหตุผลด้านการท่องเที่ยวประการหนึ่งคือ เพื่อการทำกิจกรรมเพื่อการพักผ่อน สอดคล้องกับผลการสัมภาษณ์ชาวญี่ปุ่นที่มาอาศัยอยู่ที่ครีราซาและบางละมุง ว่าการพักอาศัยที่ครีราซาทำให้ชาวญี่ปุ่นสามารถใช้ชีวิตได้แบบ “สบายๆ” ไม่เร่งรีบเหมือนในเมืองใหญ่ เช่น กรุงเทพฯ หรือโตเกียว

“พอปี 2006 กลับมา กทม. อยู่ 3 ปี แล้วไม่ชอบบรรยากาศแล้ว กรุงเทพฯ พัฒนามากแล้ว พัฒนาออกไป เหมือนกับโตเกียว เมืองใหญ่เหมือนโตเกียว เลยมาศรีราชา”

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 9

คำว่า สบาย คือคำว่า 快適 (kaiteki) ในภาษาญี่ปุ่น ซึ่งมีรากศัพท์จากคำว่า 快 (kai) หมายถึง ความสุข ความสะดวกสบาย ความสนุกสนาน และคำว่า 適 (Teki) หมายถึง ความเหมาะสม สำหรับ “การท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวเพื่อรองรับผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นแบบสบายๆ ณ ศรีราชา: เมืองที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ” คำว่า 快適 (kaiteki) จึงหมายถึง ความสบายที่มีนัยของความหมายทั้ง ความสะดวกสบายที่ทำให้เกิดความสบายกายและสบายใจอันนำไปสู่ความสุขในชีวิต งานวิจัยนี้จึงเสนอรูปแบบการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวเพื่อรองรับผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นโดยมีลักษณะ (1) ความสบายกาย (2) ความสบายใจ บนเงื่อนไขจำเป็น คือ ความพร้อมเชิงโครงสร้างและสาธารณูปโภคในการดูแลผู้สูงอายุ กล่าวคือ

(1) ความสบายกาย

ชาวญี่ปุ่นปรารถนาอย่างยิ่งที่จะมีสุขภาพที่ดี การมีสุขภาพดีจึงเริ่มจาก

(i) การได้พักอาศัยในอาคารที่ออกแบบและปรับปรุงให้เหมาะสมกับการพำนักของผู้สูงอายุ ชาวญี่ปุ่น มีสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นเพื่อสร้างความปลอดภัยในการพักอาศัย เพื่อให้ผู้สูงอายุ ชาวญี่ปุ่นสามารถดำรงชีวิตอย่างปลอดภัยในสภาพอากาศ สภาพแวดล้อมที่ดี มีความเงียบสงบ มีความปลอดภัย

“สุขภาพสำคัญที่สุด อย่างตอนที่อยู่ญี่ปุ่น ก็จะระวังเรื่องสุขภาพ ตอนนั้นทำงานหนัก แต่ก็มีไปออกกำลังกาย พอตตรวจก็พบว่ามีความเครียดสูงทั้งที่ระวังเรื่องสุขภาพมาก ... มาที่นี้ก็ออกกำลังกายทุกวัน ไปฟิตเนสบ้างจะระวังเรื่องสุขภาพมาก อาหารก็กินแบบไม่ปรุงแต่ง แล้วที่นี้อากาศดี เมื่อเปรียบเทียบกับญี่ปุ่น ก็จะอุ่นตลอดปี ดีต่อสุขภาพนะ คือมาอยู่ที่ไทยจะให้ความสำคัญกับสุขภาพที่สุด ถ้าสุขภาพไม่ดีก็ทำอะไรไม่ได้ ก็จะอยู่เมืองไทยโดยให้ความสำคัญกับสุขภาพ”

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 2

“ที่นี่เป็นเมืองอุตสาหกรรม ไม่ค่อยมีคนไม่ดี อยู่ศรีราชา มา 4 ปี ไม่รู้สึกว่ามีอันตรายเลย”

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 1

(ii) การได้รับประทานอาหารที่ผ่านการปรุงด้วยวัตถุดิบที่ดี อาหารมีความสะอาด มีคุณภาพ

(iii) มีสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เหมาะสม ลักษณะของสภาพแวดล้อมที่ดี และปลอดภัยมีความจำเป็นมากต่อความปลอดภัยในการดำรงชีวิตของผู้สูงอายุ การจัดลักษณะด้านกายภาพและสิ่งแวดล้อมสำหรับผู้สูงอายุที่เหมาะสมจึงควรมีคุณสมบัติ ดังนี้ (ก) อยู่ใกล้สถานพยาบาล (ข) การเดินทางไปกลับระหว่างที่พักกับสถานพยาบาลมีความสะดวก (ค) ที่พักต้องอยู่ในชุมชนและไม่ห่างจากย่านการค้าหรือบริการสาธารณะ (ง) ควรตั้งอยู่ห่างจากถนนสายหลักและระบบมวลชนที่หนาแน่น (จ) ควรอยู่ห่างจากย่านอุตสาหกรรม ทางรถไฟ สนามบิน ทางด่วน และพื้นที่ที่ยังไม่ได้รับการพัฒนา (ฉ) ไม่ควรอยู่ใกล้กับแหล่งมลภาวะที่ไม่เหมาะสมทั้งทางอากาศ การมองเห็น กลิ่น และการได้ยิน และ (ช) มีระบบสาธารณูปโภคครบถ้วนและสามารถใช้ได้อย่างสะดวก และสร้างความปลอดภัยให้กับผู้สูงอายุ (ศศิพัฒน์ ยอดเพชร, 2549: 180-183) อย่างไรก็ตามข้อสังเกตประการหนึ่งจากผู้ที่อยู่ดูแลด้านการรักษาพยาบาลชาวญี่ปุ่นในศรีราชา คือ ที่พักอาศัยในศรีราชายังไม่พร้อมต่อการให้บริการของผู้สูงอายุโดยเฉพาะผู้ป่วยสูงอายุ เช่น ลิฟท์มีขนาดเล็ก ขาดอุปกรณ์ช่วยเหลือในกรณีฉุกเฉิน ไม่มีบุคลากรด้านสาธารณสุขประจำ เป็นต้น

“อะพาร์ตเมนต์ที่เขาอยู่ตอนนี้ส่วนใหญ่เป็น *serviced apartment* จะเป็นห้องเดี่ยว หรือ 2 ห้องก็แล้วแต่ แล้วก็ยังมีสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ที่ครบพร้อมทุกอย่าง ที่พักพวกนี้ไม่เหมาะกับผู้สูงอายุเท่าไรหรอก เนื่องจากผู้สูงอายุต้องการความปลอดภัยในที่อยู่อาศัย อย่างน้อยลิฟท์ ที่มีอยู่นี้ไม่ใช่ว่าจะขึ้นเตียงเข้าไปได้ เอารถเข็นเข้าไปได้สะดวก เพราะฉะนั้นลิฟท์แบบนี้ไม่เหมาะกับคนชรา คนชราพุดง่าย ๆ คือ ไกลจะป่วย แต่ยังไม่ป่วย หรือจะเป็นอุปกรณ์ CPR เครื่องช่วยหายใจ ก็ควรมีอยู่ในลิฟท์ หรืออาจต้องมีหมอ พยาบาลอยู่เวรกัน 24 ชั่วโมง อาจไม่ต้องเยอะก็ได้ แต่เวรหนึ่งอย่างน้อยก็ต้องมีพยาบาลสักคนสองคน อย่างน้อยก็ประเมินสถานการณ์ได้”

ล่ามของโรงพยาบาลเอกชนใน อ. ศรีราชาคนที่ 2

(iv) มีบริการด้านสุขภาพที่มีมาตรฐานและเป็นที่ยอมรับ เนื่องจากศรีราชาเป็นพื้นที่พักอาศัยของพนักงานบริษัทชาวญี่ปุ่นที่ทำงานในจังหวัดชลบุรีและระยอง โรงพยาบาลเอกชน 2 แห่ง ได้แก่ โรงพยาบาลสมิติเวช และโรงพยาบาลพญาไท จึงมีความพร้อมในการให้บริการด้านการรักษาพยาบาลแก่ชาวญี่ปุ่นและครอบครัว โดยมีล่ามภาษาญี่ปุ่นคอยอำนวยความสะดวกตลอด 24 ชั่วโมง และทั้ง 2 โรงพยาบาลก็มีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับจากผู้ให้บริการชาวญี่ปุ่น

(2) ความสบายใจ

การสร้างให้แก่ผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นสามารถพำนักอาศัยในศรีราชาได้อย่างสบายใจจึงเป็นการจัดเตรียมให้ผู้สูงอายุสามารถดำเนินวิถีชีวิตหรือธรรมเนียมปฏิบัติที่จำเป็นของชาวญี่ปุ่นสามารถเชื่อมต่อกับวัฒนธรรม/ชุมชนชาวญี่ปุ่นได้อยู่เสมอเพื่อให้ผู้สูงอายุที่พำนักในศรีราชายังคงรู้สึกถึงวัฒนธรรมหรือรู้สึกถึงความเป็นญี่ปุ่นโดยไม่รู้สึกละเลยจากวัฒนธรรมถิ่นกำเนิด การสร้างโอกาสให้ชาวญี่ปุ่นสามารถเชื่อมต่อกับวัฒนธรรมดั้งเดิมจึงเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อให้ชาวญี่ปุ่นสามารถใช้ชีวิตอยู่ได้ง่าย “ถึงจะอยู่เมืองไทย สำหรับคนญี่ปุ่นแล้วถ้าอยู่ในสภาพแวดล้อมที่คล้ายญี่ปุ่น ก็จะใช้ชีวิตอยู่ได้” (ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 2) จากการสัมภาษณ์และสนทนากลุ่มย่อย วิธีการที่ทำให้ชาวญี่ปุ่นยังคงรู้สึก หรือรับรู้ถึงความเป็นญี่ปุ่น คือ

- ที่พักอาศัย ตกแต่งด้วยของตกแต่งเหมือนกับที่พักในประเทศญี่ปุ่น เช่น มีห้องที่ตกแต่งด้วยเสื่อทาทามิ ผนังกระดาษ และตุ๊กตาจากญี่ปุ่น เป็นต้น

“ที่ห้องเป็นพื้นที่ทาทามิครับ ห้องญี่ปุ่นนะ หาในเน็ต เขาอยู่ที่กรุงเทพ เคยไปที่ญี่ปุ่น แล้วกลับมาทำร้านเสื่อทาทามิ ช่างเป็นคนไทย วัตถุประสงค์มาจากญี่ปุ่น พอมีห้องแบบนี้ก็รู้สึกว่าอยู่ญี่ปุ่นนะ ประตูก็ทำแบบญี่ปุ่นที่เป็นประตูกระดาษ ชื่อวัดมาทำเอง แล้วก็แผ่นป้ายก็เอามาจากญี่ปุ่น แล้วก็ยังมีตุ๊กตาญี่ปุ่นด้วย ก็เอามาจากญี่ปุ่น ผ่านมาด้วยนะ ถ้านอนบนพื้นที่ทาทามิจะรู้สึกสบาย”

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 2

ตัวอย่างการออกแบบและตกแต่งห้องของชาวญี่ปุ่นที่พำนักระยะยาว
ในอำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี

● อาหารที่มีรสชาติของอาหารญี่ปุ่น เนื่องจากอาหารถือเป็นรากฐานของวัฒนธรรม เมื่ออยู่ต่างประเทศอาหารจึงเป็นส่วนหนึ่งของความพยายามรักษาวิถีชีวิตที่เคยปฏิบัติ และรักษาตัวตนของตัวเองไว้ได้ ชาวญี่ปุ่นที่มาพำนักในศรีราชาจึงต้องการอาหารญี่ปุ่นที่ปรุงให้มีรสชาติให้มากที่สุด และต้องการเครื่องเคียง เครื่องต้ม ตามที่ชาวญี่ปุ่นนิยม เช่น บ๊วยดอง เหล้า บ๊วย เพื่อให้ยังคงระลึกถึงความเป็นญี่ปุ่นของตนเอง

“บ๊วยดอง นัตโต พวกนี้มีขายนะ พวกของกิน เวลากินพวกนี้ก็เหมือนอยู่
ญี่ปุ่น ที่วีญี่ปุ่น พอดูแล้วก็นึกว่าอยู่ญี่ปุ่น แล้วยังมีजेปาร์ค ของญี่ปุ่นเยอะนะ”

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 2

“สภาพแวดล้อมไม่จำเป็นต้องเป็นญี่ปุ่นครับ แต่ถ้าไม่มีอาหารญี่ปุ่นเลยก็ไม่
ไหว เพราะบางทีก็อยากกินอาหารญี่ปุ่น บรรยากาศแบบศรียาซานี้ดีมากเพราะมีทั้ง
ของญี่ปุ่นและของไทย”

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 3

“ที่พักรมมีวีญี่ปุ่นด้วยมีอินเตอร์เน็ต ทุกห้องดูทีวีญี่ปุ่นได้”

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 9

- การสร้างสถานที่ หรือสร้างโอกาสให้ชาวญี่ปุ่นที่พำนักในศรียาซาสามารถสร้าง
ปฏิสัมพันธ์กับชุมชนคนญี่ปุ่นในพื้นที่ได้ เพื่อให้ชาวญี่ปุ่นยังคงทำกิจกรรมต่าง ๆ เช่น ตกปลา
เล่นกอล์ฟ และร่วมรับประทานอาหารกับคนญี่ปุ่นคนอื่น ๆ ในศรียาซาได้ และรวมถึงการจัดให้มี
กิจกรรมร่วมกันระหว่างคนไทยกับคนญี่ปุ่นเพื่อทำกิจกรรมร่วมกัน เช่น ห้องสมุดสาธารณะ ซึ่งน่าจะมี
ประโยชน์ในการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมเพื่อส่งเสริมความเข้าใจระหว่างกันในระยะยาว

“มีจัดงานเลี้ยงที่บ้าน ประมาณนี้มั้ง...วันจันทร์ทุกสัปดาห์ทุกคนจะมาที่
บ้านผมทำอาหารกินกัน”

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 1

“พออายุเลย 70 ไปอยู่ต่างประเทศนี่นะ ก็มีคนว่าหลายคน แต่ถึงจะมา
ตอนอายุเยอะ แต่ว่าก็อาจจะเป็นเพราะที่นี่คือศรียาซา ก็เลยไม่มีปัญหา คนญี่ปุ่นก็
เยอะ ได้เจอคนญี่ปุ่นบ่อย”

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 13

- มีผู้ดูแลที่สามารถพูดภาษาญี่ปุ่นได้ เพื่อให้ชาวญี่ปุ่นสูงอายุที่ไม่สามารถใช้ภาษาอื่น
ในการสื่อสารได้สามารถดำรงชีวิตได้ง่ายขึ้น

“ถ้ารู้แล้วนะ เจ้าของเป็นคนไทยก็ได้ แต่ถ้าอยู่ญี่ปุ่นแล้วดูแผนพับ ก็คงอยากให้เจ้าของเป็นญี่ปุ่น ถ้าอยู่เมืองไทยอยู่แล้ว รู้จักไทยอยู่แล้วเจ้าของเป็นคนไทยก็ได้ขึ้นอยู่กับคนด้วย ในโฮมแคร์จะเป็นนานาชาติก็โอเค แต่ถ้าแก่กว่านี้...คือตอนนี้อยู่กับหลายชาติโอเค แต่ถ้าคนอายุ 80 แล้วมาอยู่ อาจจะทั้งหมดเป็นคนญี่ปุ่นดีกว่า อีกหน่อยหุไม่ได้ยินก็เหมือนกัน ภาษาญี่ปุ่นก็ฟังไม่รู้เรื่อง ในการเลือกโฮมแคร์จะดูที่สิ่งแวดล้อมหรือคนดูแล ถ้าคนดูแลไม่ดีก็ไม่แข็งแรงก็ไปดูวิวไม่ได้ คนดูแลต้องเป็นคนที่เข้าใจผู้สูงอายุ สบายๆ ไม่ใช่ทำให้ผู้สูงอายุรู้สึกเกรงใจเวลาขอเรื่อง และต้องเชื่อใจได้”

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 4

“ที่ถามว่าอยากอยู่ไทยนานไหม อยากอยู่นานนะ แต่ถ้าตอนตาย ขอตายที่ญี่ปุ่น ถ้าป่วย ร่างกายเคลื่อนไหวไม่ได้ ก็อยากอยู่ญี่ปุ่น”

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 5

● การให้บริการด้านสุขภาพต้องได้รับความคุ้มครองจากระบบประกันสุขภาพที่คนญี่ปุ่นใช้ และมีคนดูแลที่สามารถสื่อสารภาษาญี่ปุ่นได้อย่างถูกต้อง เพื่อให้ผู้ที่เจ็บป่วยมีความเข้าใจ และเกิดความสบายใจ ปัจจุบันการขอวีซ่ากำหนดให้ชาวต่างชาติที่ต้องการต่ออายุวีซ่าต้องแนบหลักฐานการซื้อประกันสุขภาพให้พิจารณาด้วย

“ตอนนี้ใช้ประกันของญี่ปุ่น แต่เป็นประกันสุขภาพแบบปีต่อปี แล้วคราวที่แล้วใช้เคลมเยอะ ปีนี้สงสัยต้องเปลี่ยน เขาเลยมีความรู้สึกว่าที่ไทย สำหรับคนต่างชาติ ไม่ครอบคลุม สวัสดิภาพ สวัสดิการตรงนี้เลย คือถ้าจะมาอยู่ไทยต้องมีเงิน เพราะค่าใช้จ่ายค่อนข้างสูง ไปสมมติติเวศศิริราชหลายครั้ง ป่วยนิดเดียวก็แพงแล้ว ถ้าเปรียบเทียบกับญี่ปุ่นนะ เป็นแสน ... ตอนมาแรกๆไม่มีประกัน ตอนหลังรู้สึกว่าการรักษาแพงก็เลยทำประกัน”

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 2

“เวลาป่วยทำยังไงนะเหรอ ... นอนที่ห้อง เพราะผมไม่มีประกัน คิดว่าถ้าป่วยหนักก็กลับญี่ปุ่น”

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 11

จัดบริการต่าง ๆ โดยคำนึงถึงหลักการจัดบริการสำหรับผู้สูงอายุ เนื่องจากผู้สูงอายุนอกจากจะมีความเกี่ยวข้องกับการดูแลในลักษณะพิเศษแล้วยังเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติด้านจริยธรรมและประเพณีในการเคารพและปฏิบัติต่อผู้สูงอายุด้วย ดังนั้นหลักการจัดบริการสำหรับผู้สูงอายุประกอบด้วยหลักการ 2 ประการคือ (ศศิพัฒน์ ยอดเพชร, 2549: 180-183)

- **ลักษณะการบริการ** นอกจากบริการพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับบุคคลได้แก่ การจัดการที่อยู่อาศัย อาหาร เครื่องนุ่งห่ม และการรักษาพยาบาล ในสถานบริการควรจัดบริการเพิ่มเติมเพื่อพัฒนาทั้งทางร่างกายและจิตใจของผู้สูงอายุ ซึ่งได้แก่ (1) บริการบำบัดฟื้นฟูทางร่างกาย (2) บริการด้านความรู้และข่าวสาร (3) บริการด้านทัศนศึกษา (4) บริการด้านนันทนาการ (5) บริการด้านจิตใจ อาจเป็นบริการด้านศาสนา (6) บริการด้านสังคมสงเคราะห์ เป็นการให้ความช่วยเหลือผู้สูงอายุที่ประสบปัญหาในระดับบุคคล หรืออาจใช้กระบวนการกลุ่มเป็นเครื่องมือ (7) บริการอาชีพกิจ เพื่อสร้างความอบอุ่นใจให้ผู้สูงอายุว่าหากถึงแก่กรรมจะได้รับการจัดงานศพตามประเพณี (8) บริการช่วยเหลือครอบครัวและญาติของผู้สูงอายุและ (9) บริการอื่นๆ อาจเป็นบริการทางอ้อมที่มีประโยชน์ต่อผู้สูงอายุในลักษณะการติดต่อประสานงาน ในการให้บริการแก่ผู้สูงอายุ เช่น การให้คำปรึกษาด้านกฎหมาย การเยี่ยมเยียนผู้สูงอายุ การบริจาคเงินหรือสิ่งของ เป็นต้น

● มีเทคโนโลยีที่สามารถใช้เข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่ต้องการได้ ทั้งการรับชม ทีวีจากประเทศญี่ปุ่น และเพื่อให้เข้าถึงข้อมูลต่าง ๆ ของพื้นที่ศรีราชา ทั้งนี้แหล่งข้อมูลเกี่ยวกับที่พัก ร้านอาหาร แหล่งท่องเที่ยว และกิจกรรมต่าง ๆ ในศรีราชาควรมีให้บริการในภาษาญี่ปุ่นด้วยเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ชาวญี่ปุ่น

“เห็นคนญี่ปุ่นที่ใช้อินเทอร์เน็ตไม่เป็น ส่วนใหญ่เป็นคนที่อายุ 65 ปีขึ้นไป นะ ก็จะไม่ค่อยมีข้อมูล ไปไหนมาไหนเองไม่ได้ แล้วเวลาจะติดต่อก็ติดต่อผ่านโทรศัพท์ ถ้าไม่รับโทรศัพท์ก็ติดต่อไม่ได้ เพราะใช้line หรือFacebook ไม่เป็น ถึงจะใช้ internet ได้ แต่การหาข้อมูลก็ทำได้ไม่ดี ก็จะไม่ได้อะไรที่ต้องการ”

(3) บนเงื่อนไขจำเป็น คือ การมีลักษณะทางกายภาพที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ ระบบบริการสาธารณะด้านการตรวจลงตราที่มีมาตรฐาน และการพัฒนาบุคลากรเพื่อรองรับการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวของชาวญี่ปุ่น

ลักษณะทางกายภาพที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ

การพัฒนาศรีราชาให้เป็นเมืองที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุนั้น หน่วยงานภาครัฐผู้รับผิดชอบพื้นที่ควรมีนโยบายเพื่อส่งเสริมและมีบทบาทสำคัญในการผลักดันให้เมืองศรีราชาเป็นเมืองที่มีความเป็นมิตรกับผู้สูงอายุ ซึ่งจะส่งผลประโยชน์ทั้งต่อผู้พำนักระยะยาวชาวญี่ปุ่นและประชาชนสูงอายุของพื้นที่ศรีราชาเอง โดยหน่วยงานของรัฐอาจดำเนินการเองหรือสร้างความร่วมมือกับภาคเอกชนเพื่อลงทุนพัฒนาโครงสร้างของเมือง รวมถึงสร้างความตระหนักของคนในชุมชนต่อการออกแบบพื้นที่สาธารณะและรวมถึงภายในอาคารให้เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ

สำหรับแนวทางการพัฒนาเมืองให้มีความเป็นมิตรกับผู้สูงอายุนั้น องค์การอนามัยโลกได้กำหนดองค์ประกอบของเมืองที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ (Age-friendly city) (World Health Organization, 2007: 9 และ ธนาศรี สัมพันธ์รักษ์ เพ็ชรยิ้ม และคณะ, 2560) ว่ามีประเด็นที่ต้องดำเนินการใน 3 หมวด 8 ประเด็นคือ คือ

หมวดที่ 1 สิ่งแวดล้อมทางกายภาพของเมือง คือการออกแบบทางกายภาพเพื่อให้สภาพแวดล้อมมีความสะดวกและปลอดภัยสำหรับผู้สูงอายุ ซึ่งต้องพิจารณาถึง 1) สภาพพื้นที่ภายนอก และตัวอาคาร (outdoor spaces and buildings) 2) การจัดการระบบคมนาคม (transportation) และ 3) การจัดการที่พักอาศัย (housing)

หมวดที่ 2 สภาพแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรม คือ การสร้างโอกาสให้ผู้สูงอายุมีส่วนร่วมทางสังคม และรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของสังคมนั้นๆ ตัว ดำเนินชีวิตอย่างมีเกียรติและศักดิ์ศรี มีคุณภาพชีวิตที่ดี ซึ่งจะพิจารณา 1) การเข้าไปมีส่วนร่วมในสังคม (social participation) 2) การได้รับความเคารพและการยอมรับทางสังคม (respect and social inclusion) และ 3) การมีส่วนร่วมของท้องถิ่นและการจ้างงาน (civic participation and employment)

หมวดที่ 3 การสื่อสาร คือการเปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุสามารถรับข้อมูลข่าวสารและบริการต่างๆ การรับสารด้านการบริการสุขภาพ และข่าวสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอย่างมีปฏิสัมพันธ์และได้รับความเกื้อหนุนจากคนรอบข้าง ซึ่งจะพิจารณา 1) การสื่อสารและการเข้าถึงข้อมูล (communication and information) และ 2) การสนับสนุนของชุมชนและบริการด้านสุขภาพ (community support and health services)

อย่างไรก็ตาม หมวดที่ 1 เป็นสิ่งที่ผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นให้ความสนใจมากเนื่องจาก ในปัจจุบัน สิ่งแวดล้อมทางกายภาพของศรีราชายังไม่เอื้อต่อการดำรงชีวิตของผู้สูงอายุอย่างปลอดภัย เช่น ถนนไม่เรียบ ระดับของพื้นถนนหรือทางเดินที่ไม่เท่ากันไม่มีสัญลักษณ์เตือนให้ระวัง การใช้รถไม่ปลอดภัย ต่อผู้เดินเท้ารวมถึงผู้ใช้รถด้วยกัน เป็นต้น หรือระบบการเดินทาง/เคลื่อนย้ายผู้สูงอายุในอาคารที่พักอาศัยยังไม่ถูกออกแบบเพื่อรองรับผู้สูงอายุ

“ที่เมืองไทยพื้นมีชั้นเยอะ ถ้าเป็นที่ญี่ปุ่น มีผู้สูงอายุเยอะ ถ้ามีชั้นก็จะมีสี กำกับ พื้นมีชั้น เดินไปไหนต้องระวัง ช่วงแรกไม่รู้จะล้มหลายทีแล้ว เวลาไปเที่ยวมาชมอยู่ เกือบสะดุด กับบริเวณก่อสร้าง จะไม่มีที่กัน ที่ญี่ปุ่นซ่อมอะไรนิดหน่อยก็มีที่กัน ”

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 4

“แต่ที่มีปัญหาคือ ถนนไม่เรียบ แล้วก็เขาคงเน้นที่รถ ถ้าเป็นที่ญี่ปุ่น รถจะหยุดให้คนเดิน แต่ที่ไทยตรงข้ามกัน สามีกี่เดือนบ่อยๆ ว่า อันตราย อันตราย ให้ระวังเท่านั้น เพราะถนนไม่เรียบ ก็มีถนนไม่เรียบกับต้องระวังรถ ”

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 13

“ที่พักพวกนี้ไม่เหมาะกับผู้สูงอายุเท่าไรนัก เนื่องจากผู้สูงอายุต้องการความปลอดภัยในที่อยู่อาศัย อย่างน้อยลิฟต์ที่มีอยู่นี้ไม่ใช่ว่าจะขึ้นเตียงเข้าไปได้ เอารถเข็นเข้าไปได้สะดวก เพราะฉะนั้นลิฟต์แบบนี้ไม่เหมาะกับคนชรา คนชราพูดง่ายๆ คือ ไกลจะป่วย แต่ยังไม่ป่วย หรือจะเป็นอุปกรณ์ CPR เครื่องช่วยหายใจ ก็ควรมีอยู่ในลิฟต์ ... ยังไม่โดนใจเขา เนื่องจากว่า คนของทางเราไม่ปรับเรื่องของ transportation เวลาไปไหนมาไหนยังลำบาก นั่งตุ๊กๆ แต่บางคนก็ชอบนะ แต่สำหรับคนชราไม่น่าใช่ ตุ๊กๆ จะชิงนะ ดังนั้น การไปไหนมาไหนยังไม่สะดวก ไม่มี taxi พอไม่มี taxi ก็ไม่ปลอดภัย ผู้ป่วยนั่งตุ๊กๆบางทีก็เป็นหวัด ตากแดดตากลมมาแต่อยากพวกทำงานมีรถอยู่แล้ว ถ้าไม่มีก็ต้องแก้ปัญหาด้วยการเช่ารถพร้อมคนขับ อีกอย่างคือ เดิน ทางเราใช้วิธีถ้าเขาป่วยจริงๆ เราเอารถไปรับ”

ล่ามของโรงพยาบาลเอกชนใน อ. ศรีราชาคนที่ 2

แนวทางการออกแบบพื้นที่สาธารณะที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุจะต้องคำนึงถึง

- การออกแบบผังชุมชนให้มีความสะดวก ปลอดภัย ในการเดินทางจากที่พักอาศัยไปยังจุดบริการสาธารณะและสถานที่ที่ผู้สูงอายุจำเป็นต้องใช้บริการ
- ระบบถนน และบริการขนส่งสาธารณะที่สะดวก ปลอดภัย ใช้งานง่าย
- ทางเดินเท้ามีความปลอดภัยทั้งปลอดภัยจากอุบัติเหตุ ปลอดภัยจากอาชญากรรม มีความกว้างเพียงพอและเชื่อมต่อกันเป็นระบบ ควรออกแบบให้มีต้นไม้/ซุ้มทางเดินเพื่อร่มเงาและจุดพักเป็นระยะ อีกทั้งควรออกแบบโดยคำนึงถึงความลาดชัน สีและความขรุขระของพื้นผิวเพื่อป้องกันอุบัติเหตุจากการใช้งาน
- ทางข้ามอยู่ในจุดที่เหมาะสม มีสัญญาณไฟสำหรับคนข้าม ไม่มีทางต่างระดับบนทางข้าม มีแสงสว่างเพียงพอ
- อาคารสาธารณะและอาคารที่พักอาศัยต้องออกแบบให้ผู้สูงอายุทุกช่วงวัยสามารถเข้าใช้บริการได้ เช่น มีทางลาดที่กว้างเพียงพอ บันไดพร้อมราวจับตามมาตรฐาน ห้องน้ำลูกออกแบบอย่างเหมาะสม
- ป้ายประชาสัมพันธ์/ป้ายบอกทางใช้สีและอักษรที่สามารถมองเห็นได้ชัดเจน เข้าใจง่าย
- ไฟฟ้าแสงสว่างเพียงพอสำหรับการใช้ถนนและทางเดินเท้า
สำหรับที่พักอาศัยส่วนบุคคลทั้งภายในและภายนอกอาคารที่พักควรออกแบบโดยคำนึงถึงความปลอดภัยของผู้สูงอายุ มีความสะอาดและได้รับการดูแลซ่อมแซมให้มีความปลอดภัยจากการเกิดอุบัติเหตุ

ระบบบริการสาธารณะด้านการตรวจลงตราที่มีมาตรฐาน

เนื่องจากการให้บริการด้านการตรวจลงตราของไทยยังไม่เป็นมาตรฐานแบบเดียวกันทุกสำนักงาน ซึ่งกรมการกงสุลควรพัฒนาบุคลากรและระบบการตรวจเอกสารให้มีการพิจารณาที่เป็นมาตรฐานแบบเดียวกัน รวมถึงพัฒนากระบวนการให้บริการให้มีความสะดวก รวดเร็ว เพื่อให้เกิดความถูกต้อง มีมาตรฐาน และมีประสิทธิภาพของระบบการให้บริการ

การพัฒนาบุคลากรเพื่อรองรับการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวของชาวญี่ปุ่น

บุคลากรด้านการท่องเที่ยวในกรณีนี้ คือ บุคลากรที่มีความตระหนักรู้ในการดูแลผู้สูงอายุ และสามารถใช้ภาษาญี่ปุ่นเพื่อการสื่อสารได้ หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนควรดำเนินการพัฒนาบุคลากรอย่างจริงจัง จัดตั้งศูนย์ดูแลด้านการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวและให้ข้อมูลแก่ชาวญี่ปุ่น รวมถึงปรับปรุงอุปกรณ์ด้านการสื่อสารต่าง ๆ เช่น ป้ายประชาสัมพันธ์ เว็บไซต์ข้อมูลเกี่ยวกับบริการสาธารณะต่าง ๆ ที่จำเป็นให้สามารถสื่อสารได้และมีความทันสมัย เพื่อให้ศรัทธาเป็นพื้นที่ที่สามารถแลกเปลี่ยนข่าวสารกับผู้สูงอายุได้และพัฒนาไปสู่เมืองที่มีความเป็นมิตรกับผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นได้

“call center สำหรับคนญี่ปุ่น ... สำหรับคนที่ใช้ internet เป็น ก็รับข้อมูลจาก internet ได้อยู่แล้ว แต่สำหรับคนที่ใช้ internet ไม่เป็น ก็ควรมีให้เขา นะ”

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 1

“ถ้าต้องอยู่ที่ศรัทธาคนเดียว คือตอนที่ไม่ได้ทำงานแล้ว ตอนนั้นอาจจะทำบางอย่าง ไม่ได้ ก็อยากได้คนดูแลในส่วนที่ผมช่วยเหลือตัวเองไม่ได้ อยากให้มีองค์กรดูแล เช่น อยากไปซื้อของ คนนั้นก็ต้องไปซื้อของ เป็นคนเหงา ก็อยากให้มีคนคุยด้วย”

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 3

บทที่ 6

สรุปและอภิปรายผลการศึกษา

สรุปผลการศึกษา

โครงการวิจัยเรื่อง รูปแบบการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวเพื่อรองรับผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่น มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อศึกษารูปแบบการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวเพื่อรองรับผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่น โดยมีวัตถุประสงค์รอง คือ (1) เพื่อศึกษาคุณลักษณะและความต้องการของชาวญี่ปุ่นที่มีแนวโน้มจะเข้ามาพำนักระยะยาวในประเทศไทย (2) เพื่อจัดกลุ่มชาวญี่ปุ่นที่มีแนวโน้มจะเข้ามาพำนักระยะยาวในประเทศไทยตามคุณลักษณะและความต้องการและ (3) เพื่อศึกษารูปแบบการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวในประเทศไทยโดยเน้นพื้นที่ภาคตะวันออกเพื่อรองรับผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่น โดยผู้วิจัยใช้กระบวนการแบบผสมผสาน (mixed methodology) ทั้งการวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) เพื่อศึกษาคุณลักษณะที่ครอบคลุมลักษณะทางประชากร (demographic characteristics) และความต้องการของชาวญี่ปุ่นที่มีแนวโน้มจะเข้ามาพำนักระยะยาวในประเทศไทย และการจัดกลุ่มชาวญี่ปุ่นที่มีแนวโน้มจะเข้ามาพำนักระยะยาวในประเทศไทยตามคุณลักษณะและความต้องการ ตลอดจนเปรียบเทียบรูปแบบการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวสำหรับชาวญี่ปุ่นในกลุ่มประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์สังเคราะห์เพื่อให้ได้รูปแบบการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวในประเทศไทยเพื่อรองรับผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่น โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจาก ชาวญี่ปุ่นที่มีอายุตั้งแต่ 50 ปี ขึ้นไป ที่มีแนวโน้มจะเข้ามาพำนักระยะยาวในประเทศไทย ซึ่งเป็นกลุ่มที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยและยังอาศัยในประเทศญี่ปุ่น

ขั้นตอนการวิจัยเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์มี 3 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1: ศึกษาคุณลักษณะและความต้องการของชาวญี่ปุ่นที่มีแนวโน้มจะเข้ามาพำนักระยะยาวในประเทศไทย ดำเนินการรวบรวมข้อมูลคุณลักษณะและความต้องการด้านต่าง ๆ ของชาวญี่ปุ่นที่มีอายุตั้งแต่ 50 ปีขึ้นไป ทั้งที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย และประเทศญี่ปุ่น และมีแนวโน้มต้องการเข้ามาพำนักระยะยาวในประเทศไทย ซึ่งเป็นการศึกษาเชิงสำรวจ (exploratory survey) และการศึกษาเชิงลึก

สำหรับการศึกษาเชิงสำรวจใช้วิธีการสุ่มแบบโควตา (quota sampling) จากชาวญี่ปุ่น 2 กลุ่มคือ (1) ชาวญี่ปุ่นที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยจำนวน 101 คน และ (2) ชาวญี่ปุ่นที่อาศัยอยู่ในประเทศญี่ปุ่นผ่านเครือข่ายกับมหาวิทยาลัยนิชิคิวชูที่มีบันทึกข้อตกลงความร่วมมือร่วมกับมหาวิทยาลัยบูรพา จำนวน 50 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 151 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัยที่ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงจากผู้เชี่ยวชาญ สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความเบ้ ค่าความโด่ง

การศึกษาเชิงลึกเกี่ยวกับความต้องการของชาวญี่ปุ่นที่มีอายุ 50 ปี ขึ้นไป ที่มีแนวโน้มจะเข้ามาพำนักระยะยาวในประเทศไทยหลังจากเข้าสู่วัยเกษียณอายุจากชาวญี่ปุ่นที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย ตลอดจนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพำนักระยะยาวในประเทศไทย เช่น คู่สมรสของผู้สูงอายุ ผู้ให้บริการด้านสุขภาพ จำนวนทั้งสิ้น 14 คน โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างเจาะจงแบบการสุ่มหลากหลาย (maximum variation sampling) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สะท้อนทุกปรากฏการณ์ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) เครื่องมือการวิจัยประกอบด้วยแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง และใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)

ขั้นที่ 2: จัดกลุ่มชาวญี่ปุ่นที่มีแนวโน้มจะเข้ามาพำนักระยะยาวในประเทศไทยตามคุณลักษณะและความต้องการ นำข้อมูลจากการสำรวจในขั้นตอนที่ 1 มาวิเคราะห์จัดกลุ่มแบบเชิงชั้น (hierarchical clustering)

ขั้นที่ 3: วิเคราะห์หารูปแบบของการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวเพื่อรองรับผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นในประเทศไทย

การค้นหารูปแบบของการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวเพื่อรองรับผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นในแต่ละกลุ่มมีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

- 1) นำข้อมูลจากขั้นตอนที่ 1 และขั้นตอนที่ 2 ข้อมูลทุติยภูมิ รวมทั้งกฎหมายและนโยบายทั้งของไทยและญี่ปุ่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อวิเคราะห์ความต้องการ สภาพปัญหา เพื่อนำไปสู่การวิเคราะห์รูปแบบของการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวในประเทศไทย ซึ่งเน้นพื้นที่ภาคตะวันออกเพื่อรองรับผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่น

2) นำรูปแบบการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวที่ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ ไปนำเสนอให้กับชาวญี่ปุ่นที่มีแนวโน้มจะเข้ามาพำนักระยะยาวในประเทศไทย จำนวน 2 กลุ่ม โดยกลุ่มที่ 1 คือ ชาวญี่ปุ่นที่มีแนวโน้มจะเข้ามาพำนักระยะยาวในประเทศไทยในลักษณะที่ไม่มีครอบครัว จำนวน 4 คน และกลุ่มที่ 2 คือ ชาวญี่ปุ่นที่มีแนวโน้มจะเข้ามาพำนักระยะยาวในประเทศไทยในลักษณะที่มีครอบครัว จำนวน 4 คน ได้วิพากษ์และให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงรูปแบบการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาว ตลอดจนเพื่อยืนยันความเป็นไปได้ และนำข้อเสนอแนะและ บทวิพากษ์ที่ได้มาปรับปรุงเพื่อให้ได้รูปแบบการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวเพื่อรองรับผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นในแต่ละกลุ่ม

ผลการศึกษสามารถสรุปตามกรอบแนวคิดได้ดังนี้

คุณลักษณะและความต้องการของชาวญี่ปุ่นที่มีแนวโน้มจะเข้ามาพำนักระยะยาวในประเทศไทย

ผู้ตอบแบบสอบถามมากกว่าครึ่งเป็นเพศชาย (ร้อยละ 80.79) มีอายุน้อยกว่า 59 ปี มากที่สุด (ร้อยละ 57.62) โดยผู้ตอบแบบสอบถามมีอายุเฉลี่ย 58.68 ปี มีอายุน้อยที่สุดคือ 50 ปี และมีอายุสูงสุดคือ 78 ปี เมื่อพิจารณาจากความเบ้ความโด่ง ($SK = 0.74$, $KU = -0.29$) พบว่าข้อมูลมีการกระจายแบบปกติ

ผู้ตอบแบบสอบถามมากกว่าครึ่งอาศัยอยู่ในประเทศไทย โดย 1 ใน 3 พักอาศัยในคอนโดมิเนียม รองลงมาคือ Serviced apartment และบ้านเดี่ยวของตนเอง ตามลำดับ ผู้ตอบแบบสอบถามมีความสามารถด้านภาษาอังกฤษและภาษาไทยทั้งการฟัง พูด อ่าน เขียนอยู่ในระดับไม่สามารถใช้งานได้มากที่สุด รองลงมาคือ สามารถใช้งานได้เล็กน้อยแต่ใช้ในการสนทนาไม่ได้ ส่วนใหญ่เคยเดินทางมาประเทศไทยโดยมีวัตถุประสงค์ในการเดินทาง คือ เพื่อทำงาน โดย 1 ใน 3 พักอยู่ในประเทศไทยมากกว่า 3 ปี

การสัมภาษณ์และสนทนากลุ่มกับชาวญี่ปุ่นจำนวน 13 คน พบว่า เป็นเพศชายจำนวน 11 คน มีอายุ 65 - 69 ปี จำนวน 7 คน อายุมากที่สุดคือ 76 ปี และน้อยที่สุดคือ 51 ปี เป็นผู้เกษียณอายุ (อายุมากกว่า 65 ปี และไม่ได้ทำงาน) จำนวน 8 คน และชาวญี่ปุ่นทั้งหมดเคยเดินทางมาประเทศไทยแล้วหลายครั้ง การเดินทางมาประเทศไทยครั้งล่าสุดนี้มีผู้ไม่ขอวีซ่า จำนวน 4 คน ขณะที่ผู้ขอวีซ่ากลุ่มอื่นๆ ได้แก่ วีซ่าสำหรับธุรกิจและทำงาน วีซ่าเกษียณอายุ คนต่างชาติที่อายุ 50 ปีขึ้นไปเข้ามาเพื่อ

พักผ่อนโดยพำนักได้ 1 ปี และวีซ่าแบบติดตามครอบครัวมีสัดส่วนเท่าๆ กัน คือ กลุ่มละ 3 คน สำหรับชาวญี่ปุ่นที่ขอวีซ่ามักจะกลับไปประเทศญี่ปุ่นปีละ 1 – 4 ครั้ง ตามความจำเป็นของแต่ละคน การกลับแต่ละครั้งจะใช้เวลาอยู่ญี่ปุ่นประมาณ 1 - 3 วัน สำหรับระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย ครั้งล่าสุด ชาวญี่ปุ่น 4 คน พำนักอยู่ในประเทศไทยมาแล้ว มากกว่า 6 ปี โดยอาศัยอยู่ในประเทศไทย มากที่สุด 12 ปี ชาวญี่ปุ่นจำนวน 7 คน เช่าอะพาร์ตเมนต์ อีก 5 คน มีที่พำนักแบบถาวร คือ อาศัยอยู่ที่บ้านของครอบครัวบุตร และคอนโดมิเนียมที่ซื้อในนามของภรรยา โดยชาวญี่ปุ่นจำนวน 12 คน พักอาศัยอยู่ในพื้นที่อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี

ลักษณะครอบครัวและที่อยู่อาศัย: ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่แต่งงานและมีคู่สมรสเป็นคนญี่ปุ่น (ร้อยละ 55.63) รองลงมาคือ โสด/ อยู่คนเดียว/ หย่า/ หม้าย และแต่งงานและมีคู่สมรสเป็นคนไทย ตามลำดับ มีบุตรที่ยังมีชีวิตจำนวน 2 คน มากที่สุด และครอบครัวส่วนใหญ่ไม่มีผู้สูงอายุที่มีอายุมากกว่า 65 ปีในครัวเรือน (ร้อยละ 60.27) ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่รับผิดชอบดูแลสมาชิกในครัวเรือนทั้งหมด สำหรับภาวะการพึ่งพิงของครอบครัวในอีก 10 ปีข้างหน้า พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่รับผิดชอบดูแลสมาชิกในครัวเรือนทั้งหมดเช่นกัน

คุณลักษณะด้านสุขภาพและความจำเป็นในการดูแลด้านสุขภาพ: ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีสุขภาพดี (ร้อยละ 64.24) รองลงมาคือ มียาต้องทาน (ร้อยละ 31.13) และต้องรักษาและพักผ่อน (ร้อยละ 4.63) ตามลำดับ และส่วนใหญ่เป็นสมาชิกประกันสุขภาพอยู่ที่ญี่ปุ่น (ร้อยละ 66.22)

คุณลักษณะทางเศรษฐกิจ: ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอาชีพเป็นพนักงานในภาคอุตสาหกรรม รองลงมาคือ ไม่ได้ประกอบอาชีพ และเป็นผู้ประกอบการ/ ผู้บริหารในภาคอุตสาหกรรม ตามลำดับ ส่วนใหญ่มีรายได้มาจากรายได้และเงินเดือนจากองค์กรในประเทศไทย (ร้อยละ 48.34) รองลงมาคือ รายได้และเงินเดือนจากองค์กรในญี่ปุ่น (ร้อยละ 47.02) แหล่งรายได้หลังเกษียณอายุของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่มาจากเงินบำนาญ (ร้อยละ 80.79) รองลงมาคือ เงินออม (ร้อยละ 54.97) ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่สามารถระบุจำนวนเงินออมทั้งหมดสำหรับการเกษียณอายุได้ รองลงมาคือ มีเงินออมทั้งหมดสำหรับการเกษียณอายุ 20 ล้านบาท (ร้อยละ 13.25) และ 10 ล้านบาท (ร้อยละ 11.92) ตามลำดับ

ความต้องการของชาวญี่ปุ่นที่มีแนวโน้มจะเข้ามาพำนักระยะยาวในประเทศไทย

ความต้องการด้านที่อยู่อาศัยและสิ่งอำนวยความสะดวก: ชาวญี่ปุ่นต้องการที่พักที่มีความสะดวกในการดำรงชีวิต โดยมากต้องการอาศัยในที่พักที่มีลักษณะเป็นห้องพักในคอนโดมิเนียมและเซอร์วิสอะพาร์ตเมนต์ เนื่องจากเป็นที่พักอาศัยที่มีสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นอย่างเพียงพอ และตั้งอยู่ใกล้แหล่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ หรือตั้งอยู่ในทำเลที่สามารถเดินทางได้อย่างสะดวก สำหรับคุณลักษณะของที่พักอาศัยที่ชาวญี่ปุ่นต้องการคือ ที่พักที่มีความสงบ มีสภาพแวดล้อมดี ใกล้ชิดธรรมชาติ ทั้งนี้หากเป็นที่พักอาศัยแบบให้เช่าควรมีบริการซักล้างด้วย ขณะที่ข้อมูลจากแบบสอบถามพบว่า นอกจากราคา/ค่าเช่าที่ผู้ตอบแบบสอบถามร้อยละ 76.16 คำนึงถึงในการเลือกที่พักอาศัยแล้ว ชาวญี่ปุ่นต้องการที่พักที่มีความสะอาดและเรียบร้อย มีความปลอดภัย มีความสวยงาม และมีความสะดวกในการเดินทาง โดยชาวญี่ปุ่น 3 ใน 4 ต้องการเช่าที่พักอาศัยที่มีราคาไม่เกิน 100,000 เยน (ไม่เกิน 33,000 บาทโดยประมาณ) และเลือกเช่าที่พักที่มีผู้ให้เช่าเป็นชาวญี่ปุ่นหรือมีผู้ดูแลเป็นชาวญี่ปุ่น

สิ่งอำนวยความสะดวกที่ชาวญี่ปุ่นคำนึงถึง ได้แก่ ร้านอาหารญี่ปุ่น ห้างสรรพสินค้า และโรงพยาบาล โดยเฉพาะอย่างยิ่งซูเปอร์มาร์เก็ตที่มีวัตถุดิบสำหรับประกอบอาหารญี่ปุ่นที่มีคุณภาพจำหน่าย สำหรับความสะดวกในการเดินทางไปยังสถาบันทางการแพทย์/โรงพยาบาลนั้น ชาวญี่ปุ่นร้อยละ 43.71 ต้องการที่พักอาศัยที่สามารถเดินทางไปยังสถาบันทางการแพทย์ได้ภายในระยะเวลา 30 นาที และร้อยละ 33.77 ต้องการเดินทางไปยังสถาบันทางการแพทย์ได้ภายใน 15 นาที ทั้งนี้ระยะทางจากที่พักอาศัยไปยังแหล่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ที่ชาวญี่ปุ่นประมาณ 2 ใน 3 ยอมรับได้คือ ไม่เกิน 2 กิโลเมตร

ความต้องการด้านการดูแลสุขภาพ: ชาวญี่ปุ่นมีความมั่นใจในมาตรฐานการรักษาของโรงพยาบาลในประเทศไทยแม้จะมีบางโรคที่เป็นโรคเฉพาะของชาวญี่ปุ่นแพทย์ของไทยอาจจะไม่เชี่ยวชาญ และยอมรับว่าทันตแพทย์ชาวไทยมีความเชี่ยวชาญเฉพาะทางด้านทันตกรรม อย่างไรก็ตามมีชาวญี่ปุ่นจำนวนหนึ่งเดินทางกลับญี่ปุ่นเพื่อรับยาประจำตัว ทุก 3-6 เดือน

การใช้ภาษาญี่ปุ่นในการสื่อสารกับผู้ป่วยชาวญี่ปุ่นมีความจำเป็นต่อการสื่อสารเพื่อรักษาพยาบาล ในโรงพยาบาลเอกชนจึงได้พัฒนาระบบให้คำปรึกษาโดยมีแพทย์ชาวญี่ปุ่นมาให้คำปรึกษาในโรงพยาบาลเพื่อสร้างความเชื่อมั่นในการรักษาหรือจัดเตรียมล่ามภาษาญี่ปุ่นรองรับการ

ให้บริการตลอด 24 ชั่วโมง ทั้งนี้แม้ว่าจากการสำรวจจะพบชาวญี่ปุ่นถึงร้อยละ 83.44 ต้องการใช้บริการโรงพยาบาลของรัฐ แต่โรงพยาบาลรัฐในพื้นที่ไม่มีล่ามภาษาญี่ปุ่นบริการ

ความต้องการด้านจิตใจและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน: การสื่อสารด้วยภาษาญี่ปุ่นเป็นหลักของชาวญี่ปุ่นในขณะที่คนไทยส่วนมากไม่สามารถใช้ภาษาญี่ปุ่นเพื่อสื่อสารได้เป็นเงื่อนไขสำคัญที่ทำให้ชาวญี่ปุ่นไม่สามารถทำกิจกรรมขณะพำนักระยะยาวได้หลากหลายนัก ชาวญี่ปุ่นบางส่วนจึงสื่อสารโดยใช้ท่าทาง ใช้ภาษาอังกฤษ หรือใช้โปรแกรมสำเร็จรูปช่วยในการสื่อสาร ชาวญี่ปุ่นที่มาพำนักระยะยาวจึงต้องการให้มีศูนย์บริการที่มีเจ้าหน้าที่ที่สามารถสื่อสารภาษาญี่ปุ่นได้ โดยชาวญี่ปุ่นร้อยละ 51.16 ต้องการบริการให้คำปรึกษาแบบออนไลน์ และร้อยละ 34.88 ต้องการบริการให้คำปรึกษาแบบ call center

ชาวญี่ปุ่นที่มาพำนักระยะยาวในอำเภอศรีราชาจำนวนหนึ่งรู้สึกว่าการดำเนินชีวิตในศรีราชา มีความปลอดภัยโดยเฉพาะผู้ที่อาศัยในคอนโดมิเนียม/เซอร์วิสอะพาร์ตเมนต์ แต่ชาวญี่ปุ่นจำนวนหนึ่งเคยเผชิญกับเหตุการณ์ที่ไม่ปลอดภัย เช่น โดนโจรกรรมรถยนต์ รถมอเตอร์ไซด์ และเงิน อยู่ในหมู่บ้านที่ระบบรักษาความปลอดภัยของหมู่บ้านเสีย เห็นตำรวจและเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยของหมู่บ้านพกอาวุธปืนในที่สาธารณะ โดนสุนัขกัด เป็นต้น ชาวญี่ปุ่นผู้ตอบแบบสอบถามร้อยละ 37.75 จึงต้องการให้มีกล้องวงจรปิดเพื่อดูแลความปลอดภัยในบริเวณที่พักอาศัย และร้อยละ 35.10 ต้องการให้มีสถานีตำรวจประจำหมู่บ้าน

ความต้องการด้านการมีส่วนร่วมเชิงสังคมและกลไกการสนับสนุนเพื่อการปรับตัวข้ามวัฒนธรรม: การสื่อสารด้วยภาษาญี่ปุ่นเป็นหลักถือเป็นเงื่อนไขสำคัญของชาวญี่ปุ่นที่เดินทางมาพำนักระยะยาวในประเทศไทย ภาษากลายเป็นอุปสรรคสำคัญในการปรับตัวข้ามวัฒนธรรม และเป็นเงื่อนไขสำคัญในการเลือกใช้บริการต่างๆ รวมถึงการเดินทางท่องเที่ยว ชาวญี่ปุ่นที่เดินทางมาพำนักระยะยาวจึงต้องการเรียนภาษาไทยเพื่อให้สามารถสื่อสารกับคนไทยได้ ข้อมูลจากแบบสอบถามพบว่าการที่ชาวญี่ปุ่นกว่า 3 ใน 4 ต้องการเรียนคือ เรียนภาษาไทย เนื่องจากการใช้ภาษาไทยในการสื่อสารได้จะช่วยให้สามารถสื่อสารกับคนไทยเพื่อทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกัน รวมถึงสามารถหาเพื่อนชาวไทยได้

สำหรับกิจกรรมทางวัฒนธรรมที่ชาวญี่ปุ่นต้องการคือ การเยี่ยมชมแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม รวมถึงการเข้าร่วมกิจกรรมทางวัฒนธรรม ทั้งนี้กิจกรรมต่างๆ ต้องมีการบรรยายใน

ภาษาญี่ปุ่นเพื่อให้เกิดความเข้าใจข้อมูลทางวัฒนธรรมอย่างถูกต้อง ชาวญี่ปุ่นมีความต้องการสร้างปฏิสัมพันธ์กับชาวญี่ปุ่นที่อยู่ในศรีราชา และยังต้องการสร้างเครือข่ายกับคนไทยด้วย

ปัญหาสำคัญของการปรับตัวข้ามวัฒนธรรมคือ ชาวญี่ปุ่นไม่ชอบวัฒนธรรมบางอย่างของคนไทยเนื่องจากเป็นวัฒนธรรมที่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิต กระทบการทำงานร่วมกัน หรือกระทบสิทธิส่วนบุคคลของชาวญี่ปุ่น เช่น คนไทยไม่ตรงเวลา ทิ้งขยะไม่เป็นที่สกปรก ขับรถฝ่าฝืนกฎจราจร ขับรถเร็วเป็นอันตรายต่อบุคคลอื่น ปรุงอาหารไม่สะอาด/หวานเกินไป เป็นต้น

ความต้องการด้านการท่องเที่ยวและกิจกรรมนันทนาการ: ผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นมีความต้องการทำกิจกรรมที่หลากหลายทั้งการท่องเที่ยวไปยังจังหวัดต่างๆ และทำกิจกรรมต่างๆ ในพื้นที่ เช่น เล่นกอล์ฟ ตกปลา ทำอาหาร งานฝีมือ และการออกกำลังกาย เช่น วายน้ำ มวยไทย ปีนเขา เป็นต้น โดยชาวญี่ปุ่นจำนวนมากทั้งเพศหญิงและเพศชายต้องการให้มีการสอนภาษาไทย มีห้องสมุดให้บริการ หรือมีคอร์สระยะสั้นในมหาวิทยาลัย

ปัจจัยสำคัญที่ทำให้ชาวญี่ปุ่นสามารถเดินทางท่องเที่ยว และทำกิจกรรมที่ต้องการได้คือ การให้บริการรถเช่าพร้อมคนขับที่สามารถสื่อสารภาษาญี่ปุ่นได้ หรือแท็กซี่ที่คนขับสามารถสื่อสารภาษาญี่ปุ่นได้ ซึ่งปัจจุบันในพื้นที่ศรีราชาไม่มีบริการนี้

ปัญหาของผู้สูงอายุที่อยู่ระหว่างการพำนักระยะยาวในประเทศไทย: อุปสรรคสำหรับการพำนักระยะยาวในไทยที่พบในการสัมภาษณ์และสนทนากลุ่มชาวญี่ปุ่น พบ 2 ประเด็นหลัก คือ ปัญหาเกี่ยวกับการขอวีซ่า และปัญหาในการถือครองทรัพย์สิน กล่าวคือ

(1) ปัญหาเกี่ยวกับการขอวีซ่า พบว่า ไม่มีมาตรฐานของกระบวนการตรวจลงตรา เงื่อนไขการขอวีซ่ามีความยุ่งยาก เช่น ต้องใช้หลักฐานทางการเงิน ทำให้ชาวญี่ปุ่นที่ไม่ชอบความยุ่งยาก หรือมีคุณสมบัติโดยเฉพาะคุณสมบัติทางการเงินไม่เป็นไปตามเงื่อนไขการขอวีซ่าแต่ละประเภท เลือกใช้บริการของบริษัทเอกชนที่รับทำวีซ่าเป็นผู้จัดเตรียม/จัดทำเอกสารให้แม้จะมีราคาค่าบริการที่ค่อนข้างสูง

(2) ปัญหาในการถือครองทรัพย์สิน การใช้วีซ่าแบบพำนักระยะยาว เช่น การตรวจลงตราสำหรับคนต่างชาติดำเนินอายุ 50 ปีขึ้นไป เข้ามาเพื่อพักผ่อน โดยพำนักได้ 1 ปี (Non-Immigrant Visa “O-A” Long Stay) และ Visa Non-Immigrant “O” ติดตามครอบครัว ตามเงื่อนไขแล้วไม่

สามารถทำงานในประเทศไทย จึงไม่สามารถครอบครองอสังหาริมทรัพย์ได้ซึ่งเป็นเงื่อนไขที่ไม่ส่งเสริมให้เกิดการใช้จ่ายเมื่อมาพำนักระยะยาว และแสดงให้เห็นว่าภาครัฐของไทยอาจไม่ได้ส่งเสริมให้มีการพำนักระยะยาวในระยะเวลาต่อเนื่องยาวนาน

การแก้ไขปัญหของภาครัฐของไทยด้วยการเพิ่มการตรวจลงตราประเภทคนอยู่ชั่วคราว รหัส O – X พำนักระยะยาว 10 ปี (Non – Immigrant Visa “O – X” Long Stay) ที่ให้สิทธิประโยชน์ที่ตอบสนองความต้องการของผู้พำนักระยะยาวมากกว่าการตรวจลงตราประเภทอื่นๆ อย่างไรก็ตาม เงื่อนไขที่ยากมากขึ้นจึงไม่น่าจะช่วยส่งเสริมการพำนักระยะยาวของชาวญี่ปุ่นได้มากนัก เช่น ต้องรายงานตัวด้วยตนเองต่อเจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมืองทุก ๆ 1 ปีเพื่อตรวจสอบคุณสมบัติและเอกสารประกอบ

การจัดกลุ่มชาวญี่ปุ่นที่มีแนวโน้มจะเข้ามาพำนักระยะยาวในประเทศไทยตามคุณลักษณะและความต้องการ

การจัดกลุ่มชาวญี่ปุ่นที่มีแนวโน้มจะเข้ามาพำนักระยะยาวในประเทศไทย คำนึงถึงคุณลักษณะที่ประกอบด้วย 4 มิติ คือ มิติประชากรศาสตร์ มิติเศรษฐกิจ และมิติครอบครัว โดยนำการวิเคราะห์จัดกลุ่ม (cluster analysis) แบบเชิงชั้น (hierarchical clustering) ใช้ค่าการวัดความห่างยูคลิดยกกำลังสอง (squared Euclidean distance) แต่จะมีปัญหาเรื่องหน่วยการวิเคราะห์ที่เป็นคนละหน่วยกันทำให้ระยะห่างจะมากขึ้น ได้แก้ไขปัญหโดยการทำให้ตัวแปรทุกตัวอยู่ในมาตรฐานเดียวกัน (standardized values) และใช้วิธีการของวอร์ด (Ward' s method) กำหนดจำนวนกลุ่มที่เหมาะสม ทั้งนี้เพราะสามารถช่วยจัดคุณลักษณะในกลุ่มเดียวกันให้มีความคล้ายคลึงกันมากที่สุด (minimize intra-cluster distances) และจัดให้ต่างกลุ่มมีความแตกต่างกันมากที่สุด (maximize inter-cluster distances) มาวิเคราะห์ ผลการวิเคราะห์ สามารถแบ่งกลุ่มผู้สูงอายุในชุมชนออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มคนโสด/ไม่มีภาระต้องดูแลครอบครัว (กลุ่ม A) มี 41 คน (ร้อยละ 27.15)ส่วนใหญ่เป็นชาวญี่ปุ่นชาย มีอายุเฉลี่ย 58 ปี และมีสถานภาพโสด/อยู่คนเดียว/หย่า/หม้าย สำหรับมิติด้านเศรษฐกิจ พบว่าส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยไม่เกิน 5 ล้านบาทต่อเดือน และครอบครัวมีรายได้ไม่เกิน 10 ล้านบาทต่อเดือน โดยมีเงินออมสำหรับการเกษียณอายุประมาณ 10.14 ล้านบาท และคาดว่าจะมีเงินบำนาญรายเดือน 1.49 แสนบาท ส่วนมิติครอบครัว พบว่ามีบุตรที่ยังมีชีวิตไม่เกิน 1 คน และมีสมาชิกในครัวเรือน 1.46 คน โดยเป็นกลุ่มที่ปัจจุบันและในอนาคตอีก 10 ปี ไม่ต้องรับผิดชอบดูแล

สมาชิกในครัวเรือน ดังนั้น ลักษณะของชาวญี่ปุ่นที่มีแนวโน้มจะเข้ามาพำนักระยะยาวในประเทศไทย คือ กลุ่มคนโสด มีรายได้มีเงินออมพอประมาณ ไม่มีภาระที่ต้องรับผิดชอบดูแลสมาชิกในครัวเรือน

กลุ่มชายชาวญี่ปุ่นมีครอบครัว/มีภาระต้องดูแลครอบครัว (กลุ่ม B) มี 94 คน (ร้อยละ 62.25) ส่วนใหญ่เป็นชาวญี่ปุ่นชาย มีอายุเฉลี่ย 59 ปี และมีสถานภาพแต่งงานและมีคู่สมรส สำหรับมิติด้านเศรษฐกิจ พบว่า 3 ใน 5 มีรายได้เฉลี่ยมากกว่า 5 ล้านบาทต่อเดือน และครอบครัวมีรายได้ไม่เกิน 10 ล้านบาทต่อเดือน โดยมีเงินออมสำหรับการเกษียณอายุประมาณ 19.13 ล้านบาท และคาดว่าจะมีเงินบำนาญรายเดือน 1.49 แสนบาท ส่วนมิติครอบครัว พบว่ามีบุตรที่ยังมีชีวิตเกือบ 2 คน และมีสมาชิกในครัวเรือนเกือบ 3 คน โดยเป็นกลุ่มที่ปัจจุบันและในอนาคตอีก 10 ปี ยังมีภาระต้องรับผิดชอบดูแลสมาชิกในครัวเรือน ดังนั้น ลักษณะของชาวญี่ปุ่นที่มีแนวโน้มจะเข้ามาพำนักระยะยาวในประเทศไทย คือ **กลุ่มคนมีครอบครัว มีรายได้มีเงินออมสูงกว่ากลุ่มอื่น แต่มีภาระที่ต้องรับผิดชอบดูแลสมาชิกในครัวเรือน**

กลุ่มหญิงชาวญี่ปุ่นมีครอบครัว/มีภาระต้องดูแลครอบครัว (กลุ่ม C) มี 16 คน (ร้อยละ 10.60) ส่วนใหญ่เป็นหญิงชาวญี่ปุ่น มีอายุเฉลี่ย 58 ปี และมีสถานภาพแต่งงานและมีคู่สมรส สำหรับมิติด้านเศรษฐกิจ พบว่า 4 ใน 5 มีรายได้เฉลี่ยมากกว่า 5 ล้านบาทต่อเดือน อย่างไรก็ตามพบว่ามีมากกว่า 2 ใน 5 ครอบครัวมีรายได้เกิน 10 ล้านบาทต่อเดือน โดยมีเงินออมสำหรับการเกษียณอายุประมาณ 12.38 ล้านบาท และคาดว่าจะมีเงินบำนาญรายเดือน 2.43 แสนบาท ส่วนมิติครอบครัว พบว่ามีบุตรที่ยังมีชีวิต 2 คน และมีสมาชิกในครัวเรือนเกือบ 3 คน โดยเป็นกลุ่มที่ปัจจุบันและในอนาคตอีก 10 ปี ยังมีภาระต้องรับผิดชอบดูแลสมาชิกในครัวเรือน ดังนั้น ลักษณะของชาวญี่ปุ่นที่มีแนวโน้มจะเข้ามาพำนักระยะยาวในประเทศไทย คือ **กลุ่มคนมีครอบครัว มีรายได้จากครอบครัวสนับสนุน และมีภาระที่ต้องรับผิดชอบดูแลสมาชิกในครัวเรือน**

รูปแบบการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวในประเทศไทยโดยเน้นพื้นที่ภาคตะวันออกเพื่อรองรับผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่น

การจัดการการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวเพื่อรองรับผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นในประเทศไทยมีปัจจัยผลักดันสำคัญ คือ นโยบายรัฐบาลของรัฐบาลญี่ปุ่น ปัจจัยดึงดูด คือ อากาศและสภาพแวดล้อมของไทย กับค่าครองชีพ อย่างไรก็ตามจากการเก็บรวบรวมข้อมูลการจัดการท่องเที่ยวเพื่อรองรับการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวพบว่า ผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นมีเป้าหมายในการมาพำนักระยะยาวในประเทศไทย คือ ต้องการใช้ชีวิตได้อย่างสงบ สบาย ปลอดภัย ในช่วงระยะเวลาหนึ่ง งานชิ้นนี้จึงเสนอ

รูปแบบการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวเพื่อรองรับผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นแบบสบายๆ ณ ศรีราชา: เมืองที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ โดยมีลักษณะ (1) ความสบายกาย (2) ความสบายใจ บนเงื่อนไขจำเป็น คือ ความพร้อมเชิงโครงสร้างและสาธารณูปโภคในการดูแลผู้สูงอายุ กล่าวคือ

(1) ความสบายกาย : (i) การได้พักอาศัยในอาคารที่ออกแบบและปรับปรุงให้เหมาะสมกับการพำนักของผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่น มีสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็น ในสภาพอากาศ สภาพแวดล้อมที่ดี มีความเงียบสงบ มีความปลอดภัย (ii) การได้รับประทานอาหารที่ผ่านการปรุงด้วยวัตถุดิบที่ดี อาหารมีความสะอาด มีคุณภาพ มีความสะดวกในการเดินทาง (iii) มีสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เหมาะสม อยู่ใกล้สถานพยาบาลและสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็น (iv) มีบริการด้านสุขภาพที่มีมาตรฐานและเป็นที่ยอมรับ

(2) ความสบายใจ: การสร้างให้แก่ผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นสามารถพำนักอาศัยในศรีราชาได้อย่างสบายใจจึงเป็นการจัดเตรียมให้ผู้สูงอายุสามารถดำเนินวิถีชีวิตหรือธรรมเนียมปฏิบัติที่จำเป็นของชาวญี่ปุ่น สามารถเชื่อมต่อกับวัฒนธรรม/ชุมชนชาวญี่ปุ่นได้อยู่เสมอเพื่อให้ผู้สูงอายุที่พำนักในศรีราชา ยังคงรับรู้การคงอยู่ของวัฒนธรรมหรือความเป็นญี่ปุ่นโดยไม่รู้สึกละเลย การสร้างโอกาสให้ชาวญี่ปุ่นสามารถเชื่อมต่อกับวัฒนธรรมดั้งเดิมจึงเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อให้ชาวญี่ปุ่นสามารถใช้ชีวิตอยู่ได้ง่าย

แนวทางการออกแบบเมืองเพื่อรองรับชาวญี่ปุ่นสูงอายุที่สามารถใช้ชีวิตอย่างสบายใจจึงประกอบด้วย (i) ที่พักอาศัย ตกแต่งด้วยของตกแต่งเหมือนกับที่พักในประเทศญี่ปุ่น (ii) อาหารที่มีรสชาติของอาหารญี่ปุ่น มีเครื่องเคียง เครื่องดื่ม ตามที่ชาวญี่ปุ่นนิยม เช่น บ๊วยดอง เหล้าบ๊วย เพื่อให้ยังคงรู้สึกถึงความเป็นญี่ปุ่น (iii) สร้างสถานที่ หรือสร้างโอกาสให้ชาวญี่ปุ่นที่พำนักในศรีราชาสามารถสร้างปฏิสัมพันธ์กับชุมชนคนญี่ปุ่นในพื้นที่ได้ (iv) มีผู้ดูแลที่สามารถพูดภาษาญี่ปุ่นได้ (v) การให้บริการด้านสุขภาพต้องได้รับความคุ้มครองจากระบบประกันชีวิตที่คนญี่ปุ่นใช้ และมีคนดูแลที่สามารถสื่อสารภาษาญี่ปุ่นได้อย่างถูกต้อง (vi) จัดบริการต่างๆ โดยคำนึงถึงหลักการจัดการบริการสำหรับผู้สูงอายุ (vii) มีเทคโนโลยีที่สามารถใช้เข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่ต้องการได้ ทั้งการรับชมทีวีจากประเทศญี่ปุ่น และเพื่อให้เข้าถึงข้อมูลต่างๆ ของพื้นที่ศรีราชา ทั้งนี้แหล่งข้อมูลเกี่ยวกับที่พัก ร้านอาหาร แหล่งท่องเที่ยว และกิจกรรมต่างๆ ในศรีราชาควรมีให้บริการในภาษาญี่ปุ่น

รูปแบบการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวเพื่อรองรับผู้สูงอายุ
ชาวญี่ปุ่นแบบสบายๆ (Kaiteki Style) ณ ศรีราชา:
เมืองที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ

สบายกาย

- ที่พักอาศัยมีสิ่งอำนวยความสะดวกปลอดภัย และสงบ
- มีอาหารที่มีคุณภาพ
- สภาพแวดล้อมทางกายภาพมีความปลอดภัย มีความสะดวกในการเดินทาง
- มีบริการสุขภาพที่มีมาตรฐาน

สบายใจ

- สร้างความรู้สึกให้เสมือนอยู่ในประเทศญี่ปุ่น (ที่พักอาศัย อาหาร สถานที่ทำกิจกรรม/พบปะระหว่างกัน)
- มีผู้ดูแล/ผู้ให้บริการที่สื่อสารภาษาญี่ปุ่นได้
- บริการสุขภาพได้รับความคุ้มครองจากระบบประกันสุขภาพ
- มีบริการและเทคโนโลยีที่เอื้อต่อการเข้าถึงข้อมูลโดยใช้ภาษาญี่ปุ่น

เงื่อนไข: ความพร้อมเชิงโครงสร้างและสาธารณูปโภคในการดูแลผู้สูงอายุ

- สร้างลักษณะทางกายภาพที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุพื้นที่สาธารณะมีมาตรฐาน ปลอดภัย อำนวยความสะดวก
- พัฒนาระบบการตรวจลงตราให้มีมาตรฐาน
- พัฒนาบุคลากรทั้งภาคเอกชนและภาครัฐที่เกี่ยวข้องเพื่อรองรับการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวของผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่น

เงื่อนไขจำเป็น คือ

(i) มีลักษณะทางกายภาพที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ: หน่วยงานภาครัฐผู้รับผิดชอบพื้นที่ควรมีนโยบายเพื่อส่งเสริมและมีบทบาทสำคัญในการผลักดันให้เมืองศรีราชาเป็นเมืองที่มีความเป็นมิตรกับผู้สูงอายุ สำหรับแนวทางการพัฒนาเมืองให้มีความเป็นมิตรกับผู้สูงอายุนั้นมีประเด็นที่ภาครัฐต้องดำเนินการ คือ สิ่งแวดล้อมทางกายภาพของเมือง คือการออกแบบทางกายภาพเพื่อให้สภาพแวดล้อมมีความสะดวกและปลอดภัยสำหรับผู้สูงอายุ ซึ่งต้องพิจารณาถึง 1) สภาพพื้นที่ภายนอก และตัวอาคาร (outdoor spaces and buildings) 2) การจัดการระบบคมนาคม (transportation) และ 3) การจัดการที่พักอาศัย (housing) แนวทางการออกแบบพื้นที่สาธารณะที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุจะต้องคำนึงถึง ความสะดวก มีความเพียงพอ ความปลอดภัย และมีความสะอาด

(ii) มีระบบบริการสาธารณะด้านการตรวจลงตราที่มีมาตรฐาน มีกระบวนการให้บริการให้มีความสะดวก รวดเร็ว ถูกต้อง มีมาตรฐาน และมีประสิทธิภาพ

(iii) การพัฒนาบุคลากรเพื่อรองรับการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวของชาวญี่ปุ่น หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนควรดำเนินการพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาญี่ปุ่นของบุคลากรอย่างจริงจัง จัดตั้งศูนย์ดูแลด้านการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวเพื่อเป็นแหล่งเผยแพร่ข้อมูลแก่ชาวญี่ปุ่น รวมถึงปรับปรุงอุปกรณ์ด้านการสื่อสารต่างๆ เช่น ป้ายประชาสัมพันธ์ เว็บไซต์ ข้อมูลเกี่ยวกับบริการสาธารณะต่างๆ ที่จำเป็นให้สามารถสื่อสารได้ถูกต้อง และมีความทันสมัย เพื่อให้ศรีราชาเป็นพื้นที่ที่สามารถแลกเปลี่ยนข่าวสารกับผู้สูงอายุได้และพัฒนาไปสู่เมืองที่มีความเป็นมิตรกับผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นได้

อภิปรายผลการศึกษา

การอภิปรายผลการศึกษามีประเด็นที่น่าสนใจ ดังนี้

ผลการจัดกลุ่มชาวญี่ปุ่นที่มีแนวโน้มจะเข้ามาพำนักระยะยาวในประเทศไทยตามคุณลักษณะและความต้องการ พบว่า สามารถแบ่งกลุ่มผู้สูงอายุในชุมชนออกเป็น 3 กลุ่ม คือ (1) กลุ่มคนโสด/ไม่มีภาระต้องดูแลครอบครัว (กลุ่ม A) คือ กลุ่มคนโสด มีรายได้มีเงินออมพอประมาณ ไม่มีภาระที่ต้องรับผิดชอบดูแลสมาชิกในครัวเรือน (2) กลุ่มชายชาวญี่ปุ่นมีครอบครัว/มีภาระต้องดูแลครอบครัว (กลุ่ม B) คือ กลุ่มคนมีครอบครัว มีรายได้มีเงินออมสูงกว่ากลุ่มอื่น แต่มีภาระที่ต้องรับผิดชอบดูแลสมาชิกในครัวเรือน (3) กลุ่มหญิงชาวญี่ปุ่นมีครอบครัว/มีภาระต้องดูแลครอบครัว (กลุ่ม C) คือ กลุ่มคนมีครอบครัว มีรายได้จากครอบครัวสนับสนุน และมีภาระที่ต้องรับผิดชอบดูแลสมาชิกในครัวเรือน ซึ่งทั้ง 3 กลุ่ม มีประเด็นที่ต่างกันที่น่าสนใจ คือ การมี/ไม่มีภาระที่ต้องรับผิดชอบดูแลสมาชิกในครัวเรือนทั้งในปัจจุบันและในอนาคต โดยกลุ่ม B และกลุ่ม C เป็นกลุ่มที่มีภาระต้องดูแลครอบครัวทั้งในปัจจุบันและในอนาคตซึ่งสอดคล้องกับคุณลักษณะของกลุ่ม คือ เป็นกลุ่มที่มีสถานะเป็นคนมีครอบครัว

หากนำประเด็นความต้องการของชาวญี่ปุ่นที่มีแนวโน้มจะเข้ามาพำนักระยะยาวในประเทศไทยจำแนกตามคุณลักษณะ 3 กลุ่ม พบว่า โดยภาพรวมทั้ง 3 กลุ่มมีแนวโน้มความต้องการด้านต่างๆค่อนข้างใกล้เคียงกัน เช่น เหตุผลสำคัญของการมาพำนักระยะยาวในประเทศไทย คือ ค่าครองชีพและสภาพภูมิอากาศ แต่หากพิจารณากลุ่ม C เทียบกับกลุ่มอื่นพบว่ามีความต้องการในรายละเอียดที่มีค่าร้อยละเกินร้อยละ 50 และแตกต่างจากกลุ่มอื่นอยู่บางประเด็น ได้แก่ ประเภทที่พักอาศัยที่คาดว่าจะมาพำนักระยะยาว คือ serviced apartment โดยจะเลือกที่พักอาศัยโดยพิจารณาจากทั้งราคา/ค่าเช่า ความสะอาดและเรียบร้อย ความปลอดภัยในการพักอาศัย และความสวยงามของที่พัก ขณะที่กลุ่ม A และ B พิจารณาราคา/ค่าเช่าเป็นหลัก กลุ่ม C ต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกใกล้ที่พัก คือ โรงพยาบาล ซูเปอร์มาร์เก็ตอาหารญี่ปุ่น และห้างสรรพสินค้า กลุ่ม C ร้อยละ 80 ต้องการล่ามแปลเวลาที่เข้ารับการรักษา ต้องการสถานีตำรวจประจำหมู่บ้าน ต้องการเข้าร่วมกิจกรรมทางวัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่น โดยต้องการให้มีบุคลากรแนะนำกิจกรรม/แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ต้องการพบเพื่อน/ชุมชนญี่ปุ่นทุกๆ 2-3 วัน นอกจากนี้ แม้ทั้ง 3 กลุ่มจะต้องการเรียนภาษาไทยเหมือนกัน แต่กลุ่ม C มีกิจกรรมที่ต้องการเรียนที่โดดเด่นกว่า คือ กิจกรรมร้อยมาลัย และเรียนทำอาหารไทย สาเหตุสำคัญที่ทำให้ความต้องการในประเด็นต่างๆ ต่างจากกลุ่ม A และ B อาจเป็น

เพราะกลุ่ม C ส่วนใหญ่เป็นชาวญี่ปุ่นเพศหญิง จึงทำให้มีความต้องการต่างจากกลุ่ม A และกลุ่ม B ที่ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ซึ่งข้อค้นพบนี้มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวของชาวญี่ปุ่นโดยสามารถใช้ออกแบบบริการที่จะตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นแต่ละกลุ่มได้เหมาะสมยิ่งขึ้น

สำหรับรูปแบบการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวในประเทศไทยงานวิจัยนี้เสนอ รูปแบบการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวเพื่อรองรับผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นแบบสบายๆ ณ ศรีราชา: เมืองที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ นั้น การเสนอรูปแบบข้างต้นมีฐานความคิดมาจากคำว่า สบาย หรือ 快適: kaiteki) ในภาษาญี่ปุ่น ซึ่งมีรากศัพท์จากคำว่า 快(kai) หมายถึง ความสุข ความสะดวกสบาย ความสนุกสนาน และคำว่า 適(teki) หมายถึง ความเหมาะสม ดังนั้นคำว่า 快適(kaiteki) จึงหมายถึง ความสบายที่มีนัยของความหมายทั้งความสะดวกสบายที่ทำให้เกิดความสบายกายและสบายใจอันนำไปสู่ความสุขในชีวิต การพัฒนาการท่องเที่ยวบนฐานคิดของ kaiteki จึงเป็นรูปแบบการพำนักระยะยาวเพื่อรองรับผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นจึงต้องทำให้เกิด

(1) ความสบายกาย จาก (i) การได้พักอาศัยในอาคารที่ออกแบบและปรับปรุงให้เหมาะสมกับการพำนักของผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่น มีสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็น มีสภาพอากาศ สภาพแวดล้อมที่ดี มีความเงียบสงบ มีความปลอดภัย (ii) การได้รับประทานอาหารที่ผ่านการปรุงด้วยวัตถุดิบที่ดี อาหารสะอาด มีคุณภาพ มีความสะดวกในการเดินทาง (iii) มีสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เหมาะสม อยู่ใกล้สถานพยาบาลและสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็น (iv) มีบริการด้านสุขภาพที่มีมาตรฐานและเป็นที่ยอมรับ

(2) ความสบายใจ คือ การสร้างให้แก่ผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นสามารถพำนักระยะยาวอย่างสบายใจให้ความสำคัญกับการจัดเตรียมให้ผู้สูงอายุสามารถดำเนินวิถีชีวิตหรือธรรมเนียมปฏิบัติที่จำเป็นของชาวญี่ปุ่น สามารถเชื่อมต่อกับวัฒนธรรม/ชุมชนชาวญี่ปุ่นได้อยู่เสมอเพื่อให้ชาวญี่ปุ่นสามารถใช้ชีวิตอยู่ในต่างถิ่นได้ง่าย

การใช้ชีวิตอยู่อย่างสบายเป็นสิ่งสำคัญที่ชาวญี่ปุ่นต้องการเมื่อมาพำนักระยะยาวในศรีราชา แต่ปัญหาสำคัญประการหนึ่งของชาวญี่ปุ่นที่เดินทางมาพำนักระยะยาวคือ ชาวญี่ปุ่นมีความสามารถด้านภาษาอังกฤษและภาษาไทยทั้งการฟัง พูด อ่าน เขียนอยู่ในระดับไม่สามารถใช้งานได้มากที่สุด รองลงมาคือ สามารถใช้งานได้เล็กน้อยแต่ใช้ในการสนทนาไม่ได้ ขณะที่คนไทยโดยเฉพาะผู้ที่อยู่ใน

ส่วนบริการที่ไม่สามารถใช้ภาษาญี่ปุ่นได้ ปัญหานี้สอดคล้องกับการศึกษาของวิล โทโมตะ (2547) และ ศรีสุตา โสภา (2556) ซึ่งระบุปัญหาสำคัญในการให้บริการนักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่นในจังหวัดเชียงใหม่ คือ ผู้ให้บริการขาดทักษะทางภาษา งานวิจัยนี้จึงมีข้อเสนอแนะในประเด็นการสร้างความสะดวกสบายให้แก่ผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นในการพำนักระยะยาว คือ การมีผู้ให้บริการที่สามารถใช้ภาษาญี่ปุ่นได้ เช่น กลุ่มภาษาญี่ปุ่นในโรงพยาบาล ผู้ปฏิบัติงานในสถานประกอบการต่างๆ เจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการของภาครัฐ คนขับรถแท็กซี่/รถจ้างเหมา เป็นต้น ทั้งนี้ในกรณีของผู้ดูแลด้านสุขภาพนั้นการศึกษาของ พัฒน์นรี ศรีสุภาโอร และณัฐพล อัสสระรัตน์ (2552) เสนอว่า การสร้างการยอมรับในผู้ดูแลชาวไทยของผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่น ต้องคำนึงถึงการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล รองลงมาคือ การรับรู้บุคลิกการทำงานของแรงงานไทย ระยะห่างทางมรรยาททางสังคม และระยะห่างทางเศรษฐกิจ

รูปแบบการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวที่นำเสนอนี้มีบางประเด็นคล้ายคลึงกับงานวิจัยที่ผ่านมา เช่น ประเด็นด้านการยอมรับในมาตรฐานการรักษาพยาบาล และความต้องการล่ามภาษาญี่ปุ่น สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิชญลักษณ์ พิชญกุล และอดิศักดิ์ ธีรานุพัฒนา (2561) ซึ่งพบว่า ด้านการรักษาพยาบาล ชาวญี่ปุ่นในจังหวัดเชียงใหม่รู้สึกว่าคุณภาพการรักษาพยาบาลดีกว่าที่เคยคิดไว้ และจะแนะนำชาวญี่ปุ่นให้ไปโรงพยาบาลเอกชนที่มีล่ามภาษาญี่ปุ่น

ด้านความปลอดภัยที่พบว่าชาวญี่ปุ่นมีความกังวลต่อความปลอดภัยและผลกระทบจากการขับขีของคนไทย สอดคล้องกับ งานวิจัยของ พิชญลักษณ์ พิชญกุล และอดิศักดิ์ ธีรานุพัฒนา (2561) ซึ่งพบว่า ชาวญี่ปุ่นที่อาศัยในจังหวัดเชียงใหม่ก็มีความกังวลในประเด็นนี้และต้องการความปลอดภัยบนท้องถนนเช่นกัน

สำหรับประเด็นความสบายใจซึ่งเสนอให้มีการออกแบบ/จัดเตรียมให้ผู้สูงอายุสามารถดำเนินวิถีชีวิตหรือธรรมเนียมปฏิบัติที่จำเป็นของชาวญี่ปุ่นได้ขณะพำนักอาศัยในต่างถิ่น สามารถเชื่อมต่อกับวัฒนธรรม/ชุมชนชาวญี่ปุ่นได้อยู่เสมอเพื่อให้ชาวญี่ปุ่นสามารถใช้ชีวิตอยู่ในต่างถิ่นได้ง่ายนั้นสอดคล้องกับประเด็นด้านการปรับตัวของคนญี่ปุ่นที่ศึกษาโดย สุดปรารถนา ดวงแก้ว (2558) พบว่า ในประเด็นพื้นที่ที่เปิดโอกาสให้ทำกิจกรรมระหว่างชาวญี่ปุ่นด้วยกัน รวมถึงระหว่างชาวญี่ปุ่นกับชาวนั้น การปรับตัวของคนญี่ปุ่นที่พำนักระยะยาวในเชียงใหม่มีระดับการปรับตัวแตกต่างกัน โดยผู้ที่เข้ากลุ่มตอบว่าตนเองสามารถปรับตัวได้ดีและมีการติดต่อกับคนไทยท้องถิ่นมากกว่าผู้ที่ไม่เข้ากลุ่ม เนื่องจากการเข้ากลุ่มเป็นการสร้างทุนทางสังคมอย่างหนึ่ง อย่างไรก็ตามยังพบว่าผู้ที่ไม่เข้ากลุ่มบางคนสามารถ

ปรับตัวได้ดีแม้ว่าคนญี่ปุ่นกลุ่มนี้ไม่เข้ากลุ่มแต่ก็สามารถสร้างทุนทางสังคมเองโดยการสร้างผ่านรูปแบบความสัมพันธ์แบบส่วนตัว

สำหรับประเด็นการสร้างการท่องเที่ยวให้เกิดความสบายใจยังมีปัจจัยเสริมที่เกิดจากการได้พำนักระยะยาวในต่างประเทศด้วย กล่าวคือ การศึกษาของ Masami Takeuchi (2012) ให้เหตุผลสนับสนุนว่าการพำนักระยะยาวของชาวญี่ปุ่นในต่างประเทศจะช่วยให้ชาวญี่ปุ่นรู้สึกสบายใจได้เนื่องจาก การไปอยู่ต่างประเทศหลังเกษียณถือเป็นการปลดปล่อยจากบทบาทหน้าที่ทางสังคมพร้อมทั้งรักษาระยะห่างของวัฒนธรรมของตนเองกับวัฒนธรรมของประเทศที่ไปอยู่ได้ให้เหมาะสมได้ ทำให้ชาวญี่ปุ่นยังคงสามารถสร้างความเป็นส่วนตัว แต่ยังคงสนุกกับการใช้ชีวิตเพราะไม่ถูกรบกวนจากสายตาเพื่อนบ้าน สร้างความรู้สึกภูมิใจต่อตนเองที่ได้อาศัยอยู่ในวัฒนธรรมที่แตกต่างออกไป และการได้อยู่ในสิ่งแวดล้อมใหม่ๆ ยังเป็นการกระตุ้นให้ดูแลตนเองด้วย

สำหรับเงื่อนไขสำคัญที่ชาวญี่ปุ่นที่เดินทางมาพำนักระยะยาวต้องการให้ปรับปรุง คือ บริการด้านการตรวจลงตราซึ่งผลการศึกษาพบว่าชาวญี่ปุ่นต้องการให้มีระบบบริการสาธารณะด้านการตรวจลงตราที่มีมาตรฐาน มีกระบวนการให้บริการให้มีความสะดวก ถูกต้อง และมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับสภาพปัญหาที่พิกษุลักษณะ พิกษุกุลและอดิศักดิ์ ธีรานุพัฒนา (2561) พบว่า ชาวญี่ปุ่นส่วนใหญ่ไม่พึงพอใจบริการด้านวีซ่าของสำนักงานตรวจคนเข้าเมืองเนื่องจากรอคิวนานและใช้เอกสารจำนวนมาก อีกทั้งมีปัญหาเรื่องความสุภาพของเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการและภาษาที่ใช้ในการสื่อสารซึ่งควรปรับปรุงอย่างเร่งด่วน

นอกจากนี้งานชิ้นนี้ยังเสนอให้ต้องมีการออกแบบเมืองเพื่อรองรับชาวญี่ปุ่นสูงอายุซึ่งครอบคลุมทั้งลักษณะโครงสร้างทางกายภาพที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ และการออกแบบที่พักอาศัย โดยคำนึงถึงผู้พักอาศัยสูงอายุชาวญี่ปุ่น มีสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการพำนักระยะยาว มีการจัดการเพื่อสื่อสารข้อมูลให้แก่ผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นที่พำนักระยะยาวผ่าน ศูนย์บริการข้อมูล เว็บไซต์ ไลน์ หรือแอปพลิเคชันต่างๆ ในภาษาญี่ปุ่น ต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน ทั้งนี้ภาครัฐควรมีบทบาทหลักในการจัดเตรียมโครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพในพื้นที่สาธารณะเพื่อรองรับการอยู่อาศัยของผู้สูงอายุ เช่น ความกว้างของทางเท้า จุดบริการขึ้นรถสาธารณะ ทางข้ามถนน ต้องมีความกว้างเหมาะสมและมีความปลอดภัยต่อการเดินทางของผู้สูงอายุ เป็นต้น

ในกรณีพื้นที่เทศบาลศรีราชาถือว่ามีความพร้อมในเชิงกายภาพค่อนข้างมาก โดยเฉพาะตำแหน่ง/ระยะห่างของสถานที่ซึ่งเป็นแหล่งอำนวยความสะดวกต่างๆ กับที่พักอาศัยสมัยใหม่ เช่น

คอนโดมิเนียมหรือเซอร์วิสอพาร์ทเมนต์ อย่างไรก็ตามการกำหนดทิศทางการพัฒนาเมืองสู่เมืองที่มีความเป็นมิตรต่อผู้สูงอายุต้องอาศัยการขับเคลื่อนของหน่วยงานรัฐหลายส่วนทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นผู้รับผิดชอบพื้นที่ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงคมนาคม กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ โดยองค์กรในระดับท้องถิ่นต้องแสดงบทบาทในกำหนดทิศทางการพัฒนาที่มีเครือข่ายหน่วยงานภาครัฐอื่นๆ ร่วมรับผิดชอบ

บทบาทสำคัญอีกประการของหน่วยงานในระดับท้องถิ่นคือ การสร้างความร่วมมือกับภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง เช่น กลุ่มผู้ประกอบการให้เช่า/ขายอสังหาริมทรัพย์ ร้านอาหารญี่ปุ่น ห้างสรรพสินค้า รถสาธารณะ เป็นต้น เพื่อร่วมวางแผนออกแบบการท่องเที่ยว และดำเนินการปรับพื้นที่รับผิดชอบของตนเองเพื่อรองรับผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่น โดยหน่วยงานรัฐอาจจัดทำโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาว เพื่อดำเนินการประชาสัมพันธ์ให้เกิดการรับรู้ในวงกว้าง และเป็นโอกาสในการกระตุ้นให้ผู้ประกอบการดำเนินการปรับปรุงพื้นที่เพื่อรองรับการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุ

การดำเนินการของภาครัฐยังสามารถปรับเพิ่มบทบาทเป็นผู้ตรวจสอบมาตรฐานผู้ประกอบการที่ต้องการเข้าร่วมโครงการเพื่อการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวของผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่น เพื่อประเมินคุณลักษณะในการให้บริการว่ามีความเหมาะสมสำหรับการพำนักระยะยาวของผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นหรือไม่ เช่น ลักษณะอาคาร ห้องพัก การออกแบบ คุณภาพของวัตถุดิบ เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันหน่วยงานท้องถิ่นเจ้าของพื้นที่ยังไม่มีความต้องการพัฒนาเพื่อรองรับการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวแก่ผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่น ดังนั้นหากมีบริบทและทิศทางการพัฒนาที่เหมาะสมในอนาคตควรศึกษาบทบาทของหน่วยงานระดับท้องถิ่นในการส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวของชาวญี่ปุ่นรวมถึงการศึกษารูปแบบที่เหมาะสมในการดำเนินการของหน่วยงานภาครัฐในฐานะหน่วยงานตรวจสอบมาตรฐานของอาคารและสิ่งปลูกสร้างที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ

ปัจจุบันคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นในพื้นที่ศรีราชาเป็นไปตามศักยภาพทางเศรษฐกิจของแต่ละครอบครัว ซึ่งผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นจำนวนหนึ่งมองว่าการพำนักอย่างสบายกาย สบายใจนี้นอกจากจะช่วยรักษาระยะห่างกับวัฒนธรรมญี่ปุ่นแล้วยังช่วยรักษาสายสัมพันธ์กับวัฒนธรรมแผ่นดินเกิดไว้ได้ในระดับที่เหมาะสม การพำนักระยะยาวในไทยจึงช่วยนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายปรัชญาการใช้ชีวิต สามารถดำเนินชีวิตโดยรู้สึกถึงคุณค่าของการมีชีวิตอยู่ (worth of living) ตาม

ปรัชญาในการดำเนินชีวิตของคนญี่ปุ่นที่ชื่อ “ikigai” ซึ่งเป็นคำถามที่ทำให้ตระหนักถึงเป้าหมายและคุณค่าของชีวิต นำไปสู่การดำเนินชีวิตที่สร้างความสุขและสุขภาพที่ดีของร่างกาย จิตใจ และจิตวิญญาณ ผ่านกระบวนการการรู้สึกตัวและการค้นพบตัวตน (กมลกานต์ โกศลกาญจน์, 2560) ดังเช่น ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 12 และ 13 ระบุว่าการทำงานระยะยาวในไทยทำให้ตนเองได้ดูแลหลาน ทำให้ชีวิตมีประโยชน์ต่อลูกหลาน “ปีนี้ผมอายุ 76 ปี อยู่ญี่ปุ่นมาตลอดนะ ก็คิดเหมือนกันว่าอยากอยู่ต่างประเทศ พอดีลูกชายคนที่สอง บอกว่าอยากให้มารับส่งหลานไปโรงเรียน ลูกสะใภ้ก็ทำงาน งานยุ่ง ก็เลยอยากให้ภรรยาผมทำกับข้าวให้ ที่มานี้ก็มีเหตุผลนี้ด้วยนะ” สอดคล้องกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 2 ที่รู้สึกว่าการทำงานระยะยาวในไทยทำให้ชีวิตมีความสงบและไม่มีความกังวลใดใด และทำให้สามารถใช้ชีวิตทุกวันได้อย่างดีที่สุด

“1. 晴耕雨読せいこう-うどく(SEIKOU-UDOKU)

晴れた日には田畑を耕し、雨の日には家にこもって
読書をすること。悠々自適の生活を送ることをいう

(ในวันที่แดดจัดออกไปพรวนดินในสวน ในวันที่ฝนตกเก็บตัวอยู่ในบ้านอ่าน

หนังสือ เป็นการใช้ชีวิตจากการเกษียณอายุที่เรียบง่ายและสะดวกสบายเป็นอิสระ

จากความกังวลทางโลก)

2. 日々是好日 にちにちこれこうじつ(NICHINICHIKOREKOUJITSU)

どんな日でも毎日は新鮮で最高にいい日だという意味です。

(ทุกวันมีความสดใหม่และเป็นวันที่ดีที่สุด)”

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ 2

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา

ผลการศึกษาพบว่าพื้นที่เทศบาลศรีราชาถือว่ามีความพร้อมในเชิงกายภาพค่อนข้างมาก โดยเฉพาะตำแหน่ง/ระยะห่างของสถานที่ซึ่งเป็นแหล่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เช่น โรงพยาบาล ห้างสรรพสินค้า ร้านอาหารญี่ปุ่น ซูเปอร์มาเก็ตอาหารญี่ปุ่น เป็นต้น กับอาคารที่พักอาศัยสมัยใหม่ เช่น คอนโดมิเนียมหรือเซอร์วิสอพาร์ทเมนต์นั้น มีระยะทางไม่ไกลมากนัก สามารถเดินทางได้ค่อนข้างสะดวก สอดคล้องกับความต้องการของชาวญี่ปุ่นที่พำนักระยะยาวในพื้นที่ศรีราชาและพื้นที่ใกล้เคียง ประกอบกับมีปัจจัยสนับสนุน คือ สภาพภูมิประเทศติดทะเล และศรีราชาเป็นพื้นที่สำหรับการพักอาศัยของชาวญี่ปุ่นที่ทำงานในพื้นที่จังหวัดชลบุรีและจังหวัดระยอง ดังนั้น พื้นที่เมืองศรีราชาจึงเป็นพื้นที่ยุทธศาสตร์สำหรับดำเนินการพัฒนาต่อไปในอนาคต ซึ่งการพัฒนาพื้นที่นี้ให้สำเร็จจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนและโดยเฉพาะอย่างยิ่งภาครัฐจำเป็นต้องส่งเสริมด้วยมาตรการเชิงนโยบาย ดังนี้

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา จัดทำนโยบายเพื่อส่งเสริมการพำนักระยะยาวในพื้นที่ศรีราชาให้แก่กลุ่มเป้าหมายผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่น ทั้งนี้ควรเพิ่มพื้นที่เมืองศรีราชาในโครงการรณรงค์เพื่อส่งเสริมด้านการพำนักระยะยาวแก่ชาวญี่ปุ่น และดำเนินการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างการรับรู้อย่างต่อเนื่อง

ผู้บริหารเทศบาลเมืองศรีราชาในฐานะที่เป็นภาครัฐผู้รับผิดชอบพื้นที่ที่ต้องแสดงบทบาทนำการพัฒนาเมืองสู่เมืองที่มีความเป็นมิตรต่อผู้สูงอายุควบคู่กับส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวสำหรับชาวญี่ปุ่น โดยทำหน้าที่กำหนดทิศทางการพัฒนาที่มีเครือข่ายหน่วยงานภาครัฐอื่นๆ ได้แก่ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงคมนาคม กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ร่วมรับผิดชอบ

เทศบาลเมืองศรีราชาต้องสร้างความร่วมมือกับภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง เช่น กลุ่มผู้ประกอบการให้เช่า/ขายอสังหาริมทรัพย์ ร้านอาหารญี่ปุ่น ห้างสรรพสินค้า รถสาธารณะ เป็นต้น เพื่อร่วมวางแผนออกแบบการท่องเที่ยว และดำเนินการปรับพื้นที่รับผิดชอบของตนเองเพื่อรองรับผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่น โดยอาจจัดทำโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาว เพื่อดำเนินการ

ประชาสัมพันธ์ให้เกิดการรับรู้ในวงกว้าง และเป็นโอกาสในการกระตุ้นให้ผู้ประกอบการดำเนินการปรับปรุงพื้นที่เพื่อรองรับการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุ

เทศบาลเมืองศรีราชายังสามารถทำหน้าที่เป็นผู้ตรวจสอบมาตรฐานผู้ประกอบการที่ต้องการเข้าร่วมโครงการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวของผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่น เพื่อประเมินความพร้อมในการให้บริการว่ามีความเหมาะสมสำหรับการพำนักระยะยาวของผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นหรือไม่ เช่น ลักษณะอาคารห้องพัก การออกแบบ คุณภาพของอาหาร เป็นต้น

สำหรับผู้ประกอบการ มีสิ่งที่จะต้องคำนึงถึงเพื่อพัฒนาการบริการรองรับการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่น คือ

- การปรับปรุงบริการโดยคำนึงถึงการให้บริการที่ทำให้ผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นรู้สึกและสามารถดำเนินวิถีชีวิตแบบชาวญี่ปุ่นได้เช่น ออกแบบที่พักอาศัยโดยตกแต่งเลียนแบบบ้านที่พักอาศัยในญี่ปุ่น ปรุงรสอาหารโดยใช้วัตถุดิบสำคัญจากญี่ปุ่น มีผู้ให้บริการที่สามารถใช้ภาษาญี่ปุ่นได้ เป็นต้น

- ออกแบบบริการเพื่อรองรับความต้องการของผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นโดยคำนึงถึงความต้องการของกลุ่มเป้าหมายที่มีเพศต่างกัน

- ออกแบบบริการใหม่เพื่อให้บริการด้านข้อมูลและอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นให้สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างสบายในพื้นที่ศรีราชาและบริเวณใกล้เคียง เช่น ศูนย์บริการข้อมูลเพื่อการท่องเที่ยว หรือข้อมูลเพื่อการดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพชีวิตที่ดี ศูนย์บริการล่ามไทย-ญี่ปุ่น เป็นต้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

เนื่องจากปัจจุบันหน่วยงานท้องถิ่นเจ้าของพื้นที่ยังไม่มีความต้องการพัฒนาเพื่อรองรับการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวแก่ผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่น ดังนั้นหากมีบริบทและทิศทางการพัฒนาที่เหมาะสมในอนาคตควรศึกษาบทบาทของท้องถิ่นในการส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวของชาวญี่ปุ่น รวมถึงการศึกษารูปแบบที่เหมาะสมในการดำเนินการของหน่วยงานภาครัฐในฐานะหน่วยงานตรวจสอบมาตรฐานของอาคารและสิ่งปลูกสร้างที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ

ผลผลิต (Output)

(5.1) ผลงานตีพิมพ์ในวารสารวิชาการทั้งในระดับชาติ และนานาชาติ

-

(5.2) การยื่นจดสิทธิบัตร

-

(5.3) ผลงานเชิงพาณิชย์

-

(5.4) ผลงานเชิงสาธารณะ (เน้นประโยชน์ต่อสังคม ชุมชน ท้องถิ่น)

นำเสนอรูปแบบการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวเพื่อรองรับผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ตลอดจนแวดวงวิชาการ โดยคณะผู้วิจัยจัดทำทสรูปผู้บริหารขนาดยาวเพื่อส่งให้กับ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ เช่น เทศบาลเมืองศรีราชา และผู้ประกอบการภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง เกี่ยวข้อง เช่น ผู้ประกอบการที่พักอาศัย เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

กมลกานต์ โกศลกาญจน์. (8 พฤศจิกายน 2560). Ikigai อิคิไก ความลับเบื้องหลังอายุยืนร้อยปีของคนญี่ปุ่น. เข้าถึงได้จาก <https://themomentum.co/ikigai-japanese-secret/>

กรมการกงสุล. (2562ก). รายชื่อประเทศ/ดินแดนที่ได้รับยกเว้นการตรวจลงตราเพื่อการท่องเที่ยว และสามารถพำนักอยู่ในราชอาณาจักรได้ไม่เกิน 30 วัน. เข้าถึงได้จาก <http://www.consular.go.th/main/th/services/1287/19766-%E0%B8%A3%E0%B8%B2%E0%B8%A2%E0%B8%8A%E0%B8%B7%E0%B9%88%E0%B8%AD%E0%B8%9B%E0%B8%A3%E0%B8%B0%E0%B9%80%E0%B8%97%E0%B8%A8%E0%B8%94%E0%B8%B4%E0%B8%99%E0%B9%81%E0%B8%94%E0%B8%99%E0%B8%97%E0%B8%B5%E0%B9%88%E0%B9%84%E0%B8%94%E0%B9%89%E0%B8%A3%E0%B8%B1%E0%B8%9A%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B8%A2%E0%B8%81%E0%B9%80%E0%B8%A7%E0%B9%89%E0%B8%99%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B8%95%E0%B8%A3%E0%B8%A7%E0%B8%88%E0%B8%A5%E0%B8%87%E0%B8%95%E0%B8%A3%E0%B8%B2.html>

กรมการกงสุล. (2562ข). การตรวจลงตราสำหรับคนต่างชาติที่อายุ 50 ปีขึ้นไป เข้ามาเพื่อพักผ่อน โดยพำนักได้ 1 ปี (Non-Immigrant Visa “O-A” Long Stay). เข้าถึงได้จาก <http://www.consular.go.th/main/th/services/1287/19769-%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B8%95%E0%B8%A3%E0%B8%A7%E0%B8%88%E0%B8%A5%E0%B8%87%E0%B8%95%E0%B8%A3%E0%B8%B2%E0%B8%AA%E0%B8%B3%E0%B8%AB%E0%B8%A3%E0%B8%B1%E0%B8%9A%E0%B8%84%E0%B8%99%E0%B8%95%E0%B9%88%E0%B8%B2%E0%B8%87%E0%B8%8A%E0%B8%B2%E0%B8%95%E0%B8%B4%E0%B8%97%E0%B8%B5%E0%B9%88%E0%B8%AD%E0%B8%B2%E0%B8%A2%E0%B8%B8-50-%E0%B8%9B%E0%B8%B5%E0%B8%82%E0%B8%B6%E0%B9%89%E0%B8%99%E0%B9%84%E0%B8%9B-%E0%B9%80%E0%B8%82.html>

_____. (2562ค). การตรวจลงตราประเภทคนอยู่ชั่วคราว รหัส O-X พำนักระยะยาว 10 ปี (Non-Immigrant visa “O-X” long stay). เข้าถึงได้จาก <http://www.consular.go.th/main/th/services/1287/80816%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B8%95%E0%B8%A3%E0%B8%A7%E0%B8%88%E0%B8%A5%E0%B8%87%E0%B8%95%E0%B8%A3%E0%B8%B2%E0%B8%9B%E0%B8%A3%E0%B8%B0%E0%B9%80%E0%B8%A0%E0%B8%97%E0%B8%84%E0%B8%99%E0%B8%AD%E0%B8%A2%E0%B8%B9%E0%B9%88%E0%B8%8A%E0%B8%B1%E0%B9%88%E0%B8%A7%E0%B8%84%E0%B8%A3%E0%B8%B2%E0%B8%A7-%E0%B8%A3%E0%B8%AB%E0%B8%B1%E0%B8%AA-O-%E2%80%93-X-%E0%B8%9E%E0%B8%B3%E0%B8%99%E0%B8%B1%E0%B8%81%E0%B8%A3.html>

_____. (2562ง). Visa Non-Immigrant “O” ติดตามครอบครัว. เข้าถึงได้จาก <http://www.consular.go.th/main/th/services/1287/104719-Visa-Non-Immigrant-%E2%80%9CO%E2%80%9D-%E0%B8%95%E0%B8%B4%E0%B8%94%E0%B8%95%E0%B8%B2%E0%B8%A1%E0%B8%84%E0%B8%A3%E0%B8%AD%E0%B8%9A%E0%B8%84%E0%B8%A3%E0%B8%B1%E0%B8%A7.html>

_____. (2562จ). ประเภทและหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการตรวจลงตราประเภทต่างๆ. เข้าถึงได้จาก <http://www.consular.go.th/main/th/services/1287/19765-ประเภทและหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการตรวจลงตราประเภทต่าง.html#touristvisa>

กรณีศึกษา ขวัญอารีย์ และภุชงค์ เสนานุช. (2549) “ เอกสารประกอบการประชุมคณะทำงานจัดทำแนวทางการจัดบริการสังคมรูปแบบกลุ่มพึ่งพา (Group Home) และบริการดูแลที่บ้าน (Home Care) สำหรับผู้พิการและผู้สูงอายุในชุมชน” สำนักพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ วันศุกร์ที่ 25 สิงหาคม 2549 ห้องราชาวดี 2 โรงแรมปรินิพาเลซ กรุงเทพมหานคร, 2549.

- จำเนียร ชุณหโสภาค. (2554). การศึกษาเพื่อจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาและส่งเสริมธุรกิจการ
ท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวของไทย (พ.ศ. 2554-2560). *วารสารดุสิตบัณฑิตทาง
สังคมศาสตร์* (ฉบับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์),1(2),24-37.
- จิรพร ศรีพัฒนานุกุลกิจ และเศกสิน ศรีพัฒนานุกุลกิจ. (2547). รายงานการวิจัยเรื่องความต้องการ
และความพึงพอใจของชาวต่างชาติในการพำนักระยะยาวในจังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่:
สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- เฉลิมพล แจ่มจันทร์และอรไท โสภารัตน์. (2555). การพำนักระยะยาวของคณิญี่ปุ่นในจังหวัดเชียงใหม่
: การวิเคราะห์ปัจจัยกำหนดในช่วงก่อนและหลังการพำนัก. *วารสารญี่ปุ่นศึกษา*, 29(1),
16-34.
- ดวงใจ หล่อธนวิชย์. (2547). การส่งเสริมการพำนักระยะยาวของญี่ปุ่น. *วารสารศิลปศาสตร์*,4(1),
134-143.
- เทียนแก้ว เลี่ยมสุวรรณ. (2558). ข้อเสนอทางเลือกการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุที่สอดคล้องกับ
ความต้องการและเงื่อนไขทางสังคมในชุมชนจังหวัดชลบุรี. ดุษฎีนิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎี
บัณฑิต, สาขาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และชุมชน, บัณฑิตวิทยาลัย,
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ธนาศรี สัมพันธ์รักษ์ เพ็ชรยิ้ม และคณะ. (2560). *สุขตามวัย : สิ่งแวดล้อมสรรค์สร้างที่เป็นมิตรกับ
ผู้สูงอายุ*. กรุงเทพฯ: อี.ที.ฯ.
- เบญจรัตน์ มรรยาทอ่อน. (ม.ป.ป.). Visit world campaign-meeting the 2010 challenge. *จุล
สารวิชาการอิเล็กทรอนิกส์การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย*. เข้าถึงได้จาก
http://www.etatjournal.com/upload/260/Visit_World_Campagine.pdf
- ผู้สูงอายุบุกเชียงใหม่คาดปีหน้าญี่ปุ่นเพิ่มขึ้น 20 %. (2551).*สยามรัฐ*(25 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2551)

พินิตา อนันตนาท. (2557, กรกฎาคม-กันยายน). ข้อเสนอยุทธศาสตร์ตลาดแรงงาน: การศึกษาภูมิหลังทางวัฒนธรรม และการใช้ชีวิตของกลุ่มเป้าหมายให้มากขึ้น. *วารสารการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย*, (3). เข้าถึงได้จาก <http://www.etatjournal.com/web/menu-read-web-etatjournal/menu-2014/menu-2014-jul-sep/606-32557-longstay>)

พัฒน์นรี ศรีสุภโอสาร และณัฐพล อัสสระรัตน์. (2555). อิทธิพลของระยะห่างทางจิตใจและภาพลักษณ์ของ ประเทศที่มีผลต่อการยอมรับผู้ดูแลสุขภาพผู้สูงอายุชาวไทยโดยผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่น. *วารสารเครือข่ายญี่ปุ่นศึกษา*, 2(1), 20-36.

พิชญลักษณ์ พิชญกุล และอดิศักดิ์ ธีรานุพัฒนา. (2561). การรับรู้เกี่ยวกับเชียงใหม่ของกลุ่มชาวญี่ปุ่นสูงอายุที่พำนักระยะยาว. *วารสารเครือข่ายญี่ปุ่นศึกษา*, 8(2), 38-57.

ระพีพรรณ คำหอม, อภิญญา เวชยชัย, อัญมณี บุรณกานนท์, ทิพาภรณ์ โพธิ์ถวิล, ณัฐฐา สนิทวงศ์ณ อยุธยา, ปิยะฉัตร ชื่นตระกูล, สดใส คุ่มทรัพย์อนันต์, สายใจ สิ้นสมบุรณ์, และวิระพันธ์ ไชยศิริ. (2547). *ปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการบริการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขตชนบท*. รายงานการวิจัยเสนอสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา. (2551). *รายงานเรื่องรูปแบบที่พักแบบพำนักระยะยาวที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.

วรางคณา ก่อเกียรติพิทักษ์ และดวงพร ภิญโญพันธ์. (2553). ข้อเสนอแนะบางประการต่อผลทางเศรษฐกิจและสังคมจากการพำนักระยะยาวของชาวญี่ปุ่นในประเทศไทย. *วารสารญี่ปุ่นศึกษา*, 26(2), 53-70.

วารชต์ มัชฌิมบุรุษ. (2554). ส่วนประสมตลาดการท่องเที่ยวพำนักระยะยาวสำหรับนักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่นที่พำนักระยะยาวในจังหวัดเชียงใหม่. *วารสารมหาวิทยาลัยนเรศวร: วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี*, 19(พิเศษ), 80-88.

วารชต์ มัชฌิมบุรุษ. (2556). การตลาดการท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่นที่พำนักระยะยาวในจังหวัดเชียงใหม่. *วารสารการบริการและการท่องเที่ยวไทย*, 8(2), 48-61.

- วิไล โทโมตะ. (2547). *ปัจจัยที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่นให้มาท่องเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่*.
การค้นคว้าอิสระศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาเศรษฐศาสตร์การเมือง, บัณฑิตวิทยาลัย,
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ศรีสุตา โสภา. (2556). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของชาวญี่ปุ่นที่มาพำนักระยะยาว (Long
stay) ในจังหวัดเชียงใหม่*. รายงานประจำวิชา 751409 ภาคการศึกษาที่ 2/ 2556, คณะ
เศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ศศิพัฒน์ ยอดเพชร. (2549). *สวัสดิการผู้สูงอายุ: แนวคิดและวิธีการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์*.
พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: มิสเตอร์ก๊อปปี้.
- สมศักดิ์ ศรีสันติสุข. (2539). *สังคมวิทยาภาวะสูงอายุ: ความเป็นจริงและการคาดการณ์ในสังคมไทย*.
กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สถานเอกอัครราชทูตญี่ปุ่นประจำประเทศไทย. (June 11, 2018). จำนวนประชากรชาวญี่ปุ่นแยก
ตามอาชีพและจังหวัด. Retrieved 13 June 2019. [https://www.th.emb-
japan.go.jp/th/jis/publ/pub3_49/pub9.htm](https://www.th.emb-japan.go.jp/th/jis/publ/pub3_49/pub9.htm)
- สุดปรารถนา ดวงแก้ว. (2558). การปรับตัวทางวัฒนธรรมของคนญี่ปุ่นวัยหลังเกษียณที่พำนักระยะ
ยาวในจังหวัดเชียงใหม่ ประเทศไทย. *วารสารญี่ปุ่นศึกษา*, 31(2),57-76.
- อรชร มณีสงฆ์ และพัชรา ตันติประภา. (2561, มกราคม-มิถุนายน). ความพึงพอใจต่อบรรยากาศ
การตลาดกับความตั้งใจในการมาซ้ำของผู้มาเยือนแหล่งท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวใน
จังหวัดเชียงใหม่. *วารสารวิชาการการท่องเที่ยวไทยนานาชาติ*, 14(1).
- อัญญาพัศศา จันทร์ชลอ, อัสวิทย์ อิทธิภิรมย์ และฉันทนา จันทร์บรรจง. (2560). ข้อเสนอแนะทาง
การพัฒนาธุรกิจที่พำนักระยะยาว สำหรับชาวญี่ปุ่นสูงอายุในจังหวัดเชียงใหม่. *วารสารสห
วิทยาการ*, 14(1), 25-39.
- อัญญาพัศศา จันทร์ชลอ. (2560). มุมมองและแนวโน้มของธุรกิจที่พำนักระยะยาวสำหรับชาวญี่ปุ่น
สูงอายุในจังหวัดเชียงใหม่. *วารสารเครือข่ายญี่ปุ่นศึกษา*. ฉบับพิเศษ, 204-220.

- Funck, Carolin and Coope, Malcolm. (2015). *Japanese tourism: Spaces, places and structures*. New York: Berghahn.
- JTB Tourism Research & Consulting Co. (2019). *ロングステイ (long stay)*. Retrieved from <https://www.tourism.jp/tourism-database/glossary/longstay/>
- Laubunjong, C. (2005). *Pattern of caregiving for elderly by Their families in the rural community of Suratthani Province*. Doctor of Education Thesis in Population Education, Mahidol University.
- Ono, Mayumi. (2010). Long-stay tourism: Elderly Japanese tourists in the Cameron Highlands, Malaysia. *Senri Ethnological Studies*, 76, 95-110.
- Ono, Mayumi. (2012). Emerging 'Look Malaysia' in Japanese tourism-related mobility. Retrieved from https://www.academia.edu/8188178/Emerging_Look_Malaysia_in_Japanese_Tourism-Related_Mobility
- Ono, Mayumi. (2008). Long-stay tourism and international retirement migration: Japanese retirees in Malaysia. Yamashita et al., eds. *Transnational Migration in East Asia Senri Ethnological Reports*, 77, 151-162.
- Hongsrannagon, P. (2005). Advisory facilities for long-stay Japanese senior travelers in Chiangmai. *Journal of Humanities*, 8(2), 58-66.
- The Washington Times. (2016). A way of life in peril: Japan confronts a future with an aging population and needing new blood. Retrieved from <http://www.washingtontimes.com/news/2016/mar/2/editorial-japan-confronts-future-with-aging-popula/>

World Health Organization. (2007). *Global Age-friendly Cities: A Guide*. Retrieved from https://www.who.int/ageing/publications/Global_age_friendly_cities_Guide_English.pdf

World Health Organization. (2018, January). Proposed working definition of an older person in Africa for the MDS Project. Retrieved from <https://www.who.int/healthinfo/survey/ageingdefnolder/en/>.

Yoshida, Emi. (2015). *International retirement migration in Thailand from the perspective of welfare and social participation*. Retrieved from <http://www.kuas.cu.ac.jp/wp-content/uploads/2015/10/Emi-Yoshida.pdf>

Yoshida, Reiji. (2016). *Japan census report shows surge in elderly population, many living alone*. Retrieved from <http://www.japantimes.co.jp/news/2016/06/29/national/japan-census-report-shows-surge-elderly-population-many-living-alone/#.V7LQJh97IU>

一般財団法人 ロングステイ財団(Long Stay Foundation). (2019). *ロングステイ財団について*. Retrieved from <https://www.longstay.or.jp/about/history/>(in Japanese)

Ministry of Foreign Affairs of Japan. (14 July 2017), *タイ王国(Kingdom of Thailand): 基礎データ* Retrieved 13 June 2019. <https://www.mofa.go.jp/mofaj/area/thailand/data.html>(in Japanese)

Embassy of Japan in Thailand. (June 11, 2018). *海外在留邦人数調査統計*. Retrieved 13 June 2019. https://www.th.emb-japan.go.jp/itpr_ja/consular_zairyu17.html (in Japanese)

日本年金機構(Japan pension service). (2019). 海外居住で現況届を提出される方、海外へ住所を移される方、海外居住で引っ越しされる方、海外居住者で海外の口座へ年金の振り込みを希望される方. Retrieved from <https://www.nenkin.go.jp/service/jukyu/tetsuduki/kyotsu/jukyu/20150129.html>(in Japanese)

Takeuchi, M. (2012). Living Abroad After Retirement: A Discussion on the Psychological Aspects of Japanese Long-Term Stayers in Thailand. *Multicultural Relations*, 9, 3-19. (in Japanese)

海外移住情報(Immigration & emigration manual). (2019). 海外居住時の年金関連情報. Retrieved from <http://www.interq.or.jp/tokyo/ystation/nenkin.html> (in Japanese)

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
เครื่องมือการวิจัยเชิงปริมาณ

แบบสอบถาม (アンケート)

งานวิจัยเรื่อง รูปแบบของการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวเพื่อรองรับผู้สูงอายุ
ชาวญี่ปุ่นในประเทศไทย

Models of Long-stay Tourism at Thailand for the Japanese Elderly
(日本の高齢者のタイでの長期滞在型モデル)

คุณลักษณะและความต้องการของชาวญี่ปุ่นที่มีแนวโน้มจะเข้ามาพำนักระยะยาวในประเทศไทย
題名 タイでの長期滞在の傾向がある日本人の特徴とニーズ

สำหรับเจ้าหน้าที่ (スタッフのため)

- 1) ผู้ตอบแบบสอบถามชาวญี่ปุ่นที่อาศัยอยู่ในประเทศญี่ปุ่น
(日本に住んでいるとアンケートに答えた方)
- 2) ผู้ตอบแบบสอบถามชาวญี่ปุ่นที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย
(タイに住んでいるとアンケートに答えた方)

ส่วนที่ 1 คุณลักษณะของชาวญี่ปุ่นที่มีแนวโน้มจะเข้ามาพำนักระยะยาวในประเทศไทย

パート1 タイでの長期滞在の傾向がある日本人の特徴

1. 性別(เพศ)

1) 男性(ชาย)

2) 女性(หญิง)

2. 年齢.....歳(อายุ.....ปี)

3. 出身地 (都道府県) ..... (ภูมิภาคจังหวัด.....)

4. 現在の住所(ที่อยู่ปัจจุบัน)
- 1) 日本(ประเทศญี่ปุ่น)
- 2) タイ(ประเทศไทย)
5. 現在の住居の種類(ประเภทที่อยู่อาศัยในปัจจุบัน)
- 1) คอนโดมิเนียม(คอนโดมิเนียม)
- 2) サービスアパートメント(service apartment)
- 3) タウンハウス(ทาวน์เฮ้าส์)
- 4) 一軒家(บ้านเดี่ยวของตนเอง)
- 5) 貸家(บ้านเช่า)
- 6) タイ人配偶者の家(บ้านของคู่สมรส)
- 7) タイ人又は日本人の友達の家(บ้านเพื่อนชาวไทยหรือชาวญี่ปุ่น)
- 8) その他 (記入) .....(อื่นๆ (ระบุ).....)
6. あなたの言語能力 (ความสามารถทางภาษาของท่าน)
- あなたの言語能力レベルの番号を表に入力してください。
- (กรุณากรอกตัวเลขระดับความสามารถทางภาษาของท่านลงในตาราง)
- 0 = まったくできない(ไม่สามารถใช้งานได้)
- 1 = すこしできる(สามารถใช้งานได้เล็กน้อย แต่ใช้ในการสนทนาไม่ได้)
- 2 = できる(สามารถใช้งานและสนทนาได้แต่ไม่ดีนัก)
- 3 = かなりできる(สามารถใช้งานและสนทนาได้ดี)

能力レベル (ระดับ ความสามารถ)	英語 (ภาษาอังกฤษ)	タイ語 (ภาษาไทย)	その他の言語 (ภาษาอื่นๆ) 記入してください (โปรดระบุ.....)	その他の言語 (ภาษาอื่นๆ) 記入してください (โปรดระบุ.....)
聞く(ฟัง)				
話す(พูด)				
読む(อ่าน)				
書く(เขียน)				

7. あなたはタイへ来たことがありますか。(ท่านเคยเดินทางมาประเทศไทยหรือไม่)
- 1) あります。..... 回
(เคยเดินทางมา เคยเดินทางมาประเทศไทย ..... ครั้ง)
- 2) ありません。(10 番へ) (ไม่เคยเดินทางมาประเทศไทย (ข้ามไปตอบข้อ 10))
8. タイへ来た理由 (複数選択可能) (วัตถุประสงค์ที่เดินทางมาประเทศไทย) (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)
- 1) 観光(ท่องเที่ยว) 2) 仕事(ทำงาน)
 3) 住む(อยู่อาศัย) 4) その他 (記入) .....
(อื่นๆ) (ระบุ)).....
9. タイに滞在した/している期間(ระยะเวลาที่ท่านเดินทางมาประเทศไทยแต่ละครั้ง โดยประมาณ)
- 1) 2 週間以内(ระยะเวลาไม่เกิน 2 สัปดาห์)
 2) 2 週間以上 - 3 ヶ月(มากกว่า 2 สัปดาห์ - 3 เดือน)
 3) 3 ヶ月以上 - 1 年間(มากกว่า 3 เดือน - 1 ปี)
 4) 1 年間以上 - 3 年間(มากกว่า 1 ปี - 3 ปี)
 5) 3 年間以上(มากกว่า 3 ปี)
 6) その他 (記入) .....
อื่นๆ (ระบุ) .....

家族と住宅の特性(ลักษณะครอบครัวและที่อยู่อาศัย)

10. 現在の婚姻状況(สถานภาพการสมรสในปัจจุบัน)
- 1) 独身 / 一人暮らし / 離婚 / 寡婦(โสด/อยู่คนเดียว/หย่า/หม้าย)
 2) 結婚 配偶者はタイ人(แต่งงานและมีคู่สมรสเป็นคนไทย)
 3) 結婚 配偶者は日本人(แต่งงานและมีคู่สมรสเป็นคนญี่ปุ่น)
 4) その他 (記入) .....
อื่นๆ (ระบุ) .....
11. 存命の) 子供..... 人(จำนวนบุตรที่ยังมีชีวิต.....คน)
12. 家族内 6 5 歳以上の高齢者の人数..... 人
(จำนวนผู้สูงอายุในครัวเรือนที่มีอายุมากกว่า 65 ปี..... คน)

13. 現在、同居している家族の人数..... 人
(จำนวนสมาชิกที่อาศัยในครัวเรือน.....คน)
14. あなたの家族の経済依存状態(ภาวะการพึ่งพิงของครอบครัวของท่านเป็นอย่างไร)
- 1) なただけの収入で家計を支えている
(ท่านรับผิดชอบดูแลสมาชิกในครัวเรือนทั้งหมด)
- 2) なたを含む複数名の収入で家計を支えている
(ท่านรับผิดชอบดูแลสมาชิกในครัวเรือนบางส่วน)
- 3) なた以外の方が家計を支えている
(ท่านไม่ต้องรับผิดชอบดูแลสมาชิกในครัวเรือนเลย)
15. 次の 10 年間あなたの家族の経済依存状態はどうかと思いますか。
(ท่านคิดว่าภาวะการพึ่งพิงของครอบครัวของท่านในอีก 10 ปีข้างหน้าจะเป็นอย่างไร)
- 1) なただけの収入で家計を支えることができる
(ท่านรับผิดชอบดูแลสมาชิกในครัวเรือนทั้งหมด)
- 2) なたを含む複数名の収入で家計を支えることができる
(ท่านรับผิดชอบดูแลสมาชิกในครัวเรือนบางส่วน)
- 3) なた以外の方が家計を支えることができる
(ท่านไม่ต้องรับผิดชอบดูแลสมาชิกในครัวเรือนเลย)

健康の属性とヘルスケアの必要性

(คุณลักษณะด้านสุขภาพและความจำเป็นในการดูแลด้านสุขภาพ)

16. 現在の健康状態(ภาวะสุขภาพปัจจุบัน)
- 1) 良好(ดี)
- 2) 服用している薬がある(มียาต้องทาน)
- 3) 日本での治療または療養が必要(ต้องรักษาและพักฟื้น)
17. 現在の健康保険加入(การเป็นสมาชิกประกันสุขภาพในปัจจุบัน)
- 1) 日本で(ที่ญี่ปุ่น)   2) タイで(ที่ไทย)
- 3) どちらも(ทั้งสองที่)   4) 加入していない(ไม่ได้สมัครเป็นสมาชิก)
18. 定年後の健康保険加入(การเป็นสมาชิกประกันสุขภาพหลังเกษียณอายุ)
- 1) 加入していない(ไม่เป็นสมาชิก/ไม่มี)
- 2) 加入している(เป็นสมาชิก/มีประกัน ที่ .....
- 2.1) 日本で(ที่ญี่ปุ่น)   2.2) タイで(ที่ไทย) 2.3) どちらも(ทั้งสองที่)

 經濟狀態(คุณลักษณะทางเศรษฐกิจ)

19. 現在の職業(ปัจจุบันท่านประกอบอาชีพใด)

- 1) 起業家/農業管理者(ผู้ประกอบการ/ผู้บริหารภาคเกษตรกรรม)
  - 2) 起業家/企業幹部(ผู้ประกอบการ/ผู้บริหารในภาคอุตสาหกรรม)
  - 3) 起業家/金融機関の幹部(ผู้ประกอบการ/ผู้บริหารในภาคธุรกิจการเงิน)
  - 4) 農業の従事者(พนักงานในภาคเกษตรกรรม)
  - 5) 企業の従業員(พนักงานในภาคอุตสาหกรรม)
  - 6) 金融機関の従業員(พนักงานในภาคธุรกิจการเงิน)
  - 7) 教育機関の人材(บุคลากรในสถาบันการศึกษา)
  - 8) 無職(ไม่ได้ประกอบอาชีพ)
  - 9) 自営業(การประกอบธุรกิจส่วนตัว)
  - 10) 定年退職(เกษียณอายุ)
  - 11) その他 (記入) .....
- (อื่นๆ (ระบุ) .....

20. 現在の収入源 (แหล่งรายได้ปัจจุบัน)複数選択可能(เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

- 1) 年金 (เงินบำนาญ)
  - 2) 貯金 (เงินออม)
  - 3) 日本での所得や給与 (รายได้และเงินเดือนจากองค์กรในญี่ปุ่น)
  - 4) タイでの収入 (รายได้และเงินเดือนจากองค์กรในประเทศไทย)
  - 5) 配偶者の収入(รายได้ของคู่สมรส)
  - 6) その他 (記入) .....
- (อื่นๆ (ระบุ).....)

21. 定年後の収入源 (แหล่งรายได้หลังเกษียณ)複数選択可能(เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

- 1) 年金 (เงินบำนาญ)
  - 2) 貯金 (เงินออม)
  - 3) 日本での所得や給与 (รายได้และเงินเดือนจากองค์กรในญี่ปุ่น)
  - 4) タイでの収入 (รายได้และเงินเดือนจากองค์กรในประเทศไทย)
  - 5) 配偶者の収入(รายได้ของคู่สมรส)
  - 6) その他 (記入) .....
- (อื่นๆ (ระบุ).....)

22. 現在の月の収入(ปัจจุบันท่านมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน.....เยน/เดือน)

- 1)100 万円未満(น้อยกว่า 1 ล้านบาท)
- 2)100-200 万円(1-2 ล้านบาท)
- 3) 200-300 万円(2-3 ล้านบาท)
- 4) 300-400 万円(3-4 ล้านบาท)
- 5) 400-500 万円(4-5 ล้านบาท)
- 6) 500-600 万円(5-6 ล้านบาท)
- 7) 600-700 万円(6-7 ล้านบาท)
- 8) 700-800 万円(7-8 ล้านบาท)
- 9) 800-900 万円(8-9 ล้านบาท)
- 10) 900-1000 万円(9-10 ล้านบาท)
- 11) 1000-1500 万円(10-15 ล้านบาท)
- 12) 1500 万円以上(มากกว่า15 ล้านบาท)

23. 現在の家族の月の収入(ปัจจุบันครอบครัวของท่านมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน.....เยน/เดือน)

- 1)100 万円未満(น้อยกว่า 1 ล้านบาท)
- 2)100-200 万円(1-2 ล้านบาท)
- 3) 200-300 万円(2-3 ล้านบาท)
- 4) 300-400 万円(3-4 ล้านบาท)
- 5) 400-500 万円(4-5 ล้านบาท)
- 6) 500-600 万円(5-6 ล้านบาท)
- 7) 600-700 万円(6-7 ล้านบาท)
- 8) 700-800 万円(7-8 ล้านบาท)
- 9) 800-900 万円(8-9 ล้านบาท)
- 10) 900-1000 万円(9-10 ล้านบาท)
- 11) 1000-1500 万円(10-15 ล้านบาท)
- 12) 1500 万円以上(มากกว่า15 ล้านบาท)

24. 退職後の貯蓄総額..... 円
(ปัจจุบันท่านมีเงินออมทั้งหมดสำหรับการเกษียณอายุ ประมาณ .....เยน)

25. 退職後には、毎月の推定年金..... 円あります。
(ท่านคิดว่าเมื่อเกษียณอายุท่านจะมีเงินบำนาญรายเดือนประมาณ.....เยน/เดือน)

26. 1 ヶ月あたりのタイでの長期滞在の予測生活費

(ค่าครองชีพที่คาดว่าจะใช้ในการพำนักระยะยาวในประเทศไทยต่อเดือน)

- 1) 40 万円以上 (มากกว่า 400,000 เยน)
- 2) 30-40 万円 (3 -400,000 เยน)
- 3) 25-30 万円 (250,000 -300,000 เยน)
- 4) 20-25 万円 (2 -250,000 เยน)
- 5) 15-20 万円 (150,000 -200,000 เยน)
- 6) 10-15 万円 (1-150,000 เยน)
- 7) 10 万円未満 (น้อยกว่า 100,000 เยน)

27. 1 ヶ月あたりの現在の日本での生活費(ค่าครองชีพปัจจุบันต่อเดือนในญี่ปุ่น)

- 1) 40 万円以上 (มากกว่า 400,000 เยน)
- 2) 30-40 万円 (3 -400,000 เยน)
- 3) 25-30 万円 (250,000 -300,000 เยน)
- 4) 20 -25 万円 (2 -250,000 เยน)
- 5) 20 万円未満(น้อยกว่า 200,000 เยน)

パート 2 タイでの長期滞在の傾向がある日本人のニーズ

ส่วนที่ 2 ความต้องการของชาวญี่ปุ่นที่มีแนวโน้มจะเข้ามาพำนักระยะยาวในประเทศไทย

28. タイロングステイのきっかけ (一つ以上選ぶことができる)

(สาเหตุของการเข้าพำนักระยะยาวที่ประเทศไทย) (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

- 1) 駐在経験から(จากประสบการณ์การทำงาน)
- 2) 旅行経験から(จากประสบการณ์ท่องเที่ยว)
- 3) ロングステイ団体からの紹介(การแนะนำจากหน่วยงานโฮมสเตย์)
- 4) 友人からの紹介(การแนะนำจากเพื่อน)
- 5) その他 (記入) .....
(อื่นๆ (ระบุ).....)

29. タイロングステイの最も重要なきっかけ（一番重要なものを選んでください）

(สาเหตุสำคัญของการเข้าพักระยะยาวในประเทศไทย(เลือกข้อที่สำคัญที่สุดเพียง 1 ข้อ))

- 1) 駐在経験から(จากประสบการณ์การพำนัก)
- 2) 旅行経験から(จากประสบการณ์ท่องเที่ยว)
- 3) ロングステイ団体からの紹介(การแนะนำจากหน่วยงานโฮมสเตย์)
- 4) 友人からの紹介(การแนะนำจากเพื่อน)
- 5) その他（記入） .....
(อื่นๆ (ระบุ).....)

30. タイでロングステイしたい理由（一番重要なものを選んでください）

(ปัจจัยที่ต้องการเข้ามาพำนักระยะยาวในประเทศไทย)(เลือกข้อที่สำคัญที่สุดเพียง 1 ข้อ)

- 1) 気候(อากาศ)
- 2) 物価(ค่าครองชีพ)
- 3) 健康(สุขภาพ)
- 4) 治療(การรักษาพยาบาล)
- 5) タイ人との人間関係(มนุษยสัมพันธ์ของคนไทย)
- 6) 料理(อาหาร)
- 7) 住居の場所(ที่ตั้งของที่อยู่อาศัย)
- 8) 環境(สิ่งแวดล้อม)
- 9) 近所(เพื่อนบ้าน)
- 10) 近くの日本人のコミュニティ(ชุมชนชาวญี่ปุ่นบริเวณใกล้เคียง)
- 11) 自然災害(ภัยพิบัติทางธรรมชาติ)
- 12) スポーツ (กีฬา)
- 13) タイ文化に関する活動(กิจกรรมทางวัฒนธรรมไทย)
- 14) その他（記入） ..... (อื่นๆ (ระบุ).....)

31. 日本を出たい理由（複数選択可能）

(ปัจจัยที่ต้องการออกจากประเทศญี่ปุ่น)(เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

- 1) 気候(อากาศ)
- 2) 物価(ค่าครองชีพ)
- 3) 健康(สุขภาพ)
- 4) 住居の場所(ที่ตั้งของที่อยู่อาศัย)
- 5) 近所 (เพื่อนบ้าน)
- 6) 自然災害(ภัยพิบัติทางธรรมชาติ)
- 7) その他（記入） .....
(อื่นๆ (ระบุ).....)

32. タイ在住時の家族構成

(ท่านคาดว่าโครงสร้างครอบครัวเมื่ออยู่ในประเทศไทยจะเป็นแบบใด)

- 1) 独り暮らし(อยู่คนเดียว)
  - 2) 配偶者と同居(อยู่กับคู่สมรส)
  - 3) 子どもと同居(อยู่กับลูก)
  - 4) 友人等と同居(อยู่กับเพื่อน)
  - 5) その他 (記入) .....
- (อื่นๆ (ระบุ).....)

 住宅需要と施設需要 (ความต้องการด้านที่อยู่อาศัยและสิ่งอำนวยความสะดวก)

33. 長期滞在の時の住居の種類(ประเภทที่อยู่อาศัยที่คาดว่าจะมาพำนักระยะยาว)

- 1) コンドミニアム(คอนโดมิเนียม)
  - 2) サービスアパートメント(service apartment)
  - 3) タウンハウス(ทาวน์เฮ้าส์)
  - 4) 一軒家(บ้านเดี่ยว)
  - 5) 貸家(บ้านเช่า)
  - 6) その他 (記入) .....
- (อื่นๆ (ระบุ).....)

34. あなたが必要とする宿泊施設のコスト..... 円/月

(ค่าใช้จ่ายด้านที่พักอาศัยที่ท่านต้องการ โดยประมาณ .....เยน/เดือน)

35. あなたが滞在している場所からいろいろな施設までの距離は..... キロ
です。

(ระยะทางจากที่พักอาศัยถึงแหล่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ที่ท่านยอมรับได้ .....
กิโลเมตร)

36. あなたが選んだ宿泊施設の中で最も考慮する要因を3つあげてください。

(ปัจจัยที่ท่านคำนึงถึงในการเลือกพักอาศัยมากที่สุด 3 อันดับแรก)

- 1) 値段／家賃 (ราคา/ค่าเช่า)
- 2) 宿泊施設の美しさ (ความสวยงามของที่พัก)
- 3) 清潔さ (ความสะอาดและเรียบร้อย)
- 4) 宿泊内のセキュリティ (ความปลอดภัยในการพักอาศัย)
- 5) 日本人の近くに住むことができること (การได้พักอาศัยใกล้กับชาวญี่ปุ่น)
- 6) タイ人とコミュニティと一緒に住むことができること (การได้พักอาศัยร่วมกับชุมชนชาวไทย)
- 7) 通うのに便利 (ความสะดวกในการเดินทาง)
- 8) 自然の近くにいること (การได้อยู่ใกล้ธรรมชาติ)
- 9) セキュリティ制度 (ระบบรักษาความปลอดภัย)
- 10) その他 (記入) .....
(อื่นๆ (ระบุ).....)

37. あなたが望む宿泊環境(สภาพแวดล้อมของที่อยู่อาศัยที่ท่านต้องการ)

- 1) 海の近く (ใกล้ทะเล)
- 2) 山の近く (ใกล้ภูเขา)
- 3) デパートの近く (ใกล้ห้างสรรพสินค้า)
- 4) 病院近く (ใกล้โรงพยาบาล)
- 5) 市内 (ในเมือง)
- 6) 市場の近く (ใกล้ตลาดสด)
- 7) 教育機関の近く (ใกล้สถานศึกษา)
- 8) その他 (記入) .....
(อื่นๆ (ระบุ).....)

38. タイで長期滞在時期(ช่วงเวลาที่คาดว่าจะพำนักระยะยาวในประเทศไทย)

- 1) 日本の寒い時期のみ (พำนักเฉพาะช่วงที่ญี่ปุ่นอากาศหนาว)
- 2) 一年中滞在 (พำนักตลอดปี)
- 3) 分からない (ไม่แน่ใจ)
- 4) その他 (記入) .....
(อื่นๆ (ระบุ).....)

39. 1年間のタイでの滞在期間(ระยะเวลาที่อยู่ประเทศไทยใน 1 ปี)

- 1) 1ヶ月以内 (ไม่เกิน 1 เดือน)
 2) 1ヶ月－3ヶ月(1 เดือน－3 เดือน)
 3) 3ヶ月－6ヶ月(3－6 เดือน)
 4) 6ヶ月－9ヶ月(6－9 เดือน)
 5) 9ヶ月－1年(9 เดือน－1 ปี)
 6) その他 (記入) .....
(อื่นๆ (ระบุ).....)

40. 生活圏内に必要な施設 (最も重要な項目を3つあげてください)

(สิ่งอำนวยความสะดวกที่ต้องการในบริเวณใกล้พื้นที่ที่อยู่อาศัย)(เลือกข้อที่สำคัญที่สุดมา 3 ข้อ)

- 1) 警察(สถานีตำรวจ) 2) 病院(โรงพยาบาล)
 3) イミグレーション(กองตรวจคนเข้าเมือง)
 4) 郵便局(ที่ทำการไปรษณีย์) 5) 美容室(ร้านเสริมสวย/ร้านตัดผม)
 6) マッサージ(นวด) 7) 居酒屋(ร้านเหล้า)
 8) 日本料理屋(ร้านอาหารญี่ปุ่น)
 9) 日本食スーパー(ซูเปอร์มาร์เก็ตอาหารญี่ปุ่น)
 10) カラオケ(คาราโอเกะ) 11) クリーニング(ร้านซักรีด)
 12) デパート(ห้างสรรพสินค้า) 13) 市場(ตลาด)
 14) 便利屋なんでも屋(ร้านสะดวกซื้อ)
 15) フィットネス(ฟิตเนส) 16) スパ(สปา)
 17) 映画館(โรงภาพยนตร์) 18) 公園(สวนสาธารณะ)
 19) カフェ(ร้านกาแฟ)
 20) その他 (記入) .....
(อื่นๆ (ระบุ).....)

44. 医療機関への移動時間はどの程度が良いですか。(เวลาในการเดินทางไปสถาบัน
ทางการแพทย์)

- 1) 2 時間以内(ภายใน 2 ชั่วโมง)
- 2) 1 時間以内(ภายใน 1 ชั่วโมง)
- 3) 30 分以内(ภายใน 30 นาที)
- 4) 15 分以内(ภายใน 15 นาที)
- 5) 5 分以内(ภายใน 5 นาที)

精神的ニーズと人命と財産の安全

(ความต้องการด้านจิตใจและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน)

45. あなたはタイでの生活に関する相談サービスが必要ですか？

(ท่านต้องการบริการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการใช้ชีวิตในเมืองไทยหรือไม่)

- 1) 必要ではない(ไม่ต้องการ)
- 2) 必要 (一つ以上選ぶことができる) (ต้องการ) (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)
ได้แก่
  - 2.1) オンライン相談サービス(บริการให้คำปรึกษาออนไลน์)
  - 2.2) コールセンター相談サービス
(บริการให้คำปรึกษาแบบคอลล์เซนเตอร์)
  - 2.3) 街角相談サービス(บริการให้คำปรึกษาในลักษณะจุดบริการ)
  - 2.4) その他 (記入) .....
  - (อื่นๆ (ระบุ).....)

46. 家の近所に必要なセキュリティ (一番重要なものを選んでください)
(ระบบความปลอดภัยที่ผ่านต้องการในบริเวณที่พักอาศัย) (เลือกข้อที่สำคัญที่สุดเพียง 1 ข้อ)

1) その地元の警察署(สถานีตำรวจประจำหมู่บ้าน)

2) セキュリティ部門のサービスポイント?

(จุดบริการของฝ่ายรักษาความปลอดภัย)

3)防犯カメラ(กล้องวงจรปิด)

4)緊急警報(สัญญาณเตือนภัยเมื่อเกิดเหตุการณ์ฉุกเฉิน)

5)緊急援助のための自動通信システム

(ระบบการสื่อสารแบบอัตโนมัติเพื่อขอความช่วยเหลือเมื่อเกิดเหตุฉุกเฉิน)

6)盗難警報(สัญญาณกันขโมย)

7) その他 (記入) .....

(อื่นๆ (ระบุ).....)

 社会参加ニーズと異文化適応のための支援メカニズム

(ความต้องการด้านการมีส่วนร่วมเชิงสังคมและกลไกการสนับสนุนเพื่อการปรับตัวข้ามวัฒนธรรม)

47. あなたが長期滞在している時に参加したい文化活動 (一つ以上選ぶことができる)

(กิจกรรมทางวัฒนธรรมที่ผ่านต้องการเข้าร่วมเมื่อมาพำนักระยะยาว) (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

1)地域社会の文化活動に参加(ร่วมกิจกรรมทางวัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่น)

2)地元の文化観光スポットを訪れる旅(ท่องเที่ยวเยี่ยมชมสถานที่ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในท้องถิ่น)

3)日本人の文化活動を行う場所(มีสถานที่จัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมของชาวญี่ปุ่น)

4) その他 (記入) .....

(อื่นๆ (ระบุ).....)

 観光とレクリエーション(ด้านการท่องเที่ยวและกิจกรรมสันทนาการ)

51. タイで習いたい活動 (一つ以上選ぶことができる)

(กิจกรรมที่อยากเรียนในประเทศไทย)(เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

1. スポーツ(กีฬา)

☐ 1) ムエタイ(มวยไทย)	☐ 2) เซパตาクロー(เซปักตะกร้อ)
☐ 3) バドミントン(แบดมินตัน)	☐ 4) 囲碁・将棋(หมากรุกญี่ปุ่น)
☐ 5) 山登り(ปีนเขา)	

2. 工芸品(งานฝีมือ)

☐ 1) 彫刻(แกะสลัก)	☐ 2) 花輪を作る(ร้อยมาลัย)

3. アートワーク(งานศิลปะ)

☐ 1) 絵を描く(วาดรูป)	☐ 2) 生け花 (จัดดอกไม้)

4. タイ文化(วัฒนธรรมไทย)

☐ 1) タイ舞踊(รำไทย)	☐ 2) タイ音楽(ดนตรีไทย)
☐ 3) ソンクラン(สงกรานต์)	☐ 4) ロイクラトン(ลอยกระทง)
☐ 5) タンブンタクバート(ทำบุญตักบาตร)	
☐ 6) タイ料理(อาหารไทย)	☐ 7) タイマッサージ(นวดไทย)

5. 言葉(ภาษา)

☐ 1) タイ語 (ภาษาไทย)	☐ 2) 英語 (ภาษาอังกฤษ)

6. その他 (記入) .....

(อื่นๆ (ระบุ).....)

ภาคผนวก ข
เครื่องมือการวิจัยเชิงคุณภาพ

แบบสัมภาษณ์เชิงลึก
インデプスインタビューフォーム

งานวิจัยเรื่อง รูปแบบของการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวเพื่อรองรับผู้สูงอายุ
ชาวญี่ปุ่นในประเทศไทย
Models of Long-stay Tourism at Thailand for the Japanese Elderly
(日本の高齢者のタイでの長期滞在型モデル)

タイでの長期滞在の傾向がある日本人のニーズ

ความต้องการของชาวญี่ปุ่นที่มีแนวโน้มจะเข้ามาพำนักระยะยาวในประเทศไทย

1. ท่านคิดว่าการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวของผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นในประเทศไทยควรมีลักษณะเป็นอย่างไร เพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นในประเทศไทยได้ (タイにおける日本人高齢者の長期滞在のニーズを満たすためには次のどのようなことを注意したら適切だと思いますか。)

- การดูแลด้านสุขภาพ (ヘルスケア)
- ด้านจิตใจและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน (精神と人命と財産の安全)
- ด้านการมีส่วนร่วมเชิงสังคมและกลไกการสนับสนุนเพื่อการปรับตัวข้ามวัฒนธรรม (社会参加と異文化適応のための支援)
- ด้านที่อยู่อาศัยและสิ่งอำนวยความสะดวก (住宅需要と施設需要)
- ด้านการท่องเที่ยวและกิจกรรมสันทนาการ (観光需要とレジャー需要)
- อื่นๆ โปรดระบุ (その他) (記入)

แบบสัมภาษณ์สำหรับ Focus group
フォーカスグループのインタビューフォーム

งานวิจัยเรื่อง รูปแบบของการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาว
เพื่อรองรับผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นในประเทศไทย
Models of Long-stay Tourism at Thailand for the Japanese Elderly
(日本の高齢者のタイでの長期滞在型モデル)

1. ท่านคิดว่ามีปัจจัยและเงื่อนไขใดบ้างที่เป็นอุปสรรคต่อการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวของผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นในประเทศไทย (กรุณายกตัวอย่าง)
(タイにおける日本人高齢者の長期滞在を妨げる要素と条件は何ですか?)
(例を挙げてください)

ปัจจัย/เงื่อนไขของประเทศไทย (タイの要素と条件)

- กฎหมาย นโยบาย และระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาว
(長期滞在に関する法律や方針、規制)
- ปัจจัยและเงื่อนไขอื่นๆ (その他の要素と条件)

ปัจจัย/เงื่อนไขของประเทศไทย (日本の要素と条件)

- กฎหมาย นโยบาย และระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาว
(長期滞在に関する法律や方針、規制)
- ปัจจัยและเงื่อนไขอื่นๆ (その他の要素と条件)

2. ท่านคิดว่ามีปัจจัยและเงื่อนไขใดบ้างที่จะช่วยกระตุ้น/ส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวของผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นในประเทศไทย (กรุณายกตัวอย่าง)
(タイにおける日本人高齢者の長期滞在の刺激/促進する要素と条件は何ですか?) (例を挙げてください)

ปัจจัย/เงื่อนไขของประเทศไทย (タイの要素と条件)

- กฎหมาย นโยบาย และระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาว (長期滞在に関する法律や方針、規制)
- ปัจจัยและเงื่อนไขอื่นๆ (その他の要素と条件)

ปัจจัย/เงื่อนไขของประเทศไทย (日本の要素と条件)

- กฎหมาย นโยบาย และระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาว (長期滞在に関する法律や方針、規制)
- ปัจจัยและเงื่อนไขอื่นๆ (その他の要素と条件)

3. รูปแบบการท่องเที่ยวแบบพำนักระยะยาวเพื่อรองรับผู้สูงอายุชาวญี่ปุ่นแต่ละกลุ่มควรเป็นอย่างไร (ข้อมูลการแบ่งกลุ่มผู้สูงอายุจะได้มาจากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ)
(各グループの日本の高齢者の長期滞在型モデルはどのようにすべきか。
(高齢者のグループ分けデータは定量的なデータから分析する))